

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
W 2013 ROKU**

Zgodnie z art. 4 ust. 2 Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja Nadzoru Finansowego ma obowiązek przedstawić Prezesowi Rady Ministrów coroczne sprawozdanie ze swojej działalności w terminie do dnia 31 lipca następnego roku. Realizując powyższy obowiązek ustawowy, Komisja przyjęła *Sprawozdanie z działalności Komisji Nadzoru Finansowego w 2013 roku* na jej 208 posiedzeniu w dniu 4 marca 2014 roku.

Spis treści

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego	5
1. Komisja Nadzoru Finansowego	9
2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje	15
2.1. Sektor bankowy i SKOK	17
2.2. Sektor usług płatniczych	19
2.3. Sektor ubezpieczeniowy	20
2.4. Sektor emerytalny	24
2.5. Rynek kapitałowy i towarowy	29
3. Działania licencyjno-autoryzacyjne	39
3.1. Sektor bankowy	39
3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	41
3.3. Sektor usług płatniczych i pieniądza elektronicznego	43
3.4. Sektor ubezpieczeniowy	45
3.5. Sektor emerytalny	48
3.6. Rynek kapitałowy i towarowy	49
4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym	57
4.1. Nadzór bankowy	57
4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)	63
4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych	64
4.4. Nadzór ubezpieczeniowy	67
4.5. Nadzór emerytalny	75
4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym	79
5. Działania inspekcyjne	89
5.1. Sektor bankowy	89
5.2. Sektor SKOK	96
5.3. Sektor usług płatniczych	100
5.4. Sektor ubezpieczeniowy	101
5.5. Sektor emerytalny	105
5.6. Rynek kapitałowy	107
5.7. Kontrola wypełniania obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu	113
6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe	117
6.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego	117
6.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego	118
6.3. Wytyczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego	121
7. Pozostałe działania	127
7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym	127
7.2. Udział w pracach legislacyjnych	134
7.3. Współpraca międzynarodowa	138
7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego	148
7.5. Działania edukacyjne i informacyjne	154
7.6. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi	155
8. Organizacja Urzędu Komisji	161
9. Aneksy	171
Spis Tabel	194
Spis Wykresów	197

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Za nami kolejny wymagający rok. Pomimo trudnej sytuacji na światowych rynkach finansowych i w otoczeniu gospodarczym, udało się wzmocnić sektor finansowy w Polsce, który jest jednym z najstabilniejszych i najbardziej perspektywicznych w Europie.

Zysk netto sektora bankowego w 2013 r. wyniósł 15,4 mld zł i pozostał w pobliżu historycznych maksimów. Średni współczynnik wypłacalności wzrósł do 15,75% na koniec 2013 r., a polskie banki wyróżniają się wysoką jakością kapitałów – współczynnik Tier 1 wyniósł 14,21%. W czerwcu 2013 r. poinformowaliśmy rynek, że poziom koncentracji w sektorze bankowym jest bliski optimum. Nie ma w Polsce banków zbyt dużych, tj. takich, których ewentualnych problemów nie można byłoby rozwiązać w oparciu o dostępne krajowe instrumenty zarządzania kryzysowego i tak powinno pozostać. Dlatego nadzór finansowy będzie bardzo wnikliwie analizować ewentualne kolejne wnioski w sprawie znaczących połączeń banków. W 2013 r. zmieniliśmy Rekomendacje T i S, co uelastyczyło podejście banków do kredytów detalicznych oraz zabezpieczonych hipotecznie. KNF wydała też nowe Rekomendacje M (ryzyko operacyjne) i D (teleinformatyka). Z inicjatywy UKNF zmieniły się zasady funkcjonowania rynku międzybankowego oraz podjęto prace regulacyjne sprzyjające rozwojowi długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych. Na poziomie unijnym trwa budowa unii bankowej dla strefy euro, uzgodniono również pakiet regulacyjny CRD IV. Zaangażowanie polskiego nadzoru zostało docenione poprzez włączenie przedstawiciela UKNF do zarządu Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA).

2013 r. był rokiem wdrożenia nadzoru KNF nad sektorem spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK). Pojawiły się pierwsze raporty nadzoru o sytuacji sektora, a w trzech kasach wprowadzono zarządy komisaryczne. W wielu SKOK zastana sytuacja jest trudna i nie można wykluczyć żadnej z przewidzianych prawem form restrukturyzacji. Zaskakująca jest m.in. niespotykana w innych instytucjach finansowych skala wyprowadzenia zasadniczych obszarów działalności do podmiotów zewnętrznych oraz jej wpływ na efektywne zarządzanie kasami i koszty.

W ubezpieczeniach przeprowadziliśmy m.in. badanie LTGA dotyczące długoterminowych produktów ubezpieczeniowych, które potwierdziło siłę polskiego sektora ubezpieczeniowego na tle Europy. Skierowaliśmy również do konsultacji projekt Rekomendacji U dotyczącej bancassurance. W 2014 r. rozpoczniemy wydawanie wytycznych kierowanych do wszystkich zakładów ubezpieczeń, które będą w pierwszej kolejności dotyczyć reasekuracji, likwidacji szkód w ubezpieczeniach komunikacyjnych, ryzyka powodzi oraz tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Wyzwaniem będzie także wdrożenie uchwalonych w 2013 r. zmian ustawowych dotyczących otwartych funduszy emerytalnych (OFE). Z kolei na rynku kapitałowym udanie wdrożono nowy giełdowy system notujący UTP oraz przeprowadzono m.in. oferty akcji PKP Cargo i Energi. Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) zarejestrował repozytorium transakcji w KDPW (KDPW_TR) jako jedno z czterech pierwszych tego typu instytucji w Europie i jedyne działające w regionie Europy Środkowej i Wschodniej. Trwa postępowanie w sprawie udzielenia KDPW_CCP SA zezwolenia na świadczenie usług rozliczeniowych jako CCP na podstawie przepisów Rozporządzenia EMIR. Do firm inwestycyjnych skierowano stanowiska UKNF ws. postępowania na rynku forex i doradztwa inwestycyjnego, których wdrożenie jest weryfikowane w czasie inspekcji.

Jeśli chodzi o działalność sankcyjną, to w 2013 r. wydano 51 decyzji w przedmiocie nałożenia kar pieniężnych na podmioty z rynku finansowego. Ich łączna wysokość była rekordowa i sięgnęła 22,8 mln zł. UKNF złożył też 78 zawiadomień do prokuratury o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez osoby działające na rynku finansowym.

Ze spraw konsumenckich zmianie uległ regulamin Sądu Polubownego przy KNF, co powinno się przełożyć na jego częstsze wykorzystywanie przez instytucje finansowe, szczególnie w zakresie mediacji.

W imieniu członków Komisji Nadzoru Finansowego gratuluję wszystkim sukcesów odniesionych w 2013 r.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A. Jakubiak', written over a light blue circular stamp.

Andrzej Jakubiak

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF)

Komisja Nadzoru Finansowego

1

1. Komisja Nadzoru Finansowego

Podstawy prawne działania Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego (dalej „Komisja”, „KNF” lub „organ nadzoru”) działa na mocy Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1149, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym.

KNF sprawuje nadzór nad rynkiem finansowym, który obejmuje: nadzór bankowy, nadzór nad rynkiem kapitałowym, nadzór ubezpieczeniowy, nadzór emerytalny, nadzór uzupełniający nad konglomeratami finansowymi, nadzór nad instytucjami pieniądza elektronicznego, nad instytucja-

mi płatniczymi i biurami usług płatniczych, a także nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Nadzór nad działalnością Komisji sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Skład Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja jest organem kolegiальnym. W skład Komisji wchodzi: Przewodniczący, dwóch Zastępców Przewodniczącego oraz czterech członków: minister właściwy do spraw instytucji finansowych albo jego przedstawiciel, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego albo jego przedstawiciel, Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego wiceprezes Narodowego Banku Polskiego oraz przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego działała w składzie (skład KNF nie uległ zmianie):

Przewodniczący Komisji

Andrzej Jakubiak

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Lesław Gajek

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Wojciech Kwaśniak

Członkowie Komisji:

Przedstawiciel Ministra Finansów

Ludwik Kotecki

Przedstawiciel Ministra Pracy i Polityki Społecznej

Jacek Męcina

Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego Wiceprezes NBP

Witold Koziński – Wiceprezes NBP

Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Jerzy Pruski

Skład Komisji Nadzoru Finansowego

Stan na dzień 31 grudnia 2013 roku

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego

Andrzej Jakubiak

Zastępcy Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Lesław Gajek

Wojciech Kwaśniak

Pozostali Członkowie Komisji Nadzoru Finansowego

Ludwik Kotecki
Przedstawiciel
Ministra Finansów

Jacek Męcina
Przedstawiciel
Ministra Pracy
i Polityki Społecznej

Witold Koziński
Wiceprezes
Narodowego
Banku Polskiego

Jerzy Pruski
Przedstawiciel
Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej

Posiedzenia i uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego w zakresie swojej właściwości podejmuje uchwały, w tym wydaje decyzje administracyjne i postanowienia. Komisja podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej czterech osób wchodzących w jej skład, w tym

Przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego Komisji. W 2013 roku odbyło się 31 posiedzeń Komisji, na których podjęto łącznie 430 uchwał, spośród których 359 miało postać decyzji i postanowień.

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2010-2013

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał			
	2010	2011	2012	2013
Sprawy dotyczące sektora bankowego	84	76	67	76
Sprawy dotyczące sektora SKOK	-	-	-	16
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	-	-	3	17
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	62	43	59	36
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	41	82	74	67
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	248	152	152	214
Sprawy międzysektorowe oraz dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	7	12	4	4
Ogółem	442	365	359	430

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby podjętych uchwał w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

Postanowienia wydane przez Przewodniczącego KNF

W 2013 r. Przewodniczący KNF wydał jedno postanowienie o wszczęciu postępowania z urzędu – z art. 13 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym.

Postanowienia i decyzje administracyjne wydane na podstawie upoważnienia Komisji

Zgodnie z artykułem 12 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja może upoważnić Przewodniczącego Komisji, Zastępców Przewodniczącego oraz pracowników Urzędu Komisji do podejmowania działań w zakresie właściwości Komisji, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych.

W 2013 roku na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego wydano 2270 decyzji i postanowień.

Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF, w latach 2010-2013

Przedmiot decyzji oraz postanowień	Liczba decyzji oraz postanowień			
	2010	2011	2012	2013
Sprawy dotyczące sektora bankowego	894	409	418	374
Sprawy dotyczące sektora SKOK	-	-	-	316
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	-	-	63	247
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	279	297	393	347
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	506	329	396	293
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	834	902	878	670
Sprawy o charakterze międzysektorowym	41	14	19	23
Ogółem	2 062	2 554	1 951	2 270

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby decyzji administracyjnych i postanowień wydanych na podstawie upoważ-

nienia udzielonego przez Komisję w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

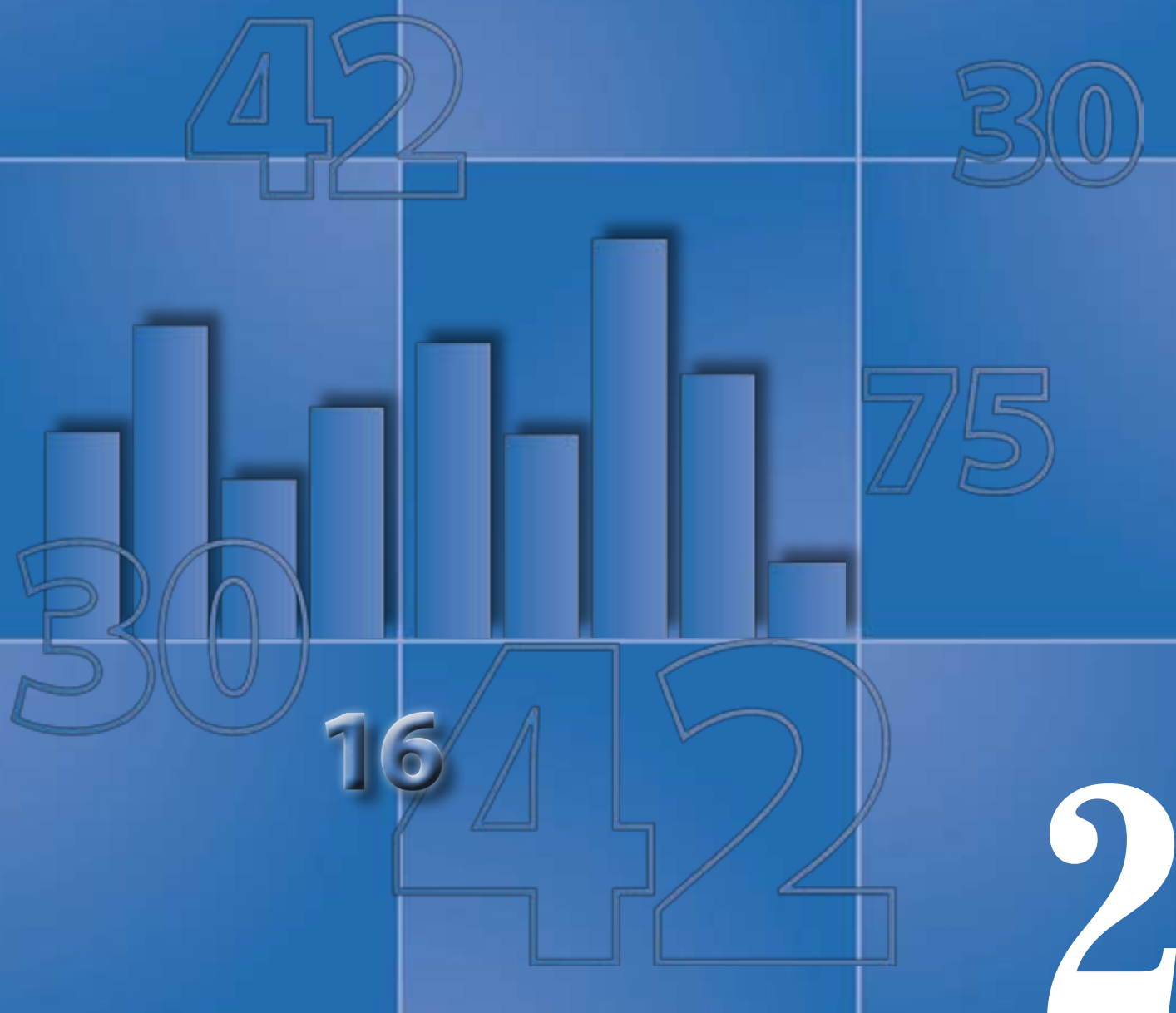
Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja wydaje Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego. W okresie objętym sprawozdaniem wydano 33 Dzienniki Urzędowe Komisji, w których publikowane były (o ile to było wymagane przepisami prawa) m.in. uchwały wydane przez KNF oraz Komunikaty Komisji Egzamina-

cyjnych powołanych przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego.

Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2013 roku stanowi Aneks 3.

Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

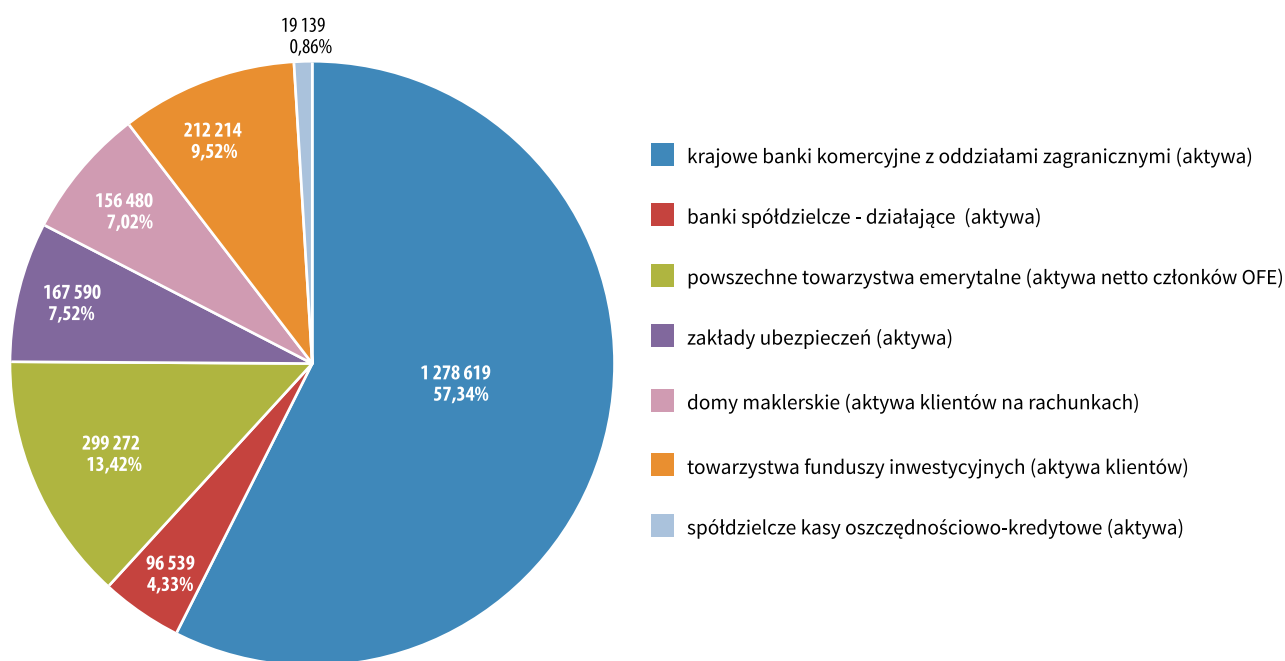
2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

W 2013 roku polska gospodarka, choć silnie powiązana z innymi krajami członkowskimi UE potrafiła jednak, między innymi dzięki popytowi wewnętrznemu i eksportowi utrzymać dodatnie tempo zmian PKB. W całym 2013 roku na niskim poziomie utrzymywały się zarówno inflacja (0,9% w stosunku do 3,7% w 2012 roku) jak i stopa referencyjna banku centralnego (spadek do poziomu 2,5%). W okresie objętym sprawozdaniem nastąpił nieznaczny spadek stopy bezrobocia, która podobnie jak w 2012 roku utrzymywała się na poziomie ok. 13%. W 2013 roku obserwowano dalsze spowolnienie gospodarcze w strefie euro. Wzrost PKB nie-

znacznie przekraczał zero (0,3% w II i 0,1% w III kwartale). Na stałym poziomie około 12% utrzymywała się także stopa bezrobocia, a inflacja spadła do najniższego poziomu od czterech lat i wyniosła w grudniu 0,8%.

W 2013 roku sytuacja na rynku finansowym była stabilna. Złoty w ciągu całego 2013 roku nieznacznie wzmocnił się względem dolara i nieznacznie osłabił względem euro (zmiany odpowiednio o 1,76 i -1,97%). Była to niewielka zmiana w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy roczna zmiana kursu wynosiła odpowiednio 10% i 8,4%.

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2013 roku (w mln zł)*

Źródło: opracowanie własne UKNF

*Całkowite aktywa sektora bankowego na koniec XII 2013 r. wynosiły 1 407 180 mln zł – dane przedstawione na wykresie nie obejmują oddziałów instytucji kredytowych, które nie są nadzorowane przez KNF. Prezentowane dane za 2013 rok pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków i skok za grudzień 2013 r. i nie są audytowane.

W całym 2013 roku nastąpił wzrost sumy bilansowej sektora bankowego o około 4,2%. Była to zmiana porównywalna ze wzrostem wartości aktywów osiągniętym w poprzednim roku (4,3%). Sytuacja całego sektora pozostała stabilna, a wskaźniki płynności utrzymywane były na bezpiecznych poziomach. Zysk całego sektora przekroczył 15,4 mld zł i był zbliżony do zysku osiągniętego w 2012 roku (15,5 mld zł).

Na koniec 2013 r. na polskim rynku działalność prowadziło 55 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Należało do nich przeszło 2,6 mln członków (wzrost od początku roku o 2,5%), a ich aktywa wynosiły 19,1 mld zł i były o ponad 13% wyższe niż na początku roku.

W 2013 roku na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych odnotowano wzrost głównego indeksu WIG o 8%, czemu jednak towarzyszył spadek indeksu WIG20 (-7,05%). Dla porównania rok wcześniej indeksy wzrosły odpowiednio o 26% i 20%. Wartość obrotów akcjami w 2013 roku wyniosła ponad 250 mld zł i była o około 25% wyższa niż w roku poprzednim. W całym 2013 roku na GPW odnotowano 23 debiuty o łącznej wartości ofert ponad 5 mld zł.

Za znaczną część popytu na giełdzie odpowiadają fundusze emerytalne. Wartość akcji znajdujących się w portfelach OFE, wyrażona jako udział w łącznej kapitalizacji GPW,

osiągnęła na końcu 2013 roku 22% wobec 18,1% na końcu 2012 roku. Wartość inwestycji OFE w akcje notowane na GPW wzrosła w tym okresie z 95 do 129 mld zł (wzrost o 36%).

Znaczące wzrosty odnotowano także w przypadku towarzystw funduszy inwestycyjnych i zakładów ubezpieczeń. W 2013 roku wartość aktywów netto powierzonych w zarządzanie towarzystwom funduszy inwestycyjnych po raz pierwszy w historii przekroczyła poziom 212 mld zł. Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń wyniosła pod koniec 2013 roku 167,6 mld zł.

Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2013 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Banki komercyjne (w tym 2 banki zrzeszające)	41
Banki spółdzielcze	571
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa	56
Krajowe instytucje płatnicze	19
Biura usług płatniczych	1 315
Zakłady ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie)	28
Zakłady ubezpieczeń reasekuracji działu II (ubezpieczenia osobowe oraz majątkowe)	31
Powszechne towarzystwa emerytalne	13
Pracownicze towarzystwa emerytalne	5
Podmioty prowadzące działalność maklerską	71
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	55
Przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych	54
Towarowe domy maklerskie	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2013 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Instytucje kredytowe	28
Instytucje płatnicze	6
Zakłady ubezpieczeń	22
Zakłady reasekuracji	1
Firmy inwestycyjne*	14
Spółki zarządzające**	1

* Działalność inwestycyjną notyfikowało również 20 oddziałów instytucji kredytowych.

** Podmiot, który uzyskał zezwolenie na zarządzanie funduszami typu UCITS.

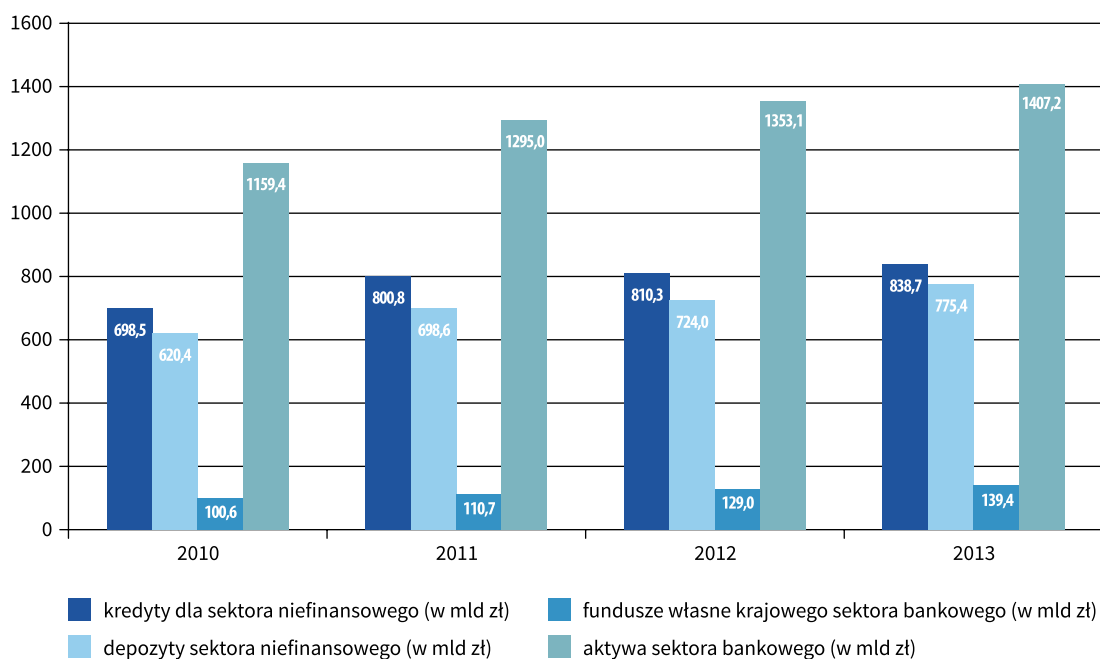
Źródło: opracowanie własne UKNF

2.1. Sektor bankowy i SKOK

Na koniec 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 41 banków komercyjnych (w tym 1 bank państwowy oraz dwa banki zrzeszające), 571 banków spółdzielczych, 28 oddziałów instytucji kredytowych, 55 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. banki spółdzielcze były zrzeszone w Banku Polskiej Spółdzielczości SA w Warszawie (365) oraz SGB-Banku SA w Poznaniu (206). Jeden bank spółdzielczy działał samodzielnie (KBS w Krakowie). W roku 2013 żaden z banków spółdzielczych nie zmienił zrzeszenia.

Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

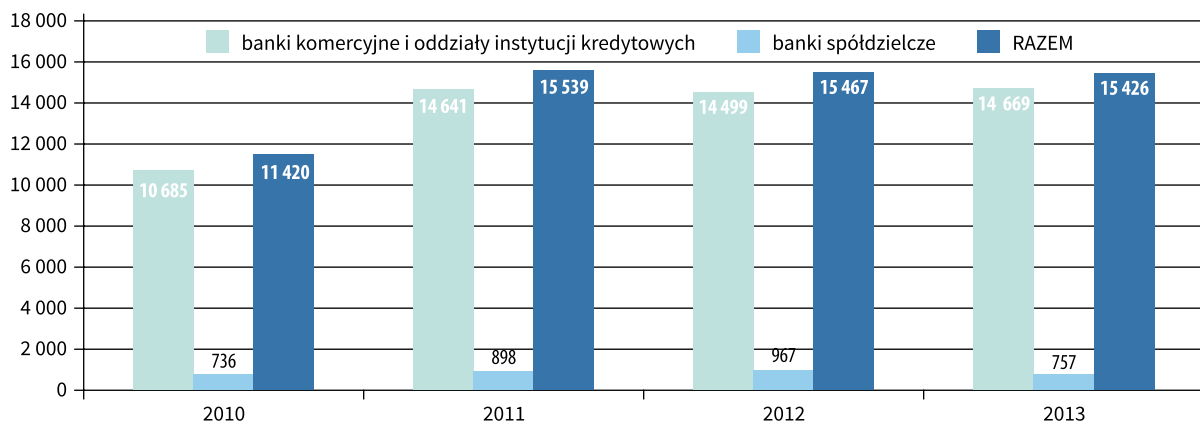
Prezentowane dane za 2013 rok pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2013 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Suma bilansowa polskiego sektora bankowego na koniec grudnia 2013 r. wyniosła 1 407,2 mld zł (wzrost o 4,2% w relacji do końca grudnia 2012 r.). Na krajowe banki komercyjne (z oddziałami zagranicznymi) przypada 90,9% wartości aktywów sektora, 2,3% na oddziały instytucji kredytowych, a 6,9% na banki spółdzielcze.

W strukturze aktywów 71,0% (998,7 mld zł) stanowiły kredyty i inne należności, 13,3% (180,5 mld zł) aktywa fi-

nansowe dostępne do sprzedaży, 3,0% aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (41,7 mld zł), a 3,9% (55,0 mld zł) – kasa i operacja z bankami centralnymi. Po stronie pasywów depozyty stanowiły 69,5% sumy bilansowej (978,2 mld zł), a kapitały 10,9% (153,9 mld zł). Należności brutto od sektora niefinansowego wzrosły w 2013 roku o 3,5%, osiągając na koniec grudnia 838,7 mld zł (różnice kursowe w 2013 r. nie miały istotnego wpływu na poziom tej kategorii).

Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2010-2013 (w mln zł)

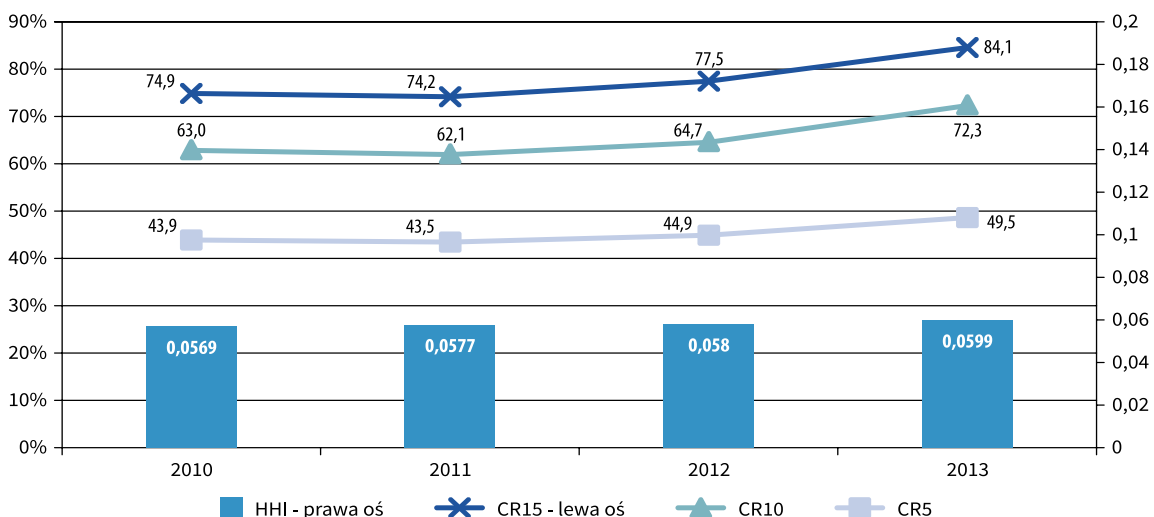
Źródło: opracowanie własne UKNF

Prezentowane dane za 2013 rok pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2013 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Wynik finansowy netto sektora bankowego w 2013 r. wyniósł 15,4 mld zł i był zbliżony do osiągniętego w 2012 r. (15,5 mld zł). Wynik z tytułu odsetek był równy 34,1 mld zł (3,8% r/r), z czego przychody odsetkowe wyniosły 61,3 mld zł (-14% r/r), a koszty odsetkowe 27,2 mld zł (-24%). Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 14 mld zł (-2,3% r/r). Wynik działalności bankowej zmniejszył się w analizowanym okresie o 5,6% do 58,5 mld zł. Koszty działania banków były porównywalne w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 27,6 mld zł, a odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości

aktywów finansowych zmniejszyły się o 8,2% r/r do 7,6 mld zł. Aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na koniec 2013 r. wynosiły 19,1 mld zł i były o ponad 13% wyższe niż na początku roku. Ponadto, według wstępnych danych sprawozdawczych sektor skok odnotował zysk netto w wysokości 251 mln zł. Natomiast po uwzględnieniu wyników inspekcji przeprowadzonych w kasach przez UKNF wynik kas obniżyłby się o (-) 639 mln zł. Istotny wpływ na słaby wynik finansowy sektora miała niska jakość portfela kredytowego oraz spadek aktywności kredytowej.

Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10, CR15 – wskaźniki określające udziały 5, 10 oraz 15 największych banków w sumie aktywów sektora bankowego ogółem. HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (suma kwadratów udziałów banków w aktywach sektora bankowego), będący miarą koncentracji rynku, wykorzystywaną do oceny poziomu konkurencji na danym rynku. Wskaźnik ten uwzględnia nie tylko liczbę podmiotów, ale ich względną wielkość. HHI na poziomie 0,058 opisuje rynek konkurencyjny.

Prezentowane dane za 2013 rok pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2013 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

2.2. Sektor usług płatniczych

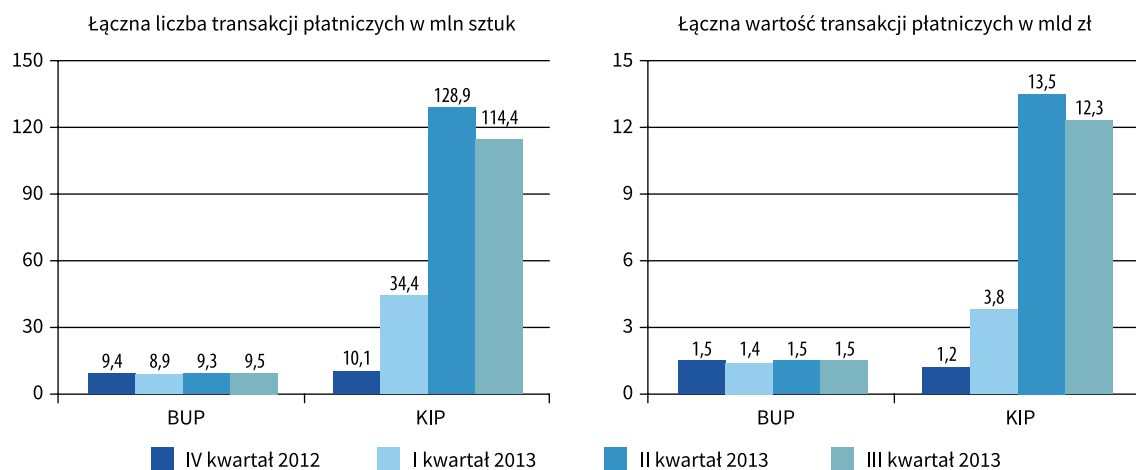
Ustawa o usługach płatniczych z dnia 19 sierpnia 2011 r. (Dz. U. Nr 199 poz. 1175 z późn. zm., dalej: uup) wprowadziła zamknięty katalog dostawców usług płatniczych. Dwie nowe kategorie podmiotów świadczących usługi płatnicze, tj. krajowe instytucje płatnicze (dalej: KIP) oraz biura usług płatniczych (dalej: BUP) objęte zostały nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. zezwolenia posiadało łącznie 19 KIP. W rejestrze usług płatniczych wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. ujętych było 1 315 biur usług płatniczych.

Z uwagi na określone w przepisach uup warunki i terminy przekazywania przez dostawców usług płatniczych danych sprawozdawczych, na koniec okresu objętego sprawozdaniem KNF dysponuje danymi sprawozdawczymi KIP i BUP za okres obejmujący I, II i III kwartał 2013 r.

Z posiadanych przez KNF danych wynika, że wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na prowadzenie działalności w charakterze krajowych instytucji płatniczych, w kolejnych kwartałach dynamicznie wzrasta dysproporcja pomiędzy łączną skalą działalności KIP a BUP, mierzona łączną liczbą oraz łączną wartością realizowanych przez te podmioty transakcji.

Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP i KIP za okres od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2013 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.3. Sektor ubezpieczeniowy

Realizując nadzór ubezpieczeniowy, którego podstawą jest podejście oparte na analizie ryzyka, UKNF podejmuje działania w ramach prowadzonej analizy nadzorczej, obejmującej działania licencyjne, analityczne i inspekcyjne oraz Badania i Oceny Nadzorczej (BION) dla realizacji ustawowego celu nadzoru ubezpieczeniowego, jakim jest ochrona interesów osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia. W ramach prowadzonego nadzoru przeprowadzana jest identyfikacja

obszarów wymagających podjęcia przez UKNF działań nadzorczych, a następnie podejmowane są działania proporcjonalnie do natury, skali i złożoności ryzyk właściwych dla działalności danego zakładu ubezpieczeń. Część z tych działań ukierunkowana jest specyficznie na analizę stanu przygotowania i wspieranie przygotowania sektora ubezpieczeniowego, a pośrednio także przygotowanie organu nadzoru, do wymogów systemu Wyplacalność II¹.

Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Według stanu na koniec 2013 r., zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 59 krajowych zakładów ubezpieczeń (odpowiednio 28 zakładów ubezpieczeń na życie, 30 zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych oraz 1 zakład reasekuracji). W likwidacji znajdował się 1 zakład ubezpieczeń (UNIVERSUM Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA w likwidacji). W stosunku do roku 2012 liczba zakładów zmniejszyła się o 1 zakład ubezpieczeń. Zmiana ta nastąpiła w wyniku połączenia zakładów ubezpieczeń: HDI-Gerling Życie TU SA z TU na Życie „WARTA” SA (po połączeniu zakład ubezpieczeń działa pod nazwą TU na Życie „WARTA” SA.

W dalszej części Sprawozdania przez zakłady ubezpieczeń należy rozumieć zarówno zakłady ubezpieczeń, jak i reasekuracji.

Notyfikację na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług na koniec 2013 roku posiadały 604 zakłady ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, natomiast w formie oddziały notyfikację posiadały 22 zakłady ubezpieczeń oraz 1 zakład reasekuracji.

Bezpieczeństwo sektora ubezpieczeń i reasekuracji

W całym 2013 r. sytuacja sektora ubezpieczeniowego była stabilna. Odnotowano nadwyżkę środków własnych w stosunku do wymogów kapitałowych. Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi spadł o 44,47 p.p., do poziomu 358,13%, natomiast wskaźnik pokrycia kapitału gwa-

rancyjnego środkami własnymi zmniejszył się o 108,38 p.p., do poziomu 996,69%. Wszystkie zakłady ubezpieczeń spełniały wymóg pokrycia marginesu wypłacalności/kapitału gwarancyjnego środkami własnymi oraz wymóg pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami.

Przychody zakładów ubezpieczeń

W 2013 r. składka przypisana brutto, będąca głównym źródłem przychodów zakładów ubezpieczeń, wyniosła 57,86 mld zł, co oznacza, że sektor ubezpieczeń zanotował w stosunku do 2012 r. spadek równy 7,61% (w 2012 r. odnotowano wzrost równy 9,64%). Na spadek ten wpłynęło głównie zmniejszenie składki zakładów ubezpieczeń na życie (działu I), które wyniosło 14,06% (składka równa 31,26 mld zł). Dla zakładów działu II składka przypisana brutto osiągnęła wartość 26,60 mld zł i wzrosła o 1,33%.

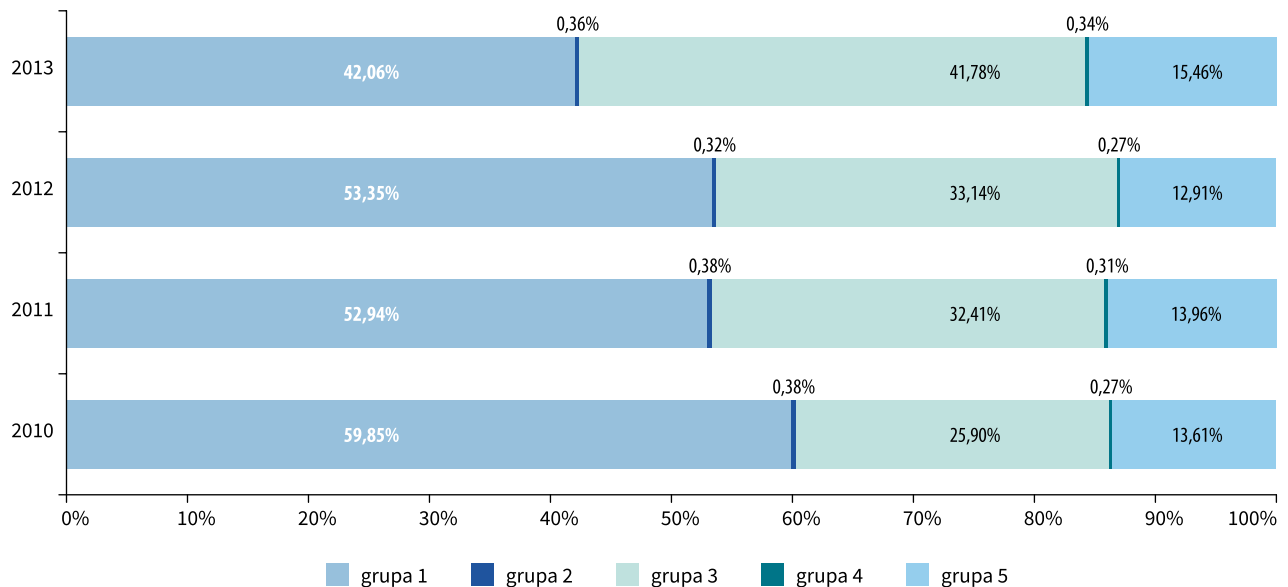
Spśród grup ubezpieczeń działu I grupy: 3 (ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym), 4 (ubezpieczenia rentowe) i 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) zanotowały wzrost składki przypisanej brutto w porównaniu z 2012 rokiem. Największy wartościowy wzrost składki przypisanej brutto o 1,01 mld zł (8,35%) do kwoty 13,05 mld zł zanotowano w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK). Natomiast znaczący spadek składki przypisanej brutto zarejestrowano w grupie 1 (ubezpieczenia na ży-

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyplacalność II), Dz. Urz. UE L nr 335, 17.12.2009, s. 1 ze zmianami, a także projektowane akty 2. i 3. poziomu do dyrektywy.

cie) z 19,39 mld zł w analogicznym okresie do 13,14 mld zł (32,25%). Wpływ na to miały głównie ograniczenia/rezygnacje ze sprzedaży krótkoterminowych ubezpieczeń na życie (tzw. polisolokat) w kilku zakładach ubezpieczeń.

W portfelu ubezpieczeń działu I dominują ubezpieczenia na życie (grupa 1) – 42,06% portfela ubezpieczeń bezpośrednich oraz ubezpieczenia o charakterze inwestycyjnym (grupa 3) – 41,78% portfela ubezpieczeń bezpośrednich.

Wykres 6. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych największy wzrost składki przypisanej brutto w stosunku do 2012 r. odnotowano w następujących grupach ubezpieczeń:

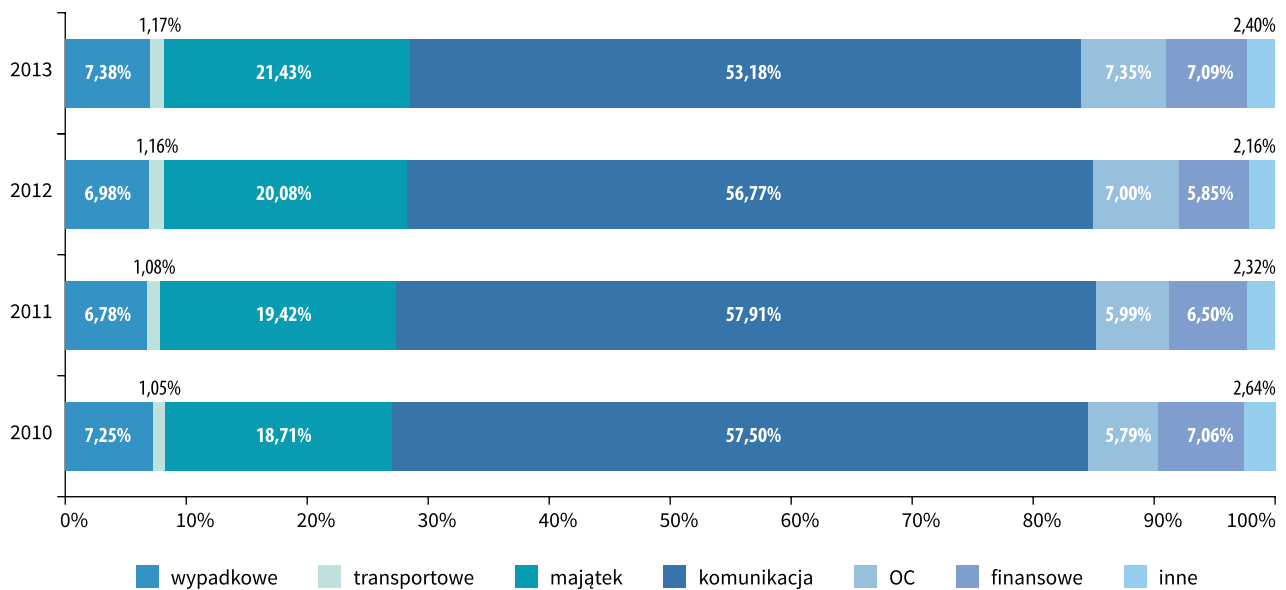
- ▶ w grupie 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych) nastąpił wzrost składki o 0,3 mld zł (40,92%) do wartości 1,02 mld zł,
- ▶ w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) składka wzrosła o 0,22 mld zł (7,41%) i wyniosła 3,12 mld zł,
- ▶ w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) w stosunku do roku poprzedniego składka wzrosła o 0,19 mld zł (8,54%) i wyniosła 2,44 mld zł.

W dziale II największy wpływ na spadek rynku miał mniejszy przypis składki w grupie 10 (OC komunikacyjne) i grupie 3 (auto-casco) łącznie o 0,77 mld zł (5,30%) do 13,79 mld zł:

- ▶ w grupie 10 (OC komunikacyjne) składka przypisana brutto wyniosła 8,46 mld zł i była niższa w stosunku do roku poprzedniego o 0,47 mld zł (5,22%),
- ▶ w grupie 3 (auto-casco) zebrano 5,32 mld zł składki, mniej o 0,31 mld zł (5,43%) niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

W strukturze ubezpieczeń działu II nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (OC i AC), które stanowią 53,18% portfela ubezpieczeń bezpośrednich.

Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyniki zakładów ubezpieczeń

Analiza wyników sektora ubezpieczeń w 2013 r. wskazuje, że pomimo utrzymujących się trudnych warunków ekonomicznych, sektorowi udało się uzyskać zysk finansowy wyższy o 42,25% niż w roku 2012, równy 8,96 mld zł.

Wynik finansowy netto działu I wyniósł 2,82 mld zł i w porównaniu z rokiem 2012 był niższy o 4,88%. Wynik finansowy netto pogorszył się w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, głównie ze względu na znaczne pogorszenie wyników z działalności lokacyjnej. Zakłady ubezpieczeń działu I zarobiły na działalności lokacyjnej prawie 4,19 mld zł, czyli o 3,52 mld zł (45,67%) mniej niż w 2012 r.

W dziale II wynik finansowy netto osiągnął wartość 6,14 mld zł i w porównaniu z rokiem 2012 uległ zwiększeniu

o 84,22%. Należy podkreślić, że w dziale tym wypracowany został zysk techniczny w wysokości 1,33 mld zł (wyższy o 100,13% w porównaniu z 2012 r.).

Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o poprawie wyniku technicznego w dziale II zdecydowała głównie poprawa wyniku w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych, w 2013 r. – w przeciwieństwie do 2012 r., nie wystąpiły duże szkody związane z ubezpieczeniami upraw rolnych) o 0,41 mld zł, w mniejszym stopniu w grupie 15 (gwarancje ubezpieczeniowe) o 0,21 mld zł oraz w grupie 10 (OC komunikacyjne) o 0,21 mld zł (choć w grupie tej nadal wykazywana jest strata techniczna). Istotnie pogorszył się wynik techniczny w ubezpieczeniach grupy 3 (auto-casco) – o 0,24 mld zł.

Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2010-2013 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty	50,76	47,31	49,28	45,45
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	38,93	37,46	45,11	49,83
Kapitał własny	13,23	12,76	14,77	12,81
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	77,20	73,02	81,11	83,73
Suma bilansowa	93,97	89,87	99,92	101,69
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	31,42	31,83	36,38	31,26
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	22,58	26,07	25,92	23,09
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5,26	5,54	6,35	6,05
Koszty akwizycji	3,70	3,98	4,68	4,47
Koszty administracyjne	1,59	1,63	1,74	1,67
Wynik techniczny	3,59	3,35	3,13	3,00
Zysk (strata) netto	3,65	2,92	2,97	2,82
Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności				
Wielkość środków własnych	12,37	11,87	13,64	11,79
Margines wypłacalności	3,89	3,78	3,92	3,95
Kapitał gwarancyjny	1,43	1,36	1,42	1,41

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2010-2013 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty	41,52	45,47	51,76	53,56
Kapitał własny	17,65	18,14	21,41	20,82
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	32,60	36,30	40,05	43,05
Suma bilansowa	51,20	56,24	62,77	65,90
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	22,74	25,29	26,25	26,60
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	14,17	13,74	14,05	13,71
Koszty działalności ubezpieczeniowej	6,34	6,65	7,05	7,01
Koszty akwizycji	4,70	5,36	5,66	5,96
Koszty administracyjne	2,09	1,92	2,07	1,82
Wynik techniczny	-1,28	0,30	0,66	1,33
Zysk (strata) netto	3,09	3,08	3,33	6,14
Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności				
Wielkość środków własnych	13,77	14,33	17,65	16,64
Margines wypłacalności	3,52	3,76	3,85	3,99
Kapitał gwarancyjny	1,30	1,37	1,41	1,44

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.4. Sektor emerytalny

Otwarte fundusze emerytalne i powszechne towarzystwa emerytalne

Według stanu na koniec 2013 roku zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 13 otwartych funduszy emerytalnych i tyle samo zarządzających nimi powszechnych towarzystw emerytalnych. W roku 2013 zarządzanie OFE POLSAT zostało przejęte przez PKO BP BANKOWY PTE SA Połączenie aktywów OFE POLSAT i PKO BP Bankowy OFE nastąpiło w dniu 19 lipca 2013 roku.

Od 1 maja 2011 r., po obniżeniu wymiaru składki przekazywanej do OFE przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej

„ZUS”), do OFE odprowadzane było 2,3% podstawy wymiaru składki, następnie wskaźnik ten wzrósł do 2,5% w roku 2012 i 2,8% w roku 2013. Od początku 2014 roku wynosi już 3,1%. W związku z gruntownymi zmianami prawnymi w systemie emerytalnym, jakie zostały przyjęte w grudniu 2013 roku, od 1 lipca 2014 do OFE będzie odprowadzane 2,92% składki i to tylko za tych członków OFE, którzy zadeklarują taką wolę. Składki pozostałych członków OFE i osób podlegających ubezpieczeniom społecznym, które nie przystąpią do OFE będą od tego czasu przekazywane w całości do ZUS.

Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2010-2013

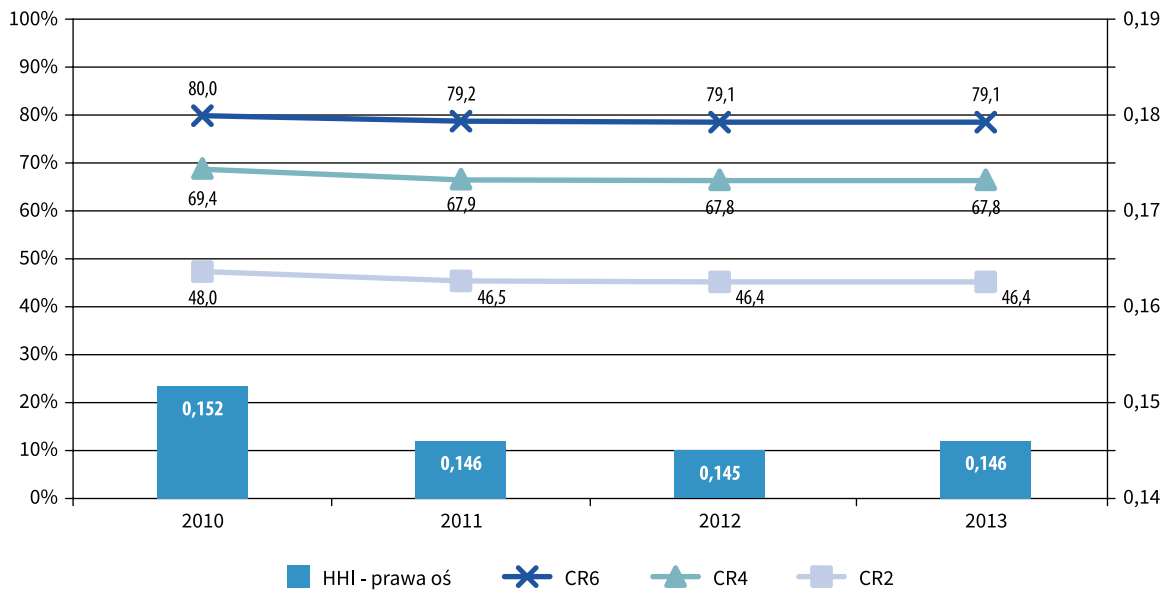
Otwarty fundusz emerytalny	Wartość aktywów netto (mln zł)				Struktura rynku (%)
	2010	2011	2012	2013	2013
AEGON OFE	9 088,6	9 692,7	11 601,4	12 645,8	4,2
Allianz Polska OFE	6 511,4	6 725,7	8 220,2	9 104,3	3,0
Amplico OFE	16 905,8	17 444,7	21 368,3	23 953,2	8,0
Aviva OFE Aviva BZ WBK	52 889,1	51 272,0	60 901,4	66 710,3	22,3
AXA OFE	12 833,3	14 142,9	16 912,6	18 639,0	6,2
Generali OFE	10 426,0	11 270,0	13 529,1	15 006,1	5,0
ING OFE	53 202,0	53 301,7	64 169,7	72 157,6	24,1
Nordea OFE	9 337,6	10 083,9	12 048,3	13 532,8	4,5
Pekao OFE	3 411,4	3 387,7	4 047,6	4 510,2	1,5
PKO BP Bankowy OFE	6 565,2	7 558,3	9 447,0	13 186,7	4,4
OFE Pocztylion	4 263,7	4 261,3	5 092,0	5 692,7	1,9
OFE Polsat	2 050,4	2 000,0	2 369,7	-	-
OFE PZU „Złota Jesień”	30 659,6	30 523,0	36 282,4	40 114,7	13,4
OFE WARTA	3 107,2	3 056,4	3 606,7	4 019,1	1,3
Razem	221 251,3	224 720,1	269 596,5	299 272,5	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

Na koniec roku aktywa netto otwartych funduszy emerytalnych osiągnęły poziom 299,3 mld zł i wzrosły o 11% (29,7 mld zł) w ciągu roku. Wynik finansowy OFE na poziomie 19,9 mld zł i składki przekazane przez ZUS w wysokości 11,1 mld zł, przelożyły się na powyższy wzrost aktywów netto funduszy. Stopy zwrotu OFE w 2013 roku zawierały się w przedziale między 5,5% a 8,4%, zaś średnia ważona stopa zwrotu osiągnęła poziom 7,2%.

Udział w rynku czterech największych funduszy emerytalnych mierzony wartością aktywów netto na koniec 2013 roku wyniósł 67,8% (wzrost o 0,03 p.p. w ciągu roku). W latach 2010-2011 struktura rynku OFE podlegała zauważalnym zmianom, wyrażającym się w spadku udziału w rynku największych podmiotów, co znalazło swoje odzwierciedlenie we wskaźnikach CR2, CR4 i HHI. W latach 2011-2013 zmiany powyższych wskaźników były już bardzo niewielkie, co wskazuje na stabilizację struktury rynku.

Wykres 8. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013

CR2, CR4, CR6 – wskaźniki określające udziały 2, 4 oraz 6 największych OFE w sumie aktywów ogółem

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana: miara koncentracji rynku określająca szacunkowy poziom zagęszczenia w danej branży oraz poziom konkurencji na danym rynku, obliczany jako suma kwadratów udziałów w rynku poszczególnych podmiotów (np. suma kwadratów udziałów poszczególnych OFE w aktywach OFE ogółem)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na koniec 2013 roku do OFE należało 16,4 mln osób. Udział w rynku 4 największych funduszy mierzony liczbą członków wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego.

Na koniec roku udział ten wyniósł 58%, podczas gdy jeszcze rok wcześniej sięgał 57,6%.

Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2010-2013

Otwarty fundusz emerytalny	Liczba członków (tys. osób)				Struktura rynku (%)
	2010	2011	2012	2013	2013
AEGON OFE	834,4	948,5	947,0	941,3	5,7
Allianz Polska OFE	448,5	508,1	553,7	593,0	3,6
Amplico OFE	1 135,7	1 192,6	1 269,9	1 537,3	9,4
Aviva OFE Aviva BZ WBK	2 786,2	2 687,5	2 672,9	2 676,4	16,3
AXA OFE	983,9	1 109,4	1 162,2	1 163,8	7,1
Generali OFE	788,0	890,1	1 006,3	1 010,3	6,2
ING OFE	2 929,8	2 954,1	3 010,2	3 060,3	18,7
Nordea OFE	868,5	898,8	888,3	925,4	5,7
Pekao OFE	349,5	344,5	342,8	342,0	2,1
PKO BP Bankowy OFE	468,3	539,5	657,8	956,9	5,84
OFE Pocztylion	518,1	588,3	595,9	594,8	3,6
OFE Polsat	311,1	302,5	300,8	-	-
OFE PZU „Złota Jesień”	2 193,5	2 215,0	2 222,9	2 229,8	13,6
OFE WARTA	315,4	314,5	311,5	346,3	2,1
Razem	14 931,0	15 493,4	15 942,3	16 377,7	100,0

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Stopy zwrotu uzyskiwane przez OFE zależą w znacznej mierze od sytuacji na rynku finansowym. W roku 2013 wypracowane przez fundusze stopy zwrotu były dodatnie

i znacząco wyższe od inflacji, ale też wyraźnie niższe niż w roku poprzednim.

Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013 (w %)

Otwarty fundusz emerytalny	2010	2011	2012	2013
AEGON OFE	9,9%	-4,8%	16,4%	5,5%
Allianz Polska OFE	11,1%	-4,5%	18,0%	6,3%
Amplifico OFE	11,2%	-4,8%	17,2%	8,0%
Aviva OFE Aviva BZ WBK	11,3%	-4,6%	16,6%	6,3%
AXA OFE	10,3%	-3,3%	14,9%	6,2%
Generali OFE	9,3%	-4,0%	15,0%	6,6%
ING OFE	11,9%	-4,5%	16,6%	8,4%
Nordea OFE	11,5%	-4,1%	17,6%	8,4%
Pekao OFE	10,5%	-5,3%	16,1%	7,4%
PKO BP Bankowy OFE	11,2%	-4,8%	16,4%	7,9%
OFE Pocztylion	11,1%	-6,1%	15,3%	7,5%
OFE Polsat	9,3%	-7,2%	14,6%	-
OFE PZU „Złota Jesień”	11,3%	-5,3%	15,7%	7,2%
OFE WARTA	11,0%	-4,2%	16,2%	7,4%
Średnia	10,8%	-4,8%	16,2%	7,2%

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

W 2013 roku, podobnie jak w latach poprzednich, dominującymi kategoriami w rachunku wyników powszechnych towarzystw emerytalnych były przychody związane z zarządzaniem funduszami emerytalnymi (OFE i DFE), w tym:

- ▀ przychody z opłaty za zarządzanie OFE (62,8% przychodów całkowitych),
- ▀ przychody z opłat od składek do OFE (21,9% przychodów całkowitych)

oraz koszty:

- ▀ ogólne zarządzania PTE (14,9% kosztów całkowitych),
- ▀ agenta transferowego (12,2% kosztów całkowitych),
- ▀ akwizycji na rzecz OFE i DFE (7,7% kosztów całkowitych powszechnych towarzystw emerytalnych),
- ▀ z tytułu opłat od składek i opłat związanych z wypłatami transferowymi, ponoszone na rzecz ZUS i Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych (dalej „KDPW”) (6,6% kosztów całkowitych).

W roku 2013 przychody powszechnych towarzystw były wyższe niż w roku poprzednim. Przyczyną tego było zwiększenie wymiaru składek przekazywanych do OFE, z 2,3% do 2,8% podstawy wymiaru. W konsekwencji w roku 2013, łączne przychody powszechnych towarzystw emerytalnych z zarządzania OFE i DFE wyniosły 1,8 mld zł i były o 7,6% wyższe niż rok wcześniej. W tym samym czasie koszty zarządzania funduszami wzrosły o 68,6% i wyniosły 1,3 mld zł. Wynik netto PTE wyniósł w roku 2013 nieco ponad 359,6 mln zł, co oznacza, że spadł w porównaniu do roku poprzedniego o 49,7%. Było to konsekwencją tego, że część towarzystw jednorazowo wykazała w swoich sprawozdaniach koszty, które wcześniej rozliczane były w czasie lub dokonała aktualizacji wartości aktywów niefinansowych. Miało to bezpośredni związek ze zmianami w przepisach prawa, jakie przyjęto pod koniec 2013 roku.

Pracownicze fundusze i towarzystwa emerytalne

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. istniało 5 pracowniczych towarzystw emerytalnych zarządzających 5 pracowniczymi funduszami emerytalnymi. Pierwsze z nich zostało założone w 1999 roku, natomiast ostatnie rozpoczęło działalność pod koniec 2004 roku. Wartość aktywów netto zgromadzonych w pracowniczych funduszach emerytalnych na koniec

roku 2013 wyniosła 2 038,9 mln zł. W stosunku do roku 2012 wartość aktywów netto PFE wzrosła o 156,5 mln zł, tj. o 8,3%. W okresie objętym sprawozdaniem na rachunki członków PFE przekazano składki podstawowe i dodatkowe w kwocie 169,3 mln zł.

Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013 (według stanu na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	Aktywa netto (mln zł)				Udział w rynku (w %)
	2010	2011	2012	2013	2013
PFE TELEKOMUNIKACJI POLSKIEJ	934,6	909,4	1 097,0	1 167,0	57,2
PFE „Nowy Świat”	294,8	300,7	361,7	390,6	19,2
PFE Słoneczna Jesień	274,6	288,1	344,4	385,9	18,9
PFE UNILEVER POLSKA	27,2	31,7	42,7	51,5	2,5
PFE NESTLE POLSKA	24,2	27,7	36,5	48,8	2,1
Razem	1 555,4	1 557,6	1 882,4	2 038,9	100,0

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

Warto zauważyć, iż od składek wpłacanych do pracowniczych funduszy nie są pobierane opłaty, a w niektórych przypadkach aktywa funduszy nie są także obciążane opłatą za zarządzanie, co z punktu widzenia uczestnika podnosi efektywność oszczędzania w PFE.

Na koniec 2013 roku do pracowniczych funduszy emerytalnych należało 57,1 tys. członków. Oznacza to zmianę w stosunku do poprzedniego roku o 0,1%.

Średnia stopa zwrotu uzyskana w 2013 roku przez pracownicze fundusze emerytalne wyniosła 4,8% (w 2012 roku stopa zwrotu miała wartość 14,7%). Umiarkowany wzrost jednostki rozrachunkowej wynikał z warunków na rynku finansowym.

Dobrowolne fundusze emerytalne

W roku 2013 dobrowolne fundusze emerytalne uzyskały stopy zwrotu od 2,3% do 59,1%. Zróżnicowanie to było w znacznej części konsekwencją stosunkowo niewielkich aktywów jakimi dysponują te podmioty. W tej sytuacji, o uzyskanym wyniku może przesądzić jedna transakcja czy inwestycja w pojedynczy instrument. Może to powodować, że nie są to wyniki odzwierciedlające w pełni systematyczną działalność inwestycyjną, a uzyskane stopy zwrotu w kolejnych latach mogą się istotnie zmienić.

Na koniec 2013 roku do dziewięciu DFE należało 97,2 tys. członków, którzy gromadzili w nich swoje oszczędności w formie IKZE lub IKE.

Tabela 11. Wyniki inwestycyjne pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013 (stopa zwrotu lub zmiana indeksu w %)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Średnia stopa zwrotu PFE	10,0	-4,3	14,7	4,8
Najniższa stopa zwrotu PFE	9,6	-5,2	13,6	3,5
Najwyższa stopa zwrotu PFE	10,5	-3,1	15,8	5,7
Inflacja	2,6	4,3	3,7	-
Zmiana WIG	18,8	-20,8	26,2	8,1
Zmiana WIG20	14,9	-21,9	20,4	-7,0

Źródło: Pracownicze fundusze emerytalne

Tabela 12. Stopy zwrotu i aktywa netto DFE w 2013 roku

Nazwa DFE	Aktywa netto (mln zł)	Stopa zwrotu (%)
ING DFE	1,6	59,1%
MetLife Amplico DFE	2,9	56,7%
DFE PZU	0,3	32,8%
Nordea DFE	5,8	25,6%
PKO DFE	0,05	16,9%
DFE Pekao	2,0	16,3%
Allianz DFE	11,2	7,2%
DFE Pocztylion Plus	0,4	6,9%
Generali DFE	2,6	2,3%

Źródło: Dobrowolne fundusze emerytalne

Pracownicze programy emerytalne, indywidualne konta emerytalne i indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego

Pracownicze programy emerytalne (PPE), indywidualne konta emerytalne (IKE) oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), w których uczestnictwo jest dobrowolne, mają – w przeciwieństwie do pozostałych form dobrowolnego gromadzenia oszczędności z przeznaczeniem na cel emerytalny – charakter instytucjonalny, a środki są w nich gromadzone na zasadach określonych przepisami prawa.

Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba PPE	1 113	1 116	1 094	1 070
Liczba uczestników (w tys.)	342	345	358	375
Wartość zgromadzonych aktywów (w mln zł)	6 286	6 598	8 351	9 407

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

Rozwój III filara systemu emerytalnego jest wzmocniany poprzez zachęty w postaci zwolnień podatkowych i możliwość korzystania z ulg w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne.

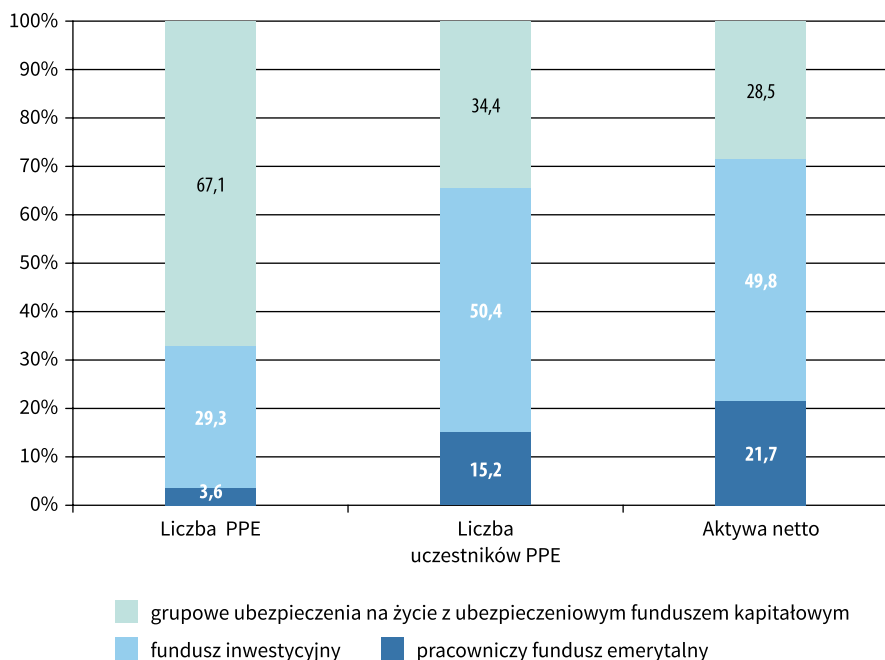
Rynek PPE istnieje od 1999 roku.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. funkcjonowało 1 070 pracowniczych programów emerytalnych, w tym:

- 718 w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- 314 w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego,
- 38 w formie pracowniczego funduszu emerytalnego.

W PPE uczestniczyło na koniec 2013 r. 375 tys. osób, a wartość zgromadzonych aktywów wyniosła 9 407 mln zł, co oznacza wzrost wartości aktywów zgromadzonych na rachunkach uczestników PPE o 1 056 mln zł w stosunku do 2012 roku (o 13%).

Wykres 9. Struktura rynku PPE w 2013 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

2.5. Rynek kapitałowy i towarowy

Nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego rynek kapitałowy i towarowy tworzą podmioty prowadzące działalność na rynku papierów wartościowych i innych

instrumentów finansowych, instytucje zbiorowego inwestowania oraz podmioty prowadzące działalność na rynku towarowym.

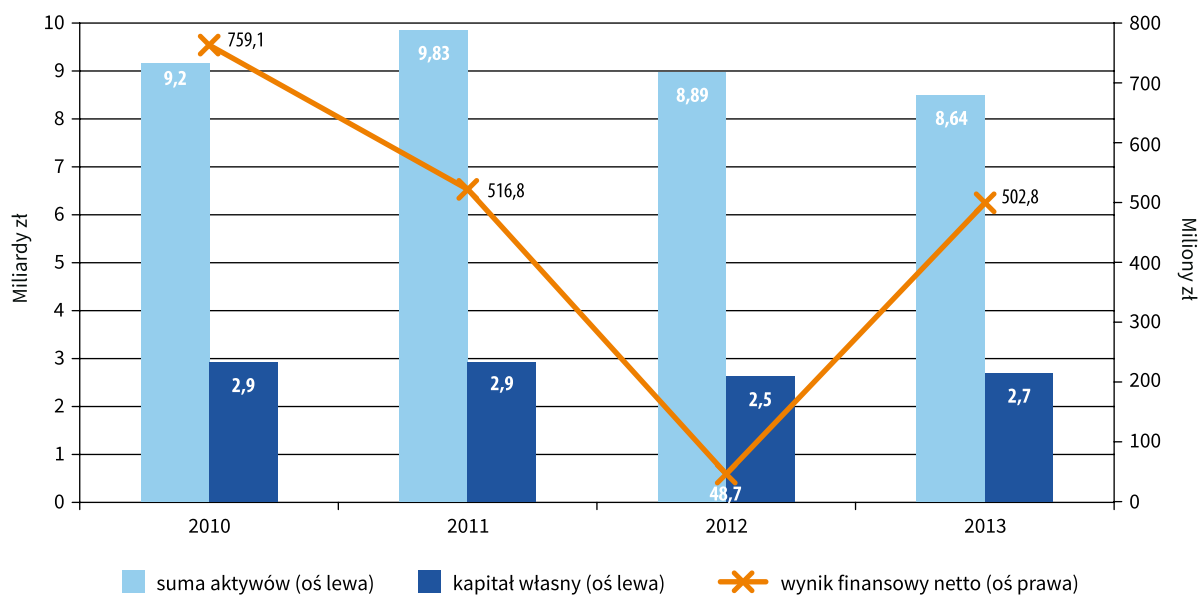
Firmy inwestycyjne oraz banki prowadzące rachunki papierów wartościowych (banki powiernicze)

Tabela 14. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2010-2013

Rodzaj podmiotu	2010	2011	2012	2013
Domy maklerskie	50	51	54	57
Banki prowadzące działalność maklerską	14	14	15	14
Banki powiernicze	14	15	15	13
Razem	78	80	84	84

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 10. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 15. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	Liczba rachunków klientów				Udział w wartości ogółem (w %)
	2010	2011	2012	2013	2013
Domy maklerskie	1 323 959	1 210 088	1 195 884	1 229 723	63,72%
Banki prowadzące działalność maklerską	649 680*	675 327	696 773	700 063	36,28%

Źródło: opracowanie własne UKNF

* zmiana sposobu wykazywania, niejednorodna populacja

Zorganizowane rynki papierów wartościowych

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA

W 2013 r. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA nastąpiło wdrożenie nowego systemu transakcyjnego do obrotu instrumentami finansowymi – Universal Trading Platform (UTP). W ciągu roku organ nadzoru dostosowywał narzędzia nadzorcze do nowego systemu. W okresie objętym sprawozdaniem zwyżkowała większość głównych indeksów Giełdy, z wyjątkiem indeksu największych spółek WIG20. Obroty na Giełdzie były o 50 mld zł

wyższe niż w roku poprzednim. Obroty na rynku terminowym zwiększyły się o ponad 1 mld zł.

W marcu 2013 r. GPW zaprzestała prowadzenia obrotu towarami giełdowymi w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 48, poz. 284, z późn. zm.).

W 2013 roku GPW rozpoczęła publikację wyników nowego indeksu WIG30.

Tabela 16. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2010-2013 (w %)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
WIG	18,77	-20,83	26,24	8,06
WIG20	14,88	-21,85	20,45	-7,05
mWIG40	19,57	-22,51	17,42	31,06
sWIG80	10,18	-30,47	22,92	37,28

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 17. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Spółki	400	426	438	450
w tym zagraniczne	27	39	43	47
Liczba debiutów	34	38	19	23
Liczba wycofań	13	12	7	11
Obligacje	50	51	62	94
w tym zagraniczne	3	2	2	1
Kontrakty terminowe	55	79	91	134
Opcje	106	122	120	116

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 18. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2010-2013 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Spółki krajowe	542 646	446 151	523 390	593 464
Spółki zagraniczne	253 836	196 712	210 657	247 316
Obligacje krajowe	486 505	521 746	588 635	590 265
Obligacje zagraniczne	586	173	173	98
Razem	1 283 573	1 164 782	1 322 855	1 431 143

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Kapitalizacja GPW w 2013 roku wzrosła o 13% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tabela 19. Wartość obrotów na GPW w latach 2010-2013 (w mln zł)²

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Akcje	234 288	268 139	202 880	256 147
Obligacje	1 428	836	1 043	1 653
Kontrakty terminowe	340 648	361 665	216 436	218 839
Opcje	16 888	23 562	16 269	17 419

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Alternatywny system obrotu (NewConnect)

Poza rynkiem regulowanym, GPW prowadzi zorganizowany rynek akcji w formule alternatywnego systemu obrotu pod nazwą NewConnect.

Tabela 20. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Wartość NCIndex na koniec roku	63,44	41,62	33,26	366,01
Stopa zwrotu NCIndex w bieżącym roku (%)	27,65	-34,39	-20,09	10,05
Kapitalizacja spółek na koniec roku (mln zł)	4 970,95	8 383,50	10 804,74	10 444,88
Liczba spółek na koniec roku	185	351	429	445
Liczba debiutów	86	172	89	42
Liczba sesji	253	251	249	247
Wartość obrotów (mln zł) ³	1 847,00	1 858,478	1 140,87	940,00
Liczba transakcji na sesję	3470	4311	3105	2916
Średnia wartość obrotu na sesję (mln zł)	7,30	7,40	4,58	3,80

Źródło: http://www.newconnect.pl/pub/statystyki_roczne/2013_NC.pdf

BondSpot SA

Regulowany Rynek Pozagiełdowy (dalej „RRP”) w Polsce prowadzi spółka BondSpot SA, która oprócz rynku regulowanego organizuje także obrót instrumentami dłużnymi w formule alternatywnego systemu obrotu („ASO”).

Tabela 21. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2010-2013⁴

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
RRP BondSpot				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	142,68	84,12	23,84	52,26
Liczba transakcji sesyjnych	92	111	44	4
Liczba instrumentów	28	71	84	94
ASO BondSpot				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	15,69	58,36	66,39	493,27
Liczba transakcji sesyjnych	16	87	128	226
Liczba instrumentów	21	92	125	146

Źródło: http://www.gpwcatalyst.pl/pub/statystyki_roczne/2013_CAT.pdf

^{2,3,4} Wartości obrotów znormalizowane do formatu pojedynczego.

System rozliczeniowo-depozytowy

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA (dalej „Krajowy Depozyt” albo „KDPW”) jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce. Począwszy od 1 lipca 2011 r. rozliczanie transakcji w papierach wartościowych lub innych instrumentach finansowych, zarejestrowanych w systemie KDPW, jest dokonywane przez KDPW_CCP SA, natomiast rozrachunek tych transakcji (transfery pomiędzy kontami depozytowymi) przeprowadzany jest przez Krajowy Depozyt.

W dniu 7 listopada 2013 r. Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) zarejestrował repozytorium transakcji KDPW stwierdzając w ten sposób, że spełnia ono wymagania stawiane repozytoriom na podstawie *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 648/2012 ws. instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji* (EMIR).

Oferty publiczne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W roku 2013 r. nastąpił wzrost wartości ofert publicznych w porównaniu z poprzednimi dwoma latami. Wartość ofert publicznych wyniosła ogółem 14,16 mld zł, co odpowiada wzrostowi o blisko 60% w porównaniu z rokiem ubiegłym i o 6% w porównaniu z 2011 r. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy była większa aktywność na rynku kapitałowym Skarbu Państwa, który przeprowadził w 2013 r. dwie oferty publiczne (sprzedaż akcji Polskiego Holdingu Nieruchomości SA o wartości 0,24 mld zł na początku 2013 r. oraz sprzedaż akcji Energa SA o wartości 2,16 mld zł pod koniec 2013 r.), oraz z którego inicjatywy PKP SA przeprowadziła ofertę sprzedaży akcji PKP Cargo SA o wartości 1,42 mld zł.

W najważniejszym segmencie pozyskiwania kapitału poprzez oferty publiczne akcji (tzw. rynek pierwotny) nastąpiło jednak osłabienie. Wyraźnemu zmniejszeniu uległa liczba subskrypcji akcji przeprowadzonych w trybie oferty publicznej jak i ich łączna wartość (spadek o ponad 60%).

W dniu 27 grudnia 2013 r. KDPW uzyskał również status globalnie uznawanej jednostki pre-LOU uprawnionej do nadawania kodów pre-LEI, wymaganych w celu raportowania informacji o kontraktach pochodnych do repozytoriów transakcji.

W dniu 28 czerwca 2013 r. KDPW_CCP SA złożyła wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego o udzielenie zezwolenia na świadczenie usług rozliczeniowych jako CCP na podstawie rozporządzenia EMIR. Planowany termin zakończenia procedowania przez KNF postępowania to II kwartał 2014 r. Uzyskanie przez KDPW_CCP SA zezwolenia w powyższym zakresie umożliwi KDPW_CCP SA świadczenie usług rozliczeniowych na terenie UE zgodnie z unijnymi standardami określonymi w ww. rozporządzeniu oraz przyjętych regulacyjnych standardach technicznych.

Zdecydowany wzrost aktywności można było zaobserwować natomiast w segmencie publicznych ofert sprzedaży akcji, gdzie zanotowano ponad czterokrotny wzrost ich wartości w porównaniu z 2012 r. Oprócz wspomnianych wyżej ofert sprzedaży akcji spółek kontrolowanych bezpośrednio lub pośrednio przez Skarb Państwa bardzo duże znaczenie miała również wtórna oferta publiczna sprzedaży akcji Banku Zachodniego WBK SA o wartości 4,89 mld zł, przeprowadzana przez KBC Bank NV oraz Banco Santander SA w celu zwiększenia liczby akcji będących w posiadaniu akcjonariuszy mniejszościowych do 30% kapitału zakładowego.

W pozostałych segmentach rynku (segment publicznych ofert obligacji, czy produktów strukturyzowanych) zaobserwowano umiarkowany wzrost wartości ofert.

W 2013 r. emitenci przeprowadzili 132 oferty publiczne, których strukturę przedstawia Tabela 22.

Tabela 22. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2013 roku

132 oferty publiczne, w tym: przeprowadzone przez emitentów zagranicznych			
127 ofert o charakterze gotówkowym			5 ofert o charakterze bezgotówkowym
76 publicznych ofert akcji <i>w tym:</i> ▶ 37 ofert przeprowadzonych bez konieczności sporządzenia i zatwierdzania prospektu emisyjnego ▶ 37 ofert przeprowadzonych przez emitentów zagranicznych		9 publicznych ofert produktów strukturyzowanych <i>w tym:</i> ▶ wszystkie przeprowadzone przez emitentów zagranicznych	42 publiczne oferty obligacji <i>w tym:</i> ▶ 18 ofert przeprowadzonych bez konieczności sporządzenia i zatwierdzania prospektu emisyjnego ▶ 1 przeprowadzona przez emitenta zagranicznego
32 publiczne oferty sprzedaży	44 publiczne subskrypcje		

Źródło: opracowanie własne UKNF

Łączna wartość przeprowadzonych w 2013 r. ofert publicznych o charakterze gotówkowym wyniosła 14 157,78 mln zł, w tym wartość subskrypcji akcji wyniosła 1 280,04 mln zł, wartość publicznych ofert sprzedaży akcji – 9 395,81 mln zł, wartość ofert obligacji 3 320,11 mln zł, wartość publicznych ofert produktów strukturyzowanych – 161,82 mln zł.

Tabela 23. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2010-2013

Rok	2010		2011		2012		2013	
Wyszczególnienie	Liczba ofert *	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert **	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert ***	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert****	Wartość (mln zł)
Publiczne emisje akcji	76	6 133,2	69	3 735,8	52	3 592,67	44	1 280,04
Publiczne oferty obligacji	37	2 180,0	54	2 236,5	63	2 812,30	42	3 320,11
Publiczne oferty sprzedaży akcji	37	15 456,2	30	6 671,1	27	2 272,55	32	9 395,81
Publiczne oferty produktów strukturyzowanych	36	1 251,7	24	692,7	12	143,71	9	161,82
Publiczne oferty razem	186	25 021,1	177	13 336,1	155	8 821,23	127	14 157,78
<i>w tym:</i> Pierwsze oferty publiczne	60	15 899,5	66	8 560,4	38	3 371,37	37	5 043,77

Źródło: opracowanie własne UKNF

* w 2010 r. przeprowadzono również 7 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

** w 2011 r. przeprowadzono również 7 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

*** w 2012 r. przeprowadzono również 4 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

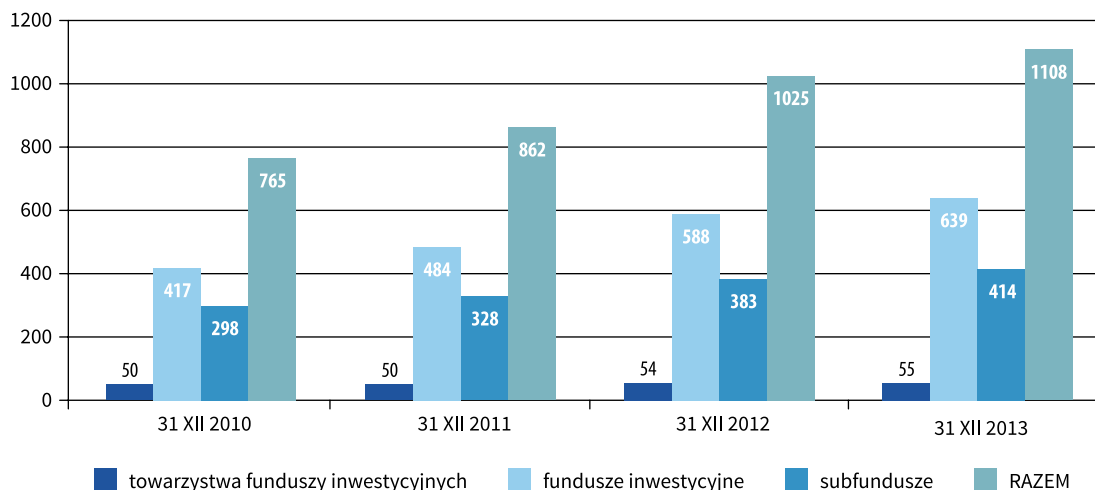
**** w 2013 r. przeprowadzono również 5 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych i fundusze inwestycyjne

Rok 2013 był kolejnym rokiem, w którym zaobserwowano wzrost liczby nadzorowanych podmiotów krajowych w sek-

torze funduszy inwestycyjnych, co obrazuje Wykres 11 (narastająco).

Wykres 11. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2010-2013 (narastająco z podziałem na rodzaje)

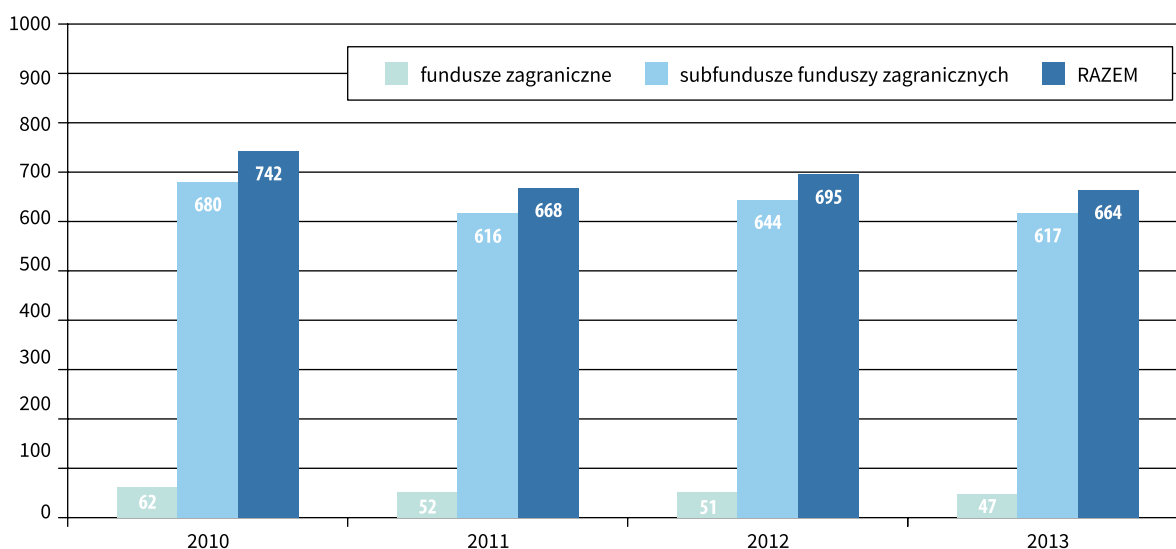

Źródło: opracowanie własne UKNF

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku działalność operacyjną prowadziło 55 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 639 funduszami inwestycyjnymi.

Komisja Nadzoru Finansowego wykonuje nadzór nad zbywaniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa emitowanych przez fundusze zagraniczne.

Wykres 12. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2010-2013 (narastająco w podziale na rodzaje)

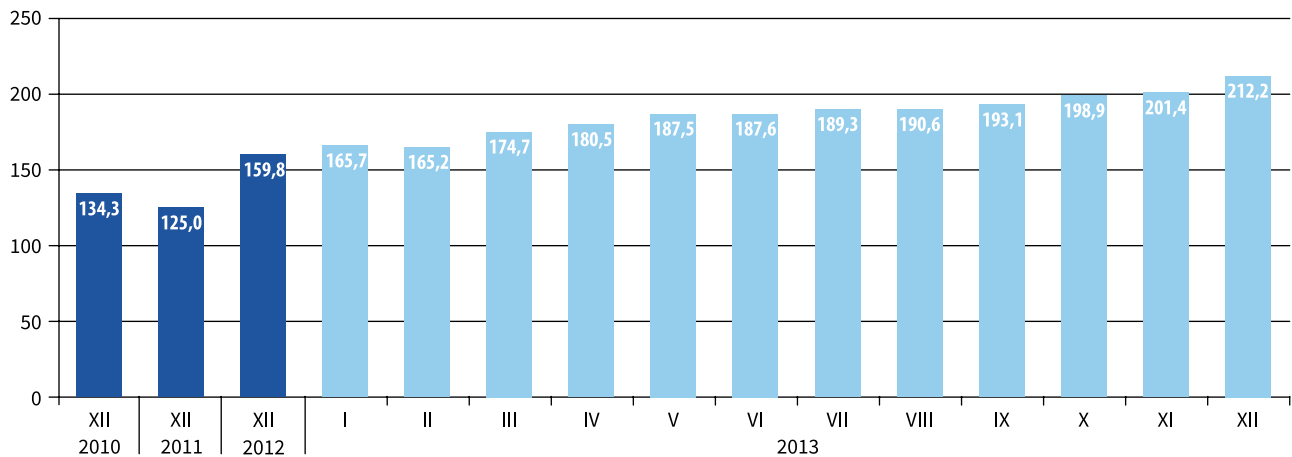

Źródło: opracowanie własne UKNF

Po zanotowanym w 2012 roku zwiększeniu wartości aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych, kolejny rok charakteryzował się dalszym utrzymaniem trendu wzrostowego.

Na przestrzeni 2013 r. wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych zwiększyła się o 52,4 mld zł, by na dzień 31 grudnia 2013 roku osiągnąć wartość 212,2 mld zł.

Wykres 13. Aktywa zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2010-2012 oraz w 2013 roku (w mld zł)⁵

Źródło: opracowanie własne UKNF

Jak pokazuje powyższe zestawienie, we wszystkich miesiącach z wyjątkiem lutego dało się zaobserwować wzrost wartości aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Tym samym łączna wartość aktywów funduszy inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2013 roku znacznie przewyższała poziom z lat poprzednich. Największe wzrosty wartości aktywów zanotowane zostały w marcu, w maju oraz w grudniu.

Zwiększenie łącznej wartości zarządzanych aktywów znalazło odzwierciedlenie we wzroście przychodów w porównaniu do 2012 roku. Pomimo jednoczesnego zwiększenia kosztów, poprawie uległy również zagregowane wyniki finansowe towarzystw funduszy inwestycyjnych, które na koniec grudnia 2013 roku wyniosły 426 mln zł i były o 101 mln zł wyższe niż w roku poprzednim⁶

Tabela 24. Zagregowane koszty towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2010-2013 (w mln zł)⁷

Koszty	2010	2011	2012	2013	
Koszty ogółem, w tym:	1 655	1 731	1 763	2 129	100,0%
• koszty stałe	403	447	553	589	27,7%
• koszty zmienne, w tym:	1 252	1 284	1 210	1 540	72,3%
– koszty zmienne dystrybucji*	923	958	861	1 079	50,7%

* Koszty pozostające w bezpośrednim związku z przyjmowaniem i realizowaniem zleceń zbycia, odkupienia lub zamiany jednostek uczestnictwa lub przyjmowaniem zapisów na certyfikaty inwestycyjne i ich przydziałem, stanowiące wynagrodzenie dystrybutorów lub poniesione z tytułu promocji lub marketingu funduszu

Źródło: opracowanie własne UKNF

^{5,6,7} Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Rynek towarów giełdowych

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 984; tzw. mały trójpak energetyczny) we wrześniu 2013 r., zaczęło obowiązywać nowe gazowe oblige giełdowe – tj. przymus dokonywania obrotu gazem ziemnym na parkiecie giełdy towarowej.

Mały trójpak energetyczny wprowadził do ustawy – Prawo energetyczne nowy art. 49b, który nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem paliwami gazowymi obowiązek sprzedaży na giełdach towarowych lub na rynku organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rynek regulowany nie mniej niż 55% gazu ziemnego wprowadzonego do sieci przesyłowej. Biorąc pod uwagę skoncentrowaną strukturę rynku gazu wprowadzanie obowiązku sprzedaży na giełdach towarowych będzie dokonywane stopniowo. Wolumen gazu objętego obowiązkiem ulegnie w kolejnych latach zwiększeniu w sposób następujący: od wejścia w życie ustawy – 30%, od 1 stycznia 2014 r. – 40%, od 1 stycznia 2015 r. – 55%. Mały trójpak energetyczny umożliwił wszystkim przedsiębiorstwom energetycznym, w szczególności prowadzącym działalność w zakresie obrotu paliwami gazowymi uzyskanie statusu członka giełdy towarowej i zawieranie transakcji na giełdzie na własny rachunek, a nie za pośrednictwem domów maklerskich

W 2013 r. obroty energią elektryczną i gazem na Towarowej Giełdzie Energii SA wykazały wzrost wobec 2012 roku. Wolumen obrotu na wszystkich rynkach giełdowych wyniósł łącznie 178,946 TWh (wobec 131,997 TWh w 2012 r., co oznacza wzrost r/r o 35,57%).

Łączny obrót energią elektryczną na Rynku Dnia Następnego i Bieżącego w 2013 r. wyniósł 22,254 TWh. W porównaniu do poprzedniego roku obroty wykazały wzrost o 16,49%. Średnioważona cena energii elektrycznej dla całej doby, ze wszystkich transakcji kupna/sprzedaży zawartych w 2013 roku, wyniosła 156,13 PLN/MWh. Stanowi to spadek w stosunku do roku 2012 o 23,32 PLN.

Łączny obrót gazem na Rynku Dnia Następnego w 2013 r. wyniósł 0,425 TWh. Średnioważona cena gazu dla całej doby, ze wszystkich transakcji kupna/sprzedaży zawartych w 2013 roku, wyniosła 116,75 PLN/MWh.

Łączne obroty na Rynku Terminowym Towarowym energii elektrycznej w 2013 r. wyniosły 154,300 TWh. W porównaniu do 2012 r. obroty wzrosły o 36,70%. Średnioważona cena rocznego kontraktu BASE_Y-14 w całym 2013 roku ukształtowała się na poziomie 155,00 PLN/MWh.

Łączne obroty na Rynku Terminowym Towarowym gazu w 2013 r. wyniosły 1,968 TWh. Średnioważona cena rocznego kontraktu GAS_BASE_Y-14 w całym 2013 roku ukształtowała się na poziomie 114,54 PLN/MWh. Ponadto, w 2013 roku na Towarowej Giełdzie Energii przeprowadzono pięć aukcji gazu, na których oferowane były instrumenty terminowe.

Łączne obroty na Rynku Praw Majątkowych w 2013 r. wyniosły 39,286 TWh (spadek r/r o 36,87%).

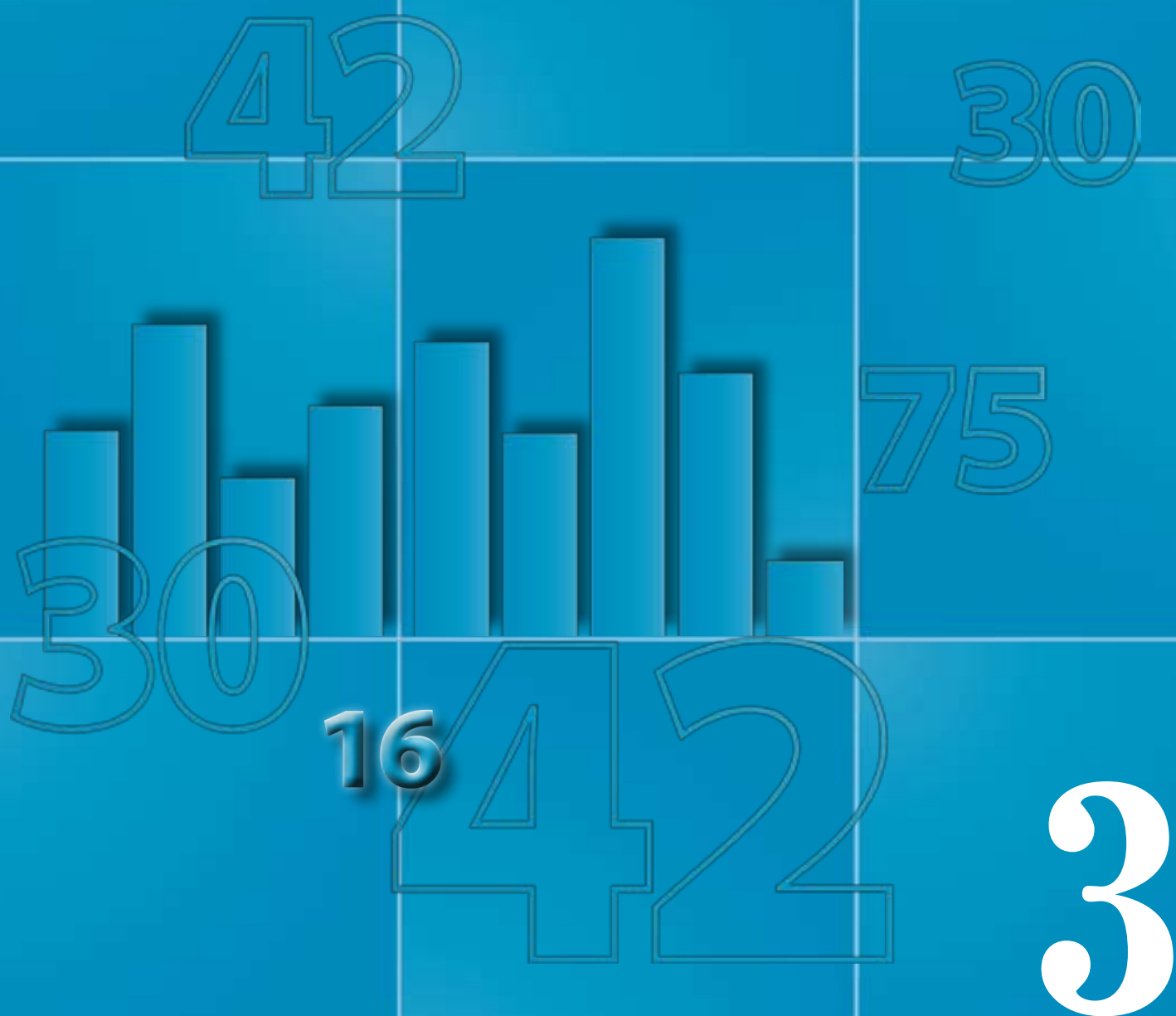
Według stanu na 31 grudnia 2013 r. lista członków Towarowej Giełdy Energii SA zawierała 59 podmiotów, w tym 6 domów maklerskich oraz 9 podmiotów zagranicznych.

Rok 2013 był kolejnym rokiem funkcjonowania mechanizmu market coupling tj. połączenia rynków energii Polski i Szwecji. Jest to związane z zaleceniami Komisji Europejskiej, według których w kolejnych latach ma powstać wspólny europejski rynek energii.

W 2013 r. na Rynku Uprawnień do Emisji CO2 funkcjonującym w ramach Towarowej Giełdy Energii SA nie zawarto żadnych transakcji.

W dniu 4 listopada 2013 r. Towarowa Giełda Energii SA wprowadziła do obrotu Prawa Majątkowe wynikające ze Świadectw efektywności energetycznej – PMEF tzw. białe certyfikaty.

Działania licencyjno-autoryzacyjne

3. Działania licencyjno-autoryzacyjne

3.1. Sektor bankowy

Zadania dotyczące zmian we władzach banków

Komisja Nadzoru Finansowego w 2013 roku podjęła w formie uchwał 38 decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów, w tym prezesów, z czego:

- ▶ 10 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków działających w formie spółki akcyjnej,
- ▶ 17 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków spółdzielczych, w tym 1 decyzję w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy,
- ▶ 11 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członków zarządów banków działających w formie spółki akcyjnej.

Ponadto zostało wydanych 13 decyzji umarzających postępowania w ww. sprawach.

Zadania dotyczące zmian w strukturze akcjonariatu banków – spółek akcyjnych

Komisja Nadzoru Finansowego w 2013 roku podjęła 5 decyzji w formie uchwał w sprawie stwierdzenia braku podstaw

do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji banku. Umorzone zostały 4 postępowania dotyczące tych spraw.

Połączenie banków i nabycie przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części

Komisja Nadzoru Finansowego w 2013 roku wydała 3 zezwolenia na połączenie banków w formie spółki akcyjnej

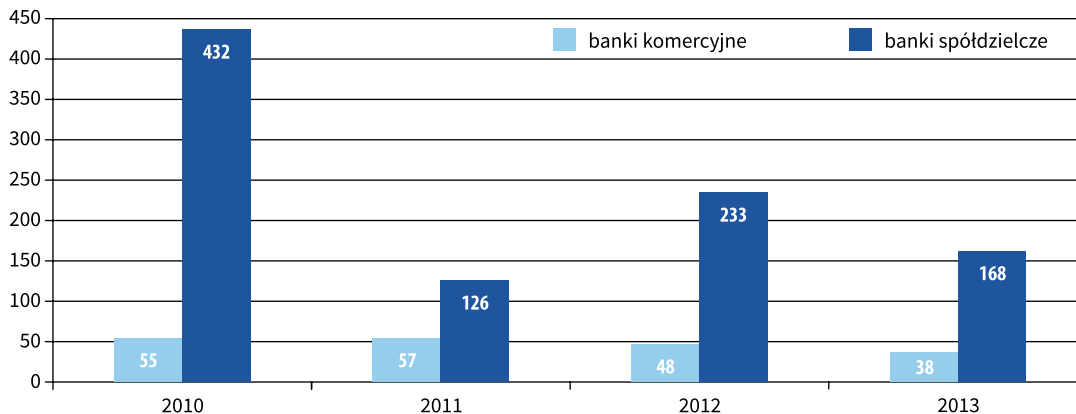
oraz 4 zezwolenia na nabycie przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części.

Zmiany w statutach banków

W wyniku rozpatrzenia złożonych wniosków dotyczących zmian w statutach banków Komisja Nadzoru Finansowego wydała w 2013 roku 207 decyzji, w tym:

- ▶ 39 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków w formie spółki akcyjnej,
- ▶ 168 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków spółdzielczych.

Wykres 14. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego

Rozszerzanie terenu działania przez bank spółdzielczy wymaga odrębnej zgody Komisji Nadzoru Finansowego, gdy bank spółdzielczy zamierza prowadzić działalność na terenie powiatów innych niż powiaty sąsiadujące z terenem

działania banku. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła 2 decyzje w sprawie wydania zezwolenia na rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego.

Prowadzenie działalności przez oddział lub w ramach działalności transgranicznej

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła 3 zawiadomienia instytucji kredytowych o zamiarze podjęcia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez oddział.

Podjęcie przez instytucję kredytową działalności na terytorium Polski poprzez oddział jest możliwe najwcześniej po upływie dwóch miesięcy od dnia otrzymania przez Komisję Nadzoru Finansowego zawiadomienia (notyfikacji) zawierającego informacje, o których mowa w art. 48l ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Do tego czasu Komisja może wskazać warunki, które w interesie dobra ogólnego, w szczególności w celu ochrony dóbr konsumenta, zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego lub zapobieżenia naruszeniom prawa, musi spełniać oddział instytucji kre-

dytowej, prowadząc działalność. Komisja wydała w tych sprawach 3 decyzje w formie uchwał, których adresatem były instytucje kredytowe notyfikujące swoją działalność poprzez oddział. W 2013 roku 3 instytucje kredytowe powiadomiły o zaprzestaniu prowadzenia działalności poprzez oddział na terytorium Polski. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła również od właściwych władz nadzorczych państw należących do EOG 16 zawiadomień instytucji kredytowych w sprawie podjęcia działalności transgranicznej na terytorium Polski. Na przestrzeni tego okresu 2 instytucje kredytowe powiadomiły o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności.

W 2013 roku 1 bank krajowy notyfikował prowadzenie działalności transgranicznej w państwie należącym do EOG.

Otwieranie i działalność przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała 3 decyzje zezwalające na otwarcie przedstawicielstwa przez instytucje kredytowe i 2 decyzje w przedmiocie stwierdzenia

wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa instytucji kredytowych.

3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

Z dniem 27 października 2012 roku spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (dalej: SKOK) objęte zostały nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego. Podobnie jak w przypadku nadzoru nad bankami, nadzór Komisji Nadzoru Finansowego wobec systemu SKOK jest nakierowany na bezpieczeństwo depozytów członków kas. Ustawa z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (dalej: ustawa o skok) przewidziała szereg działań licencyjnych związanych z wejściem ustawy w życie:

- ▶ zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o skok, kasy, w terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, wystąpią do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskami o zatwierdzenie:
 - statutów dostosowanych do przepisów ustawy,
 - prezesów zarządów;
- ▶ zgodnie z art. 86 ust. 2 ustawy o skok Kasa Krajowa, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, wystąpi do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskiem o zatwierdzenie:

- statutu dostosowanego do przepisów ustawy,
- członków zarządu.

Ustawa o skok przewiduje w zakresie nadzoru licencyjnego szereg zadań Komisji Nadzoru Finansowego wykonywanych w trybie ciągłym:

- ▶ wydawanie zezwoleń na utworzenie kasy (art. 7 ust. 1 ustawy o skok),
- ▶ zatwierdzanie zmian statutów kas (art. 8 ust. 2 ustawy o skok),
- ▶ zatwierdzanie zmian statutu Kasy Krajowej (art. 53 ust. 2 ustawy o skok),
- ▶ wydawanie zgód na powołanie prezesów kas (art. 21 ust. 1 ustawy o skok),
- ▶ wydawanie zgód na powołanie członków zarządu Kasy Krajowej (art. 51 ust. 1 ustawy o skok).

Zadania dotyczące władz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

Zgodnie z art. 86 ust. 1 pkt 2) ustawy o skok, kasy zobowiązane są wystąpić do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskami o zatwierdzenie prezesów zarządów, w terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, a więc do dnia 27 lipca 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego odmawia zatwierdzenia prezesa zarządu kasy, jeżeli:

- ▶ był on prawomocnie skazany za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe, z wyłączeniem przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego,
- ▶ spowodował udokumentowane straty w miejscu pracy albo w związku z pełnieniem funkcji członka organu osoby prawnej,
- ▶ został wobec niego orzeczony zakaz prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji reprezentanta lub pełnomocnika przedsiębiorcy, członka rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej w spółce akcyjnej, spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub w spółdzielni,
- ▶ nie spełnia on wymogów, o których mowa w art. 18 ust. 4 ustawy o skok, tj.:

- nie daje rękojmi ostrożnego i stabilnego zarządzania kasą,
- nie posiada wykształcenia co najmniej średniego oraz kwalifikacji i doświadczenia niezbędnych do kierowania kasą.

Komisja Nadzoru Finansowego może odmówić zatwierdzenia prezesa zarządu kasy, jeżeli:

- ▶ jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne lub postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe,
- ▶ był on prawomocnie skazany za przestępstwo inne niż określone w ww. punkcie.

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego podjęła w formie uchwał 10 decyzji w sprawie zatwierdzenia prezesa zarządu kasy, w tym:

- ▶ 9 decyzji zatwierdzających prezesa zarządu kasy,
- ▶ 1 odmowa zatwierdzenia prezesa zarządu.

Ponadto umorzone zostały 3 postępowania dotyczące zatwierdzenia prezesa zarządu kasy.

Zmiany w statutach spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

Zgodnie z art. 86 ust. 1 pkt 1) ustawy o skok, kasy zobowiązane były wystąpić do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskami o zatwierdzenie statutów dostosowanych do przepisów ustawy, w terminie 9 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, a więc do dnia 27 lipca 2013 roku. Stosownie do art. 86 ust. 3 zdanie 2 ustawy o skok, do decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zatwierdzenia statutu kasy stosuje się odpowiednio art. 8 ust. 3, zgodnie z którym Komisja Nadzoru Finansowego odmawia zatwierdzenia zmiany statutu kasy, jeżeli zmiana ta prowadzi do naruszenia przepisów prawa lub bezpieczeństwa gromadzonych w kasie środków. Na podstawie przytoczonych przepisów należy zatem przyjąć, że Komisja Nadzoru Finansowego odmawia zatwierdzenia statutu kasy jeżeli prowadzi on do naruszenia przepisów prawa lub bezpieczeństwa gromadzonych w kasie środków.

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała 51 decyzji w sprawie zatwierdzenia statutu kasy, w tym:

- ▶ 30 decyzji zatwierdzających statut kasy,
- ▶ 21 odmów zatwierdzających statut kasy.

Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego wydała 5 decyzji zatwierdzających zmiany w statucie kasy i 6 decyzji umarzających postępowanie w tej sprawie, a także 117 postanowień w sprawie dopuszczenia Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej do udziału na prawach strony w prowadzonym postępowaniu administracyjnym o zatwierdzenie prezesa zarządu kasy oraz o zatwierdzenie statutu.

Oprócz tego Komisja Nadzoru Finansowego wydała 6 odmownych postanowień w sprawie dopuszczenia kas do postępowania w sprawie Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.

3.3. Sektor usług płatniczych i pieniądza elektronicznego

W 2013 r. KNF udzieliła zezwoleń 16 podmiotom na prowadzenie działalności w charakterze krajowych instytucji płatniczych. W 2012 r. zezwolenia takie otrzymały 3 podmioty, w związku z czym wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

zezwolenia posiadało łącznie 19 KIP. W rejestrze usług płatniczych wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. ujętych było 1 315 biur usług płatniczych.

Licencje dla krajowych instytucji płatniczych oraz rejestracja biur usług płatniczych

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 roku o usługach płatniczych (dalej: UUP) rozszerzyła kompetencje Komisji Nadzoru Finansowego o nadzór nad niektórymi dostawcami usług płatniczych – instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych. Instytucje płatnicze mogą świadczyć szeroki zakres usług płatniczych określonych w art. 3 UUP.

Biura usług płatniczych mogą natomiast jedynie świadczyć usługi przekazu pieniężnego.

Prowadzenie działalności w charakterze instytucji płatniczych wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Natomiast prowadzenie działalności w charakterze biura usług płatniczych jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej i nie wymaga uzyskania zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, a jedynie wpisu do Rejestru Usług Płatniczych. Zarówno instytucje płatnicze, jak i biura usług płatniczych mogą wykonywać, obok świadczenia usług płatniczych, także inną działalność gospodarczą i uzyskują wtedy odpowiednio status hybrydowych instytucji płatniczych lub hybrydowych biur usług płatniczych.

Komisja Nadzoru Finansowego prowadzi i udostępnia poprzez stronę internetową Rejestr Usług Płatniczych (dalej: RUP), który obejmuje: krajowe instytucje płatnicze, biura usług płatniczych oraz spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i Kasę Krajową. Zgodnie z przepisami UUP, podmioty inne niż dostawcy usług płatniczych,

prowadzące w dniu wejścia życie UUP (tj. 24 października 2011 roku) działalność w zakresie usług płatniczych, mogły kontynuować tę działalność na terytorium RP bez wymogu uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze instytucji płatniczej lub wpisu do RUP pod warunkiem złożenia stosownego wniosku w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie UUP (tj. do 24 kwietnia 2012 roku).

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała 16 zezwoleń na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji pieniądza elektronicznego oraz 1 decyzję o odmowie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej. Umożnionych zostało 6 postępowań dotyczących tych spraw.

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrzyła 528 wniosków w sprawie wpisu biur usług płatniczych do Rejestru Usług Płatniczych, wydając:

- ▶ 269 zaświadczeń dotyczących wpisu biura usług płatniczych do Rejestru Usług Płatniczych,
- ▶ 164 zaświadczenia dotyczące zmiany wpisu biura usług płatniczych do Rejestru Usług Płatniczych,
- ▶ 95 decyzji dotyczących wykreślenia biura usług płatniczych z Rejestru Usług Płatniczych.

Komisja Nadzoru Finansowego wydała ponadto 1 postanowienie dotyczące zwrotu wniosku o wpis biura usług płatniczych do Rejestru Usług Płatniczych.

Instytucje pieniądza elektronicznego

W dniu 7 października 2013 roku weszły w życie zmiany ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 roku o usługach płatniczych, na mocy których dokonano implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością. Jednocześnie została uchylona ustawa z dnia 12 września 2001 roku o elektronicznych instrumentach płatniczych, która dotychczas regulowała działalność w zakresie pieniądza elektronicznego.

W 2013 roku KNF rozpatrywała 3 wnioski w sprawie wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji pieniądza elektronicznego. Jednakże w toku prowadzonych postępowań na podstawie tych wniosków, podmioty ubiegające się o te zezwolenia zmodyfikowały te wnioski w ten sposób, iż wystąpiły o zezwolenie na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej.

Analiza bezpieczeństwa kart zbliżeniowych

W związku z udziałem przedstawicieli KNF w pracach Rady ds. Systemu Płatniczego przy Narodowym Banku Polskim, UKNF przygotował raport „Analiza poziomu bezpieczeństwa kart zbliżeniowych z punktu widzenia ich posiadaczy”, w którym przedstawione zostały wyniki przeprowadzonego przez UKNF badania dotyczącego głównych zidentyfikowanych scenariuszy niepożądanego wykorzystania kart zbliżeniowych – wraz z przedstawieniem analizy ich wykonalności i związanych z nimi zagrożeń – jak również analizy praktyki banków stosujących technologię zbliżeniową w oferowanych produktach, przeprowadzonej na podstawie wyników ankiet przekazanych do wybranych banków komercyjnych. Raport został przedstawiony i omówiony na posiedzeniu Rady w dniu 24 czerwca 2013 roku i następnie został opublikowany na stronie internetowej KNF.

Na tym samym posiedzeniu Rady została utworzona – z udziałem przedstawicieli UKNF – grupa robocza ds. przygotowania projektu rekomendacji w zakresie podstawowych zagadnień związanych z bezpieczeństwem transakcji z wykorzystaniem kart zbliżeniowych.

Wynikiem prac tej grupy był projekt rekomendacji, którą Rada przyjęła na posiedzeniu w dniu 30 września 2013 roku. Rekomendacje zostały opublikowane na stronie internetowej NBP. Podmioty zaangażowane w działalność związaną z wydawaniem, akceptowaniem i obsługą kart płatniczych z funkcją zbliżeniową zostały zobowiązane do wdrożenia tych rekomendacji w terminie do 6 miesięcy od dnia ich przyjęcia, tj. do 31 marca 2014 roku. Po tym terminie Rada zapozna się ze stanem ich wdrożenia, celem ewentualnego dalszego podjęcia działań w tym zakresie.

3.4. Sektor ubezpieczeniowy

Zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

W 2013 roku prowadzono jedno postępowanie w przedmiocie rozszerzenia rzeczowego zakresu działalności krajowego

zakładu ubezpieczeń, wydano jedno zezwolenie na rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności.

Notyfikacje na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce

Notyfikację na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług na koniec 2013 roku posiadały 604 zakłady ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, natomiast w formie oddziału notyfikację posiadały 22 zakłady ubezpieczeń oraz 1 zakład reasekuracji.

W roku 2013 do KNF wpłynęło 25 zawiadomień zagranicznych zakładów ubezpieczeń o zamiarze wykonywania działalności ubezpieczeniowej – na zasadzie działalności transgranicznej oraz 1 zawiadomienie zagranicznego zakładu ubezpieczeń z państwa członkowskiego Unii Europejskiej w przedmiocie notyfikowania zamiaru wykonywania działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez oddział.

W okresie objętym sprawozdaniem 19 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej notyfikowało zamiar rozszerzenia zakresu działalności ubezpieczeniowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług, oraz jeden zakład ubezpieczeń, który notyfikował zamiar rozszerzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez oddział.

W 2013 roku, w ramach zakładów ubezpieczeń, które notyfikowały zamiar wykonywania działalności ubezpieczeń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług wystąpiły 3 przypadki wycofania się z prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz 4 połączenia.

Zmiany we władzach zakładów ubezpieczeń

W 2013 roku KNF wydała 18 decyzji w przedmiocie udzielenia zgody (11 w stosunku do prezesów, a 7 w stosunku do członków zarządu zakładu ubezpieczeń), zaś w 2 przypadkach nastąpiło umorzenie postępowania. Ponadto dotyczyło się 1 postępowanie dotyczące odstąpienia od wymogu posiadania wyższego wykształcenia – zostało ono zawieszono na wniosek zakładu ubezpieczeń.

Podkreślenia wymaga, że – chociaż wymóg uzyskania zgody na powołanie dotyczy tylko dwóch członków zarządu – wszyscy członkowie muszą spełniać kryteria wskazane w ustawie o działalności ubezpieczeniowej (pełna zdolność

do czynności prawnych, wyższe wykształcenie, niekaralność, rękojmia prowadzenia spraw zakładu w sposób należyty). Organ nadzoru weryfikuje spełnianie tych kryteriów w trakcie bieżącego nadzoru nad działalnością zakładów (organ zakładu ubezpieczeń właściwy w sprawie powoływania lub odwoływania członków zarządu jest obowiązany poinformować organ nadzoru o zmianach w składzie zarządu w ciągu 7 dni od dnia podjęcia uchwały o powołaniu lub odwołaniu). Podobne działania nadzorcze wykonywane są także w zakresie weryfikacji analogicznych informacji otrzymywanych w związku ze zmianami w składzie rady nadzorczej.

Zmiany w statutach podmiotów nadzorowanych

W 2013 r. organ nadzoru wydał 32 decyzje w przedmiocie zatwierdzenia zmian w statutach krajowych zakładów ubezpieczeń.

Nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji

W 2013 roku organ nadzoru wydał 6 decyzji w zakresie nabycia lub objęcia akcji lub praw z akcji. Na ich mocy umorzone zostały 2 postępowania, dotyczące 2 krajowych zakładów ubezpieczeń, w 4 przypadkach stwierdzono brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do bezpośredniego nabycia akcji 4 krajowych zakładów ubezpieczeń, w 4 przy-

padkach stwierdzono brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do pośredniego nabycia akcji 4 krajowych zakładów ubezpieczeń. W jednym przypadku utrzymano w mocy zaskarżoną decyzję w przedmiocie zgłoszenia sprzeciwu co do bezpośredniego nabycia udziałów krajowego zakładu ubezpieczeń.

Połączenie krajowych zakładów ubezpieczeń

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego w jednym przypadku powstrzymała się od wyrażenia sprzeciwu wobec planowanego połączenia 2 krajowych zakładów ubezpieczeń.

Wpis do rejestru aktuariuszy

W okresie objętym sprawozdaniem zostało złożonych 29 wniosków o wpis do rejestru aktuariuszy, natomiast wyda- no 30 decyzji w przedmiocie wpisu do rejestru aktuariuszy.

W 2013 r. KNF wydała jedną decyzję w przedmiocie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego – aktuariusza.

Agenci ubezpieczeniowi

W 2013 r. dokonano w rejestrze 114 965 czynności polegających na rejestracji wniosków o wpis do rejestru, zmianę danych objętych wpisem oraz wykreślenie z rejestru. Dokonano 75 357 zmian dotyczących danych agentów i 174 236 zmian dotyczących osób wykonujących czynności agencyj-

ne. Wykreślono z rejestru 6 320 agentów ubezpieczeniowych i 27 428 osób wykonujących czynności agencyjne. Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. w rejestrze wpisanych było 34 534 agentów ubezpieczeniowych oraz 157 490 osób wykonujących czynności agencyjne.

Tabela 25. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2010-2013

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013
Agenci	wyłącznie	8 390	6 266	7 351	7 932
	multiagenci	3 930	3 360	4 515	4 510
	razem	12 320	9 626	11 866	12 442
Osoby wykonujące czynności agenta ubezpieczeniowego	pracujące dla jednego agenta	40 288	44 193	46 083	47 649
	pracujące dla co najmniej dwóch agentów	5 565	7 568	9 574	11 360
	razem	45 853	51 761	55 657	59 009

Źródło: opracowanie własne UKNF

W rejestrze agentów ubezpieczeniowych zarejestrowano w 2013 r. również 117 podmiotów wykonujących czynności agencyjne przez osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, wobec których przepisy prawa przewidują uproszczenia w uzyskaniu uprawnień, w tym:

- 18 banków, prowadzących działalność agencyjną poprzez osoby zobowiązane do ukończenia szkolenia jedynie w zakresie ogólnych i szczególnych warunków ubezpieczeń zakładu ubezpieczeń, z którymi współpracują zarejestrowane podmioty, informacji o taryfach, zasadach obliczania składek ubezpieczeniowych oraz o rozliczeniach ilości-

wo-wartościowych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia i inkasa składek ubezpieczeniowych,

- 99 przedsiębiorców, którzy na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń działu II wykonują działalność agencyjną jako działalność uzupełniającą do podstawowej działalności gospodarczej, jeżeli działalność agencyjna pozostaje w bezpośrednim związku z podstawową działalnością tego przedsiębiorcy, nie wymaga szczegółowej wiedzy w zakresie ubezpieczeń oraz czas trwania umowy ubezpieczenia nie przekracza 12 miesięcy.

Brokerzy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni

Tabela 26. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2010-2013

Brokerzy		2010	2011	2012	2013
Ubezpieczeniowi	osoby fizyczne	654	707	738	775
	osoby prawne	282	299	339	371
	razem	936	1006	1077	1146
Reasekuracyjni	osoby fizyczne	5	4	5	8
	osoby prawne	13	16	19	23
	razem	18	20	24	31

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała łącznie 116 zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 68 osobom fizycznym oraz 48 osobom prawnym. W tym okresie wydano 4 zezwolenia dla osób prawnych na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji oraz 3 zezwolenia dla osób fizycznych.

W okresie objętym sprawozdaniem prowadzone były postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym na wniosek strony – 32, natomiast z urzędu – 5.

Tabela 27. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń, wydanych przez KNF w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Osoby fizyczne	44	79	57	65
Osoby prawne	24	29	52	44
Ogółem (bez reasekuracji)	68	108	109	109

Źródło: opracowanie własne UKNF

Notyfikowani pośrednicy ubezpieczeniowi

W 2013 roku notyfikowano 731 pośredników ubezpieczeniowych mających zamiar prowadzenia działalności na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszonych przez organy reje-

stracyjne lub organy nadzoru krajów członków Unii Europejskiej. Notyfikacje wycofano dla 264 pośredników.

Tabela 28. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	504	657	567	548
Osoby ze zdany egzaminem brokerskim	261	457	339	335

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	21	23	36	13
Osoby ze zdany egzaminem brokerskim	7	21	19	10

Źródło: opracowanie własne UKNF

3.5. Sektor emerytalny

Fundusze emerytalne i towarzystwa emerytalne

W zakresie funkcji licencyjnych w 2013 r. prowadzono postępowania, które zostały zakończone wydaniem 98 decyzji administracyjnych. Względem podmiotów rynku emerytalnego wydano również 13 postanowień.

Liczba wydanych decyzji i postanowień została przedstawiona w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Przejęcie zarządzania Otwartym Funduszem Emerytalnym POLSAT

Istotnym wydarzeniem na rynku emerytalnym w 2013 roku było przejęcie zarządzania Otwartym Funduszem Emerytalnym POLSAT przez PKO BP BANKOWY Powszechnie Towarzystwo Emerytalne SA, na które Komisja Nadzoru Finansowego wydała zezwolenie w dniu 12 lutego 2013 roku. Wydając zgodę na proces konsolidacyjny organ nadzo-

ru stwierdził, iż Towarzystwo przejmujące zarządzanie daje rękojmię prowadzenia spraw Funduszu w sposób należyty, a także, że wydanie zezwolenia nie pozostanie w sprzeczności z interesem członków funduszy emerytalnych lub innym dobrem publicznym. Uznano również wymierne korzyści związane z przejęciem zarządzania OFE POLSAT, jak obniżenie kosztów ponoszonych z tytułu opłaty za zarządzanie dla członków obu Funduszy oraz obniżenie opłaty od składki dla członków PKO BP BANKOWY OFE, do poziomu obowiązującego w funduszu przejmowanym.

Od zakończenia likwidacji OFE POLSAT, co miało miejsce w dniu 19 lipca 2013 r., rynek funduszy emerytalnych liczy 13 otwartych funduszy. Likwidacji uległo również Powszechnie Towarzystwo Emerytalne POLSAT SA, któremu organ nadzoru cofnął w dniu 23 lipca 2013 roku zezwolenie na utworzenie towarzystwa.

Zmiany w statutach funduszy emerytalnych

W 2013 roku KNF udzieliła 10 zezwoleń na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego, 6 zezwoleń na zmianę sta-

tutu dobrowolnego funduszu emerytalnego oraz 5 zezwoleń na zmianę statutu pracowniczego funduszu emerytalnego.

Zmiany osobowe w składzie statutowych organów towarzystw emerytalnych

W 2013 r. wydano:

- ▶ 8 rozstrzygnięć w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego,
- ▶ 2 rozstrzygnięcia w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka zarządu pracowniczego towarzystwa emerytalnego,

- ▶ 13 rozstrzygnięć w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego,
- ▶ 1 rozstrzygnięcie w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego.

Pracownicze programy emerytalne (PPE)

W okresie objętym sprawozdaniem Urząd Komisji stwierdził:

- ▶ wzrost liczby wniosków o wpis programu do rejestru o ok. 19% (37 wniosków w 2013 r. i 31 wniosków w roku poprzednim),
- ▶ spadek liczby wniosków o wpis zmian programu do rejestru o ok. 32% (147 wniosków w 2013 r. i 217 wniosków w roku poprzednim),
- ▶ wzrost liczby wniosków o wykreślenie programu z rejestru o ok. 9% (50 wniosków w 2013 r. i 46 wniosków w roku poprzednim),

- ▶ wzrost liczby zawiadomień o zmianie danych pracodawcy lub zarządzającego o ok. 37% (148 zawiadomień w 2013 r. i 108 zawiadomień w roku poprzednim).

Liczba wydanych przez KNF decyzji w postępowaniach dotyczących PPE w 2013 roku została przedstawiona w Tabeli 1.2. w Aneksie 1. Natomiast liczba uchwał podjętych przez KNF w 2013 roku dotyczących PPE została przedstawiona w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

3.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Firmy inwestycyjne i banki powiernicze

W 2013 r. KNF wydała 5 decyzji w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej nowym domom maklerskim, 5 decyzji w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej rozszerzające dotychczasowy zakres działalności domów maklerskich, 1 decyzję stwierdzającą wygaśnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 1 decyzję stwierdzającą wygaśnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności powierniczej i 1 decyzję stwierdzającą częściowe wygaśnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej.

W okresie objętym sprawozdaniem, KNF rozpatrzyła także 3 zawiadomienia o zamiarze wykonywania czynności związanych z działalnością maklerską poza wyodrębnioną jednostką banku, w której prowadzona jest działalność maklerska. W 2 przypadkach wydano decyzję o braku sprzeciwu, natomiast w 1 przypadku postępowanie zostało umorzone.

Na dzień 31 grudnia 2013 r. w trakcie rozpatrywania było 13 wniosków o zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej.

W 2013 r. rozpatrzono 10 zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich. W jednym przypadku

wydano decyzję o braku sprzeciwu wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji domu maklerskiego i wyznaczeniu terminu, w ciągu którego nabycie lub objęcie może zostać dokonane, w 3 przypadkach Komisja zgłosiła sprzeciw wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji domu maklerskiego, natomiast w 6 przypadkach postępowania zostały umorzone.

Na dzień 31 grudnia 2013 r. 7 postępowań w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich było w trakcie rozpatrywania.

Notyfikacje firm inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło 219 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej bez oddziału oraz 1 zawiadomienie o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej w formie oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczne firmy inwestycyjne, a także 247 zawiadomień dotyczących zmiany danych objętych zakresem pierwotnej notyfikacji.

Z prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP bez otwierania oddziału zrezygnowały 92 podmioty, a z prowadzenia działalności w formie oddziału – 4.

Tabela 30. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2010-2013

Rodzaj podmiotu	2010	2011	2012	2013
Zagraniczna firma inwestycyjna, bez oddziału	1 297	1 482	1 625	1 762
Zagraniczna instytucja kredytowa, bez oddziału	248	257	263	265
Zagraniczna firma inwestycyjna, oddział	14	16	17	14
Zagraniczna instytucja kredytowa, oddział	20	19	20	20
Razem	1 579	1 774	1 925	2 061

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego podjęła 6 uchwał w sprawie przekazania informacji dotyczących zamiaru prowadzenia przez polskie firmy inwestycyjne działalności maklerskiej bez otwierania oddziału na terytorium innych państw członkowskich.

Jedna firma inwestycyjna zrezygnowała z prowadzenia oddziału i rozpoczęła działalność transgraniczną z terenu Polski. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja przekazała 26 zawiadomień, dotyczących zmiany danych objętych zakresem pierwotnej notyfikacji zgłoszonych przez polskie firmy inwestycyjne.

Tabela 31. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2010-2013

Rodzaj podmiotu	2010	2011	2012	2013
Dom maklerski (liczba oddziałów)	1 (9)	3 (11)	4 (13)	4 (12)
Dom maklerski bez oddziału	7	8	11	13

Źródło: opracowanie własne UKNF

Agenci firm inwestycyjnych

Rejestr agentów firm inwestycyjnych wg stanu na 31 grudnia 2013 r. zawierał 193 podmioty, w tym 29 osób prawnych i 164 osoby fizyczne.

W 2013 roku do rejestru agentów firm inwestycyjnych zostało wpisanych 20 osób fizycznych i 1 osoba prawna.

W okresie objętym sprawozdaniem odbyły się dwa egzaminy na agenta firmy inwestycyjnej. Do egzaminów przystąpiły łącznie 143 osoby. Egzaminy zdało łącznie 27 osób.

Inwestorzy kwalifikowani

W 2013 r. organ nadzoru dokonał 2 wpisów do rejestru inwestorów kwalifikowanych.

W dniu 23 kwietnia 2013 r. weszła w życie ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 433), która usunęła przepisy dotyczące inwestora kwalifikowanego oraz obowiązku prowadzenia przez KNF rejestru inwesto-

Tabela 32. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2010-2013

Agenci firm inwestycyjnych	2010	2011	2012	2013
Osoby fizyczne	43	89	144	164
Osoby prawne	22	28	28	29
Razem	65	117	172	193

Źródło: opracowanie własne UKNF

row kwalifikowanych na podstawie dotychczasowego art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1382). Pojęcie inwestora kwalifikowanego zostało zastąpione pojęciem klienta profesjonalnego.

W rejestrze inwestorów kwalifikowanych na dzień 22 kwietnia 2013 r. figurowało 25 wpisów w części „małe i średnie przedsiębiorstwa” oraz 8 wpisów w części „osoby fizyczne”.

Agencje informacyjne

W 2013 r. Komisja wydała 1 decyzję w sprawie wskazania Spółki jako agencji informacyjnej.

Maklerzy papierów wartościowych

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wynosiła 2 710 osób.

Na listę maklerów papierów wartościowych w 2013 r. wpisane zostały 84 osoby.

Tabela 33. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w danym roku	218	130	125	84
Łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych	2 371	2 502	2 627	2 710

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2013 r. odbyły się 2 egzaminy dla kandydatów na maklera papierów wartościowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 450 osób, a zdało je łącznie 86 osób. Dotychczas egzamin dla kandydatów na maklera papierów wartościowych zdały 2 892 osoby.

Ponadto w okresie objętym sprawozdaniem odbył się 1 egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych. Do egzaminu tego przystąpiły 4 osoby, a zdała 1 osoba. Dotychczas egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych zdało 96 osób.

Doradcy inwestycyjni

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych wynosiła 477 osób. Na listę doradców inwestycyjnych w 2013 roku zostało wpisanych 67 osób.

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 decyzję uznającą kwalifikacje zawodowe do wykonywania zawodu doradcy inwestycyjnego.

W 2013 r. odbyło się 5 egzaminów cząstkowych egzaminu na doradcę inwestycyjnego. Cały cykl egzaminacyjny zdało 66 osób.

Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Lista osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w danym roku	49	47	29	67
Łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych	336	383	410	477

Źródło: opracowanie własne UKNF

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych

Tabela 35. Liczba wydanych decyzji w 2013 roku

Podmiot będący stroną decyzji	Liczba decyzji
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA	11
BondSpot SA	5
KDPW_CCP SA	6
Towarowa Giełda Energii SA	3

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zatwierdzanie prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W 2013 r. KNF wydała 135 decyzji w sprawie prospektów emisyjnych oraz aneksów aktualizujących ich treść, w tym:

- 29 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne (sporządzone w formie jednego lub trzech dokumentów),
- 106 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne.

Tabela 36. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych	63	57	43	29
Liczba zatwierdzonych aneksów do prospektów emisyjnych	172	128	145	106

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2013 r. KNF zatwierdziła 1 memorandum informacyjne oraz stwierdziła równoważność informacji zamieszczonych w memorandumach informacyjnych z informacjami wymaganymi dla prospektu emisyjnego w 2 przypadkach.

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęły również 62 potwierdzenia zatwierdzenia prospektu emisyjnego od organów nadzoru innych państw członkowskich.

W toku prowadzonych w 2013 r. 69 postępowań o zatwierdzenie prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego) KNF wystosowała ponad 4 370 uwag do składanych dokumentów.

Ponadto KNF wydała 16 postanowień o zawieszeniu postępowań administracyjnych w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego), 7 postanowień o podjęciu zawieszonych postępowań oraz 16 decyzji w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdze-

nia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego).

W 2013 r. KNF wydała 26 opinii w sprawach dotyczących przeprowadzenia ofert publicznych lub dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Zestawienie emitentów, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2013 roku zamieszczono w Tabeli 2.1. w Aneksie 2, natomiast aktualna lista prospektów emisyjnych zatwierdzonych przez KNF znajduje się na stronie internetowej Komisji.

Instytucje zbiorowego inwestowania

W 2013 roku organ nadzoru wydał 163 rozstrzygnięcia dotyczące instytucji zbiorowego inwestowania.

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadało 55 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 639 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 58 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 52 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 529 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

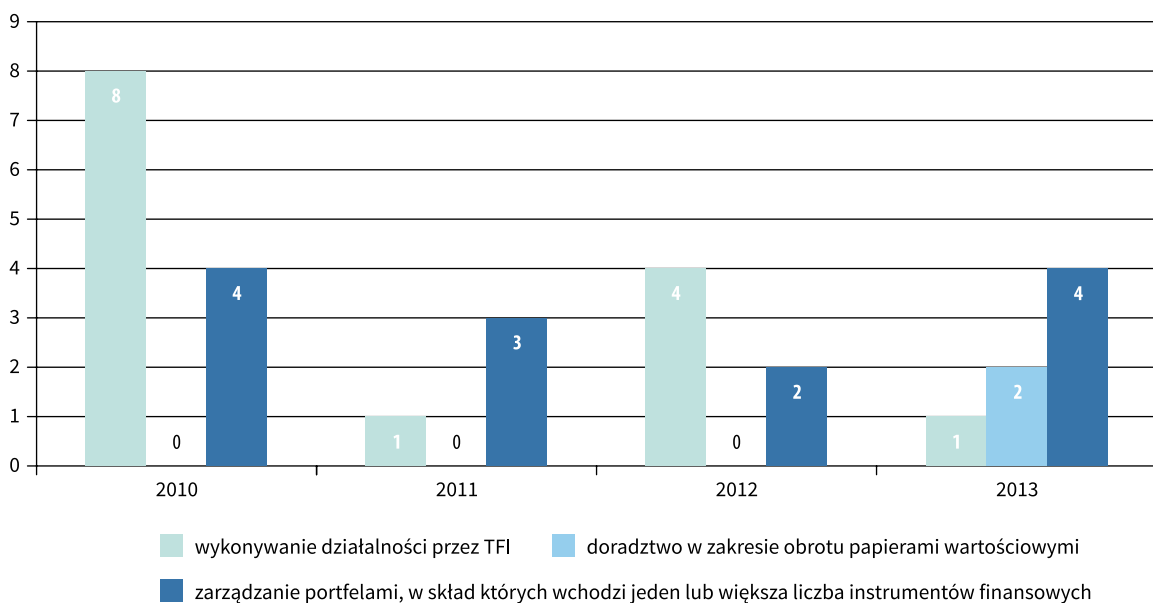
W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 zezwolenie na utworzenie towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Tabela 37. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2010-2013 narastająco

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	50	50	54	55
Fundusze inwestycyjne	417	484	588	639

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 15. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- ▶ 1 zezwolenie na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego,
- ▶ 4 zezwolenia na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego,
- ▶ 1 zezwolenie na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego.

W 2013 roku rozpoczęło działalność 5 nowych funduszy z wydzielonymi subfunduszami. W wyniku ich powstania oraz przekształcenia funduszy inwestycyjnych otwartych lub specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych w nowy subfundusz istniejącego funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami nastąpił wzrost liczby subfunduszy wydzielonych w ramach funduszy tego

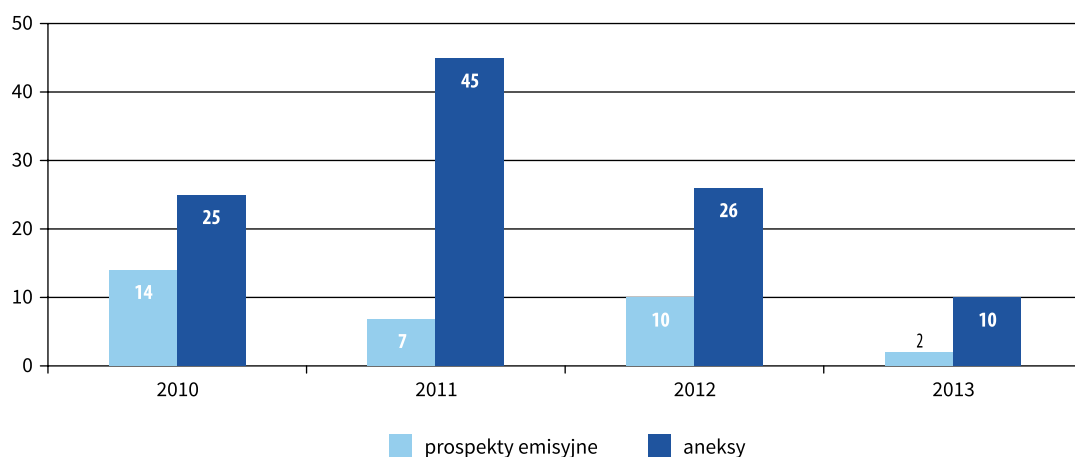
typu, z 383 subfunduszy w grudniu 2012 r. do 414 subfunduszy na koniec grudnia 2013 roku.

W 2013 roku zostały zarejestrowane 102 fundusze inwestycyjne zamknięte, których certyfikaty inwestycyjne zgodnie ze statutem funduszu nie będą oferowane w drodze oferty publicznej ani dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, ani wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu.

W 2013 roku KNF w zakresie sektora funduszy inwestycyjnych wydała 12 decyzji w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych oraz aneksów, w tym:

- ▶ 2 decyzje zatwierdzające prospekty emisyjne certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte,
- ▶ 10 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte.

Wykres 16. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Komisja prowadzi rejestr funduszy zagranicznych, funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwach należących do European Economic Area (EEA), funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwie należącym do OECD innym niż państwo członkowskie lub państwo należące do EEA, które zbywają tytuły uczestnictwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W odniesieniu do funduszy zagranicznych i subfunduszy funduszy zagranicznych w 2013 roku w stosunku do 2012 roku zaobserwowano spadek liczby notyfikacji. W 2013 roku do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło drogą elektroniczną 15 kompletnych zawiadomień o zamiarze zbywania tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczyły 1 nowego funduszu zagranicznego i 60 subfunduszy funduszy zagranicznych. Dla porównania w 2012 roku wpłynęły 24 kompletne zawiadomienia dotyczące 4 funduszy zagranicznych i 66 subfunduszy funduszy zagranicznych.

Ponadto, w 2013 roku do Komisji Nadzoru Finansowego nie wpłynęły żadne notyfikacje spółek zarządzających, które miałyby zamiar prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla porównania w 2012 roku Komisja notyfikowała 3 spółki zarządzające.

Podmioty pośredniczące w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub tytułów uczestnictwa

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytuły uczestnictwa funduszy zagranicznych, mogą być zbywane i odkupywane za pośrednictwem podmiotu z siedzibą lub miejscem zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. lista dystrybutorów jednostek uczestnictwa posiadających zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego, obejmowała 84 podmioty. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała 5 zezwoleń na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych oraz stwierdziła wygaśnięcie 1 decyzji w sprawie udzielenia zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych i specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych.

Towarowe domy maklerskie oraz podmioty prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych

W 2013 r. udzielono 5 zezwoleń dla przedsiębiorstw energetycznych na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych. Na dzień 31 grudnia 2013 r.:

- ▶ 54 przedsiębiorstwa energetyczne posiadały zezwolenie na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych,

a w trakcie rozpatrywania były 3 wnioski o udzielenie przedmiotowego zezwolenia,

- ▶ 1 towarowy dom maklerski posiadał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie obrotu towarami giełdowymi.

Maklerzy giełd towarowych

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych wynosiła 316 osób. Na listę maklerów giełd towarowych w 2013 roku zostało wpisanych 47 osób.

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 decyzję uznającą kwalifikacje zawodowe do wykonywania zawodu maklera giełd towarowych.

W okresie objętym sprawozdaniem odbyły się 2 egzaminy na maklera giełd towarowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 115 osób, a zdało je łącznie 51 osób. Dotychczas egzamin na maklera giełd towarowych zdało 316 osób.

Tabela 38. Liczba osób wpisanych na listę maklerów giełd towarowych oraz łączna liczba maklerów giełd towarowych w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba osób wpisanych w danym roku na listę maklerów giełd towarowych	29	28	39	47
Łączna liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych	202	230	269	316

Źródło: opracowanie własne UKNF

Udzielanie zezwoleń na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 5 decyzji udzielających zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu.

Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4.1. Nadzór bankowy

Celem nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego nad sektorem bankowym jest zapewnienie bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych, zapewnienie zgodności działania banków z przepisami prawa i decyzją o wydaniu zezwolenia

na utworzenie banku oraz zapewnienie zgodności działalności prowadzonej przez banki zgodnie z art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi z przepisami tej ustawy, ustawy – Prawo bankowe oraz statutem.

Nadzór ostrożnościowy nad bankami krajowymi

Czynności nadzorcze polegały na bieżącym monitorowaniu oraz kwartalnej analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej banków. Na jej podstawie nadawano kwartalnie ocenę punktową banku w systemie CAEL. W 2013 roku ocenę poddane zostały wszystkie banki komercyjne, w tym zrzeszające (w tym 14 banków istotnych systemowo) oraz wszystkie banki spółdzielcze. UKNF przygotował:

- ▶ 172 analizy (CAEL) banków komercyjnych zrealizowanych w czterech cyklach kwartalnych,
- ▶ 2 296 analiz (CAEL) banków spółdzielczych i zrzeszających zrealizowanych w czterech cyklach kwartalnych.

Przygotowano również 105 ocen SDK oddziałów banków zagranicznych. Oprócz oceny CAEL banki są objęte analizą w ramach procesu BION, tj. Badania i Oceny Nadzorczej. Szczegółowe informacje na temat oceny BION w sektorze bankowym przedstawione zostały w sekcji Badanie i Ocena Nadzorcza (BION).

W ramach nadzoru skonsolidowanego analizowano skonsolidowane sprawozdania finansowe banków, sytuację ekonomiczno-finansową holdingów oraz podmiotów dominujących wobec banków. W ramach bezpośredniego nadzoru analitycznego typowano banki do inspekcji kompleksowych i problemowych, a następnie przekazywano te informacje do komórek organizacyjnych UKNF odpowiedzialnych za prowadzenie działań inspekcyjnych. Przygotowywano dane dla inspekcji w bankach. Prowadzono analizy porównawcze (kwartalne) klasyfikacji należności od tego samego kredytobiorcy przez różne banki, a także prezentacji akcjonariatu niektórych znaczących klientów banków – w przypadku stwierdzenia rozbieżności podejmowano odpowiednie działania, polegające na stosownych wystąpieniach do nadzorowanych jednostek. Kontynuowano podjęte w latach poprzednich działania mające na celu

bieżące monitorowanie ich działalności, a zwłaszcza pozycji płynnościowej.

Analizowano m.in. następujące kwestie: finansowanie udzielone i otrzymane, limity na transakcje z podmiotami z grupy, oferowanie produktów o charakterze antypodatkowym oraz oferowanie kredytów walutowych na nieruchomości mieszkaniowe.

W ramach nadzoru „zza biurka” wyistosowano zalecenia dotyczące m.in:

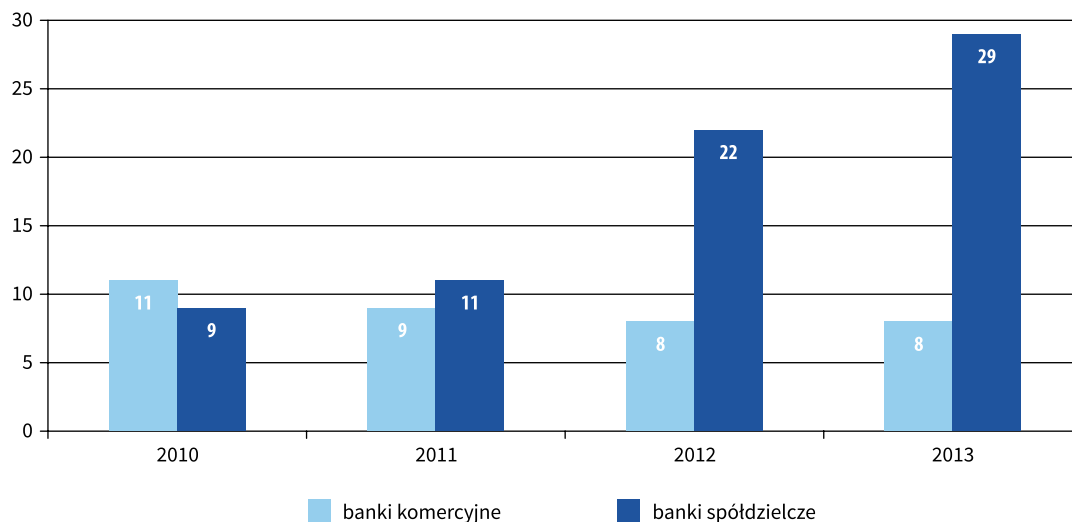
- ▶ zasad wypłacania dywidendy oraz wzmocnienia bazy kapitałowej,
- ▶ oferowania produktów o charakterze antypodatkowym,
- ▶ zmiany/rotacji podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego banku,
- ▶ rewizji polityki kredytowej w zakresie walutowych kredytów hipotecznych,
- ▶ uzupełnienia awaryjnych planów płynności w walucie USD, zgodnie z rekomendacją ESRB,
- ▶ przeglądu założeń testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka płynności,
- ▶ przeglądu procedur w zakresie kredytu technicznego i lombardowego,
- ▶ wstrzymania akcji kredytowej,
- ▶ dostosowania działalności do przepisów prawa w zakresie outsourcingu bankowego,
- ▶ realizacji zaleceń wydanych po zakończeniu procesu BION.

W 2013 r. postępowaniem naprawczym było objętych 8 banków komercyjnych. W 2013 r. 3 z banków komercyjnych zostały zobowiązane do weryfikacji założeń programu postępowania naprawczego. W 2013 r. w przypadku 2 banków program postępowania naprawczego uzyskał akcep-

tację KNF. Natomiast w przypadku banków spółdzielczych w okresie objętym sprawozdaniem, programem postępowania naprawczego zostało objętych 9 banków spółdzielczych,

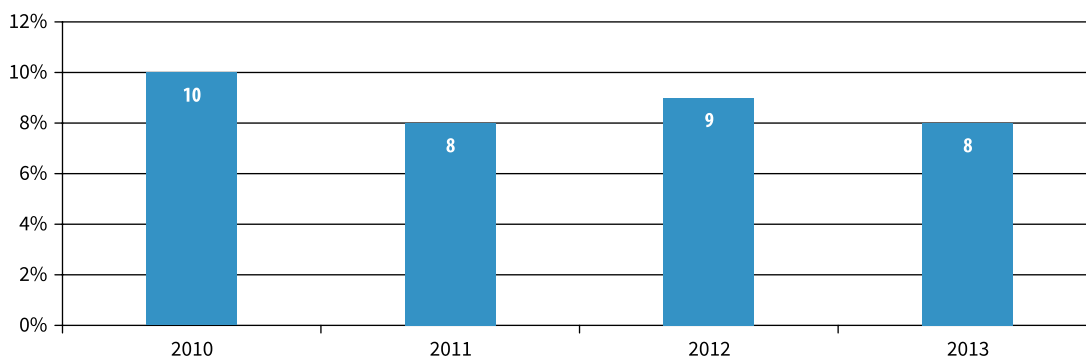
a 2 zakończyły realizację programów. Na koniec 2013 roku postępowaniu naprawczemu podlegało 29 banków spółdzielczych, w porównaniu do 22 na koniec 2012 r.

Wykres 17. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 18. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2010-2013

Udział aktywów banków spółdzielczych objętych programem postępowania naprawczego w aktywach sektora bankowego wyniósł na koniec 2013 roku 0,003%.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Rozpatrywane były również złożone przez banki – na podstawie przepisów Prawo bankowe – wnioski i wydawane decyzje w sprawach indywidualnych związanych z:

- ▶ zaliczaniem do funduszy uzupełniających zobowiązań podporządkowanych (3 decyzje dla banków komercyjnych, 25 decyzji dla banków spółdzielczych),
- ▶ zaliczeniem do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji (16 decyzji dla banków komercyjnych, 5 decyzji dla banków spółdzielczych),
- ▶ ograniczeniem zakresu obowiązku przekazania do KNF sprawozdań skonsolidowanych w wersji przetłumaczonej na język polski (10 decyzji dla banków komercyjnych),
- ▶ wcześniejszym zwrotem zobowiązań podporządkowanych (3 decyzje dla banków spółdzielczych).

Testy warunków skrajnych

W roku 2013 UKNF po raz czwarty przeprowadził testy warunków skrajnych (TWS), których celem było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową i kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz ocena odporności sektora na zadany szok.

Bankom zaprezentowane zostały jedynie ogólne ramy rozwoju sytuacji gospodarczej, bez zobowiązania ich do stosowania w badaniu konkretnego modelu. Banki szacowały przełożenie szoku makroekonomicznego na swój bilans, wynik finansowy oraz adekwatność kapitałową. Banki były również zobowiązane do uwzględnienia w swoich wyliczeniach oprócz ryzyka kredytowego także wpływu innych czynników ryzyka (np. ryzyka płynności w wyniku braku zaufania na rynku międzybankowym).

W ćwiczeniu wykorzystane zostały dwa scenariusze opracowane przez Narodowy Bank Polski:

- ▶ referencyjny – prognozujący rozwój gospodarczy przy założeniu stabilnej stopy referencyjnej banku centralnego,
- ▶ szokowy – zakładający wystąpienie gwałtownej i głębokiej recesji u głównych partnerów gospodarczych Polski, co prowadzi do transmisji niekorzystnych zjawisk na sytuację gospodarczą w kraju.

Badaniem objęte zostały wszystkie banki komercyjne działające w Polsce, co stanowi ponad 90% sumy bilansowej całego sektora bankowego.

Rozpatrywane były również wystosowywane przez banki – na podstawie przepisów Prawo bankowe – wnioski i wydawane decyzje w sprawach indywidualnych związanych z:

- ▶ zaliczaniem do funduszy uzupełniających zobowiązań podporządkowanych (3 decyzje),
- ▶ zaliczeniem do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji (16 decyzji),
- ▶ ograniczeniem zakresu obowiązku przekazania do KNF sprawozdań skonsolidowanych w wersji przetłumaczonej na język polski (10 decyzji).

Po przekazaniu danych do Urzędu nastąpił proces ich wstępnej analizy. Weryfikacji poddano spójność wewnętrzną prognoz oraz ich zgodność z obowiązującymi oraz przyszłymi przepisami, a także realność podejmowanych przez banki działań i ekstrapolowanych trendów. Wszelkie wątpliwości wynikłe podczas tego procesu były na bieżąco konsultowane z bankami. Dodatkowo, wykorzystano modele opracowane w Urzędzie.

Ostatecznym wynikiem przeprowadzonych przez UKNF testów warunków skrajnych było oszacowanie ewentualnych potrzeb kapitałowych pojedynczych banków, przy czym jako punkt odniesienia przyjęto wysokość współczynnika wypłacalności Tier 1 na poziomie odpowiednio 12% i 9%. W wyliczeniach wskaźników nawiązano do rozwiązań zaproponowanych w Bazylei III. Prognozą objęto okres od września 2013 r. do końca 2015 roku.

Wyniki testów warunków skrajnych są jednym z elementów branych pod uwagę przy wyznaczaniu przyszłej polityki dywidendowej przez KNF.

UKNF przeprowadził, również badanie testów warunków skrajnych w zakresie funduszy własnych banków spółdzielczych. Badanie przeprowadzono w celu weryfikacji spełnienia kryteriów umożliwiających wypłatę dywidendy z wyniku, do podziału za 2013 rok. Skierowano, także ankiety badające stopień przygotowania banków spółdzielczych i zraszających do wypełnienia przewidzianych rozporządzeniem CRR norm płynności LCR i NSFR.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION)

W 2013 roku UKNF kontynuował prace nad nową koncepcją procesu BION rozpoczęte w roku poprzednim, które zakończone zostały przyjęciem nowej Metodyki Badania i Oceny Nadzorczej banków komercyjnych, zrzeszających oraz spółdzielczych (Metodyki BION) w dniu 30 grudnia 2013 roku. Dokument został udostępniony bankom poprzez publikację na stronie internetowej UKNF.

W procesie BION prowadzonym wg zasad określonych w nowej Metodyce BION bierze się pod uwagę, w sposób komplementarny i spójny, ustalenia z czynności analitycznych i inspekcyjnych prowadzonych przez nadzór w bankach. Zgodnie z nowymi zasadami intensywność procesu BION w poszczególnych bankach uzależniona jest przede wszystkim od wyników analizy wrażliwości modelu biznesowego oraz grupowania banków w trakcie segmentacji. Implementując zasadę proporcjonalności, Metodyka BION wprowadza dwustopniowy proces segmentacji, w trakcie którego brane są pod uwagę: skala działania i znaczenie banku w sektorze bankowym oraz model biznesowy banku

określający profil działania. Metodyka BION uwzględnia dotychczasowe zasady dialogu z bankami oraz wprowadza ciągłość aktualizacji ocen BION w ramach kwartalnych analiz „zza biurka”.

W ramach przeprowadzonego w 2013 r. procesu BION banków komercyjnych za rok 2012 nadano ocenę nadzorczą dla 39 banków. Oceny zostały nadane na dzień 31 grudnia 2012 r. W przypadku, gdy zachodziła taka konieczność, wraz z wynikami banki otrzymywały zalecenia wyeliminowania stwierdzonych w toku analizy nieprawidłowości w zakresie zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka.

Natomiast w przypadku banków spółdzielczych w okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 706 analiz BION, w tym 704 dotyczące banków spółdzielczych (330 w ramach procesu BION za 2012 r., a 376 za 2013 r.) oraz 2 dotyczące banków zrzeszających. Wynikiem prac analitycznych było 28 upomnień nadzorczych w ramach czynności analitycznych skierowanych do banków spółdzielczych.

Program de minimis BGK

Program gwarancji de minimis (zwanej PLD) jest obecnie jednym z głównych instrumentów wykorzystywanych przez Radę Ministrów do przeciwdziałania skutkom spowolnienia gospodarczego. Jest to gwarancja udzielona w ramach programu dopuszczalnej pomocy publicznej na zabezpieczenie spłaty kredytu obrotowego lub inwestycyjnego udzielonego mikro-, małemu lub średniemu przedsiębiorcy (MSP). Gwarancja de minimis nie stanowi dotacji i nie wiąże się bezpośrednio z przekazaniem środków finansowych przedsiębiorcy.

W ramach realizacji programu „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego”, na mocy decyzji KNF z dnia 28 lutego 2013 r., BGK udziela gwarancji spłaty kredytów obrotowych stanowiących pomoc de minimis na podstawie Umowy Portfelowej Linii Gwarancyjnej de minimis (PLD).

W dniu 21 października 2013 r. Rada Ministrów przyjęła zmianę do realizowanego przez BGK programu rządowego „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego”, stwarzając podstawę do rozszerzenia programu de minimis o gwarancje spłaty kredytów inwestycyjnych. Decyzja o rozszerzeniu programu rządowego ma na celu przeciwdziałanie pogar-

szaniu się skłonności do podejmowania inwestycji wśród przedsiębiorców MSP. Koncepcja rozszerzenia oferty BGK w zakresie gwarancji de minimis związana była z obserwowanym spadkiem liczby inwestorów rozpoczynających nowe inwestycje oraz pogorszeniem prognoz dynamiki inwestycji, a także z przewidywanym ograniczeniem nakładów inwestycyjnych spowodowanych okresem przejściowym między kolejnymi perspektywami finansowymi, jakim będzie rok 2014 i jednocześnie planowanym utrzymaniem w 2014 r. wzrostu gospodarczego osiąganego częściowo dzięki aktywności inwestycyjnej.

Na mocy decyzji KNF z dnia 12 listopada 2013 r. BGK uzyskało zezwolenie na wdrożenie do oferty gwarancji de minimis także spłaty kredytów inwestycyjnych.

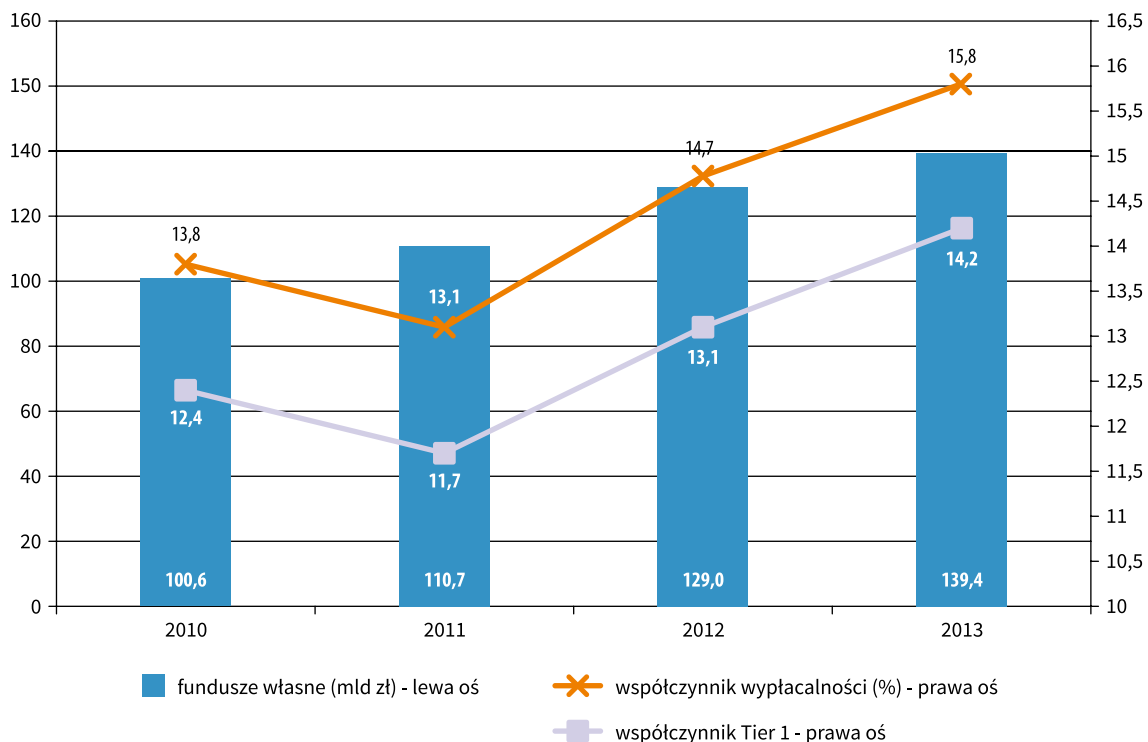
W dniu 13 listopada 2013 r. Bank Gospodarstwa Krajowego podpisał z 22 bankami umowy, które rozszerzają gwarancje de minimis na kredyty inwestycyjne i rozwojowe. Dane szacunkowe na koniec listopada 2013 r. wskazują, że liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali z gwarancji de minimis przekroczyła 31 tysięcy. Wartość udzielonych gwarancji na koniec listopada 2013 r. wyniosła 5,955 mld zł, co przekłada się na zaciągnięte kredyty o wartości 10,38 mld zł.

Monitorowanie przestrzegania przez banki obowiązujących regulacji

UKNF na bieżąco monitoruje „zza biurka” sytuację finansową banków, w tym płynnościową i kapitałową. W 2013 r. po raz kolejny szczególny nacisk położono na zachowanie przez banki dobrej jakości kapitałów własnych oraz ich odpowiedniej wysokości. Kapitały własne zapewniają bankowi bezpieczeństwo na wypadek niepożądanych zdarzeń zewnętrznych, które mogą zaistnieć na przykład w związku z kryzysem w sferze realnej lub zawirowaniami na międzynarodowych rynkach finansowych.

W celu utrzymania adekwatności kapitałowej na poziomie uznawanym za bezpieczny, organ nadzoru po raz kolejny rekomendował bankom ograniczenie wypłat dywidendy. Zatrzymanie zysków w bankach zaowocowało wzrostem współczynnika wypłacalności sektora do poziomu 15,75% na koniec 2013 roku (na koniec 2012 r. wynosił 14,74%).

Wykres 19. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Prace przygotowawcze związane ze zmianami legislacyjnymi w obszarze sektora bankowości spółdzielczej w zakresie implementacji Dyrektywy CRD IV

UKNF systematycznie analizował pojawiające się nowe wersje projektów Rozporządzenia CRR, Dyrektywy CRD IV, Dyrektywy BRR oraz Dyrektywy DGS i wielokrotnie przekazywał uwagi do Ministerstwa Finansów, opowiadając się za rozwiązaniami służącymi stabilizacji polskiego sektora bankowości spółdzielczej. Uwagi dotyczyły m.in.:

- uwzględnienia we wskaźniku LCR ulgowych wag wypływów dla depozytów jednostek samorządu terytorialnego (uzyskano satysfakcjonujące zapisy),
- szczególnego traktowania udziałów banków spółdzielczych w definicji funduszy własnych,
- możliwości utworzenia grupy płynnościowej i raportowa-

nia na bazie zagregowanej norm płynności przez zrzeczenia spełniające warunki IPS (uzyskano satysfakcjonujące zapisy),

- ▀ rozszerzenia możliwości nadzorcy lokalnego o zwolnienie grupy banków z limitu zaangażowania kapitałowego na należności wewnątrz grupy spełniającej warunki IPS i sporządzającej zagregowane sprawozdania (uzyskano satysfakcjonujące zapisy),
- ▀ definicji aktywów płynnych w zakresie możliwości zaliczenia do nich lokat banków spółdzielczych w bankach zrzeszających (nie uzyskano satysfakcjonujących zapisów, lokaty jedynie w ramach IPS mogą zostać uznane za płynne),
- ▀ uwzględnienia w procesie Resolution oraz w procesie Recovery faktu funkcjonowania banków w grupie IPS i związanych z tym możliwości zastosowania zasady proporcjonalności, w tym:
 - sporządzania planów Recovery i Resolution na poziomie zrzeczenia IPS (w zakresie planów Recovery osiągnięto satysfakcjonujące zapisy),
 - stosowania mniejszego zakresu merytorycznego w planach Recovery i Resolution (osiągnięto satysfakcjonujące zapisy, pracownik UKNF został zgłoszony do prac w EBA mających na celu opracowanie odpowiednich standardów technicznych),
 - uwzględnienia niższych opłat na fundusz gwarancyjnopomocowy (BFG) oraz fundusz Resolution (jest możliwość zastosowania niższych opłat jedynie w pierwszym przypadku),
 - wszczęcia procedury Resolution przez IPS (pozostał zapis, iż proces Resolution zostanie wszczęty, jeśli zostaną spełnione określone przesłanki, w tym wyczerpane zostaną wszystkie możliwości pomocowe IPS).

W 2013 roku przekazano do sektora bankowości spółdzielczej 2 ankiety w zakresie poziomów wskaźników płynnościowych na koniec I i III kwartału 2013 roku. Wyniki ankiety zostały zaprezentowane Komisji Nadzoru Finansowego, oraz zgodnie z życzeniem Komisji, przekazane zainteresowanym podmiotom biorącym udział w pracach nad nowelizacją ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się oraz bankach zrzeszających.

Analiza przepisów rozporządzenia CRR oraz wyników ankiet banków spółdzielczych i zrzeszających była podstawą przedstawienia propozycji funkcjonowania zrzeczeń jako grup zintegrowanych, co byłoby podstawą przyznania ulgowej wagi wpływów we wskaźniku LCR bankom zrzeszającym i umożliwiło spełnienie minimalnych wymogów w okresie przejściowym, przed utworzeniem systemu IPS w ramach zrzeczeń.

Przedstawiciele Urzędu brali aktywny udział w konferencjach uzgodnieniowych oraz opiniowaniu ustaw o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

Jednocześnie UKNF systematycznie przekazywał sektorowi najważniejsze informacje w zakresie nowych regulacji, ze szczególnym uwzględnieniem zmian kapitałowych. Podobnie jak w 2012 roku, Urząd prowadził korespondencję z przedstawicielami sektora wyjaśniając powstające wątpliwości związane z rozbieżnościami pomiędzy przepisami krajowymi i unijnymi.

Mając na uwadze przygotowanie się obu zrzeczeń do zmian w zakresie organizacji zrzeczeń w taki sposób, aby zwiększyć ich bezpieczeństwo, wypełnić obligatoryjne normy płynności i przeciwdziałać powstałym w czasie kryzysu problemom, UKNF kilkakrotnie spotykał się zarówno z przedstawicielami zrzeczenia SGB (w zakresie tworzenia IPS), jak i przedstawicielami zrzeczenia BPS (w zakresie większej jego integracji). Efektem tych spotkań są zarówno założenia przyszłego działania ww. grup, jak i propozycje zmiany ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się oraz bankach zrzeszających zgłoszone przez sektor spółdzielczy.

Uwzględniając zakres zmian wpływających w istotnym stopniu na funkcjonowanie banków spółdzielczych, Komisja Nadzoru Finansowego określiła i opublikowała kierunki polityki nadzorczej wobec banków spółdzielczych, zakładając stosowanie najłagodniejszych z opcji przewidzianych w rozporządzeniu CRR, dotyczących rozwiązań dedykowanych tym podmiotom. W 2013 roku Komisja określiła, iż amortyzacja instrumentów wyemitowanych przez banki spółdzielcze i niespełniających warunków rozporządzenia CRR będzie przebiegała w sposób najwolniejszy z dostępnych, a obowiązujące minima dla współczynników adekwatności kapitałowej w 2014 roku będą kształtowały się na najniższych poziomach określonych w rozporządzeniu CRR. Zostaną zastosowane także najłagodniejsze warunki dotyczące zgody uprzedniej na wypłatę udziałów, będących składnikami funduszy własnych. KNF określiła również podejście do banków ze zbyt niskimi kapitałami, pozwalając na podjęcie procesów łączeniowych.

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego zapoznała się łącznie z czterema analizami o sytuacji sektora bankowości spółdzielczej: Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w 2012 r., Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w I kwartale 2013 r., w I półroczu 2013 r. oraz w III kwartale 2013 roku. W raporcie o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w 2012 roku skupiono się na ogólnej charakterystyce sektora spółdzielczego, należnościach brutto banków spółdzielczych i zrzeszających, źródłach finansowania, ale również przedstawiono informację o możliwych modelach działania zrzeczeń w kontekście Dyrektywy CRD IV oraz rozporządzenia CRR. W pozostałych informacjach skoncentrowano się m.in. na adekwatności kapitałowej, zróżnicowaniu banków spółdzielczych i sytuacji największych banków spółdzielczych, a także wynikach sektora i jego efektywności.

4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)

W dniu 27 października 2012 r. weszła w życie Ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, powierzająca Komisji Nadzoru Finansowego nadzór nad kasami. W styczniu 2013 r. zostało wydane *rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości skok*. Rozporządzenie to wprowadziło dwie istotne modyfikacje zasad w stosunku do obowiązujących w roku 2012, a mianowicie uszczegółowiono:

- ▶ zakres potencjalnych podmiotów, które poręczają kredyty udzielone przez kasy, których dobra sytuacja finansowa może być podstawą do pomniejszenia wartości odpisu aktualizującego,
- ▶ zasady uznawania zabezpieczeń hipotecznych za podstawę do pomniejszenia odpisów aktualizujących pożyczek i kredytów przeterminowanych.

Dodatkowo, w styczniu 2013 r. weszło w życie rozporządzenie w sprawie informacji sprawozdawczych spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej, określające zakres, terminy i tryb przekazywania informacji sprawozdawczych przez skok oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową.

Nowelizacja Ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, która weszła w życie w dniu 12.06.2013 r. wyposażała KNF w szereg instrumentów pozwalających na prowadzenie procesów restrukturyzacji kas, w tym przy wsparciu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Na mocy przepisów nowelizujących ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym Fundusz, w listopadzie 2013 r. objął depozyty członków kas gwarancjami BFG.

W sierpniu 2013 r. zostało wydane *rozporządzenie w sprawie współczynnika wypłacalności skok*, określające sposób oraz szczegółowe zasady obliczania współczynnika wypłacalności dla kas. Natomiast rozporządzeniem Ministra Finansów z 17 września 2013 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości skok (weszło w życie w październiku 2013 r.), wprowadzone zostały dwie istotne modyfikacje zasad rachunkowości kas związane z możliwością pomniejszenia wartości odpisów aktualizujących.

Jeszcze w 2012 r. opracowano system sprawozdawczy dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Kasy Krajowej. Prace te pozwoliły na sprawne przyjęcie sprawozdań finansowych skok przekazywanych zgodnie z wydanym w roku 2013 rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości skok. W 2013 roku natomiast prowadzono

prace zmierzające do dostosowania sprawozdawczości składanej przez podmioty sektora skok w związku ze zmianami w przepisach prawa.

Komisja Nadzoru Finansowego, wypełniając dyspozycję art. 87 ustawy o skok zapoznała się z wynikami raportów biegłych rewidentów wykonujących audyty zewnętrzne skok. Ponadto w 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego zapoznała się łącznie z czterema informacjami o sytuacji sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych:

- ▶ „Raportem o sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w 2012 roku”,
- ▶ „Informacją o sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w I kwartale, w I półroczu oraz w III kwartale 2013 r.”.

Raporty dotyczące sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych opublikowane zostały i są dostępne dla uczestników rynku na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego.

W 2013 r. UKNF prowadził również w stosunku do niektórych kas postępowania administracyjne w przedmiocie: ustanowienia zarządcy komisarycznego, zaliczenia pożyczki o charakterze zobowiązania podporządkowanego do funduszy własnych, zaliczenia do funduszy własnych części kwoty dodatkowej odpowiedzialności członków, wyjaśnienia, czy występują przesłanki do przejęcia kasy na mocy art. 74 c ust. 3 i następane ustawy o skok, a także z wniosku Kasy Krajowej w sprawie zatwierdzenia wzorców umów, o których mowa w art. 44 ust. 3 ustawy o skok.

W III kwartale 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego zdecydowała o ustanowieniu w 3 kasach zarządców komisarycznych. W kasach tych wykonano badania sprawozdań finansowych przez niezależnych biegłych rewidentów na koszt KNF. Zarządcy komisaryczni, poza kierowaniem bieżącą działalnością, przeprowadzili konsultacje z właścicielami (członkami kas) i przygotowują modele przeprowadzenia procesów restrukturyzacji kas.

Według wstępnych danych sprawozdawczych kas, na koniec IV kwartału 2013 r. 44 kasy były zobowiązane do opracowania programu postępowania naprawczego. Aktywa tych kas stanowiły 15 834 mln zł, co odpowiadało 82,73% aktywów sektora skok. Natomiast współczynnik wypłacalności dla sektora skok na koniec grudnia 2013 r. wyniósł 0,74%, a wielkość funduszy własnych według ustawy o skok wyniosła 130 370 tys. zł.

4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych

Działalność w zakresie usług płatniczych, prowadzona przez krajowe instytucje płatnicze i biura usług płatniczych, objęta jest nadzorem KNF w zakresie i na zasadach określonych w przepisach uup oraz w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Zasadniczym celem sprawowanego przez KNF nadzoru nad krajowymi instytucjami płatniczymi jest zapewnienie bezpieczeństwa finansowego krajowych instytucji płatniczych, zapewnienie zgodności działalności krajowych instytucji płatniczych z obowiązującymi przepisami krajowymi i wspólnotowymi, regulującymi zasady funkcjonowania

ryнку usług płatniczych oraz ochrona interesów użytkowników i posiadaczy pieniądza elektronicznego.

W odniesieniu do biur usług płatniczych, celem nadzoru KNF jest zapewnienie zgodności funkcjonowania biur usług płatniczych z przepisami uup oraz ochrona interesów uczestników rynku (użytkowników) usług płatniczych.

Kapitały założycielskie krajowych instytucji płatniczych kilkakrotnie przewyższają określony ustawą poziom minimum w tym zakresie.

Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł)

Pozycja	I kw. 2013 r.	II kw. 2013 r.	III kw. 2013 r.
Fundusze własne, w tym:	285 646	273 821	289 260
• kapitał założycielski	240 249	251 260	285 487
• kapitał z aktualizacji wyceny	1	0	0
• niepodzielony zysk z lat ubiegłych	45 396	22 561	3 774
Pomniejszenia funduszy własnych:	29 405	33 738	34 026
• akcje lub udziały własne posiadane przez instytucję płatniczą, wycenione według wartości bilansowej, pomniejszone o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości	0	0	0
• wszelkie zobowiązania z tytułu emisji akcji uprzywilejowanych	0	0	0
• wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej	28 573	33 738	30 681
• strata z lat ubiegłych	832	1	3 345
• strata w trakcie zatwierdzania	0	0	0
• strata netto bieżącego okresu	0	0	0
Fundusze własne (po pomniejszeniach)	256 241	240 083	255 234

Źródło: opracowanie własne UKNF

Łączną liczbę i wartość transakcji, zrealizowanych przez KIP w poszczególnych kwartałach 2013 r. prezentuje Tabela 40.

Tabela 40. Informacja o transakcjach płatniczych wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	Liczba transakcji (tys. sztuk)			Wartość transakcji (mln zł)			Opłaty i prowizje (tys. zł)		
	I kw. 2013	II kw. 2013	III kw. 2013	I kw. 2013	II kw. 2013	III kw. 2013	I kw. 2013	II kw. 2013	III kw. 2013
Razem	34 404	128 865	114 424	3 819	13 481	12 324	58 467	208 026	187 600

Źródło: opracowanie własne UKNF

Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej zrealizowanej przez KIP w I kwartale 2013 r. wyniosła 111 zł, w II kwartale – 105 zł, natomiast w III kwartale 2013 roku – 108 zł. Średnia wartość pobranych przez KIP opłat i prowizji za realizację pojedynczej transakcji płatniczej wyniosła w I kwartale 2013 r. 1,70 zł, natomiast w II i III kwartale 2013 r. – 1,60 zł.

Analiza przekazanych KNF danych, dotyczących krajowego rynku usług płatniczych prowadzi do wniosku, że pozycja dominująca w tym obszarze należy do kilku KIP o ugruntowanej pozycji rynkowej, które prowadzą działalność na szeroką skalę.

Biura usług płatniczych na podstawie uup obowiązane są przekazywać KNF informacje sprawozdawcze za okresy kwartalne i roczne, zawierające dane o liczbie i wartości zrealizowanych przekazów pieniężnych.

Za I kwartał 2013 r. 951 (82%) biur usług płatniczych spośród 1 159 podmiotów objętych tym obowiązkiem przesłało KNF informacje sprawozdawcze, natomiast za II kwartał 2013 r. – 969 (78%) biur spośród 1 237 przekazało KNF informacje sprawozdawcze. W III kwartale 2013 r. 1 274 biura usług płatniczych zobowiązane były do przesłania informacji sprawozdawczych do KNF, a informacje te przesłało 996 biur (78% biur).

Liczba i wartość wykonanych przez BUP przekazów pieniężnych wyniosła:

- w I kwartale 2013 r. – 8,9 mln przekazów o łącznej wartości 1,4 mld zł,
- w II kwartale 2013 r. – 9,3 mln przekazów o łącznej wartości 1,5 mld zł,
- w III kwartale 2013 r. – 9,5 mln przekazów o łącznej wartości 1,5 mld zł.

Na podstawie otrzymanych od biur usług płatniczych informacji sprawozdawczych za I-III kwartał 2013 r. można stwierdzić, że z obowiązków wobec KNF nie wywiązuje się, odpowiednio:

- ok. 20% biur, jeśli chodzi o informację o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych, oraz
- ok. 30% biur, jeśli chodzi o dostarczenie do KNF oryginału dokumentu, potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej.

Na gruncie obowiązujących przepisów, regulujących funkcjonowanie krajowego rynku usług płatniczych, organ nadzoru nie posiada uprawnień, które umożliwiałyby mu wykreślenie z rejestru tych BUP, które nie wywiązują się

z ciążących na nich obowiązków sprawozdawczych, o których mowa powyżej.

Z danych przekazywanych KNF przez BUP wynika, że średni miesięczny poziom zabezpieczenia realizowanych transakcji przez umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji wykazuje stałą tendencję spadkową. Poziom zabezpieczenia wykonywanych przez biura usług płatniczych transakcji (poziom ochrony środków) ustalany jest w oparciu o relację średniej miesięcznej wartości zrealizowanych przez te podmioty przekazów pieniężnych do wartości posiadanych przez nie zabezpieczeń (tj. zawartych umów ubezpieczenia albo umów gwarancji).

Według danych za I kwartał 2013 r. średni miesięczny poziom ochrony środków pieniężnych przyjętych do realizacji zleceń płatniczych przez BUP wyniósł 6,8%, w II kwartale 2013 r. – 6,4%, a w III kwartale 2013 r. – 5,9%. Dla porównania, w IV kwartale 2012 r. średni miesięczny poziom ochrony środków wyniósł 7%.

Działania nadzorcze KNF wobec BUP obejmują monitorowanie terminowości przekazywania informacji sprawozdawczych, monitorowanie przestrzegania obowiązku ochrony środków klientów, monitorowanie terminowości przekazywania środków do odbiorcy lub dostawcy odbiorcy, informowanie BUP o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP w razie przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 500 tys. euro, kierowanie do biur zaleceń w związku z ujemnymi wynikami finansowymi z tytułu prowadzenia działalności innej niż świadczenie usług płatniczych albo brakiem przychodów z tytułu tej dodatkowej działalności oraz przeprowadzanie badań ankietowych biur usług płatniczych, których celem jest pozyskanie informacji nt. specyfiki funkcjonowania biur usług płatniczych.

W ramach działań nadzorczych wobec krajowych instytucji płatniczych, KNF przeprowadza analizę merytoryczną wniosków o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej oraz dokonuje analizy wyników finansowych KIP w kontekście ich zgodności z przedstawionymi na etapie udzielania zezwoleń planami finansowymi. Ponadto, w 2013 r. w trzech wytypowanych przez KNF krajowych instytucjach płatniczych odbyły się pierwsze inspekcje, mające na celu weryfikację bezpieczeństwa finansowego KIP, zgodności danych ujmowanych w okresowych informacjach sprawozdawczych ze stanem faktycznym oraz funkcjonowania KIP zgodnie z obowiązującymi przepisami, regulującymi zasady funkcjonowania rynku usług płatniczych na poziomie krajowym i wspólnotowym.

Konieczne zmiany regulacyjne w funkcjonowaniu BUP

Biorąc pod uwagę zidentyfikowane przez KNF problemy związane z nadzorem nad biurami usług płatniczych, w 2013 r. rozpoczęły się konsultacje z Ministerstwem Finansów, będącym gestorem (gospodarzem) ustawy o usługach płatniczych, na temat możliwych zmian koncepcji nadzoru nad biurami usług płatniczych. We wrześniu 2013 r. KNF przekazała do Ministerstwa Finansów założenia do dwóch alternatywnych nowych form sprawowania nadzoru nad tymi podmiotami. W wyniku konsultacji przedstawicieli UKNF z przedstawicielami Ministerstwa Finansów została wybrana koncepcja deregulacji działal-

ności biur usług płatniczych, poprzez ograniczenie nadzoru KNF nad tymi podmiotami do minimalnego zakresu wymaganego przepisami Dyrektywy 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego. Założenia do projektu ustawy wprowadzającej przedmiotowe zmiany zostały w dniu 13 grudnia 2013 r. opublikowane na stronie internetowej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (<http://bip.kprm.gov.pl/kpr/form/r1119,Zalozenia-do-projektu-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-uslugach-platniczych.html>).

4.4. Nadzór ubezpieczeniowy

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) zakładów ubezpieczeń

W 2013 r. przeprowadzono czwartą edycję Badania i Oceny Nadzorczej (BION) zakładów ubezpieczeń obejmującą 59 zakładów.

BION jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez UKNF na temat zakładów ubezpieczeń, w tym informacje uzyskane w wyniku czynności związanych z licencjonowaniem, analizy „zza biurka” i czynności kontrolnych na miejscu w zakładzie ubezpieczeń, jak również z zapytań/ankiet skierowanych do zakładów ubezpieczeń.

W wyniku przeprowadzenia BION zakłady ubezpieczeń uzyskują ocenę ryzyka i ocenę istotności, które determinują podjęcie przez organ nadzoru, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności, działań nadzorczych, w tym działań o charakterze inspekcyjnym.

W ramach oceny ryzyka, będącej wypadkową ocen kluczowych ryzyk, adekwatności kapitałowej oraz jakości zarządzania, badaniu poddaje się również specyfikę poszczególnych zakładów i ich produktów ubezpieczeniowych, jak również system i proces zarządzania ryzykiem. Dzięki takiemu podejściu, w zakresie posiadanych przez UKNF danych, zostanie zapewniona pełna identyfikacja ryzyka.

Głównymi celami BION są:

- ▶ ocena stanu sektora ubezpieczeniowego, w tym identyfikacja systemowo istotnych obszarów ryzyka,
- ▶ ocena ryzyka zakładu ubezpieczeń, w tym:
 - identyfikacja obszarów działalności zakładu ubezpieczeń o podwyższonym lub wysokim ryzyku,
 - ocena jakości procesu zarządzania zakładem ubezpieczeń,

- ocena sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń,
- ocena zgodności działania zakładu ubezpieczeń z odpowiednimi regulacjami prawnymi i regulacjami wewnętrznymi,
- ▶ priorytetyzacja działań nadzorczych i efektywna alokacja zasobów UKNF, które są kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko,
- ▶ przygotowanie do „Wyplacalność II”, w tym w szczególności do wymogów w zakresie procesu nadzoru („*Supervisory Review Process*”) przewidzianego w art. 36 Dyrektywy „Wyplacalność II”.

W 2013 r. dokonano zmian w metodyce BION w celu ograniczenia słabych, a wzmocnienia mocnych stron metodyki BION, jak również usprawnienia procesu nadawania oceny. Zmiany wynikały z analizy m.in. zgromadzonych doświadczeń w trakcie BION za 2011 r. i zgłoszonych uwag zakładów ubezpieczeń, w tym uwag przekazanych za pośrednictwem Polskiej Izby Ubezpieczeń. Główna zmiana polegała na wydzieleniu w procesie BION dwóch ocen tj. oceny ryzyka zakładu i oceny istotności zakładu (uwzględniającej ryzyko systemowe), które mają wpływ na intensywność działań nadzorczych. Zmiana ta miała na celu m.in. rozróżnienie w procesie BION ryzyka, jakie jest związane bezpośrednio z prowadzoną przez zakład działalnością, oraz ryzyka systemowego związanego z istotnością danego zakładu i jego wpływem na rynek ubezpieczeniowy. W związku z wyłączeniem ryzyka systemowego z oceny zagregowanego ryzyka zmienione zostały wagi poszczególnych wskaźników przy zachowaniu wag trzech głównych obszarów ocenianych w ramach BION. Pozostałe zmiany dotyczyły sposobu liczenia wskaźników wykorzystywanych przy ocenie ilościowej, granic nadawanych ocen oraz aktualizacji zagadnień ocen jakościowych w metodyce BION.

Monitorowanie sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń

Głównym zadaniem w obszarze analitycznego nadzoru jest stałe monitorowanie sytuacji finansowej oraz ochrona stabilności rynku, a w stanie zagrożenia podejmowanie odpowiednich działań nadzorczych. Podstawowym celem tych czynności jest zapewnienie zdolności zakładów ubezpieczeń do wypłaty należnych świadczeń ubezpieczającym, ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umów ubezpieczenia. Ocena sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń, a w szczególności ocena ich wypłacalności, dokonywana jest przede wszystkim na podstawie kwartalnych i rocznych sprawozdań finansowych zakładów.

Każde z przedłożonych przez zakłady ubezpieczeń sprawozdań finansowych i statystycznych jest przedmiotem odrębnej analizy, której wyniki zamieszczane są w jednolitych raportach będących podstawą podejmowania dalszych indywidualnych decyzji nadzorczych.

Ponadto sytuacja finansowa zakładów ubezpieczeń jest monitorowana na podstawie nałożonego w 2008 r. obowiązku comiesięcznego przekazywania danych w zakresie podstawowych wskaźników dotyczących wypłacalności, jak również innych informacji przekazywanych przez zakłady

ad hoc na specjalne żądanie organu nadzoru, które są wykorzystywane do identyfikacji podwyższonego i wysokiego ryzyka adekwatności kapitałowej w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania.

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż sytuacja finansowa zakładów ubezpieczeń w 2013 r. była stabilna.

W ramach wielu działań, realizowanych w 2013 r., których celem było monitorowanie ryzyka w działalności zakładów ubezpieczeń wskazać należy na następujące czynności:

- monitorowanie działań zakładów ubezpieczeń w zakresie ograniczania nadmiernej koncentracji lokat w jednym podmiocie lub jednym rodzaju aktywów (w wyniku podjętych przez UKNF działań nadzorczych stwierdzono, że zakłady realizują działania mające na celu zmniejszenie poziomu koncentracji depozytów w instytucjach kredytowych),
- weryfikację prawidłowości ustalania przez zakłady ubezpieczeń aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego,

- analizę zgodności planowanych i realizowanych wypłat dywidend za 2012 r. z rekomendacją Przewodniczącego KNF oraz ich wpływu na wyniki zakładów ubezpieczeń,
- analizę wyjaśnień zakładów ubezpieczeń dotyczących współpracy z podmiotami wpisanymi na listę ostrzeżeń publicznych KNF,
- monitorowanie ekspozycji zakładów ubezpieczeń na koncentrację ryzyka związanego z udzielonymi gwarancjami ubezpieczeniowymi,
- monitorowanie wpływu skutków zaistniałych katastroficznych zdarzeń pogodowych na wysokość potencjalnych odszkodowań i wypłacalność zakładów ubezpieczeń,
- monitorowanie rentowności działalności poszczególnych zakładów ubezpieczeń w istotnych grupach ubezpieczeń oraz kierunków zmian polityki taryfowej,
- monitorowanie skutków finansowych pozwów i wyroków sądowych w sprawach dotyczących opłat likwidacyjnych w umowach ubezpieczenia.

Nadzór nad realizacją obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych oraz nad zgodnością działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa

Przepisy regulujące działalność ubezpieczeniową nakładają na zakłady ubezpieczeń szereg obowiązków informacyjnych zarówno wobec organu nadzoru, jak i ubezpieczających. Zadaniem organu nadzoru w tym zakresie jest weryfikacja zarówno faktu publikacji określonych informacji, jak też ich treści. Terminowe i kompletne wykonywanie obowiązków informacyjnych jest jednym z podstawowych zadań zakładów i umożliwia uzyskanie powszechnego dostępu do części danych związanych z działalnością zakładów ubezpieczeń nie tylko organowi nadzoru, ale również konsumentom usług ubezpieczeniowych.

W związku z wypełnianiem przez zakłady ustawowych obowiązków informacyjnych, w 2013 r. poddano analizie:

- sprawozdania finansowe, w tym 241 sprawozdań kwartalnych, 59 rocznych jednostkowych i 7 rocznych skonsolidowanych,
- informacje o wyborze lub zmianie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych – w 55 przypadkach,
- informacje o wyborze aktuariusza – w 8 przypadkach,
- informacje o wyborze osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 4 przypadkach,
- informacje o upoważnieniu innego podmiotu do składania oświadczeń woli w sprawie roszczeń – w 14 przypadkach,
- informacje o zmianach taryf składek w obowiązkowych ubezpieczeniach komunikacyjnych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicz-

nych) oraz obowiązkowych ubezpieczeniach rolniczych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej rolników oraz ubezpieczeniu budynków rolniczych) – w 34 przypadkach,

- publikację rocznych sprawozdań Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych (dalej „UFK”) wg stanu na 31 grudnia 2012 r. (24 zakłady ubezpieczeń, 1605 UFK) oraz półrocznych sprawozdań UFK wg stanu na 30 czerwca 2013 r. (24 zakłady ubezpieczeń, 1703 UFK) na stronach internetowych zakładów,
- informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych oraz Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego wg stanu na 31 grudnia 2012 r. (28 zakładów działu I),
- informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych oraz Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego wg stanu na 30 czerwca 2013 r. (28 zakładów ubezpieczeń działu I).

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż zakłady ubezpieczeń, poza sporadycznymi przypadkami, wypełniają powyższe obowiązki informacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

W toku sprawowania bieżącego nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, zgodność działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa monitorowana jest również poprzez badanie sposobu wykonania zaleceń oraz badanie ich regulacji wewnętrznych:

- ▶ w 55 przypadkach dokonano analizy wewnętrznych regulacji zakładów (m.in. regulaminów tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i taryf składek),
- ▶ w 22 przypadkach badano wykonanie zaleceń wydanych zakładom w wyniku kontroli przeprowadzonej przez organ nadzoru (w 12 przypadkach zalecenia uznano ostatecznie za wykonane),
- ▶ w 2 przypadkach badano wykonanie zaleceń dostosowania działalności zakładów do przepisów prawa w trybie

bieżącego nadzoru (w obu przypadkach zalecenia uznano ostatecznie za wykonane).

Ponadto UKNF rozpoczął badanie przystąpienia przez zakłady ubezpieczeń do rekomendacji PIU dotyczącej stosowania dobrych praktyk informacyjnych w ubezpieczeniach na życie związanych z UFK. W 2014 r. będzie prowadzona weryfikacja wdrożenia przez zakłady ubezpieczeń ww. rekomendacji.

Rozpatrywanie wniosków złożonych przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji

Oprócz czynności związanych z nadzorowaniem działalności zakładów, Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrywała również wystąpienia podmiotów nadzorowanych o przyznanie im określonych uprawnień lub o wyrażenie zgody na określone czynności pozostające w gestii nadzoru finansowego.

W 2013 r. rozpatrywane były wnioski zakładów ubezpieczeń w sprawie:

- ▶ wyrażenia zgody na uznawanie określonych aktywów za aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – w wyniku prowadzonych 95 postępowań wydano 73 decyzje w sprawie wyrażenia stosownej zgody oraz 2 decyzje umarzające postępowanie, natomiast 20 postępowań nie zostało zakończonych w 2013 r. – dotyczy

postępowań, których zasadniczy termin załatwienia sprawy, o którym mowa w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) nie upłynął z dniem 31 grudnia 2013 r.,

- ▶ wyrażenia zgody na zaliczenie do środków własnych pożyczki podporządkowanej (w wyniku prowadzenia 4 postępowań wydano 3 decyzje w sprawie wyrażenia stosownej zgody, natomiast 1 postępowanie nie zostało zakończone w 2013 r. – dotyczy postępowania, którego zasadniczy termin załatwienia sprawy, o którym mowa w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) nie upłynął z dniem 31 grudnia 2013 r.).

Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym

W celu badania stabilności oraz bezpieczeństwa polskiego sektora ubezpieczeniowego, w szczególności badania wytrzymałości oraz ewentualnych potrzeb kapitałowych polskiego sektora ubezpieczeniowego oraz poszczególnych zakładów ubezpieczeń na zdarzenia ekstremalne, lecz wciąż prawdopodobne, w 2013 r. kontynuowano prace związane z wykorzystaniem testów stresu w procesie nadzoru nad zakładami ubezpieczeń, w szczególności w zakresie zbadania wytrzymałości polskiego sektora ubezpieczeniowego na zdarzenia ekstremalne, lecz wciąż prawdopodobne, a także poprawy zarządzania ryzykiem w zakładach ubezpieczeń.

Od początku 2013 roku trwały w UKNF prace nad weryfikacją metodyki przeprowadzania testów stresu w sektorze ubezpieczeniowym, w szczególności nad modelem do kalibracji głębokości szoków dla ryzyka stopy procentowej i ryzyka cen akcji oraz nad zmianą metodyki przeprowadzenia testów stresu dla 2 rodzajów ryzyka: ryzyka kredy-

towego – koncentracji aktywów oraz ryzyka kredytowego – bankructwa reasekuratora. W dniu 5 kwietnia 2013 r. opublikowano na stronie internetowej UKNF metodykę przeprowadzania testów stresu za 2012 r. oraz zwrócono się do zakładów ubezpieczeń o przeprowadzenie testów stresu wg stanu na 31 grudnia 2012 r. w terminie do 17 maja 2013 r. Dodatkowo, w lipcu i sierpniu 2013 r. UKNF przeprowadził wewnętrzne testy stresu wykorzystując posiadane dane m.in. ze sprawozdań finansowych i statystycznych, raportów o stanie portfela.

Jednym z wyników badania była identyfikacja zakładów ubezpieczeń o podwyższonym ryzyku, czyli takich, które nie przeszły pozytywnie testów stresu, a uzyskane od nich wyjaśnienia były uznane za niewystarczające. Do tych zakładów zwrócono się z prośbą o przeprowadzenie dodatkowych testów stresu wg stanu na 30 czerwca 2013 r. w obrębie zagrożonych rodzajów ryzyka.

Badanie nt. zarządzania ryzykiem w sektorze ubezpieczeniowym

W ramach monitorowania przygotowań podmiotów sektora ubezpieczeniowego do wymogów systemu Wyplacalność II dotyczącego systemu zarządzania ryzykiem, w 2013 r. kontynuowano również prace związane z analizą ryzyka występującego w bieżącej działalności zakładów ubezpieczeń oraz oceną stopnia zaawansowania prac w zakładach nad stworzeniem efektywnego systemu zarządzania ryzykiem. Mimo iż w ustawie o działalności ubezpieczeniowej brak jest szczegółowych zapisów prawa w tym zakresie, UKNF zabiega o jak najwcześniejsze przygotowanie zakładów ubezpieczeń do przyszłych wymogów związanych z zarządzaniem ryzykiem. Dyrektywa Wyplacalność II wprowadza bowiem wymóg posiadania przez zakłady ubezpieczeń skutecznego

systemu zarządzania ryzykiem oraz przeprowadzania własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA).

W oparciu o odpowiedzi zakładów ubezpieczeń na badanie dotyczące zarządzania ryzykiem w działalności zakładu ubezpieczeń, a także na podstawie przesłanych przez zakłady wyników testów stresu oraz wyników wewnętrznych testów stresu, został opracowany raport pt. „Zarządzanie ryzykiem w zakładach ubezpieczeń w 2012 r. – wyniki testów stresu oraz badania nt. zarządzania ryzykiem”. Wynikiem tej analizy jest ocena stopnia przygotowania zakładów ubezpieczeń do spełniania wymogów określonych w art. 44 dyrektywy Wyplacalność II.

Działalność reasekuracyjna zakładów ubezpieczeń

W 2013 r. opracowano raport poświęcony reasekuracji krajowych zakładów ubezpieczeń, w tym w szczególności reasekuracji zdarzeń katastroficznych. W raporcie skupiono się głównie na reasekuracji biernej, gdyż poza nielicznymi wyjątkami krajowe zakłady ubezpieczeń nie prowadzą reasekuracji czynnej w istotnym zakresie. Reasekuracja bierna natomiast to dla wielu zakładów ubezpieczeń istotny obszar działalności, a jak pokazują wyniki ankiety o ryzyku oraz testów stresu stanowi ona podstawową technikę ograniczania ryzyka, w szczególności ryzyka katastroficznego. Raport powstał na bazie rocznych sprawozdań finansowych, dodatkowej ankiety dotyczącej zdarzeń katastroficznych, testów stresu oraz ankiety BION.

W związku z istotnym wpływem zdarzeń o charakterze katastrof na działalność zakładów ubezpieczeń działu II, UKNF dokonuje oceny stanu zabezpieczenia zakładów ubezpieczeń działu II przed skutkami wystąpienia szkód spowodowanych przez katastrofy. Realizując powyższe zadanie, UKNF dwukrotnie zwrócił się do zakładów ubezpieczeń działu II z prośbą o przedstawienie dodatkowych informacji obejmujących:

- ▶ plany reasekuracji katastroficznej na 2013 rok oraz opis polityki reasekuracyjnej wraz z informacją jakie ryzyka nie są objęte ochroną reasekuracyjną,
- ▶ dane nt. zdarzeń katastroficznych w 2012 r. objętych ubezpieczeniem przez poszczególne zakłady, a także rozliczenia tych zdarzeń w ramach posiadanego programu reasekuracji (szkody na udziale własnym oraz szkody na poszczególnych umowach reasekuracji/reasekuratorach).

Procesy przedaplikacyjne dotyczące modeli wewnętrznych

System Wyplacalność II daje zakładom ubezpieczeń możliwość wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności (*Solvency Capital Requirement*, SCR) w sposób adekwatny do ich profilu ryzyka oraz skali działalności. Zestaw narzędzi, systemów oraz procedur, które miałyby to umożliwić stanowią tzw. model wewnętrzny. Model ten powinien spełniać szereg rygorystycznych wymogów wskazanych w dyrektywie Wyplacalność II, a jego wykorzystanie musi być zatwierdzone przez organ nadzoru. Weryfikacja oraz opiniowanie modelu jest procesem złożonym, wymagającym wysoce wyspecjalizowanej wiedzy z zakresu wielu dziedzin, przy czym przepisy dyrektywy Wyplacalność II dają stosunkowo krótki czas na jego przeprowadzenie (6 miesięcy). W 2013 roku UKNF kontynuował działania mające na celu przygotowanie zarówno UKNF, jak i podmiotów rynku ubezpieczeniowego do nad-

chodzących zadań związanych z oceną i zatwierdzeniem użycia modeli wewnętrznych. Najważniejszym przedsięwzięciem w tym zakresie w 2013 roku było kontynuowanie tzw. procesów przedaplikacyjnych rozpoczętych w 2011 roku.

Prowadząc procesy przedaplikacyjne UKNF kontynuuje swoją misję dbania o stabilne funkcjonowanie i bezpieczny rozwój rynku finansowego oraz dąży do rozwoju dialogu pomiędzy rynkiem ubezpieczeniowym a organem nadzoru. Proces ten niesie ze sobą liczne korzyści, związane przede wszystkim z wczesnym diagnozowaniem luk oraz identyfikacją problematycznych obszarów dotyczących modelu wewnętrznego, przez co przyczynia się do przyspieszenia tempa implementacji modeli wewnętrznych oraz rozwiązania dotyczących systemu Wyplacalność II w zakładach. Dodat-

kowo, zakłady ubezpieczeń lub zakłady reasekuracji mają możliwość zapoznania się z oczekiwaniami organu nadzoru w zakresie modeli wewnętrznych.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. UKNF prowadził procesy przedaplikacyjne dla 12 krajowych zakładów ubezpieczeń (4 z działu I i 8 z działu II, co stanowiło łącznie 49,8% polskiego rynku ubezpieczeniowego – według kryterium wielkości składki przypisanej brutto w 2012 roku).

W przypadku zagranicznych grup ubezpieczeniowych procesy przedaplikacyjne prowadzone przez UKNF realizowane są w ramach grupowych procesów przedaplikacyjnych. W 2013 roku przedstawiciele UKNF uczestniczyli w spotkaniach na szczeblu międzynarodowym, w tym w wizytach studyjnych i kolegiach nadzorczych oraz w posiedzeniach grup roboczych EIOPA⁸ (IMC⁹, ISM¹⁰, TPSG¹¹ w ramach FinReq¹², podgrupy SRP¹³ w ramach IGSRR¹⁴) oraz ESRB¹⁵ (grupy eksperckie w ramach ATC¹⁶: ds. wymogów regulacyjnych dla rządowych instrumentów dłużnych oraz ds. ubezpieczeń).

Z inicjatywy UKNF w 2013 roku zorganizowano również dwustronne spotkania z przedstawicielami zagranicznych organów nadzoru, w trakcie których przedyskutowane zostały zagadnienia dotyczące wymogów jakościowych oraz

uspójnienia podejścia organów nadzoru do oceny modeli wewnętrznych. Podczas spotkań omówiono także problematyczne obszary związane z modelowaniem ryzyka za pomocą modeli wewnętrznych.

Ponadto, w październiku 2013 r. pracownicy UKNF współprowadzili zorganizowane przez EIOPA seminarium skierowane do przedstawicieli innych organów nadzoru (EIOPA Seminar on Internal Models), poświęcone problemom związanym z modelowaniem stopy procentowej na potrzeby obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności w systemie Wypłacalność II oraz walidacji modeli wewnętrznych.

Termin zakończenia prac w ramach procesów przedaplikacyjnych planowany wcześniej na czerwiec 2013 r. został przesunięty w związku z przełożeniem daty wejścia w życie postanowień dyrektywy Wypłacalność II na dzień 1 stycznia 2016 r., a przez to zmianą harmonogramu w poszczególnych zakładach ubezpieczeń. Harmonogram prac w zakresie procesów przedaplikacyjnych dotyczących modeli wewnętrznych jest bowiem ściśle uzależniony od ogólnego harmonogramu prac nad projektem Wypłacalność II.

Dalsze prace (zarówno krajowe, jak i międzynarodowe) będą kontynuowane w 2014 roku.

Analiza luk

W ramach monitorowania przygotowań podmiotów sektora ubezpieczeniowego do wymogów systemu Wypłacalność II¹⁷, w 2013 r. UKNF przeprowadził kolejne badanie dotyczące własnej oceny zakładów ubezpieczeń, ich stanu przygotowania do funkcjonowania zgodnie z przepisami systemu Wypłacalność II (analiza luk) według stanu na 31 grudnia 2012 r. Wyniki badania pozwoliły na zidentyfikowanie obszarów systemu Wypłacalność II o najmniejszym i największym stopniu zaawansowania prac przygotowawczych w zakładach ubezpieczeń.

Przedstawiły też rodzaje ryzyka, jakie zakłady identyfikują w każdym z badanych obszarów, a także dostrzegane przez

zakłady główne problemy i zagrożenia w prowadzonych pracach przygotowawczych. Uwagi i problemy zgłoszone przez zakłady ubezpieczeń zostały również wykorzystane przez UKNF do innych prac organu nadzoru związanych ze wspieraniem przygotowań podmiotów sektora ubezpieczeniowego do systemu Wypłacalność II (m.in. do organizacji szkoleń, przygotowywania materiałów informacyjnych), a także do prac nad przygotowaniem wewnętrznym UKNF do prowadzenia nadzoru w systemie Wypłacalność II.

Problem najczęściej wskazywany przez zakłady ubezpieczeń, tj. niepewność co do ostatecznego kształtu i terminu wejścia w życie regulacji Wypłacalność II, powinien stracić na zna-

⁸ European Insurance and Occupational Pensions Authority – Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych.

⁹ Internal Models Committee – Komitet Modeli Wewnętrznych przy EIOPA.

¹⁰ Informal Supervisory Meetings – nieformalne spotkania organów nadzoru dotyczące modeli wewnętrznych.

¹¹ Technical Provisions Sub Group – podgrupa ds. rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

¹² Financial Requirements Committee – Komitet ds. Wymogów Finansowych przy EIOPA.

¹³ Supervisory Review Process Sub-Group – podgrupa ds. Procesu oceny nadzorczej.

¹⁴ Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Committee – Komitet Zarządzania Wewnętrznego, Nadzoru oraz Sprawozdawczości przy EIOPA.

¹⁵ European Systemic Risk Board – Europejska Rada Ryzyka Systemowego.

¹⁶ Advisory Technical Committee – Doradczy Komitet Techniczny przy ESRB.

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), Dz. Urz. UE L nr 335, 17.12.2009, s. 1, ze zmianami, a także projektowane akty 2. i 3. poziomu do dyrektywy.

czeniu w latach 2014-2015 w związku z uzgodnieniem treści dyrektyw Omnibus II¹⁸ i Quick-Fix II¹⁹, które nastąpiło w listopadzie 2013 r., a co za tym idzie – z ustanowieniem nowego harmonogramu wdrożenia systemu Wyplacalność II w Unii

Europejskiej, posiadającego silne podstawy formalno-prawne (zob. rozdział 7.3. niniejszego sprawozdania). Korzystny wpływ w tym zakresie powinno mieć również stosowanie wytycznych EIOPA ws. przygotowania do Wyplacalności II.

Badanie ilościowe w sektorze ubezpieczeń

W ramach monitorowania przygotowań podmiotów sektora ubezpieczeniowego do wymogów ilościowych (Filar I) systemu Wyplacalność II, w terminie od 2 września do 31 października 2013 r. UKNF przeprowadził wśród krajowych zakładów ubezpieczeń drugie krajowe obowiązkowe badanie ilościowe wpływu regulacji Wyplacalność II na sytuację finansową zakładów (tzw. badanie QIS2013), wykonane na danych według sprawozdania finansowego sporządzonego na 31 grudnia 2012 roku.

Badanie miało na celu przeanalizowanie poziomu wypłacalności poszczególnych zakładów ubezpieczeń oraz przetestowanie, wypracowanych w trakcie cyklu dziesięciu tematycznych spotkań UKNF z zakładami (organizowanych po poprzednim badaniu ilościowym), propozycji rozwiązań dla wymogów ilościowych obowiązujących w systemie Wyplacalność II. Spotkania tematyczne odbyły się w terminie od listopada 2012 roku do lipca 2013 roku.

Na potrzeby badania ilościowego UKNF przygotował dla zakładów ubezpieczeń następujące materiały:

- specyfikację techniczną badania w języku polskim,
- kwestionariusz ilościowy (arkusz kalkulacyjny) do raportowania wyników ilościowych z możliwością wyboru wersji językowej: polskiej lub angielskiej,
- arkusze pomocnicze do wyznaczenia wymogu kapitałowego, m.in. dla ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta oraz ryzyka katastroficznego w ubezpieczeniach majątkowych.

Specyfikacja techniczna badania QIS2013 obejmowała m.in. następujące zagadnienia: wycenę pozycji bilansowych, w tym rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, wyznaczenie środków własnych, minimalnego wymogu kapitałowego oraz kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą formuły standardowej. Specyfikacja techniczna nie obejmowała zagadnień będących przedmiotem dyskusji w ramach negocjacji nad dyrektywą Omnibus II, wyznaczenia kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą modelu wewnętrznego oraz badania sytuacji finansowej ubezpieczeniowych grup kapitałowych.

Badanie QIS2013 było jednym z istotnych elementów działań realizowanych przez UKNF mających na celu przygotowanie podmiotów rynku ubezpieczeń do prowadzenia działalności w przyszłym systemie Wyplacalność II. Wyniki badania wskazały UKNF obszary systemu Wyplacalność II będące źródłem największych problemów czy niejasności dla krajowego rynku ubezpieczeń, a także umożliwiły identyfikację zakładów ubezpieczeń, dla których istnieje wysokie ryzyko niespełnienia wymogu pokrycia wymogów kapitałowych odpowiednimi środkami własnymi. Mając na uwadze powyższe UKNF planuje w 2014 r. kontynuację spotkań tematycznych z zakładami oraz przeprowadzenie w II półroczu 2014 r. kolejnego obowiązkowego badania ilościowego.

Wytyczne ws. działań przygotowawczych do Wyplacalności II

W październiku 2013 r. EIOPA wydała wytyczne dotyczące działań przygotowawczych do Wyplacalności II²⁰, które ustanawiają spójne w Unii Europejskiej podejście do analizowania i monitorowania przez organy nadzoru stanu przygotowania podmiotów sektora ubezpieczeniowego

do spełniania wybranych wymogów systemu Wyplacalność II. Podejście to ma zastosowanie od 1 stycznia 2014 r. Opracowanie wytycznych w ramach EIOPA, a następnie przygotowanie do ich stosowania w Polsce stanowiło istotną część prac UKNF w projekcie Wyplacalność II w 2013 roku.

¹⁸ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/71/WE oraz 2009/138/WE w odniesieniu do uprawnień EIO-PA i ESMA., dokument nr 16330/13 (wersja z 27 listopada 2013 r. dostępna w Publicznym Rejestrze Dokumentów Rady: www.consilium.europa.eu – Documents – Public Register).

¹⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/58/UE z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2009/138/WE (Wyplacalność II) w odniesieniu do terminu jej transpozycji i daty rozpoczęcia jej stosowania oraz daty uchylecia niektórych dyrektyw (Wyplacalność I), Dz. Urz. UE L z 18.12.2013 r., s. 1.

²⁰ <https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines-new/guidelines-on-forward-looking-assessment-of-own-risks-based-on-the-orsa-principles/index.html>; <https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines-new/guidelines-on-pre-application-of-internal-models/index.html>; <https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines-new/guidelines-on-submission-of-information-to-national-competent-authorities/index.html>; <https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines-new/guidelines-on-system-of-governance/index.html>.

Wytyczne, obejmują 4 obszary tematyczne: system zarządzania, prospektywną ocenę własnych ryzyk (wzorowaną na zasadach ORSA), przekazywanie informacji do nadzoru, procesy przedaplikacyjne modeli wewnętrznych. Celem wytycznych jest zapewnienie, aby krajowe organy nadzoru, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji oraz grupy ubezpieczeniowe podejmowały określone działania w celu wdrożenia wybranych wymogów systemu Wyplacalność II, tak aby wymogi te były spełnione najpóźniej w pierwszym dniu ich zastosowania, określonym w dyrektywie Wyplacalność II²¹, z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez dyrektywę Quick-Fix II²². Co do zasady, zakres i metody stosowania wytycznych zależą od decyzji krajowych organów nadzoru, które są formalnymi adresatami wytycznych. Jednak w przypadku wytycznych dotyczących przekazywania informacji do nadzoru oraz wytycznych ws. prospektywnej oceny własnych ryzyk EIOPA bardzo konkretnie określiła oczekiwane rezultaty zastosowania wytycznych (wymagane jest przedłożenie raportów przez podmioty sektora ubezpieczeniowego w określonych terminach).

W maju 2013 r. UKNF zorganizował spotkanie z krajowymi zakładami ubezpieczeń w celu ułatwienia tym podmiotom zgłoszenia ewentualnych uwag w konsultacjach publicznych przeprowadzanych wówczas przez EIOPA. Wykazało ono, iż podmioty sektora ubezpieczeniowego przywiązują dużą wagę do stosowania wytycznych i szczegółowych wymagań polskiego organu nadzoru w tym zakresie.

W grudniu 2013 r. UKNF przeprowadził 3 spotkania poświęcone ostatecznym wersjom wytycznych oraz prezentujących wstępne stanowisko organu nadzoru odnośnie sto-

sowania wytycznych w Polsce (tj. zakładane oczekiwania organu nadzoru w zakresie stosowania przez podmioty sektora ubezpieczeniowego wymogów zawartych w przedmiotowych wytycznych w tzw. okresie przygotowawczym oraz sposobów weryfikacji powyższego przez UKNF). Spotkanie zaowocowało m.in. znaczną liczbą pytań od podmiotów, dotyczących interpretacji postanowień, wytycznych i szczegółowych wymagań polskiego organu nadzoru w zakresie stosowania wymogów systemu Wyplacalność II, o których mowa w wytycznych. Wypracowywanie odpowiedzi na wiele z tych pytań będzie przedmiotem komunikacji i współpracy organu nadzoru z zakładami ubezpieczeń w latach 2014 i 2015. Powinno się to przyczynić do lepszego przygotowania podmiotów rynkowych i organu nadzoru do stosowania wymagań systemu Wyplacalność II od 1 stycznia 2016 r. (lub od 1 kwietnia 2015 r. w niektórych przypadkach, przewidzianych w dyrektywie Quick-Fix II²³).

23 grudnia 2013 r. UKNF zadeklarował EIOPA zamiar stosowania wytycznych na rynku polskim od 1 stycznia 2014 r., uprzedzając jednocześnie o braku podstaw prawnych do egzekwowania od podmiotów sektora ubezpieczeniowego faktycznego spełnienia wymogów systemu Wyplacalność II zawartych w wytycznych przed terminem zastosowania przepisów dyrektywy Wyplacalność II odpowiadających tym wymogom. UKNF przyjmuje podejście progresywne, tj. będzie monitorować postępy osiągnięte przez podmioty sektora ubezpieczeniowego we wdrażaniu przedmiotowych wymogów w latach 2014-2015 w celu zapewnienia, że wymogi te będą spełnione od pierwszego dnia zastosowania przepisów dyrektywy Wyplacalność II.

NatCat Forum

W 2013 roku kontynuowano rozpoczęte w 2012 roku prace w ramach forum ryzyka katastroficznego (tzw. NatCat Forum) – inicjatywy UKNF poświęconej współpracy z rynkiem ubezpieczeniowym w zakresie rozwiązywania proble-

mów związanych z modelowaniem ryzyka katastroficznego w odniesieniu do ryzyka powodzi. W 2014 roku do publicznych konsultacji rynkowych przekazane zostaną Wytyczne odnoszące się do ryzyka powodzi w zakładach ubezpieczeń.

²¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyplacalność II), Dz. Urz. UE L nr 335

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/58/UE z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2009/138/WE (Wyplacalność II) w odniesieniu do terminu jej transpozycji i daty rozpoczęcia jej stosowania oraz daty uchylecia niektórych dyrektyw (Wyplacalność I), Dz. Urz. UE L z 18.12.2013 r., s. 1.

²³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/58/UE z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2009/138/WE (Wyplacalność II) w odniesieniu do terminu jej transpozycji i daty rozpoczęcia jej stosowania oraz daty uchylecia niektórych dyrektyw (Wyplacalność I), Dz. Urz. UE L z 18.12.2013 r., s. 1.

Badanie dotyczące długoterminowych produktów ubezpieczeniowych z gwarancjami (*Long-Term Guarantees Assessment, LTGA*)

Najistotniejszą kwestią pozostającą do rozstrzygnięcia w negocjacjach dyrektywy Omnibus II w 2013 roku były przepisy dotyczące wyceny zobowiązań z tytułu długoterminowych umów ubezpieczenia zawierających gwarancje dla ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia. Nieefektywność krótkoterminowej wyceny rynkowej może powodować występowanie niepożądanego zjawiska tzw. sztucznej zmienności pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń. Brak mechanizmów redukujących sztuczną zmienność, połączony z wymogami prawnymi rynkowej wyceny aktywów oraz z rocznym horyzontem stanowiącymi podstawę do ustalania wymogu kapitałowego w systemie Wyplacalność II, skutkować może istotnym obniżeniem popytu krajowych zakładów ubezpieczeń na długoterminowe instrumenty dłużne i zmniejszeniem średniego terminu zapadalności instrumentów będących w ich posiadaniu. Wymogi te stoją w sprzeczności z długoterminową perspektywą działalności ubezpieczeniowej, wynikającą z ryzyka przyjmowanego przez sektor ubezpieczeniowy, w szczególności związanego z procesami demograficznymi.

Kwestia ta była przedmiotem badania ilościowo-jakościowego, którego realizację w Polsce w 2013 roku koordynował UKNF. Analizowany był wpływ rozwiązań proponowanych w tzw. pakiecie LTG, m.in. tzw. premii antycyklicznej – *countercyclical premium* oraz korekty dopasowującej – *matching adjustment*. W konsekwencji uczestniczenia UKNF w pracach EIOPA nad metodyką badania nastąpiła zmiana podejścia EIOPA do wyznaczania tzw. bazowej stopy wolnej od ryzyka dla złotego. Na potrzeby badania wartość tej stopy została wyznaczona w oparciu o rentowności polskich obligacji rządowych, a nie instrumentów swap na stopę procentową, co według analiz przeprowadzonych przez UKNF może redukować zmienność bilansów spowodowaną przez wymóg rynkowej wyceny aktywów i zobowiązań, a tym samym zwiększać stabilność sektora finansowego.

Pomimo braku takiego obowiązku, UKNF, jako jeden z licznych krajowych organów nadzoru, opracował szczegółowy raport krajowy zawierający wyniki badania^{24,25}, który został przekazany EIOPA. Decyzja o opracowaniu raportu podyktowana była odmiennością wyników badania oraz specyfiki polskich zakładów ubezpieczeń od średniej europejskiej.

W sierpniu 2013 r. na stronie internetowej UKNF opublikowane zostały wyniki badania na krajowym rynku ubezpieczeniowym²⁶, natomiast w dniu 14 października 2013 r. zorganizowane zostało spotkanie z przedstawicielami krajowych zakładów ubezpieczeń, podsumowujące wyniki oraz wnioski z badania dla polskiego rynku ubezpieczeniowego²⁷.

Wyniki badania na polskim rynku ubezpieczeń istotnie różnią się na tle wyników ogólnoeuropejskich. Krajowe zakłady ubezpieczeń osiągnęły najlepszy wynik pod względem pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wśród zakładów z EOG^{28,29} biorących udział w badaniu. W szczególności doskonały wynik krajowego sektora ubezpieczeń dotyczył scenariusza niezawierającego żadnego z proponowanych mechanizmów, w którym wskaźnik pokrycia SCR wyniósł ok. 302% dla Polski w porównaniu do ok. 77% dla EOG (na podstawie zagregowanych danych na koniec 2011 roku).

Jednym z wniosków z badania jest stosunkowo niewielki wpływ proponowanych rozwiązań na poziom wskaźników pokrycia wymogu kapitałowego dla polskiego sektora ubezpieczeń, będący jednakże wynikiem m.in. sposobu sformułowania warunków ich stosowalności oraz opisanego powyżej stabilizującego wpływu wyznaczania bazowej stopy wolnej od ryzyka dla złotego w oparciu o rentowności polskich obligacji rządowych. W kontekście zachowania warunków konkurencyjności dla polskich podmiotów w stosunku do zakładów z innych państw członkowskich, a także stabilizacji pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń w czasie (zwłaszcza w przypadku zmian w zakresie wyznaczania bazowej stopy procentowej wolnej od ryzyka), w opinii UKNF niezbędne było umieszczenie w dyrektywie Omnibus II rozwiązań redukujących sztuczną zmienność (zwłaszcza korekty dopasowującej), których warunki stosowalności nie stanowiłyby bariery dla ich użycia przez krajowych ubezpieczycieli i reasekuratorów. W uzgodnionej dyrektywie Omnibus II zmodyfikowano m.in. warunek dotyczący tzw. funduszu wyodrębnionego³⁰ przy stosowaniu korekty dopasowującej. Ponadto, wskutek krytyki jednego z proponowanych mechanizmów sprawdzanych podczas badania – premii antycyklicznej (CCP) – EIOPA zaproponowała nowe rozwiązanie, tzw. *volatility adjustment*³¹.

²⁴ Dostępny na stronie internetowej UKNF pod adresem: http://www.knf.gov.pl/Images/LTGA_PL_national_report_20130611_tcm75-34810.pdf.

²⁵ W raporcie ostatecznie uwzględniono wyniki 35 uczestników z Polski (17 zakładów ubezpieczeń z działu I oraz 18 zakładów ubezpieczeń z działu II). Wyniki części zakładów zostały wykluczone z badania ze względu na problemy z jakością i kompletnością danych.

²⁶ Dostępne pod adresem: http://www.knf.gov.pl/Images/Wyniki_LTGA_w_Polsce_opracowanie_UKNF_tcm75-35376.pdf.

²⁷ Prezentacja ze spotkania dostępna jest na stronie internetowej UKNF pod adresem: http://www.knf.gov.pl/Images/prezentacja_UKNF_podsumowanie_badania_LTGA_20131014_tcm75-36023.pdf.

²⁸ Europejski Obszar Gospodarczy.

²⁹ Wyniki badania dla zakładów z Czech, Islandii oraz Łotwy nie zostały uwzględnione.

³⁰ Ring-fenced fund.

³¹ Założenia dotyczące *volatility adjustment* zostały sformułowane przez EIOPA dopiero w raporcie podsumowującym wyniki badania.

4.5. Nadzór emerytalny

Analitycznym nadzorem emerytalnym objęta jest sytuacja finansowa oraz działalność inwestycyjna i operacyjna towarzystw i funduszy emerytalnych (tzw. II i III filara systemu emerytalnego, w tym indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego). UKNF monitoruje także zgodność funk-

cjonowania wspomnianych instytucji z przepisami prawa i ich statutami oraz wypełnianie obowiązków informacyjnych. Celem nadzoru w tym zakresie jest ochrona interesów członków funduszy emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych i działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych

Zadania z zakresu bieżącego nadzoru nad działalnością finansową i polityką inwestycyjną otwartych, pracowniczych i dobrowolnych funduszy emerytalnych oraz działalnością powszechnych i pracowniczych towarzystw emerytalnych wykonywane były poprzez systematyczną analizę danych sprawozdawczych przekazanych przez podmioty nadzorowane, do Urzędu KNF w formie elektronicznej:

- ▶ dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, zawierających bilanse funduszy wraz z notami objaśniającymi, zestawienia portfeli inwestycyjnych, rachunki wyników wraz z notami objaśniającymi, zestawienia zawartych transakcji i ważnych zleceń oraz informacje o wartości i liczbie jednostek rozrachunkowych;
- ▶ miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów funduszy;
- ▶ raportów operacyjnych funduszy, dotyczących zawartych umów o członkostwo w funduszu, przekazanej składki, zewnętrznych i wewnętrznych wypłat transferowych, wypłat kapitałowych emerytur okresowych, liczby członków oraz liczby prowadzonych rachunków;
- ▶ sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, obejmujących bilanse, rachunki wyników, informacje o wynagrodzeniach w PTE, zobowiązania PTE oraz relacje kapitałowe towarzystw emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych oraz polityki inwestycyjnej funduszy emerytalnych realizowano m.in. poprzez następujące czynności:

- ▶ analizowanie transakcji zawieranych na rynku kapitałowym, pod kątem rentowności oraz ryzyka związanego z nabyciem określonego instrumentu finansowego, wynikającego z jego konstrukcji oraz z sytuacji finansowej emitenta;
- ▶ monitorowanie działań inwestycyjnych funduszy emerytalnych w zakresie zachowania nadrzędnej zasady rentowności i bezpieczeństwa lokat;
- ▶ weryfikowanie wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy emerytalnych;
- ▶ analizowanie struktury portfeli inwestycyjnych funduszy emerytalnych, jej zmienności w czasie i przyjętego poziomu ryzyka;

- ▶ ocenę efektywności działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych na tle bieżącej sytuacji na rynku kapitałowym oraz sytuacji makroekonomicznej;
- ▶ analizę procedur wewnętrznych oraz deklaracji zasad prowadzenia działalności inwestycyjnej w podmiotach nadzorowanych.

Istotnym zadaniem organu nadzoru jest obowiązek każdorazowej weryfikacji przesyłanych przez fundusze emerytalne szczegółowych metodologii wycen instrumentów finansowych, dla których nie jest określony rynek wyceny lub nie jest możliwe dokonanie wyceny w sposób rynkowy, z zachowaniem zasady ostrożności. W okresie objętym sprawozdaniem ocenie organu nadzoru podlegało 355 wycen przedstawionych przez OFE, DFE i PFE.

Tabela 41. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2010-2013

Rodzaj funduszy	Liczba przesłanych metodologii			
	2010	2011	2012	2013
OFE	190	267	420	293
PFE	12	1	16	29
DFE	-	-	6	33

Źródło: opracowanie własne UKNF

Znaczna część działań nadzorczych wobec pracowniczych towarzystw emerytalnych – ze względu na duży udział ich bieżącego finansowania przez pracodawców – realizowana jest w ramach nadzoru pośredniego. Jest to warunek bezpieczeństwa finansowego i ciągłości funkcjonowania tych podmiotów. Stwierdzono, że akcjonariusze pracowniczych towarzystw emerytalnych na bieżąco pokrywają koszty funkcjonowania tych towarzystw, a salda należności na koniec poszczególnych kwartałów wynikają bezpośrednio z przyjętego systemu rozliczeń. Specyfiką pracowniczych towarzystw jest też większy niż w powszechnych towarzystwach emerytalnych udział procesów realizowanych przez podmioty zewnętrzne, co powoduje, iż część działań nadzorczych obejmuje podmioty inne niż towarzystwa.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego dwukrotnie wyliczyła i podała do publicznej wiadomości wysokość średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich otwartych funduszy emerytalnych za okresy od 31 marca

2010 roku do 29 marca 2013 roku oraz od 30 września 2010 roku do 30 września 2013 roku. W obu przypadkach wszystkie OFE osiągnęły stopę zwrotu wyższą niż minimalna wymagana stopa zwrotu.

Tabela 42. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2013 roku (w %)

Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres	
	od 31.03.2010 r.	
	do 29.03.2013 r.	
Allianz Polska OFE	19,132%	
Nordea OFE	19,052%	
Amplico OFE	17,976%	
ING OFE	17,664%	
Aviva OFE Aviva BZ WBK	17,234%	
OFE WARTA	16,820%	
PKO BP Bankowy OFE	16,375%	
AXA OFE	16,290%	
OFE PZU „Złota Jesień”	15,382%	
AEGON OFE	15,271%	
Generali OFE	14,760%	
Pekao OFE	14,641%	
OFE Pocztylion	13,768%	
OFE POLSAT	9,828%	
Średnia ważona stopa zwrotu	16,636%	
Minimalna stopa zwrotu	8,318%	

Źródło: opracowanie własne UKNF

Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres	
	od 30.09.2010 r.	
	do 30.09.2013 r.	
Nordea OFE	23,019%	
Allianz Polska OFE	21,137%	
ING OFE	21,094%	
OFE WARTA	20,430%	
Amplico OFE	20,400%	
PKO BP Bankowy OFE	20,276%	
Aviva OFE Aviva BZ WBK	19,756%	
AXA OFE	18,849%	
Pekao OFE	18,787%	
OFE PZU „Złota Jesień”	18,628%	
Generali OFE	18,258%	
OFE Pocztylion	17,449%	
AEGON OFE	17,337%	
Średnia ważona stopa zwrotu	19,751%	
Minimalna stopa zwrotu	9,876%	

Na posiedzenia KNF przedłożono następujące raporty dotyczące działalności podmiotów rynku emerytalnego:

- ▶ „Sytuację finansową powszechnych towarzystw emerytalnych w 2012 roku”,
- ▶ „Działalność inwestycyjną funduszy emerytalnych w okresie od 31 marca 2010 roku do 29 marca 2013 roku”,
- ▶ „Sytuację finansową powszechnych towarzystw emerytalnych w I połowie 2013 roku”,
- ▶ „Działalność inwestycyjną funduszy emerytalnych w okresie od 30 września 2010 roku do 30 września 2013 roku”,
- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w IV kwartale 2012 roku”,

- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w I kwartale 2013 roku”,
- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w II kwartale 2013 roku”,
- ▶ „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w III kwartale 2013 roku”.

Na podstawie wszystkich informacji przesyłanych do UKNF w roku objętym sprawozdaniem regularnie opracowywano i publikowano miesięczne, kwartalne lub roczne dane statystyczne i finansowe o rynku OFE, PPE i IKE oraz informacje o transferach i losowaniach członków OFE.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa przez towarzystwa i fundusze emerytalne

Nadzór realizowany przez UKNF w obszarze monitorowania zgodności działalności funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych z przepisami prawa obejmował między innymi czynności:

- ▶ badanie spełniania wymogów kapitałowych towarzystw emerytalnych określonych przepisami prawa;
- ▶ badania zgodności zaangażowania aktywów funduszy emerytalnych w określone przez przepisy prawa kategorie lokat;
- ▶ analizy wysokości kosztów pokrywanych z aktywów funduszy emerytalnych;
- ▶ analizę stanu realizacji wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane wobec organu nadzoru.

Tabela 43. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez OFE w 2013 roku

Przepis prawa	Liczba przekroczeń*	w tym nieumyślne**
art. 142 ust. 2 pkt 5 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	277	277
art. 144 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	245	245
zdanie pierwsze par. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne (w przypadku lokat aktywów funduszu w akcje, prawa do akcji, prawa poboru i kwity depozytowe, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 4-6 i 13c ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, lokaty funduszu nie mogą stanowić więcej niż 10% jednej emisji, a gdy udział papierów wartościowych spółki w aktywach funduszu nie przekracza 1%, lokaty funduszu mogą stanowić nie więcej niż 20% jednej emisji akcji spółki mogą stanowić nie więcej niż 20% jednej emisji akcji spółki)	204	115
zdanie drugie par. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne (suma aktywów funduszu ulokowanych w emisjach akcji spółek, w których lokaty funduszu stanowią więcej niż 10% jednej emisji akcji, nie może stanowić więcej niż 5% wartości aktywów tego funduszu)	71	71
par. 1 ust. 3 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie ogólnego zezwolenia na lokowanie aktywów funduszy emerytalnych poza granicami kraju	51	34

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszenia tego samego przepisu prawa przez ten sam fundusz w zakresie tego samego instrumentu lub grupy instrumentów występujące w następujących po sobie dniach wyceny są do celów sprawozdawczych traktowane, jako kolejne przekroczenia limitu inwestycyjnego.

** Naruszenia przepisów powstały w następstwie zmiany cen rynkowych stanowiących podstawę wyceny aktywów i zobowiązań funduszy, kursów walut albo powiązań organizacyjnych lub kapitałowych między podmiotami, których instrumenty finansowe są przedmiotem lokaty aktywów funduszu, albo w następstwie innych okoliczności, na które fundusz nie ma bezpośredniego wpływu.

W ramach nadzoru wykonywania obowiązków informacyjnych, weryfikacji UKNF podlegała terminowość i poprawność dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, raportów operacyjnych OFE i DFE, sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, jak również publikowanych przez OFE miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów. Przyjmowanie oraz weryfikacja poprawności przekazanych raportów dziennych oraz innych informacji było wykonywane na bieżąco – wraz z równoczesnym wyjaśnianiem ewentualnych błędów stwierdzonych w przesyłanych danych.

Tabela 44. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2013 roku

Rodzaj przestanych raportów	Raporty poprawne	Raporty błędne
Raporty finansowe OFE	57 844	772
Raporty finansowe DFE	2 803	78
Raporty finansowe PrFE	80	6
Raporty operacyjne OFE	4 930	212
Raporty PTE	482	34
Raporty PrTE	20	3
Razem	66 159	1 105

Źródło: opracowanie własne UKNF

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) powszechnych towarzystw emerytalnych

Badanie i ocena nadzorcza (BION) jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje pozyskane przez organ nadzoru w toku wykonywania nadzoru bezpośredniego w ramach działań inspekcji w siedzibach podmiotów nadzorowanych oraz nadzoru pośredniego realizowanego poprzez czynności związane z licencjonowaniem, analizą danych sprawozdawczych i dodatkowych zapytań

kierowanych do PTE w formie wezwań nadzorczych bądź ankiet.

W 2013 roku przeprowadzono proces oceny nadzorczej BION powszechnych towarzystw emerytalnych za 2012 rok. Ocenę nadzorczą nadano 13 PTE i przekazano jej wyniki zarządom poszczególnych podmiotów.

Nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi (PPE)

Pracodawca realizujący PPE ma obowiązek corocznie przedkładać organowi nadzoru informację o realizacji prowadzonego przez niego PPE za dany rok kalendarzowy. W ten sposób organ nadzoru uzyskuje istotne informacje o funkcjonowaniu poszczególnych PPE, a po agregacji sprawozdań – dane dotyczące rynku, istotnych zjawisk oraz trendów.

żenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2013 ciąży na 1116 pracodawcach, którzy według stanu na 31 grudnia 2013 r. prowadzili PPE.

Na koniec 2013 r. funkcjonowało 1 070 PPE, przy czym część PPE ma charakter międzyzakładowy, w których uczestniczy więcej niż 1 pracodawca, co oznacza, że obowiązek zło-

W 2013 r. organ nadzoru prowadził 13 postępowań w trybie nadzoru pośredniego wobec pracodawców prowadzących PPE oraz 126 postępowań wobec pracodawców, którzy nie wypełnili obowiązku złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2012 w przewidzianym do tego terminie.

4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym

Bieżący nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym realizowany jest przede wszystkim poprzez:

- ▀ monitorowanie sytuacji podmiotów nadzorowanych na podstawie przekazywanych przez nie sprawozdań, raportów i informacji,
- ▀ nadzór nad obrotem na rynku zorganizowanym pod kątem wykrywania przypadków wykorzystania informacji poufnej i manipulacji instrumentem finansowym,
- ▀ sprawdzanie wypełniania wymogów kapitałowych,
- ▀ przygotowywanie opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i WZA spółek prowadzących rynek regulowany, depozyt papierów wartościowych i rynek towarowy oraz udział w tych posiedzeniach,
- ▀ sprawdzanie wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane.

Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku papierów wartościowych

Nadzór bieżący nad firmami inwestycyjnymi

W roku 2013 Komisja Nadzoru Finansowego, oprócz działań o charakterze analitycznym dotyczących podmiotów prowadzących działalność maklerską, działalność w zakresie obrotu towarami giełdowymi oraz działalność powierniczą polegającą na prowadzeniu rachunków papierów wartościowych, nadzorowała również proces przeniesienia działalności maklerskiej oraz powierniczej z banku prowadzącego taką działalność na inny bank, w związku z przejściem odpowiednich zezwoleń w wyniku procesu przejęcia uregulowanego prawem spółek oraz prawem bankowym. Ponadto, w związku z rezygnacją z prowadzenia działalności maklerskiej przez bank oraz likwidacją domu maklerskiego, Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała proces zakończenia prowadzenia działalności maklerskiej oraz przeniesienia instrumentów finansowych i środków pieniężnych oraz dokumentów związanych z prowadzeniem rachunków, w tym rachunków papierów wartościowych, do innej firmy inwestycyjnej. W ramach ww. działań KNF wydała 2 decyzje o nakazaniu przeniesienia powyższych aktywów oraz dokumentów do innej firmy inwestycyjnej, która wyraziła na to zgodę.

Komisja nadzoruje działalność oraz sytuację finansową domów maklerskich poprzez analizę raportów okresowych i raportów bieżących, w tym sprawozdań finansowych, przesyłanych zgodnie z przepisami prawa. Ponadto, realizując obowiązki określone przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie przeprowa-

dzania badania i oceny nadzorczej domów maklerskich prowadzony jest proces nadawania ocen nadzorczych domom maklerskim (proces BION).

W 2013 r. w ramach nadzoru nad działalnością domów maklerskich poddano analizie roczne sprawozdania finansowe za rok 2012, półroczne sprawozdania finansowe za I półrocze 2013 r., raporty miesięczne i raporty bieżące 56 domów maklerskich oraz raporty miesięczne i raporty bieżące 14 biur maklerskich. W 2013 r. analizie podlegały również, przekazane zgodnie z obowiązującymi przepisami, skonsolidowane sprawozdania finansowe za 2012 rok oraz raporty dotyczące skonsolidowanych norm adekwatności kapitałowej domów maklerskich.

Głównym raportem dla sprawowania nadzoru nad sytuacją finansową domów maklerskich jest sprawozdanie miesięczne MRF, zawierające informacje o poziomie spełniania wymogów adekwatności kapitałowej, określonych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384 z późn. zm.) oraz rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów (Dz. U. Nr 204, poz. 1571 z późn. zm.). Poziom spełniania wymogów adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie przedstawia Tabela 45.

Tabela 45. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Średni poziom nadzorowanych kapitałów	46,00	46,49	41,00	41,66
Średni całkowity wymóg kapitałowy	19,63	35,51	13,63	13,27
Średni poziom kapitału wewnętrznego	20,24	38,51	15,30	14,77
Średnie pokrycie całkowitego wymogu kapitałowego kapitałami nadzorowanymi *	2,34	1,31	3,01	3,14
Średnie pokrycie kapitału wewnętrznego kapitałami nadzorowanymi*	2,27	1,21	2,68	2,82

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2010 r., 31.12.2011 r., 31.12.2012 r. i 31.12.2013 r.

*Dane wyrażone w jednostkach niemianowanych, przedstawiających średni iloraz nadzorowanych kapitałów do poszczególnych wymogów.

Tabela 46. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2010-2013

Bilans	2010	2011	2012	2013
I. Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	5 408,74	5 485,61	4 979,18	5 496,44
II. Należności krótkoterminowe	2 132,98	2 031,96	2 793,89	1 949,42
III. Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	492,15	1 062,14	353,18	432,58
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	19,25	20,62	19,07	23,13
V. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	36,34	276,68	74,68	83,21
VI. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	740,87	577,45	317,03	318,94
VII. Należności długoterminowe	43,75	28,40	35,41	32,08
VIII. Udzielone pożyczki długoterminowe	5,62	6,21	2,20	8,05
IX. Wartości niematerialne i prawne	45,03	68,81	83,35	80,43
X. Rzeczowe aktywa trwałe	107,91	110,42	108,82	108,39
XI. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	125,82	165,15	123,38	108,10
SUMA AKTYWÓW	9 158,47	9 833,46	8 890,19	8 640,78
I. Zobowiązania krótkoterminowe	5 978,82	6 601,96	6 162,72	5 725,83
II. Zobowiązania długoterminowe	27,58	83,98	10,37	9,34
III. Rozliczenia międzyokresowe	158,25	129,76	110,10	133,22
IV. Rezerwy na zobowiązania	89,82	76,11	65,55	80,81
V. Zobowiązania podporządkowane	0,87	0,70	0,36	0,30
VI. Kapitał własny	2 903,14	2 940,95	2 541,09	2 691,28
SUMA PASYWÓW	9 158,47	9 833,46	8 890,19	8 640,78

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2010-2012 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2013 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2013 r.,

Dane nie obejmują danych domów maklerskich, których rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym (w latach 2010-2012 danych dwóch domów maklerskich, a w 2013 r. danych jednego domu maklerskiego)

Tabela 47. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2010-2013

Rachunek zysków i strat	2010	2011	2012	2013
I. Przychody z działalności maklerskiej	1 484,96	1 388,85	1 075,99	1 201,07
II. Koszty działalności maklerskiej	1 162,20	1 263,75	1 138,51	1 169,00
III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)	322,76	125,10	-62,52	32,06
IV. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	941,26	1 632,84	675,11	531,25
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	687,53	1 328,98	563,91	185,44
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)	253,72	303,85	111,20	345,80
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	3,06	5,53	10,48	1,95
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	0,00	0,00	0,00	0,16
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanych do terminu zapadalności (VII-VIII)	3,06	5,53	10,48	1,79
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	199,78	202,30	193,26	112,15
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	4,63	1,78	9,40	0,52
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)	195,15	200,53	183,86	111,63
XIII. Pozostałe przychody operacyjne	20,98	17,92	40,36	39,15
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	15,64	13,39	29,92	21,87
XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności	-21,16	-14,72	-49,53	-6,92
XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)	758,87	624,82	203,93	501,66
XVII. Przychody finansowe	210,89	278,77	234,23	173,47
XVIII. Koszty finansowe	75,55	312,48	284,21	54,62
XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)	894,21	591,11	153,94	620,51
XX. Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00
XXI. Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00
XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)	894,21	591,11	153,94	620,51
XXIII. Podatek dochodowy	135,47	74,14	104,83	118,17
XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-0,32	0,13	0,39	-0,15
XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)	759,06	516,85	48,73	502,49

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2010-2012 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2013 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2013 r.,

Dane nie obejmują danych domów maklerskich, których rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym (w latach 2010-2012 dwóch domów maklerskich, a w 2013 r. jednego domu maklerskiego)

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) domów maklerskich

W III kwartale 2013 r. zakończony został, rozpoczęty we wrześniu 2012 r., trzeci formalny proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim. W IV kwartale 2013 r. przeprowadzono ostatni proces BION w starym reżimie adekwatności kapitałowej. Procesem zostały objęte 53 podmioty.

W związku z publikacją pakietu CRD IV/CRR, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, UKNF rozesłał do nadzorowanych podmiotów dwie ankiety. Celem było pozyskanie informacji dotyczących przygotowania domów maklerskich w zakresie wypełniania wymogów wynikających z ww. regulacji oraz uzyskanie informacji na temat zaawansowania procesu dostosowawczego do nowego reżimu prawnego.

W dniu 15 listopada 2013 r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami domów maklerskich oraz Izby Domów Maklerskich, podczas którego omówiono stan prac nad wdrożeniem do polskiego systemu prawnego pakietu CRDIV/CRR oraz omówiono podstawowe zmiany wynikające z wdrożenia nowych przepisów na funkcjonowanie domów maklerskich.

Nadzór nad emitentami papierów wartościowych niebędącymi funduszami inwestycyjnymi

W 2013 r. UKNF w ramach prowadzonego nadzoru nad sprawozdawczością emitentów niebędących funduszami inwestycyjnymi zweryfikował pod względem zgodności z przepisami prawa:

- ▶ ponad 32 tys. raportów bieżących, okresowych oraz informacji poufnych przekazanych przez spółki publiczne,
- ▶ ponad 2700 zawiadomień przekazanych przez osoby nabywające i zbywające znaczne pakiety akcji spółek publicznych na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej,
- ▶ około 4500 zawiadomień przekazanych przez podmioty zobowiązane na podstawie art. 160 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tj.: Dz. U. z 2010 r., Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.) – osoby wchodzące w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będące jego prokurentami oraz inne osoby

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz rozliczeniowo-depozytowe

Zadania Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie nadzoru nad spółkami prowadzącymi rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych polegają na:

- ▶ przeprowadzaniu czynności kontrolnych w siedzibach nadzorowanych instytucji, takich jak Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA, BondSpot SA, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA,
- ▶ sporządzaniu protokołów z przeprowadzonych kontroli,
- ▶ nadzorowaniu wykonywania zaleceń pokontrolnych,
- ▶ przygotowywaniu opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji,
- ▶ udziale przedstawiciela Komisji w posiedzeniach rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji.

Przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 30 posiedzeniach Rad Nadzorczych i 6 Walnych Zgromadzeniach:

- ▶ 11 posiedzeniach Rady Nadzorczej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA,
- ▶ 2 Walnych Zgromadzeniach Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA,
- ▶ 6 posiedzeniach Rady Nadzorczej Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA,
- ▶ 2 Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeniach Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA,
- ▶ 5 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW CCP SA,
- ▶ Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu KDPW CCP S.A.,
- ▶ 8 posiedzeniach Rady Nadzorczej BondSpot SA,
- ▶ Walnym Zgromadzeniu BondSpot SA.

pełniące w strukturze organizacyjnej emitenta funkcje kierownicze, które posiadają stały dostęp do informacji poufnych dotyczących bezpośrednio lub pośrednio tego emitenta oraz kompetencje w zakresie podejmowania decyzji wywierających wpływ na jego rozwój i perspektywy prowadzenia działalności gospodarczej.

W ramach prowadzonego nadzoru nad sprawozdawczością emitentów papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi, UKNF w 2013 r., m.in.:

- ▶ przeanalizował 207 sprawozdań finansowych (w tym skonsolidowane) 109 emitentów, pod kątem ich zgodności z obowiązującymi standardami rachunkowości, w szczególności wymogami Międzynarodowych Standardów Rachunkowości/Międzynarodowych Standardów

Sprawozdawczości Finansowej (dalej MSSF), wybranych w oparciu o zasady selekcji, o których mowa w Standardzie Nr 1 CESR (*Committee of European Securities Regulators* – Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych; obecnie ESMA: *European Securities and Markets Authority* – Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), dotyczącym nadzoru nad informacją finansową „Nadzór nad wdrażaniem standardów informacji finansowych w Europie”. Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy sporządzany jest raport, który publikuje się na stronie internetowej KNF,

- ▶ opracował i przekazał 116 stanowisk i opinii, w tym 65 dla podmiotów zewnętrznych, dotyczących m.in.: stosowania MSSF, prawidłowości wypełniania przez emitentów obowiązków informacyjnych w zakresie raportów okresowych, prowadzonych przez UKNF postępowań dotyczących sprawozdawczości emitentów papierów wartościowych oraz historycznych informacji finansowych prezentowanych w prospektach emisyjnych.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała następujące decyzje:

- ▶ 2 decyzje w przedmiocie wniosku o wpis do rejestru inwestorów kwalifikowanych. W dniu 23 kwietnia 2013 roku weszła w życie ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 433), która zlikwidowała pojęcie inwestora kwalifikowanego;
- ▶ 5 decyzji w przedmiocie wniosku o udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom Spółki formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji – art. 91 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych);
- ▶ 1 decyzję w przedmiocie wniosku o wskazanie Spółki jako agencji informacyjnej;
- ▶ 3 decyzje w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z niewykonaniem obowiązków informacyjnych w terminie oraz 2 decyzje o umorzeniu postępowania w ww. przedmiocie;
- ▶ 1 decyzję w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 78 ust. 3 w zw. z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z nienaturalnym kształtowaniem się kursu akcji;

- ▶ 1 decyzję o umorzeniu postępowania w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA na podstawie art. 78 ust. 4 w zw. z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi wykluczenia z obrotu akcji spółki.

Ponadto Komisja podjęła uchwałę w sprawie zaistnienia okoliczności wskazujących na dokonanie w obrocie akcjami spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA manipulacji, o której mowa w art. 39 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, polegającej na składaniu zleceń i zawieraniu transakcji wprowadzających lub mogących wprowadzić w błąd, co do rzeczywistego popytu, podaży lub ceny instrumentu finansowego (art. 39 ust. 2 pkt 1 ustawy o obrocie).

W 2013 r. podjęto ponad 300 interwencji w przypadkach wykrycia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych spółek publicznych, skutkujących przekazaniem do publicznej wiadomości raportów bieżących i okresowych, zgodnych z obowiązującymi przepisami.

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy sprawowanie nadzoru nad prawidłowością formalno-prawną ogłaszania i przeprowadzania wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych, w związku z przekraczaniem przez akcjonariuszy poszczególnych progów w ogólnej liczbie głosów. W przypadku, gdy ogłoszone wezwanie nie odpowiada wymaganiom ustawowym, Komisja Nadzoru Finansowego może zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo przekazania wyjaśnień dotyczących jego treści.

W okresie objętym sprawozdaniem ogłoszono 26 wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych, z tego 2 wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji zostało ogłoszonych w związku z przekroczeniem progu 33% w ogólnej liczbie głosów w spółkach publicznych, natomiast 14 wezwań ogłoszono na wszystkie pozostałe akcje tych spółek. Ponadto, ogłoszono 2 wezwania na podstawie art. 72 ustawy o ofercie publicznej.

Wartość akcji będących przedmiotem wezwań ogłoszonych w 2013 r. wyniosła ponad 6,2 mld zł. Dla porównania, w 2009 r. łączna wartość akcji objętych wezwaniami wyniosła około 3,2 mld zł, w 2010 r. wartość przejęć wyniosła około 6 mld zł, natomiast w 2011 r. wartość ta wyniosła ponad 18 mld zł, a w 2012 blisko 7,2 mld zł. W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku jednego wezwania zgłosiła żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian w jego treści, a w dwóch przypadkach zgłosiła żądanie przekazania wyjaśnień.

Nadzór nad instytucjami zbiorowego inwestowania

Zadania nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych, po uzyskaniu przez te podmioty stosownych zezwoleń, obejmują m.in. monitorowanie bieżącej sytuacji tych podmiotów, poprzez analizę raportów bieżących, informacji bieżących, sprawozdań okresowych oraz raportów okresowych.

Raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych dzielą się na dwie zasadnicze grupy:

- ▶ raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, przekazywane wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- ▶ raporty bieżące publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Oprócz półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych funduszy inwestycyjnych do grupy sprawozdań okresowych dostarczanych obligatoryjnie zaliczane są także:

- ▶ sprawozdania kwartalne funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych,

emitujących niepubliczne certyfikaty inwestycyjne, które to sprawozdania przekazywane są wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,

- ▶ raporty kwartalne publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Do sprawozdań okresowych towarzystw funduszy inwestycyjnych należą:

- ▶ sprawozdania miesięczne,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe,
- ▶ półroczne sprawozdania finansowe zbiorczego portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania z funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

Realizując działania nadzorcze wobec towarzystw i funduszy inwestycyjnych Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje również regularnych analiz informacji przesyłanych przez depozytariuszy funduszy inwestycyjnych na podstawie art. 231 Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. nr 146, poz. 1546 z późn. zm.).

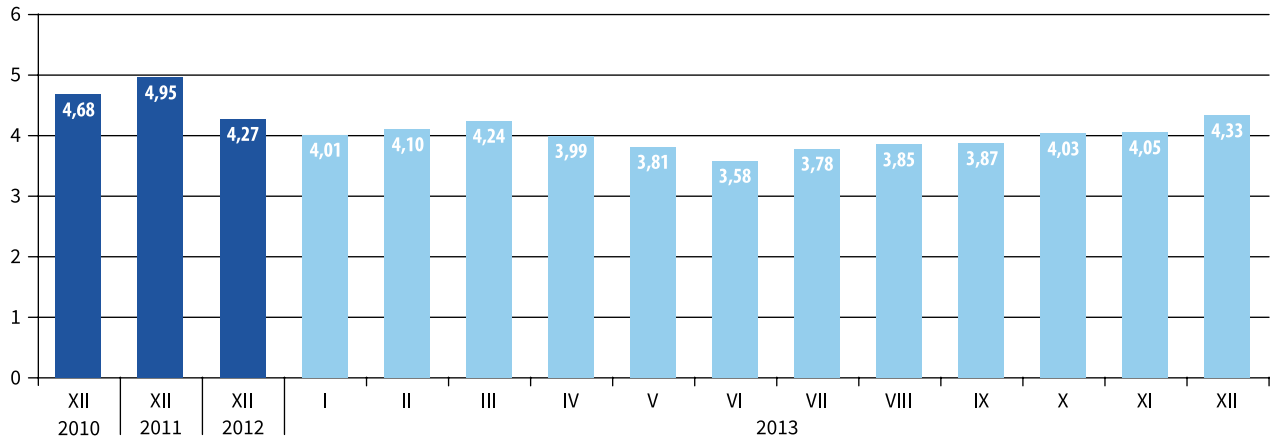
Tabela 48. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2010-2013 przekazywanych do KNF

Rodzaj raportu/informacji	2010	2011	2012	2013
Raporty bieżące i okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych	2 361	2 952	4 019	4 120
Raporty bieżące i okresowe funduszy inwestycyjnych	12 957	15 068	17 238	21 192
Informacje od depozytariuszy	2 421	3 446	3 978	4 214
Razem	17 739	21 466	25 235	29 526

Źródło: opracowanie własne UKNF

Komisja nadzoruje również wypełnianie przez TFI wymogów kapitałowych.

Wykres 20. Średni współczynnik pokrycia kapitału towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2010-2012 oraz w 2013 roku (kapitał własny / minimalny wymóg kapitałowy)³²

Źródło: opracowanie własne UKNF

Jak wynika z danych zaprezentowanych powyżej, w 2013 roku średni współczynnik pokrycia kapitału dla całego sektora towarzystw funduszy inwestycyjnych utrzymywał się na nieco niższym poziomie niż w roku poprzednim, kiedy pozostawał w przedziale od 3,77 do 5,11. W 2013 roku wysokość współczynnika kształtowała się na poziomie od 3,58 do 4,33. Tym samym kapitały własne towarzystw były średnio prawie czterokrotnie wyższe niż poziom minimalnego obligatoryjnego kapitału własnego wymaganego przepisami ustawy o funduszach inwestycyjnych. Po spadkach średniego poziomu wskaźnika w pierwszym półroczu 2013 roku, w drugiej połowie roku dało się zaobserwować ponowny wzrost jego wartości.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) towarzystw funduszy inwestycyjnych

Zgodnie z założeniami procesu BION w odniesieniu do TFI, w 2013 roku odbyły się cztery badania BION, wg stanu na koniec: IV kwartału 2012 r. (12 TFI), I kwartału 2013 r. (13 TFI), II kwartału 2013 r. (13 TFI) oraz III kwartału 2013 r. (14 TFI). Ocena podmiotów znajdujących się w grupie ocenianej na koniec IV kwartału 2013 r. (14 TFI) przeprowadzona zostanie w I kwartale 2014 roku.

Tabela 49. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych poddanych ocenie BION w 2013 roku

Kwartał	IV kw. 2012	I kw. 2013	II kw. 2013	III kw. 2013
Liczba TFI	12	13	13	14

Źródło: opracowanie własne UKNF

Ogólny kształt metodologii oceny nie uległ zmianie w 2013 roku, tj. ocenie nadal podlegały trzy obszary, dotyczące:

- ▶ ryzyka ponoszonego przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych;
- ▶ kapitałów towarzystwa funduszy inwestycyjnych;
- ▶ jakości zarządzania w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

W 2013 roku ocenie BION podlegały 52 TFI. Oceny nadawane są w przedziale od 1 (oceny najlepszej) do 4 (oceny najgorszej). Średnia ocen nadanych towarzystwom w 2013 r. wyniosła 1,9.

³² Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku towarów giełdowych

W zakresie nadzoru nad rynkiem towarów giełdowych zadania Komisji Nadzoru Finansowego polegają na:

- ▶ przeprowadzaniu czynności kontrolnych w siedzibach nadzorowanych instytucji, takich jak Towarowa Giełda Energii SA (dalej „TGE”), Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych (dalej „IRGiT”),
- ▶ sporządzaniu protokołów z przeprowadzonych kontroli,
- ▶ nadzorowaniu wykonywania zaleceń pokontrolnych,
- ▶ przygotowywaniu opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji,
- ▶ udziale przedstawiciela Komisji w posiedzeniach rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji.

Przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 13 posiedzeniach Rad Nadzorczych oraz 2 posiedzeniach Walnego Zgromadzenia instytucji rynku towarów giełdowych, w tym:

- ▶ 5 posiedzeniach Rady Nadzorczej TGE SA,
- ▶ 2 posiedzeniach Walnego Zgromadzenia TGE SA,
- ▶ 8 posiedzeniach Rady Nadzorczej IRGiT SA.

Działania inspekcyjne

5. Działania inspekcyjne

5.1. Sektor bankowy

Inspekcje w bankach

Czynności kontrolne w bankach w 2013 roku³³ realizowano na podstawie przepisów prawa i rekomendacji ostrożnościowych KNF, z uwzględnieniem wytycznych EBA i BCBS, w oparciu o jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji oraz w szczegółowych metodach stanowiących uzupełnienie Podręcznika.

Czynności kontrolne realizowano w formie inspekcji kompleksowych i problemowych oraz postępowań wyjaśniających.

Tabela 50. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach w 2013 roku

Czynności kontrolne	Liczba
Inspekcje kompleksowe, w tym:	9
– inspekcje w bankach komercyjnych	5
– inspekcje w bankach spółdzielczych	4
Inspekcje problemowe, w tym:	45
– inspekcje w bankach komercyjnych*	20
– inspekcje w bankach spółdzielczych	25
Postępowania walidacyjne w bankach komercyjnych	4
Postępowania wyjaśniające w bankach komercyjnych	1
Postępowania wyjaśniające w bankach spółdzielczych	1
Inspekcje problemowe w oddziale instytucji kredytowej	2
Postępowanie wyjaśniające w oddziale instytucji kredytowej	1

* W tym 1 inspekcja w zakresie oceny wniosku banku o wyrażenie zgody na stosowanie metod statystycznych na potrzeby obliczania wymogów kapitałowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach współpracy UKNF i NBP w trakcie 5 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych przeprowadzone zostały kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej.

W 2013 roku zasadniczej zmianie uległa struktura przeprowadzanych czynności kontrolnych. Nadzór inspekcyjny był w większym stopniu skupiony na badaniu najistotniejszych systemowo banków poprzez zwiększenie liczby przeprowadzanych w nich inspekcji problemowych w miejsce inspekcji kompleksowych. Badanie to realizowano w głównej mierze w formule tzw. inspekcji przekrojowych, tzn. ukierunkowanych na badanie jednakowego zestawu zagadnień w szeregu banków. Wprowadzenie inspekcji przekrojowych miało na celu zwiększenie efektywności inspekcji oraz rozpoznanie i ocenę istotnych zagadnień w bankach systemowo ważnych.

W ramach inspekcji przekrojowych badane były następujące obszary:

- ▶ jakość aktywów i zarządzanie ryzykiem kredytowym,
- ▶ zaangażowanie banku w dystrybucję produktów ubezpieczeniowych (bancassurance) i inwestycyjnych,
- ▶ funkcja audytu wewnętrznego oraz funkcja zapewnienia zgodności (compliance),
- ▶ funkcjonowanie banku na rynku międzybankowym,
- ▶ zasady i polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze stanowiska w banku,
- ▶ wpływ podmiotu dominującego na działalność banku i koszty umów współpracy.

Czynności realizowane w ramach inspekcji kompleksowych koncentrowały się na badaniu procesu zarządzania ryzykiem przez banki, w szczególności ryzykiem kredytowym, płynności, rynkowym i operacyjnym oraz ocenie adekwatności kapitałowej banków i zarządzaniu bankiem – z uwzględnieniem przestrzegania przepisów prawa regulujących działalność bankową, statutu i spełniania warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku.

W ramach przeprowadzanych czynności kontrolnych oceniano również realizację zaleceń KNF wydanych w wyniku poprzednich czynności kontrolnych.

Ustalenia wynikające z przeprowadzonych czynności kontrolnych zostały zawarte w protokołach z inspekcji, a infor-

³³ Obejmowały czynności kontrolne na daty badania: 31.12.2012 r.; 31.03.2013 r.; 30.06.2013 r.; 30.09.2013 r.

macja nt. wyników badania banków z kapitałem zagranicznym była również przekazywana do nadzoru macierzystego właściciela banku.

Czynności kontrolne przeprowadzone w 2013 r. w ramach inspekcji kompleksowych, problemowych i przekrojowych w 25 bankach komercyjnych wykazały, że ich działalność nie stanowiła zagrożenia dla bezpieczeństwa środków gromadzonych na rachunkach. W każdym z badanych banków

zidentyfikowano jednakże naruszenia przepisów prawa i regulacji ostrożnościowych, jak również nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem.

W zbadanych bankach komercyjnych w procesie zarządzania ryzykiem najczęściej występowały m.in. następujące nieprawidłowości (w podziale na poszczególne rodzaje ryzyka – ze szczególnym uwzględnieniem ustaleń w obszarach badanych w ramach inspekcji przekrojowych):

Tabela 51. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	Zbyt liberalne zasady oceny zdolności kredytowej: • klientów detalicznych (udzielanie kredytów bez uwzględnienia niektórych zapisów Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych), w szczególności: – w zakresie określania minimalnych kosztów gospodarstwa domowego oraz – weryfikacji dochodów deklarowanych przez osoby fizyczne w oświadczeniach o uzyskiwanych dochodach, • podmiotów gospodarczych, w szczególności: – przypadki udzielania kredytów podmiotom nieposiadającym zdolności kredytowej bez jednoczesnego spełnienia wymogów art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376) oraz – przypadki braku pozyskiwania informacji niezbędnych do rzetelnej oceny zdolności kredytowej.
2.	Niepełne dostosowanie regulacji wewnętrznych do wymogów Rozporządzenia Komisji nr 1126/2008/WE z dnia 3.11.2008 r. przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (MSR) oraz Rekomendacji R dotyczącej zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe, w szczególności: • w zakresie zasad wyceny aktywów finansowych (w tym z uwagi na brak rozwiązań zapewniających właściwą identyfikację przesłanki utraty wartości dotyczącej pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika), • w odniesieniu do definiowania restrukturyzacji bilansowej ekspozycji kredytowej, • nieprawidłowości w zakresie zasad szacowania zdyskontowanych przepływów finansowych z działalności bieżącej kredytobiorcy i ustanowionych zabezpieczeń dla ekspozycji kredytowych, w tym: – brak określenia szczegółowych wytycznych dotyczących stosowania zasad szacowania przepływów pieniężnych w metodzie indywidualnej oraz rekomendowanych poziomów prawdopodobieństw realizacji scenariuszy przepływów pieniężnych w zależności od ich źródeł, – niedyskontowanie przepływów pieniężnych dla celów wyznaczania bieżącej wartości ekspozycji kredytowej powodujące obniżenie wielkości tworzonych odpisów aktualizujących, skutkujące naruszeniem § 63 MSR 39 oraz pkt. 4.1 Rekomendacji R KNF, – brak określenia parametrów oraz okresów odzysków z poszczególnych rodzajów zabezpieczenia; • nieprawidłowości w zakresie zasad szacowania odpisów (w tym IBNR) i przeprowadzania ich backtestingu, w tym: – nieprzeprowadzanie cyklicznej weryfikacji historycznej odpisów (w tym IBNR) w ramach każdego portfela homogenicznego, – niesformalizowania procesu dokonywania backtestingu poziomu utworzonych odpisów aktualizujących wartość ekspozycji oraz nieokreślenie progów dla wyników backtestingu, których przekroczenie byłoby przesłanką przebudowy/zmiany metodologii, co wskazywało na nieuwzględnienie wskazań pkt. 1.2.4 Rekomendacji R KNF, – brak wyodrębnienia w wystarczającym stopniu portfeli cechujących się homogenicznym profilem ryzyka; • przyjęcie dla parametrów portfelowych dotyczących prawdopodobieństwa defaultu (parametr PD) i straty oczekiwanej (parametr LGD) oraz w analizie aktualności szacunków parametru LGD danych na podstawie średnich długoterminowych (filozofia Through-The-Cycle), niezapewniających uwzględnienia wystarczającego poziomu dynamiki w dostosowywaniu poziomu odpisów do aktualnej sytuacji gospodarczej, co wskazuje na nieuwzględnienie w tym zakresie przepisów MSR39 OS89 (tj. dokonywania oszacowań z uwzględnieniem charakteru Point-In-Time – kryterium aktualności), • szacowanie parametrów stosowanych w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw w sposób uznaniowy, bez odpowiedniego uzasadnienia, np. oparcia ich o dostępne dane.

3.	Nieprawidłowości w zakresie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, polegające na: • braku lub zbyt późnej identyfikacji przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych, • błędach w wyliczaniu podstawy rezerwy celowej, • klasyfikowaniu ekspozycji kredytowych niezgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16.12.2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2008 r. Nr 235, poz. 1589).
4.	Niewystarczający zakres i jakość informacji zarządczej, która nie stanowiła wsparcia dla procesu zarządzania ryzykiem finansowania, w tym podmiotów z branży budowlanej, w szczególności: • brak informacji o zaangażowaniu w branżę budowlaną w poszczególnych segmentach klientów oraz • brak informacji o realizacji strategii i działań banku wobec największych kredytowanych podmiotów z tej branży.
5.	Brak wsparcia w wystarczającym stopniu przez system wczesnego ostrzegania procesu monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców – lista sygnałów ostrzegawczych nie zawierała sygnału związanego z pogorszeniem sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.
6.	Niefektywne mechanizmy kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka kredytowego, na co wskazywały m.in. przypadki naruszeń przepisów prawa (m.in. art. 70-71 ustawy Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376), regulacji wewnętrznych oraz błędy w sprawozdawczości.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 52. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w zakresie zarządzania ryzykiem płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności	
1.	Nieokreślenie akceptowalnego poziomu ryzyka płynności.
2.	Zastrzeżenia do sposobu zarządzania ryzykiem płynności długoterminowej – występowanie znaczącego niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów w długim okresie, szczególnie w odniesieniu do walut obcych, którego częściowe zabezpieczenie następowało na ogół przy wykorzystaniu transakcji pozabilansowych.
3.	Niedostosowanie zasad obliczania nadzorczych miar płynności do uchwały Nr 386/2008 KNF, w tym: • niepoprawne wyznaczanie potencjalnego wzrostu należności z tytułu realizacji przez klientów zobowiązań pozabilansowych, • niepoprawne wyznaczanie części stabilnej zobowiązań.
4.	Nieprawidłowości dotyczące szacowania stabilności bazy depozytowej lub sposobu określania środków obcych stabilnych, w tym: • brak dokonywania korekty środków stabilnych o wyniki analizy koncentracji depozytów, • dokonywanie uznaniowych korekt środków włączanych do stabilnych bez wskazania ich zasad i częstotliwości zmian, • ujmowanie w środkach obcych stabilnych instrumentów niekwalifikujących się do tej kategorii.
5.	Nieprawidłowości dotyczące metod pomiaru płynności: • nieprawidłowości dotyczące urealniania terminów zapadalności i wymagalności, • niewystarczający zakres pogłębionej analizy płynności długoterminowej, w tym brak analizy źródeł finansowania poszczególnych walut oraz koncentracji, • niewystarczający zakres i częstotliwość testów warunków skrajnych.
6.	Zastrzeżenia dotyczące systemu wewnętrznych limitów płynności: • zastrzeżenia odnośnie konstrukcji i przyjętego poziomu limitów, • brak pisemnych analiz uzasadniających przyjęty poziom limitów oraz jego zmiany.
7.	Nieprawidłowości dotyczące planu awaryjnego utrzymania płynności: • niewystarczająca szczegółowość zapisów i niewystarczająca jakość scenariuszy przyjętych w planie, • niedokonywanie weryfikacji planu, • brak kontaktowej listy osób zaangażowanych w postępowanie awaryjne.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 53. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym

Zarządzanie ryzykiem rynkowym	
1.	W zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej i walutowym: • naruszenia dotyczące przepisów uchwały Nr 258/2011 KNF polegające m.in. na niedostosowaniu systemu limitów wewnętrznych do skali i złożoności prowadzonej działalności oraz braku lub niewłaściwym pomiarze wpływu zmian stóp procentowych o 200 pkt. bazowych na wartość ekonomiczną kapitału banku, • przypadki przyjęcia błędnych założeń w metodach pomiaru ryzyka rynkowego oraz stosowania nieadekwatnych do skali i charakteru działalności metod pomiaru i identyfikacji ryzyka, • zakres, jakość i częstotliwość informacji zarządczej były niewystarczające, • funkcjonujące systemy informatyczne nie zapewniały pełnej automatyzacji procesu pomiaru ryzyka rynkowego.
2.	W procesie ustalania i przekazywania stawek referencyjnych do fixingu WIBOR i WIBID: brak lub nierzetelne przeprowadzanie procesu backtestingu, brak przeprowadzania cyklicznego audytu wewnętrznego procesu kwotowania stawek referencyjnych, niewystarczający zakres i częstotliwość informacji zarządczej, brak zdefiniowania roli i odpowiedzialności poszczególnych osób uczestniczących w procesie, brak lub nieskuteczna kontrola wewnętrzna, brak pełnomocnictw dealerów w zakresie uprawnień do ustalania i przekazywania stawek do fixingu WIBOR i WIBID.
3.	W zakresie ustalania i funkcjonowania limitów na kontrahentów rynku międzybankowego: brak aktualizacji kryteriów branych pod uwagę podczas ustalania wysokości limitów, nieuprawniony wpływ podmiotu dominującego na proces ustalania limitów, niewystarczający zakres informacji zarządczej, niekompletne regulacje wewnętrzne dotyczące procesu ustalania limitów.
4.	W obszarze oferowania produktów strukturyzowanych: niekompletne lub wprowadzające w błąd informacje produktowe przedstawiane klientom, niekompletne procedury wewnętrzne dotyczące wprowadzania i modyfikacji nowych produktów, przypadki braku objęcia badaniami audytu wewnętrznego obszaru produktów strukturyzowanych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 54. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	
1.	Naruszenia przepisów uchwały Nr 258/2011 KNF polegające na braku sformalizowania procesu podejmowania działań w przypadku przekroczenia ustalonych limitów wewnętrznych w zakresie ryzyka operacyjnego.
2.	Niesformalizowanie procesu bieżącego identyfikowania zagrożeń w środowisku IT.
3.	Nieprzeprowadzanie identyfikacji i analizy ryzyka związanego z zagrożeniami typu Distributed Denial of Service oraz ich nieuwzględnianie w planach ciągłości działania.
4.	Niekompletne procedury wewnętrzne w zakresie polityki bezpieczeństwa informacji, tworzenia kopii zapasowych oraz niszczenia elektronicznych nośników informacji.
5.	Nieuwzględnianie systemów wyliczania podmiotów objętych obowiązkowym systemem gwarantowania w wykazie aplikacji krytycznych oraz ich pominięcie w planach ciągłości działania.
6.	Niedostateczne informowanie klientów o ryzyku związanym z korzystaniem z usług płatniczych podmiotów, w przypadku których wymagane jest przekazanie danych dostępowych do systemu bankowości internetowej oraz kodów autoryzacyjnych do przeprowadzania transakcji.
7.	Nieodpowiedni zakres i częstotliwość prezentowania informacji zarządczej z obszaru ryzyka operacyjnego.
8.	Brak realizacji obowiązku zgłaszania do NBP informacji o obiektach, które podlegają obowiązkowej ochronie przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne lub odpowiednie zabezpieczenia techniczne.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 55. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w zakresie adekwatności kapitałowej

Adekwatność kapitałowa	
1.	W odniesieniu do obliczania wymogów kapitałowych: uchybienia w kwalifikowaniu ekspozycji do poszczególnych klas oraz nadawaniu im wag ryzyka (naruszenie przepisów uchwały Nr 76/2010 KNF).
2.	Nieprawidłowości dotyczące obliczania wielkości funduszy własnych, w tym dotyczące braku odpowiednich pomniejszeń.
3.	Nieprawidłowości w procesie planowania kapitałowego polegające m.in. na nieuwzględnianiu konieczności utrzymania współczynnika wypłacalności na poziomie określonym przez KNF; nieokreślenie zapotrzebowania na kapitał wewnętrzny.
4.	Zastrzeżenia dotyczące jakości i kompletności procedur wewnętrznych m.in. w zakresie obliczania wymogów kapitałowych i szacowania kapitału wewnętrznego, jak również braku sformalizowania przeprowadzania testów warunków skrajnych.
5.	Utrzymywanie współczynnika wypłacalności na poziomie nieuwzględniającym wielkości rekomendowanej przez KNF.
6.	Nieprawidłowości dotyczące procesu szacowania kapitału wewnętrznego, w szczególności nieuwzględnienie w procesie niektórych potencjalnie istotnych rodzajów ryzyka; zastrzeżenia odnośnie stosowanych przez banki kryteriów oceny istotności ryzyka, brak wykorzystania wyników procesu szacowania kapitału wewnętrznego w zarządzaniu ryzykiem, zbyt niska częstotliwość przeglądu procesu.
7.	Niewystarczający zakres testów warunków skrajnych, m.in. brak oszacowania łącznego wpływu wszystkich istotnych rodzajów ryzyka na poziom wymogu kapitałowego i kapitału wewnętrznego.
8.	Nieprawidłowości dotyczące systemu informacji zarządczej, m.in. nieinformowanie rady nadzorczej o wielkości kapitału wewnętrznego lub wynikach testów warunków skrajnych.
9.	Nieprawidłowości dotyczące sprawozdawczości COREP, m.in. w zakresie wykazywanej wielkości kapitału wewnętrznego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 56. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w odniesieniu do procesu zarządzania

Proces zarządzania	
1.	W zakresie współpracy banków z podmiotami dominującymi: ograniczanie samodzielności decyzyjnej banku np. z uwagi na macierzową strukturę organizacyjną lub konieczność pozyskiwania opinii od podmiotu dominującego w zakresie podejmowania decyzji kredytowych, ustanawiania limitów dla kontrahentów na rynku międzybankowym, brak kompleksowego rejestru umów zawartych z podmiotem dominującym i podmiotami grupy oraz formalnych zasad ustalania opłat z tytułu świadczonych usług, brak sformalizowania systemu raportowania informacji przekazywanej przez bank podmiotowi dominującemu i podmiotom powiązanym.
2.	W zakresie zaangażowania banków w dystrybucję produktów ubezpieczeniowych (bancassurance): nieprawidłowości związane z niedopełnieniem obowiązków informacyjnych w zakresie dystrybucji produktów ubezpieczeniowych (m.in. brak udokumentowania działań potwierdzających kompleksowe informowanie klienta o warunkach przystąpienia do ubezpieczenia, brak zapewnienia klientom dostępu do pełnej treści umowy ubezpieczenia, brak informowania klientów o objęciu produktów oszczędnościowo-inwestycyjnych gwarancją Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, brak zapisów w umowach ubezpieczenia dotyczących możliwości rezygnacji oraz zwrotu składki za niewykorzystany okres), przypadki łączenia funkcji agenta oraz ubezpieczającego przy dystrybucji jednego produktu ubezpieczeniowego, uzależnianie wysokości wynagrodzenia banków z tytułu świadczenia usług od wielkości sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, brak analizy przyczyn odmowy wypłaty roszczeń klientom przez ubezpieczycieli oraz przyczyn składanych przez klientów skarg i reklamacji, nieprawidłowości w rozliczaniu przychodów z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, w tym częste przypadki jednorazowego rozliczania istotnej części przychodów.

3.	W zakresie funkcjonowania audytu wewnętrznego: • brak należytego nadzoru nad audytem wewnętrznym ze strony rady nadzorczej i komitetu audytu banku, • niewłaściwa struktura organizacyjna – łączenie przez prezesa funkcji nadzoru nad istotnymi elementami systemu kontroli wewnętrznej (audyt, compliance) z nadzorem nad istotnymi obszarami biznesowymi, • brak dostatecznego zapewnienia niezależności kierownika komórki audytu zgodnie z wymogami uchwały Nr 258/2011 KNF, • brak strategii funkcjonowania audytu wewnętrznego, • niekompletne, nieaktualne lub nieadekwatne procedury wewnętrzne dotyczące obowiązkowych zadań komórki audytu wewnętrznego, • brak planów działania i map ryzyka komórki audytu wewnętrznego, • braki w zasobach ludzkich, finansowych i technicznych (narzędzia informatyczne) utrudniające działanie komórki audytu wewnętrznego, • niewłaściwy zakres badań audytowych nieuwzględniający niektórych istotnych obszarów działalności, przypadki braku właściwego nadzoru rady nadzorczej/komitetu audytu oraz zarządu nad procesem realizacji zaleceń, • niestosowanie kluczowych wskaźników efektywności (KPI) przy ocenie efektywności audytu wewnętrznego, • brak przeprowadzenia oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego wymaganej rekomendacją 16 Rekomendacji H KNF, • brak jednoznacznych reguł odnośnie współpracy audytu wewnętrznego w ramach grupy bankowej.
4.	W zakresie funkcji zapewnienia zgodności (compliance): • brak należytego nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności ze strony rady nadzorczej i komitetu audytu banku, • brak dostatecznego zapewnienia niezależności kierownika i pracowników komórki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności, • niekompletne, nieaktualne lub nieadekwatne procedury wewnętrzne dotyczące obowiązkowych zadań komórki ds. ryzyka braku zgodności, • brak planów działania komórki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności, • brak ustalonej tolerancji na ryzyko braku zgodności oraz map ryzyka braku zgodności, • brak badań zarządzania ryzykiem braku zgodności przez audyt wewnętrzny i jednoznacznie ustalonych relacji z komórką audytu wewnętrznego.
5.	W zakresie przestrzegania przepisów uchwały Nr 258/2011 KNF dotyczących polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku: • brak określenia szczegółowych kryteriów ustalania (lub analiz), które osoby mają istotny wpływ na profil ryzyka banku, • nieobejmowanie polityką zmiennych składników wynagrodzeń niektórych osób, które mają istotny wpływ na profil ryzyka banku, • nieuwzględnianie w polityce zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, skali działalności i profilu ryzyka banku oraz jej istotna rozbieżność z praktyką rynkową, • brak jednoznacznego określenia proporcji wynagrodzenia stałego i zmiennego, a także proporcji pomiędzy wynagrodzeniem wypłacanym w postaci instrumentów finansowych i w gotówce, • brak jednoznacznych mierników oceny odpowiedzialności poszczególnych osób wymienionych w wykazie stanowisk kierowniczych powiązanych z wynikami pracy, • brak zaopiniowania przez Komitet ds. Wynagrodzeń wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, • nieuwzględnianie w zapisach umów o pracę z członkami zarządów banków w zakresie wynagrodzenia z tytułu rozwiązania umowy wymogu dotyczącego oceny jakości pracy na zajmowanym stanowisku w ciągu 3 lat, • nieogłaszanie niektórych wymaganych przepisami informacji dotyczących wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku stwierdzenia w danym banku naruszeń przepisów prawa i regulacji ostrożnościowych oraz nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem bank był zobowiązany do opracowania oraz przekazania KNF szczegółowego harmonogramu prac związanych z realizacją zaleceń KNF.

Realizacja zaleceń wydanych bankom po inspekcjach jest monitorowana w ramach analizy „zza biurka” oraz oceniana w trakcie kolejnych czynności kontrolnych, a także omawiana z kierownictwem banku i nadzorem macierzystym.

Czynności kontrolne i postępowania związane z walidacją nadzorczą statystycznych metod obliczania wymogów kapitałowych³⁴ oraz wniosków w sprawie wyrażenia zgody na obliczanie współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji³⁵

W 2013 r. prace w zakresie walidacji nadzorczej statystycznych metod obliczania wymogów kapitałowych koncentrowały się na współpracy z bankami oraz instytucjami nadzoru konsolidującego w zakresie fazy poaplikacyjnej, obejmującej działania realizowane po uzyskaniu przez bank zgody (lub zgody warunkowej) na stosowanie metody statystycznej.

Działania te wykonywane były, zarówno w trakcie postępowań walidacyjnych³⁶, jak również w ramach analizy „zza biurka”, i obejmowały w szczególności:

- ▶ weryfikację realizacji warunków wynikających z wcześniejszych decyzji,
- ▶ analizę rozwiązań dla ekspozycji obejmowanych metodą wewnętrznych ratingów, zgodnie z planami stopniowego wdrożenia poszczególnych banków,
- ▶ ocenę wewnętrznych regulacji banków dotyczących zarządzania zmianami w metodach statystycznych,
- ▶ analizę zmian istotnych, zmian znacznych i rozszerzeń w metodach statystycznych,
- ▶ monitorowanie funkcjonowania metod statystycznych.

W rezultacie prowadzonych działań KNF:

- ▶ przekazała odpowiednim nadzorom konsolidującym 4 opinie i 1 stanowisko w zakresie spraw prowadzonych

w ramach fazy poaplikacyjnej (weryfikacja realizacji warunków, plany stopniowego wdrożenia, zmiany znaczne i rozszerzenia w metodzie statystycznej),

- ▶ uczestniczyła w procesie wydawania decyzji / przekazywania stanowiska przez nadzory konsolidujące w sprawach wynikających z fazy poaplikacyjnej (w oparciu o opinie KNF przekazane w 2012 i 2013 roku),
- ▶ komunikowała bankom stanowisko odnośnie regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania zmianami w metodach statystycznych,
- ▶ przedstawiła stanowisko odnośnie 3 zmian istotnych w metodzie wewnętrznych ratingów,
- ▶ przekazała bankom, w ramach spotkań dotyczących metod statystycznych, informacje i wnioski wynikające z okresowego monitorowania funkcjonowania metod statystycznych,
- ▶ prowadziła bieżącą komunikację i współpracę z instytucjami nadzoru konsolidującego oraz bankami w zakresie innych kwestii dotyczących funkcjonowania metod statystycznych.

W 2013 r. KNF wydała 4 zgody na stosowanie własnych modeli wyceny opcji dla celów obliczania ekwiwalentów delta.

³⁴ O których mowa w art. 128d ustawy Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376).

³⁵ O których mowa w art. 128 ust. 3 ustawy Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376) oraz § 4 ust. 2 Załącznika nr 2 do uchwały KNF Nr 76/2010 (z późn. zm.).

³⁶ 4 postępowania walidacyjne, w tym 1 w ramach inspekcji problemowej.

5.2. Sektor SKOK

W 2013 r. przeprowadzono 11 kontroli o zakresie kompleksowym w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz 1 kontrolę w zakresie wybranych obszarów działalności spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej.

W kontrolowanych kasach występowały m.in. następujące nieprawidłowości (w podziale na poszczególne obszary badania):

Tabela 57. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym	
1.	Nieprawidłowości w sposobie szacowania odpisów aktualizujących wartość należności przeterminowanych powodujące zaniżenie wielkości tworzonych odpisów.
2.	Wycena skryptów dłużnych, otrzymanych z tytułu sprzedaży portfeli pożyczek/kredytów z utratą wartości osobom trzecim niezgodna z zasadą ostrożnej wyceny (wyceny wg wartości godziwej), co istotnie zaniżało jej poziom.
3.	Sztuczne zawyżenie wartości aktywów (skutkujące zniekształceniem wyniku finansowego) poprzez: • nierzetelną wycenę akcji innej spółki objętych w zamian za uprzednio wydzieloną z kasy zorganizowaną część przedsiębiorstwa wniesioną do tej spółki, • przekwalifikowanie nieruchomości inwestycyjnej niezgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 1994 r. nr 121 poz. 591) do inwestycji długoterminowych skutkujące zaprzestaniem naliczania przez kasę odpisów umorzeniowych (mimo iż przekwalifikowana nieruchomość nie przynosiła korzyści ekonomicznych, a sposób jej użytkowania nie uległ zmianie).
4.	Znaczące uchybienia związane z organizacją procesu kredytowego, polegające na: • braku rozdzielenia funkcji oceny zdolności kredytowej od podejmowania decyzji o udzieleniu kredytu, • zbyt dużej ilości wniosków kierowanych do rozpatrzenia przez Komisję Kredytową, co czyniło niemożliwym wydawanie kolegiально opinii o propozycjach kredytowych, udzielanie kredytów na działalność gospodarczą mimo ujemnych funduszy własnych, • przekraczanie limitów koncentracji poprzez udzielanie pożyczek i kredytów na cele gospodarcze w wysokości przekraczającej 150% funduszy własnych kasy, skutkujące istotnym naruszeniem art. 32 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 855), • przekraczanie limitów koncentracji wynikających z art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 855) poprzez założenie lokat międzybankowych znacznie przekraczających maksymalny limit 8% aktywów, • przekraczanie limitów koncentracji wynikających z art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 855) w związku z zakupem środków trwałych pomimo ujemnych funduszy własnych, • duża koncentracja kredytów wysokokwotowych w portfelu pożyczkowo-kredytowym, • nieuzasadnione rolowanie udzielonych kredytów pożyczek, • brak limitów wewnętrznych na portfel kredytów/pożyczek.
5.	Niedostosowanie procedur wewnętrznych do profilu podejmowanego ryzyka, w tym: • brak obowiązku dokonywania oceny zdolności kredytowej przy podejmowaniu decyzji o restrukturyzacji wierzycelności, • brak określenia akceptowalnego poziomu ryzyka kredytowego w polityce kredytowej.
6.	Realizacja procesu oceny zdolności kredytowej niezapewniająca rzetelnej identyfikacji ryzyka kredytowego oraz sprzeczna z art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 855) w związku z art. 70 ust. 2 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 140, poz. 939), w szczególności: • brak udokumentowania przeprowadzonej oceny zdolności kredytowej, • brak oceny wartości zabezpieczeń w przypadku pomniejszenia podstawy naliczenia odpisów aktualizujących, • brak oceny zdolności kredytowej osób objętych restrukturyzacją (ustalanie wielkości raty jedynie na podstawie oświadczenia klienta o możliwości spłaty raty), • brak oceny zdolności kredytowej przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu pożyczek chwilowych, • udzielanie pożyczek osobom niemającym zdolności kredytowej,

cd. 6.	• przyjmowania kosztów utrzymania na poziomie niższym niż minimum egzystencji ogłoszone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS), • brak uwzględnienia przy ocenie zdolności kredytowej: niektórych zobowiązań wynikających z BIK, pożyczek chwilowych, miesięcznych rat związanych z umową ubezpieczenia grupowego, najwyższej raty pożyczki w przypadku rat malejących, • nieuwzględnianie rzeczywistych deklarowanych przez wnioskujących kosztów utrzymania, jeżeli kształtowały się na poziomie wyższym od standardowo przyjmowanych przez kasę, • brak oceny możliwości spłaty przez członka „raty balonowej” przy kredytach i pożyczkach z „ratą balonową”, • brak oceny zdolności kredytowej poręczycieli.
7.	Uchybienia związane z prowadzonymi przez kasę działaniami windykacyjnymi, polegającymi na inwestycjach w nieruchomości tj.: • brak polityki inwestowania w nieruchomości, • brak zasad wyceny nieruchomości będących przedmiotem inwestycji.
8.	Powierzenie w drodze outsourcingu istotnych czynności związanych z zarządzaniem ryzykiem, zwłaszcza ryzykiem kredytowym (analiza ryzyka kredytowego oraz windykacja) podmiotom zewnętrznym.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 58. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności	
1.	Niewystarczający nadzór ze strony kierownictwa kas nad ryzykiem płynności oraz brak ustanowienia formalnej odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem płynności.
2.	Brak sformalizowania procesu zarządzania ryzykiem płynności lub niewystarczający zakres i jakość regulacji wewnętrznych w tym zakresie.
3.	Brak merytorycznego przygotowania pracowników kas do zarządzania ryzykiem płynności.
4.	Ograniczanie zarządzania płynnością do płynności natychmiastowej lub bieżącej, brak monitorowania płynności w dłuższych horyzontach czasu.
5.	Ograniczanie metod pomiaru ryzyka płynności do podstawowych narzędzi, np. monitorowania stanu gotówki, analizy stanu środków na rachunku bieżącym, niedopasowania terminów płatności.
6.	Zastrzeżenia do stosowanych w praktyce metod pomiaru, np. urealniania terminów płatności oraz sposobu szacowania stabilności depozytów.
7.	Niesporządzanie lub niewystarczające testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka płynności.
8.	Brak limitów lub niewystarczający system limitów, w tym brak ograniczania ryzyka płynności długoterminowej.
9.	Brak awaryjnego planu utrzymania płynności lub niewystarczające wsparcie ze strony opracowanego planu w sytuacji ew. zagrożenia płynności, w tym brak określenia rezerwowych źródeł finansowania oraz brak zawartych umów z podmiotami zewnętrznymi, gwarantujących wsparcie na wypadek wystąpienia kryzysu płynnościowego, brak określenia działań zapewniających przywrócenie wymaganego poziomu rezerwy płynnej.
10.	Brak przeprowadzania kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka płynności.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 59. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem stopy procentowej

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej	
1.	Przypadki braku funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
2.	Brak określenia strategii/polityki w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz akceptowanego poziomu ryzyka.
3.	Nieuregulowanie procesu identyfikacji i pomiaru ryzyka stopy procentowej.
4.	Nieposiadanie procedur wewnętrznych normujących proces zarządzania ryzykiem związanym z powierzaniem podmiotom zewnętrznym czynności w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
5.	Błędy w pomiarze i identyfikacji ryzyka stopy procentowej.
6.	Brak przeprowadzania kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka stopy procentowej.
7.	Niewystarczające wsparcie systemów informatycznych w procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 60. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne	
1.	Niesformalizowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym nieokreślenie profilu ryzyka operacyjnego.
2.	Brak dokonywania identyfikacji, pomiaru oraz monitorowania ryzyka operacyjnego, nieposiadanie bazy zdarzeń operacyjnych.
3.	Nieokreślenie limitów dotyczących poziomu strat z tytułu ryzyka operacyjnego oraz kluczowych wskaźników ryzyka.
4.	Nieposiadanie procedur wewnętrznych normujących proces zarządzania ryzykiem związanym z powierzaniem czynności podmiotom zewnętrznym w obszarze IT.
5.	Brak zdefiniowania procesów krytycznych oraz ich uwzględnienia w planach utrzymania ciągłości działania.
6.	Nieokreślenie zasobów i lokalizacji zastępczych dla prowadzenia działalności operacyjnej centrali i oddziałów w sytuacji awaryjnej.
7.	Nadawanie pracownikom, w tym członkom zarządu, zbyt szerokich uprawnień dostępu do systemu operacyjno-księgowego.
8.	Niewystarczający zakres i częstotliwość informacji zarządczej dotyczącej ryzyka operacyjnego.
9.	Brak opracowanych zasad przeprowadzania kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego oraz zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółkach zależnych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 61. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze procesu zarządzania

Zarządzanie	
1.	Niewystarczający i nieskuteczny nadzór nad działalnością kas oraz niska efektywność działań zarządu i rady nadzorczej w obszarze zarządzania ryzykiem, w szczególności ryzykiem kredytowym (naruszenia zapisów art. 44 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 1982 r., Nr 30, poz. 210) oraz statutów w zakresie nadzoru i kontroli spółdzielni).
2.	Braki proceduralne lub niska jakość procedur w zakresie zarządzania ryzykiem oraz kontroli wewnętrznej.
3.	Brak przypisania członkom zarządu odpowiedzialności za nadzór nad poszczególnymi obszarami ryzyka, wadliwe funkcjonowanie systemu limitów wewnętrznych.
4.	Niewłaściwe funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej oraz brak zapewnienia zgodności działalności kasy z przepisami prawa i statutem, na podstawie: • stwierdzonych w trakcie kontroli naruszeń przepisów prawa oraz nieprzestrzegania statutów i regulacji wewnętrznych, • niewystarczającej częstotliwości i zakresu kontroli, skutkującej brakiem możliwości skontrolowania wszystkich wymagających tego obszarów, • ograniczenia kontroli wewnętrznej do przestrzegania procedur wewnętrznych, bez dokonywania oceny ich poprawności, • braku odniesienia się kontroli wewnętrznej do przestrzegania przepisów prawa np. związanych z przeciwdziałaniem wykorzystywaniu działalności kasy dla celów mających związek z przestępstwem wynikającym z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 855).
5.	Brak dostosowania funduszy własnych do rozmiaru prowadzonej działalności, zawyżanie funduszy i współczynnika wypłacalności.
6.	Nieuregulowanie systemu informacji zarządczej, niewystarczający zakres informacji dla zarządu i rady nadzorczej w kontekście ponoszonego ryzyka, nieterminowa lub błędna informacja.
7.	Nierzetelne prezentowanie sytuacji majątkowej, błędy w sprawozdawczości na potrzeby nadzoru.

Źródło: opracowanie własne UKNF

5.3. Sektor usług płatniczych

W 2013 r. przeprowadzono 3 kontrole w krajowych instytucjach płatniczych w zakresie badania jakości systemu zarządzania (w tym systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej).

W kontrolowanych podmiotach występowały m.in. następujące nieprawidłowości (w podziale na poszczególne obszary badania):

Tabela 62. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2013 r., w obszarze procesu zarządzania

Zarządzanie	
1.	Brak przyjętego regulaminu organizacyjnego oraz regulaminów pracy zarządu i rady nadzorczej.
2.	Brak aktualnej strategii działania zatwierdzonej przez zarząd i radę nadzorczą, rozbieżność założeń strategii i planu finansowego.
3.	Nieuregulowanie procesu planowania strategicznego, monitorowania realizacji strategii oraz procesu budżetowania.
4.	Nieokreślenie w regulacjach wewnętrznych trybu zatwierdzania polityk i regulaminów wewnętrznych oraz trybu nadawania rangi dokumentom wewnętrznym.
5.	Brak zatwierdzenia uchwałą zarządu procedury systemu zarządzania ryzykiem i procedury kontroli wewnętrznej.
6.	Nieprawidłowości dotyczące systemu informacji zarządczej, m.in. brak kompleksowej regulacji wewnętrznej normującej proces raportowania wewnętrznego oraz zbyt niska częstotliwość przekazywanych raportów.
7.	Nieposiadanie regulacji wewnętrznej w zakresie sprawowania nadzoru i kontroli w podmiotach zależnych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 63. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2013 r., w obszarze systemu zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem	
1.	Nieokreślenie w procedurach wewnętrznych niektórych istotnych rodzajów ryzyka w zakresie świadczonych usług płatniczych (m.in. ryzyka powierzenia czynności podmiotom zewnętrznym, ryzyka współpracy z agentami, ryzyka rynkowego, ryzyka kadrowego).
2.	Nieuregulowanie procesu ustalania limitów wewnętrznych oraz prowadzenia rejestru umów outsourcingowych.
3.	Brak przeprowadzania oceny współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie powierzonych czynności w obszarze usług płatniczych.
4.	Brak uregulowania trybu przekazywania informacji zarządczej w zakresie systemu zarządzania ryzykiem.
5.	Nieposiadanie planów awaryjnych na wypadek zaprzestania świadczenia przez przedsiębiorcę powierzonych czynności określonych w zawartej umowie.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 64. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2013 r., w obszarze systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej	
1.	Nieprawidłowości w rozwiązaniach organizacyjnych systemu kontroli wewnętrznej, np. brak rozdzielenia funkcji zarządczych od funkcji kontrolnych sprawowanych przez członka zarządu.
2.	Niewystarczający stopień dostosowania procedury kontroli wewnętrznej do obowiązujących przepisów prawa (m.in. w zakresie kontroli działalności agentów krajowej instytucji płatniczej oraz podmiotów, którym powierzono wykonywanie niektórych czynności operacyjnych).
3.	Nieskuteczny mechanizm kontroli wewnętrznej w jednostkach terenowych (m.in. brak wniosków z przeprowadzanych kontroli, braki formalne w protokołach z kontroli).
4.	Jednostkowe przypadki braku realizacji zaleceń pokontrolnych lub ich opóźnień w obszarze świadczonych usług płatniczych.
5.	Nieterminowa realizacja zaplanowanych kontroli oraz brak obejmowania kontrolą wewnętrzną niektórych istotnych obszarów działalności.

Źródło: opracowanie własne UKNF

5.4. Sektor ubezpieczeniowy

Kontrole w zakładach ubezpieczeń

W 2013 r. przeprowadzono kontrole działalności i stanu majątkowego w 15 zakładach ubezpieczeń, w tym 9 postępowań kontrolnych w zakładach ubezpieczeń na życie oraz 6 w zakładach ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

Kontrole były poświęcone 6 istotnym obszarom działalności zakładów ubezpieczeń, przy czym w zakresie:

- ▶ zarządzania zakładem ubezpieczeń kontrolą objęto 8 zakładów ubezpieczeń,
- ▶ zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych – kontrolą objęto 4 zakłady ubezpieczeń,
- ▶ wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – kontrolą objęto 10 zakładów ubezpieczeń,

- ▶ procesów likwidacji szkód/świadczenia – kontrolą objęto 6 zakładów ubezpieczeń,
- ▶ polityki lokacyjnej – kontrolą objęto 10 zakładów ubezpieczeń,
- ▶ produktów ubezpieczeniowych – kontrolą objęto 2 zakłady ubezpieczeń.

Cztery spośród wyżej wymienionych kontroli miały charakter kompleksowy i obejmowały swym zakresem główne obszary działalności zakładu ubezpieczeń. Natomiast pozostałe kontrole miały charakter problemowy i obejmowały swym zakresem od jednego do trzech zagadnień.

Tabela 65. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze organizacji i zarządzania zakładem ubezpieczeń

Organizacja i zarządzanie zakładem ubezpieczeń	
1.	Nieprawidłowości w zarządzaniu zakładem ubezpieczeń (naruszenie zasad reprezentacji, niewłaściwa liczba posiedzeń zarządu, nieprawidłowe sporządzanie protokołów z posiedzeń zarządu, niezapewnienie funkcjonowania regulacji wewnętrznych, w szczególności regulaminu kontroli wewnętrznej oraz regulacji w zakresie outsourcingu).
2.	Nieprawidłowości w zakresie wykonywania przez radę nadzorczą funkcji nadzorczych (nieprawidłowe rozszerzenie uprawnień rady nadzorczej, niewłaściwa liczba posiedzeń rady nadzorczej, niedostateczny nadzór rady nadzorczej nad działalnością zarządu, nieuczestniczenie w pracach rady nadzorczej jej członka, nieprawidłowe powierzenie radzie nadzorczej zadań Komitetu Audytu, niewykonywanie przez Komitet Audytu monitorowania skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego i zarządzania ryzykiem).
3.	Naruszenia statutu zakładu ubezpieczeń.
4.	Nieprawidłowości w dokumentacji wewnętrznej określającej sposób wykonywania działalności ubezpieczeniowej, w szczególności w zakresie zapisów regulaminu rady nadzorczej, regulaminu zarządu oraz kontroli wewnętrznej i zlecenia czynności ubezpieczeniowych (w tym niepełna dokumentacja, regulacje niespójne między sobą, niestosowanie się do przyjętych regulacji).
5.	Brak regulacji wewnętrznej dotyczącej oferowania produktów ubezpieczeniowych i oceny ryzyka przy zawieraniu umów ubezpieczenia w ramach tych produktów.
6.	Niewykonywanie funkcji compliance.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 66. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych

Zasady rachunkowości oraz sporządzanie sprawozdań finansowych	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (brak wprowadzenia do stosowania dokumentacji, brak aktualizacji dokumentacji, niepełna dokumentacja, regulacje niespójne między sobą, regulacje sprzeczne z przepisami prawa).
2.	Nieprawidłowe funkcjonowanie regulacji wewnętrznych w zakresie rachunkowości.
3.	Nieprawidłowe sporządzenie formularzy do sprawozdania finansowego.
4.	Ujmowanie zdarzeń gospodarczych w księgach rachunkowych niezgodnie z treścią ekonomiczną.
5.	Nieprawidłowości w sporządzaniu dowodów księgowych do ujęcia w księgach rachunkowych.
6.	Nieprowadzenie na bieżąco rejestrów (zawartych umów ubezpieczenia, zgłoszonych roszczeń).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 67. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Wycena rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (brak wprowadzenia do stosowania dokumentacji, brak aktualizacji dokumentacji, niepełna dokumentacja).
2.	Dokonanie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przy wykorzystaniu metod odmiennych niż wskazane w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości.
3.	Stosowanie niewłaściwych metod oraz błędnych danych do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
4.	Użycie do obliczeń rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ujemnych wartości.
5.	Nieuwzględnienie w wycenie wszystkich zobowiązań oraz kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia.
6.	Błędne sporządzenie formularzy do sprawozdania finansowego w zakresie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
7.	Brak dokumentacji pozwalającej na odtworzenie obliczeń rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
8.	Brak uwzględnienia rzeczywistego przebiegu procesu likwidacji zgłoszonych szkód przy wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
9.	Niewykonanie zaleceń organu nadzoru.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze likwidacji szkód/spelnienia świadczeń

Likwidacja szkód/spelnienie świadczeń	
1.	Nieprawidłowe wykonywanie czynności w procesie likwidacji szkód/spelnienia świadczeń (dokonywanie wypłat z opóźnieniem, naruszanie obowiązków informacyjnych, brak należytej staranności w dążeniu do jak najszybszego zakończenia postępowania likwidacyjnego i podjęcie decyzji o spełnieniu/odmowie spełnienia roszczenia z opóźnieniem).
2.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej sposób prowadzenia likwidacji szkód (w tym niepełna dokumentacja szkodowa, niestosowanie się do przyjętych regulacji).
3.	Nieprawidłowości w dokumentacji wewnętrznej określającej zlecenie podmiotom zewnętrznym czynności z zakresu spełniania świadczeń (w tym niepełna dokumentacja, niestosowanie się do przyjętych regulacji).
4.	Nieprawidłowe wykonywanie postanowień umowy zawartej z podmiotem zewnętrznym dotyczącej zlecenia czynności z zakresu likwidacji szkód.
5.	Stosowanie praktyk naruszających interesy uprawnionych z umów ubezpieczenia.
6.	Braki w ewidencjonowaniu roszczeń w bazie szkodowej lub błędne ich ewidencjonowanie.
7.	Braki w numerowaniu akt szkodowych oraz braki w dokumentacji akt szkodowych.
8.	Naruszanie interesu uprawnionych z umów ubezpieczenia poprzez niewłaściwe prowadzenie procesu likwidacji szkód (niedochowanie terminu wskazanego w OWU na wypłatę świadczenia/wartości wykupu, nieinformowanie uprawnionych z umów ubezpieczenia OC o sposobie wyliczenia odszkodowania, ustalanie odszkodowania w niepełnej wysokości).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze polityki lokacyjnej

Polityka lokacyjna	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny instrumentów finansowych (brak wprowadzenia do stosowania dokumentacji, brak aktualizacji dokumentacji, niepełna dokumentacja, błędne zasady wyceny).
2.	Nieprawidłowości w funkcjonowaniu regulacji wewnętrznych w zakresie polityki lokacyjnej (brak aktualizacji, niespójność, niestosowanie się do przyjętych regulacji).
3.	Prowadzenie polityki inwestycyjnej przez zarząd z naruszeniem wewnętrznych regulacji inwestycyjnych.
4.	Błędne sporządzanie sprawozdania finansowego oraz formularzy sprawozdawczych w zakresie instrumentów finansowych (jakość danych, nieprawidłowa prezentacja: wyceny instrumentów finansowych, osiągniętych przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej oraz aktywów netto ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych).
5.	Błędna klasyfikacja instrumentów finansowych.
6.	Dokonywanie wyceny instrumentów finansowych niezgodnie z wymogami prawa.
7.	Brak weryfikacji otrzymanej od podmiotu zewnętrznego wyceny instrumentów finansowych.
8.	Brak rozpoznania w księgach posiadanego instrumentu finansowego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze produktów ubezpieczeniowych

Produkty ubezpieczeniowe	
1.	Stosowanie praktyk naruszających interesy ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia (zawieranie umów ubezpieczenia, w których występuje konflikt interesów ze względu na łączenie przez banki funkcji ubezpieczającego i pośrednika ubezpieczeniowego).
2.	Niestosowanie się do przyjętych regulacji wewnętrznych w zakresie obsługi skarg i odwołań.
3.	Niewykonanie obowiązku złożenia wniosków o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotów, z którymi zakład ubezpieczeń zawarł umowy agencyjne.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2013 r. 10 zakładom ubezpieczeń, w których przeprowadzono kontrole, wydano łącznie 69 zaleceń pokontrolnych, dotyczących dostosowania działalności zakładu ubezpie-

czeń do przepisów prawa oraz zaprzestania naruszania interesów ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.

Kontrole w zakładach ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 10 kontroli zakładów ubezpieczeń, których celem było sprawdzenie prawidłowości prowadzenia działalności agencyjnej zakładów w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych, w szczególności:

- ▮ przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych wymogu wykonywania czynności agencyjnych przez osoby fizyczne spełniające ustawowe wymogi oraz przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych w prowadzonej działalności obowiązujących przepisów prawa,
- ▮ prawidłowości zawierania umów agencyjnych,
- ▮ terminowości składania wniosku o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotu, z którym została zawarta umowa agencyjna,
- ▮ terminowości składania wniosku o dokonanie wpisu zmian do rejestru bądź o wykreślenie podmiotu z rejestru,
- ▮ prawidłowości danych dotyczących agentów ubezpieczeniowych przekazanych do organu nadzoru przez zakład ubezpieczeń wraz z wnioskiem o wpis agenta do rejestru,

- ▮ zmianę danych agenta bądź wykreślenie agenta z rejestru,
- ▮ zakres szkoleń i egzaminów dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych,
- ▮ liczby i zakresu skarg składanych na agentów ubezpieczeniowych oraz sposób ich rozpatrzenia.

Na skutek przeprowadzonych kontroli w 6 przypadkach zaistniały przesłanki do wydania zaleceń pokontrolnych, w związku z występowaniem naruszeń:

- ▮ w zakresie braku zaświadczeń o odbyciu szkolenia zawodowego,
- ▮ w zakresie braków w dokumentacji osób wykonujących czynności agencyjne,
- ▮ w związku z nieprzestrzeganiem terminowości zgłaszania zmian danych, objętych wpisem do rejestru agentów ubezpieczeniowych,
- ▮ w związku z nieprzestrzeganiem terminowości składania wniosku o wykreślenie agenta ubezpieczeniowego z rejestru agentów ubezpieczeniowych.

Kontrole podmiotów prowadzących działalność brokerską

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 17 kontroli w miejscu prowadzenia działalności brokerskiej. Podstawowym celem kontroli było sprawdzenie, czy działalność podmiotu prowadzącego działalność brokerską jest zgodna z prawem oraz uzyskaniem zezwoleniem, a w szczególności:

- ▮ spełnianie warunków wymaganych do uzyskania zezwolenia i prowadzenia działalności brokerskiej,
- ▮ umowy zawierane z zakładami ubezpieczeń,
- ▮ zawieranie lub doprowadzanie do zawarcia umów ubezpieczenia, wykonywanie czynności przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia oraz uczestniczenie w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie, jak również organizowanie i nadzorowanie czynności brokerskich.

Najczęściej wykryte nieprawidłowości:

- ▮ zaświadczenia o odbytych szkoleniach nie spełniały wszystkich wymogów formalnych, o których mowa w § 5 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie przeprowadza-

nia szkoleń zawodowych osób wykonujących czynności agencyjne albo czynności brokerskie,

- ▮ niedostosowanie działalności brokerskiej do wymogów art. 23 ust. 1 ww. ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, w szczególności wykonywanie czynności brokerskich przez osoby, które nie spełniały wymogu określonego w art. 28 ust. 3 pkt 1 lit. e) ww. ustawy,
- ▮ nieterminowe składanie do organu nadzoru wniosków o dokonanie zmian treści wpisu w rejestrze brokerów ubezpieczeniowych na skutek zaistniałych zmian danych objętych wpisem do rejestru brokerów ubezpieczeniowych (art. 46 ust. 1 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym),
- ▮ niewypełnianie obowiązku wynikającego z art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, zgodnie z którym broker ubezpieczeniowy jest obowiązany przed zawarciem umowy ubezpieczenia udzielić na piśmie porady, w oparciu o rzetelną analizę ofert w liczbie wystarczającej do opracowania rekomendacji najwłaściwszej umowy ubezpieczenia oraz pisemnie wyjaśnić podstawy, na których opiera się rekomendacja.

5.5. Sektor emerytalny

W 2013 r. przeprowadzono 16 kontroli działalności podmiotów rynku emerytalnego, w tym 10 inspekcji w powszechnych towarzystwach emerytalnych i otwartych funduszach emerytalnych, 2 inspekcje w bankach depozytariuszach, 2 inspekcje u agentów transferowych otwartych funduszy emerytalnych oraz 2 inspekcje w pracowniczych funduszach emerytalnych.

Kontrole w towarzystwach emerytalnych oraz funduszach emerytalnych dotyczyły następujących obszarów:

- organizacji i zarządzania,
- systemu kontroli wewnętrznej, audytu, zarządzania ryzykiem,
- polityki lokacyjnej towarzystwa oraz funduszu,
- umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałe umowy,
- zlecenia podmiotom trzecim czynności z zakresu działalności funduszu oraz towarzystwa,
- stosowanych zasad rachunkowości, ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych,
- procesu transferu członków w ramach wypłat transferowych,
- prowadzenia rachunków indywidualnych członków funduszu,
- procesu rozpatrywania skarg i roszczeń członków funduszu,
- wykonania powiadomienia pokontrolnego.

Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze organizacji i zarządzania

Organizacja i zarządzanie	
1.	Opóźnienia w zgłaszaniu zmian do rejestru funduszy emerytalnych prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Warszawie.
2.	Opóźnienia w zgłaszaniu do organu nadzoru zmiany Regulaminu Organizacyjnego Towarzystwa.
3.	Brak podejmowania przez Zarząd decyzji o przyjęciu planów finansowych Towarzystwa.
4.	Niezachowanie wymagań w zakresie protokołowania uchwał Zarządu Towarzystwa dotyczących przyjęcia planów finansowych Towarzystwa.
5.	Ujawnienie tajemnicy zawodowej osobom nieuprawnionym.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze polityki lokacyjnej towarzystwa oraz funduszu

Polityka lokacyjna towarzystwa oraz funduszu	
1.	Naruszenie interesu członków Funduszu poprzez pobranie wyższych niż określone w umowie prowizji maklerskich.
2.	Naruszenie interesu członków Funduszu poprzez brak przekazania Funduszowi utraconych korzyści w związku ze zwrotem nadpłaconych przez Fundusz z tytułu przechowywania zagranicznych papierów wartościowych.
3.	Brak kontroli kosztów ponoszonych z tytułu przechowywania zagranicznych papierów wartościowych.
4.	Utrzymywanie depozytów w walutach obcych CZK, HUF, EUR i USD dla celów innych niż rozliczenie bieżących zobowiązań Funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 73. Nieprawidłowość stwierdzona podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałe umowy

Umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałe umowy	
1.	Ujmowanie w księgach rachunkowych Towarzystwa kosztów umów z akcjonariuszem nierzetelnie i niezgodnie z ich treścią ekonomiczną.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 74. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze stosowanych zasad rachunkowości, ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych

Stosowane zasady rachunkowości, księgi rachunkowe i sporządzanie sprawozdań finansowych	
1.	Nieprawidłowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (brak aktualizacji dokumentacji, niepełna dokumentacja).
2.	Nieprawidłowości w sporządzeniu sprawozdania finansowego (brak ujęcia istotnych informacji o metodzie wyceny aktywów).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 75. Nieprawidłowość stwierdzona podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze procesu transferu członków w ramach wypłat transferowych

Proces transferu członków w ramach wypłat transferowych	
1.	Przekroczenie terminu 3 miesięcy na dokonanie wypłaty gotówkowej osobom wskazanym przez zmarłego członka środków przekazanych przez ZUS po śmierci członka, w sytuacji, gdy uprzednio zrealizowano już wypłaty z rachunku zmarłego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 76. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze prowadzenia rachunków indywidualnych członków funduszu

Prowadzenie rachunków indywidualnych członków funduszu	
1.	Zgłoszenie do ZUS-u po terminie 6 dni roboczych od zawarcia umowy o członkostwo w Funduszu.
2.	Niewysłanie informacji o odmowie rejestracji umowy przez ZUS.
3.	Niewysłanie w terminie 7 dni roboczych od dnia, w którym została stwierdzona nieważność umowy, informacji o wycofaniu członkostwa.
4.	Niewysłanie informacji o stwierdzeniu nieważności umowy o członkostwo.
5.	Naruszenie terminu 14 dni na wysłanie informacji o środkach zgromadzonych na rachunku członka Funduszu realizowanej na żądanie członków Funduszu.
6.	Naruszenie terminu 14 dni na wysłanie informacji rocznej o środkach zgromadzonych na rachunku członka Funduszu.
7.	Niepodjęcie działań mających na celu zwrot na rzecz ZUS nienależnie otrzymanych składek.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W zakresie obszaru **Wykonanie powiadomienia pokontrolnego** w 2013 r. powiadomiono o 1 przypadku, w którym organ nadzoru uznał, że towarzystwo emerytalne nie wykonało powiadomienia lub sposób jego wykonania nie doprowadził do usunięcia nieprawidłowości.

W 2013 r. w zakresie rynku emerytalnego wystosowano 10 powiadomień o stwierdzonych nieprawidłowościach. Powiadomiono łącznie o 1 rażącej nieprawidłowości oraz o 43 nieprawidłowościach niekwalifikowanych.

5.6. Rynek kapitałowy

Kontrole firm inwestycyjnych i agentów firm inwestycyjnych

W 2013 roku zrealizowano 12 kontroli podmiotów nadzorowanych prowadzących działalność maklerską lub wykonujących czynności maklerskie, w tym: domów i biur maklerskich wraz z jednostkami organizacyjnymi (punkty obsługi klientów i punkty przyjmowania zleceń), oddziałów zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących działalność na terytorium RP oraz agentów firm inwestycyjnych. W ramach kontroli domów maklerskich sprawdzono także wybrane oddziały zagraniczne polskich firm inwestycyjnych działających na terytorium krajów UE.

Kontrole miały charakter problemowy i obejmowały wybrane zagadnienia z zakresu działalności licencjonowanej lub notyfikowanej na terytorium RP.

Kontrole były w szczególności poświęcone następującym istotnym obszarom działalności maklerskiej:

- ▶ strukturze organizacyjnej, funkcjonowaniu i warunkom technicznym prowadzonej działalności, w szczególności w odniesieniu do oddziałów zagranicznych polskich firm inwestycyjnych oraz prowadzenia platform transakcyjnych umożliwiających zawieranie transakcji na rynkach OTC (np. walutowych lub surowcowych instrumentów pochodnych),
- ▶ organizacyjnemu wydzieleniu działalności maklerskiej banku,
- ▶ funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności działalności z prawem oraz systemu audytu wewnętrznego,
- ▶ nadzorowi firmy inwestycyjnej nad działalnością agenta firmy inwestycyjnej,
- ▶ nadzorowi firmy inwestycyjnej nad działalnością rekla-

mowo-promocyjną usług maklerskich i instrumentów finansowych oferowanych przez firmę inwestycyjną, prowadzoną przez osoby trzecie (niebędące agentami firmy inwestycyjnej) na zlecenie firmy inwestycyjnej,

- ▶ wykonywaniu czynności w związku ze świadczeniem usług maklerskich,
- ▶ postępowaniu w kontaktach z klientem, w tym w zakresie czynności wykonywanych przez agentów firm inwestycyjnych i inne podmioty współpracujące z firmami inwestycyjnymi w zakresie pozyskiwania klientów oraz prowadzenia działalności reklamowo-promocyjnej usług maklerskich,
- ▶ przeciwdziałaniu manipulacji instrumentem finansowym.

Kontrole działalności maklerskiej dotyczyły zarówno obrotu zorganizowanego, jak i transakcji zawieranych poza tym obrotem.

Tematyka poszczególnych kontroli zależna była od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności, z uwzględnieniem zdarzeń i zjawisk odnotowanych na rynku kapitałowym w związku ze świadczeniem usług maklerskich.

W kontroli uwzględniono również sprawdzenie sposobu i zakresu stosowania przez firmy inwestycyjne:

- ▶ wytycznych w sprawie określonych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem – ESMA/2012/388,
- ▶ wytycznych w sprawie systemów i mechanizmów kontroli w zautomatyzowanym środowisku obrotu dla platform obrotu, przedsiębiorstw inwestycyjnych oraz właściwych organów – ESMA/2012/122.

Tabela 77. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności

Struktura organizacyjna, funkcjonowanie i warunki techniczne prowadzenia działalności	
1.	Brak właściwej realizacji celów systemu kontroli wewnętrznej, systemu zgodności działalności z prawem i systemu audytu wewnętrznego, określonych przepisami prawa, a także brak wprowadzenia dostatecznych rozwiązań służących zapewnieniu osobom wykonującym zadania z zakresu nadzoru zgodności działalności z prawem przejrzystych zasad przyznawania wynagradzania premiewego, które by w żaden sposób nie wpływały na obiektywizm podejmowanych działań.
2.	Brak prawidłowej realizacji obowiązku zatrudnienia minimalnej liczby maklerów papierów wartościowych oraz doradców inwestycyjnych w związku ze świadczeniem usług maklerskich.
3.	Brak prawidłowej realizacji nadzoru nad inwestowaniem przez osoby powiązane na rachunek własny.
4.	Brak należytego dopełnienia przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa w zakresie zawierania i nadzoru nad realizacją umów powierzenia przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywania czynności związanych z prowadzoną działalnością maklerską (tzw. umowy outsourcingu).
5.	Prowadzenie w sposób niedozwolony przepisami prawa działalności maklerskiej poza biurem maklerskim jako wyodrębnioną organizacyjnie jednostką banku prowadzącą działalność maklerską.
6.	Brak zapewnienia rejestracji danych związanych z prowadzoną przez firmę inwestycyjną działalnością maklerską oraz z czynnościami wykonywanymi przez poszczególne jednostki organizacyjne firmy inwestycyjnej.
7.	Brak należytego dopełnienia przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa w zakresie archiwizacji dokumentów związanych z prowadzoną działalnością maklerską.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 78. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r., w obszarze postępowania w kontaktach z klientem

Postępowanie w kontaktach z klientem	
1.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie tworzenia i stosowania oceny odpowiedniości usługi maklerskiej lub instrumentów finansowych dla klienta.
2.	Świadczenie usług maklerskich bez sprawdzenia odpowiedniości usługi maklerskiej dla klienta, w szczególności w odniesieniu do usługi doradztwa inwestycyjnego.
3.	Działanie z naruszeniem przepisów prawa poprzez kierowanie do klientów lub potencjalnych klientów nierzetelnych, budzących wątpliwości i wprowadzających w błąd informacji w celu reklamy lub promocji świadczonych usług.
4.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie wypełniania obowiązków informacyjnych względem klienta w związku ze świadczeniem usługi maklerskiej.
5.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa poprzez niedostateczne informowanie klientów lub potencjalnych klientów o ryzyku związanym z inwestowaniem w instrumenty finansowe.
6.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie przyjmowania i przekazywania przez firmę inwestycyjną świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w związku ze świadczeniem usługi maklerskiej, w szczególności w odniesieniu do pobierania przez firmę inwestycyjną pożytków z tytułu oprocentowania rachunków bankowych, na których przechowywane są środki klientów oraz lokowania środków pieniężnych klientów na lokatach bankowych, w tym także terminowych.
7.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa poprzez niewłaściwe informowanie klientów o wszystkich pobieranych w związku ze świadczeniem usług maklerskich opłatach i prowizjach.
8.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie przeprowadzania oceny sytuacji finansowej klienta.
9.	Brak wdrożenia lub prawidłowego stosowania polityki wykonywania zleceń.
10.	Obejście przepisów prawa w zakresie działalności agenta firmy inwestycyjnej lub umowy powierzenia (outsourcing) poprzez zlecenie kurierowi czynności weryfikacji i potwierdzania danych klienta w związku z korespondencyjnym trybem zawierania umów o świadczenie usług maklerskich.
11.	Świadczenie usług maklerskich bez zachowania zasady najlepiej pojętego interesu klienta.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 79. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich

Świadczenie usług maklerskich	
1.	Działanie z naruszeniem przepisów prawa poprzez świadczenie usług maklerskich bez wymaganego zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego.
2.	Naruszenia przepisów prawa poprzez działanie w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezgodnie z zasadami uczciwego obrotu oraz niezgodnie z najlepiej pojętymi interesami jej klientów, w szczególności w zakresie świadczenia usług doradztwa inwestycyjnego.
3.	Brak dostatecznego nadzoru firmy inwestycyjnej nad wykonywaniem czynności przez osoby trzecie (niebędące agentami firmy inwestycyjnej), działające na rzecz firmy inwestycyjnej.
4.	Świadczenie usług maklerskich z niedozwolonym wykorzystaniem środków pieniężnych klientów zgromadzonych na rachunku bankowym, a także przechowywanie środków pieniężnych klientów w sposób, który umożliwia wykorzystanie środków pieniężnych klientów przez firmę inwestycyjną na własny rachunek.
5.	Brak prawidłowej identyfikacji rodzajów działalności maklerskiej, w związku z którym powstał lub może powstać konflikt interesów związany z istotnym ryzykiem naruszenia interesów klienta.
6.	Nabywanie i zbywanie instrumentów finansowych na rachunek własny przez firmę inwestycyjną z naruszeniem interesów klientów (działanie w konflikcie interesów).
7.	Brak prowadzenia dostatecznych działań w celu identyfikacji i przeciwdziałania zachowaniom prowadzącym do manipulacji instrumentem finansowym lub mogących skutkować manipulacją instrumentem finansowym przez klientów lub osoby powiązane z firmą inwestycyjną, w celu prawidłowego wykonywania obowiązku przeciwdziałania manipulacji instrumentem finansowym.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych kontroli, wobec wszystkich 12 podmiotów nadzorowanych wydano zalecenia pokontrolne. W przypadku części skontrolowanych podmiotów nadzorowanych, prowadzona jest dalsza analiza w zakresie wszczęcia postępowania administracyjnego w celu nałożenia kary pieniężnej lub też złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku ze stwierdzonymi naruszeniami przepisów prawa.

Kontrole towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 7 kontroli w TFI oraz w zarządzanych przez te towarzystwa funduszach inwestycyjnych, 1 kontrolę depozytariusza, 3 kontrole u dystrybutorów oraz 1 kontrolę agenta transferowego³⁷.

Kontrole były poświęcone następującym istotnym obszarom działalności TFI, zarządzanych przez te towarzystwa funduszy inwestycyjnych, depozytariusza, dystrybutorów oraz agenta transferowego:

- ▶ zarządzaniu funduszami inwestycyjnymi i reprezentowaniu ich wobec osób trzecich,
- ▶ wykonywaniu obowiązków depozytariusza zgodnie z przepisami prawa, postanowieniami statutów wybranych funduszy inwestycyjnych oraz aktualnie obowiązującymi umowami o prowadzenie rejestru aktywów dla wybranych funduszy inwestycyjnych,
- ▶ sprawdzeniu prowadzenia przez dystrybutorów działalności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r.

o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa (Dz. U. Nr 62, poz. 507),

- ▶ sprawdzeniu prowadzenia działalności przez dystrybutorów zgodnie z umowami zawartymi z funduszami inwestycyjnymi,
- ▶ wywiązywaniu się agenta transferowego z obowiązków wynikających z umów zawartych z wybranymi funduszami oraz statutów tych funduszy inwestycyjnych,
- ▶ obsłudze uczestników funduszy inwestycyjnych w zakresie terminowości rozliczania zleceń.

Tematyka poszczególnych kontroli zależna była od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności.

³⁷ 3 z 7 kontroli wszczętych w 2013 r. objęte były okresem na przełomie 2013/2014 r.

Tabela 80. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w towarzystwach funduszy inwestycyjnych w 2013 r., w obszarze zarządzania funduszami inwestycyjnymi i reprezentowania ich wobec osób trzecich

Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi i reprezentowanie ich wobec osób trzecich	
1.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych w zakresie nieprawidłowości w trakcie współpracy z podmiotem, któremu powierzono zarządzanie funduszami inwestycyjnymi.
2.	Przekazywanie Komisji Nadzoru Finansowego informacji odnośnie wykonania zaleceń z uprzednich kontroli niezgodnych z ustalonym w toku kontroli stanem faktycznym.
3.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych w zakresie niezapewnienia prawidłowego prowadzenia ewidencji zawartych transakcji.
5.	Brak niezwłocznego poinformowania likwidatora funduszu o wystąpieniu przesłanki rozwiązania funduszu.
6.	Brak niezwłocznego opublikowania informacji o wystąpieniu przyczyn rozwiązania funduszu oraz nieprzekazania jej Komisji Nadzoru Finansowego.
7.	Brak poinformowania o otwarciu likwidacji funduszu podmiotów, którym fundusz powierzył wykonywanie swoich obowiązków, oraz podmiotów, za których pośrednictwem fundusz wydaje lub wykupuje certyfikaty inwestycyjne.
8.	Nieprzekazanie dokumentów dotyczących likwidacji funduszu w terminie.
9.	Wyplacanie dochodów lub przychodów funduszu pomimo faktu, że fundusz nie mógł emitować certyfikatów inwestycyjnych, a także wykupywać certyfikatów inwestycyjnych.
10.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych poprzez niepodjęcie działań w celu zapewnienia, aby decyzje w ramach zarządzania portfelami funduszy były podejmowane ze szczególnym uwzględnieniem interesu uczestników funduszy i były dokumentowane zgodnie z umową i w sposób określony w obowiązujących regulacjach wewnętrznych.
11.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych poprzez niepodjęcie adekwatnych działań w interesie uczestników funduszy inwestycyjnych w związku ze stwierdzonymi naruszeniami w zakresie działalności funduszy oraz poprzez kontynuowanie współpracy w zakresie zarządzania portfelami funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez kontrolowanego z podmiotem, który podejmuje decyzje inwestycyjne z naruszeniem interesu uczestników funduszy oraz postanowień umowy i obowiązujących procedur.
12.	Naruszenia ograniczeń inwestycyjnych określonych w Ustawie o funduszach inwestycyjnych oraz w statutach funduszy.
13.	Brak niezwłocznego dostosowania stanu swoich aktywów do wymagań określonych w Ustawie o funduszach inwestycyjnych oraz statutach funduszy przez fundusze, które naruszyły ograniczenia inwestycyjne.
14.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych poprzez niepodjęcie odpowiednich działań w celu zapewnienia, aby decyzje w ramach zarządzania portfelami funduszy nie prowadziły do naruszania ograniczeń inwestycyjnych, zarówno ustawowych, jak i statutowych oraz brak podjęcia działań mających na celu dostosowanie i nieprzekraczanie w przyszłości ograniczeń inwestycyjnych.
15.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych poprzez brak podjęcia działań w celu zapewnienia, aby zarządzanie portfelami odbywało się zgodnie z przyjętymi regulacjami wewnętrznymi odnoszącymi się do monitorowania i mierzenia ryzyka portfela inwestycyjnego funduszu.
16.	Brak niezwłocznej wypłaty środków pieniężnych z tytułu odkupienia jednostek uczestnictwa funduszy.
17.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych poprzez niepodjęcie odpowiednich działań w celu zapewnienia płynności funduszy oraz terminowości wypłat z tytułu odkupienia jednostek uczestnictwa dla uczestników funduszy inwestycyjnych.
18.	Dokonywanie niezgodnych z prawem przesunięć aktywów pomiędzy subfunduszami.
19.	Podejmowanie decyzji inwestycyjnych bez nadzoru doradcy inwestycyjnego.
20.	Brak archiwizacji dokumentów dotyczących badania limitów inwestycyjnych przed transakcją.
21.	Brak archiwizacji dokumentów w zakresie badania ryzyka.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 81. Nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych depozytariusza w 2013 r., w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z przepisami prawa, postanowieniami statutów wybranych funduszy inwestycyjnych oraz aktualnie obowiązującymi umowami o prowadzenie rejestru aktywów dla wybranych funduszy inwestycyjnych

Wykonywanie obowiązków depozytariusza zgodnie z przepisami prawa, postanowieniami statutów wybranych funduszy inwestycyjnych oraz aktualnie obowiązującymi umowami o prowadzenie rejestru aktywów dla wybranych funduszy inwestycyjnych	
1.	Niezapewnienie zgodnej z przepisami prawa wyceny aktywów funduszy.
2.	Naruszenie interesu uczestników funduszy inwestycyjnych poprzez niezgodnienie z TFI sposobu wyceny aktywa funduszu w terminie umożliwiającym dokonanie i potwierdzenie wyceny w statutowym terminie.
3.	Naruszenie interesu uczestników funduszu inwestycyjnego w związku z brakiem aktywnego nadzorowania doprowadzenia do zgodności z przepisami prawa, stanu faktycznego polegającego na tym, że w portfelu funduszu znajdowały się aktywa niezgodne z przepisami Ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz statutem funduszu.
4.	Naruszenie interesu uczestników funduszu inwestycyjnego w związku z brakiem aktywnego nadzorowania doprowadzenia do zgodności z przepisami prawa ograniczeń inwestycyjnych wynikających z Ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz statutu funduszu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 82. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u dystrybutorów w 2013 r., w obszarze działalności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa (Dz. U. Nr 62, poz. 507)

Sprawdzenie prowadzenia przez Dystrybutorów działalności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa (Dz. U. Nr 62, poz. 507)	
1.	Brak poinformowania Komisji Nadzoru Finansowego o zmianie danych osobowych członków zarządu w terminie 14 dni od powzięcia wiadomości o nich.
2.	Brak prowadzenia dziennika kontroli wewnętrznych zawierającego dane dotyczące kontroli przeprowadzanych w podmiocie w danym roku kalendarzowym.
3.	Brak opracowania i wdrożenia regulaminów wewnętrznych.
4.	Brak sporządzenia pisemnego raportu z funkcjonowania działalności podmiotu.
5.	Brak wyznaczenia spośród osób zatrudnionych, osoby odpowiedzialnej za przeprowadzanie kontroli w zakresie działalności polegającej na przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń.
6.	Brak prowadzenia książki procedur zawierającej wszystkie procedury związane z prowadzoną działalnością.
7.	Brak weryfikacji wdrożonych regulaminów i procedur wewnętrznych pod kątem ich prawidłowości i skuteczności w wypełnianiu obowiązków wynikających z przepisów prawa oraz niepodejmowanie działań mających na celu eliminację wszelkich nieprawidłowości.
8.	Brak zabezpieczenia pomieszczeń przed niekontrolowanym dostępem osób nieuprawnionych.
9.	Brak przeprowadzenia szkoleń członków organów podmiotu, pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę oraz osób fizycznych pozostających z podmiotem w stosunku zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze, w zakresie procedur związanych z pośrednictwem w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa lub tytułów uczestnictwa funduszy, przed podjęciem przez te osoby pełnienia funkcji lub wykonywania czynności w zakresie pośredniczenia w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa lub tytułów uczestnictwa funduszy.
10.	Brak rzetelnych, zrozumiałych i niewprowadzających w błąd danych zawartych na stronie internetowej podmiotu, kierowanych przez podmiot do klientów i potencjalnych klientów, w tym informacji upowszechnianych przez podmiot w celu reklamy lub promocji usług świadczonych przez podmiot.
11.	Brak rejestru pełnomocnictw udzielonych przez uczestników pracownikom.
12.	Nieprawidłowości w prowadzeniu rejestru umów podpisywanych z poszczególnymi funduszami inwestycyjnymi, funduszami zagranicznymi lub towarzystwami.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 83. Nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u agenta transferowego w 2013 r., w obszarze wywiązywania się z obowiązków wynikających z umów zawartych z wybranymi funduszami i statutów tych funduszy inwestycyjnych oraz obszarze obsługi uczestników funduszy inwestycyjnych w zakresie terminowości rozliczania zleceń

Wywiązywanie się agenta transferowego z obowiązków wynikających z umów zawartych z wybranymi funduszami oraz statutów tych funduszy inwestycyjnych oraz obsługa uczestników funduszy inwestycyjnych w zakresie terminowości rozliczania zleceń	
1.	Naruszenie procedur operacyjnych poprzez fakt, iż pisemne zlecenie nabycia jednostek uczestnictwa, złożone za pośrednictwem POK, nie zawierało numeru PESEL pracownika POK przyjmującego zlecenie.
2.	Naruszenia postanowień statutu funduszy poprzez realizację zleceń z opóźnieniem.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych w 2013 r. czynności kontrolnych w TFI, zarządzanych przez te towarzystwa funduszy inwestycyjnych: u depozytariusza, u dystrybutorów

oraz u agenta transferowego w 2013 r. wydano zalecenia pokontrolne wobec wszystkich podmiotów tej kategorii.

Kontrole spółek prowadzących rynek regulowany

W 2013 roku zrealizowano 1 kontrolę w spółce prowadzącej rynek regulowany. Przedmiotem kontroli było sprawdzenie, czy działalność wykonywana przez spółkę, w części dotyczącej organizowania Alternatywnego Systemu Obrotu jest zgodna z przepisami prawa, statutem spółki, regulamina-

mi, zasadami uczciwego obrotu oraz interesem uczestników obrotu. Przeprowadzona kontrola miała charakter problemowy i jej celem było zbadanie prawidłowości funkcjonowania Alternatywnego Systemu Obrotu.

5.7. Kontrola wypełniania obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

Kompetencje KNF do przeprowadzania kontroli w podmiotach nadzorowanych określa rozdział 6 ustawy z dnia 16 listopada 2000 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 276, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą. Zgodnie z postanowieniami art. 21 ust. 3 pkt 2 ustawy KNF sprawuje kontrolę wypełniania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Do kontrolowanych przez KNF instytucji obowiązanych należą podmioty sektora bankowego, sektora ubezpieczeniowego w zakresie ubezpieczeń na życie, sektora kapitałowego, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, instytucje i biura usług płatniczych.

W 2013 r. zakończył się proces badania zgodności polskiego systemu zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu ze standardami międzynarodowymi, przeprowadzony przez Komitet Ekspertów ds. Oceny Środków Zapobiegania Praniu Pieniądzy i Finansowaniu Terroryzmu Rady Europy (Moneyval). UKNF w stałej współpracy z Ministerstwem Finansów brał aktywny udział w dyskusjach nad raportem z misji ewaluacyjnej, który został przyjęty na posiedzeniu Moneyval w kwietniu 2013 r. W związku z pozytywnymi ustaleniami ewaluacji, Komitet Moneyval zastosował wobec Polski procedurę tzw. regularnego raportowania co 2 lata.

Tabela 84. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2013 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Czynności kontrolne	Liczba
inspekcje w bankach komercyjnych	19
inspekcje w bankach spółdzielczych	7
inspekcje w domach maklerskich	6
inspekcje w towarzystwach funduszy inwestycyjnych	1
inspekcje w zakładach ubezpieczeń na życie	2
inspekcje w oddziałach instytucji kredytowych	4
inspekcje w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych	6
inspekcje w instytucjach płatniczych	1
Razem	46

Źródło: opracowanie własne UKNF

Czynności kontrolne koncentrowały się na weryfikacji skuteczności funkcjonowania systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w podmiotach nadzorowanych, a także zgodności ich działalności z przepisami prawa. W szczególności, w 2013 r. w systemowo istotnych bankach przeprowadzono inspekcje problemowe, które swoim zakresem obejmowały weryfikację wykonywania przez banki obowiązków ustawowych w zakresie relacji z klientami generującymi podwyższone ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, a także weryfikację stosowania przez banki sankcji międzynarodowych.

Tabela 85. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	
1.	Przypadki niewykrycia transakcji podejrzanych.
2.	Wadliwy proces oceny ryzyka klienta powodujący niewłaściwe zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego (nieprawidłowości w zakresie adekwatności, terminowości i jakości oceny ryzyka).
3.	Uchybienia w procesie analiz transakcji pod kątem prania pieniędzy (dotyczące głównie niewystarczającej jakości i częstotliwości ocen).
4.	Jednostkowe przypadki niezarejestrowania transakcji podlegających temu obowiązkowi.
5.	Nieprawidłowe określenie kryterium ryzyka geograficznego klienta.
6.	Brak weryfikacji bazy danych klientów, po każdej zmianie na listach sankcyjnych Unii Europejskiej.
7.	Uchybienia w procesie stosowania sankcji międzynarodowych, nieskutkujące naruszeniem europejskich i międzynarodowych reżimów sankcyjnych.
8.	Braki w wypełnianiu lub nieprawidłowe wypełnianie pól rejestru transakcji.
9.	Rejestrowanie transakcji z opóźnieniem.
10.	Nieprawidłowości w procesie identyfikacji beneficjenta rzeczywistego.
11.	Przekazywanie z opóźnieniem do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF) informacji o transakcjach zarejestrowanych zgodnie z art. 8 ust. 1 i ust. 3 ustawy.
12.	Łączenie funkcji operacyjnych z nadzorczymi w zakresie realizacji obowiązków ustawowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, KNF wystosowała zalecenia poinspekcyjne w stosunku do wszystkich kontrolowanych podmiotów. Realizacja zaleceń była monitorowana na bieżąco, na podstawie raportów przekazywanych przez podmioty kontrolowane oraz w trakcie kolejnych inspekcji. O wynikach przeprowadzonych badań, na podstawie dyspozycji art. 21 ust. 4 ustawy, informowany był GIIF.

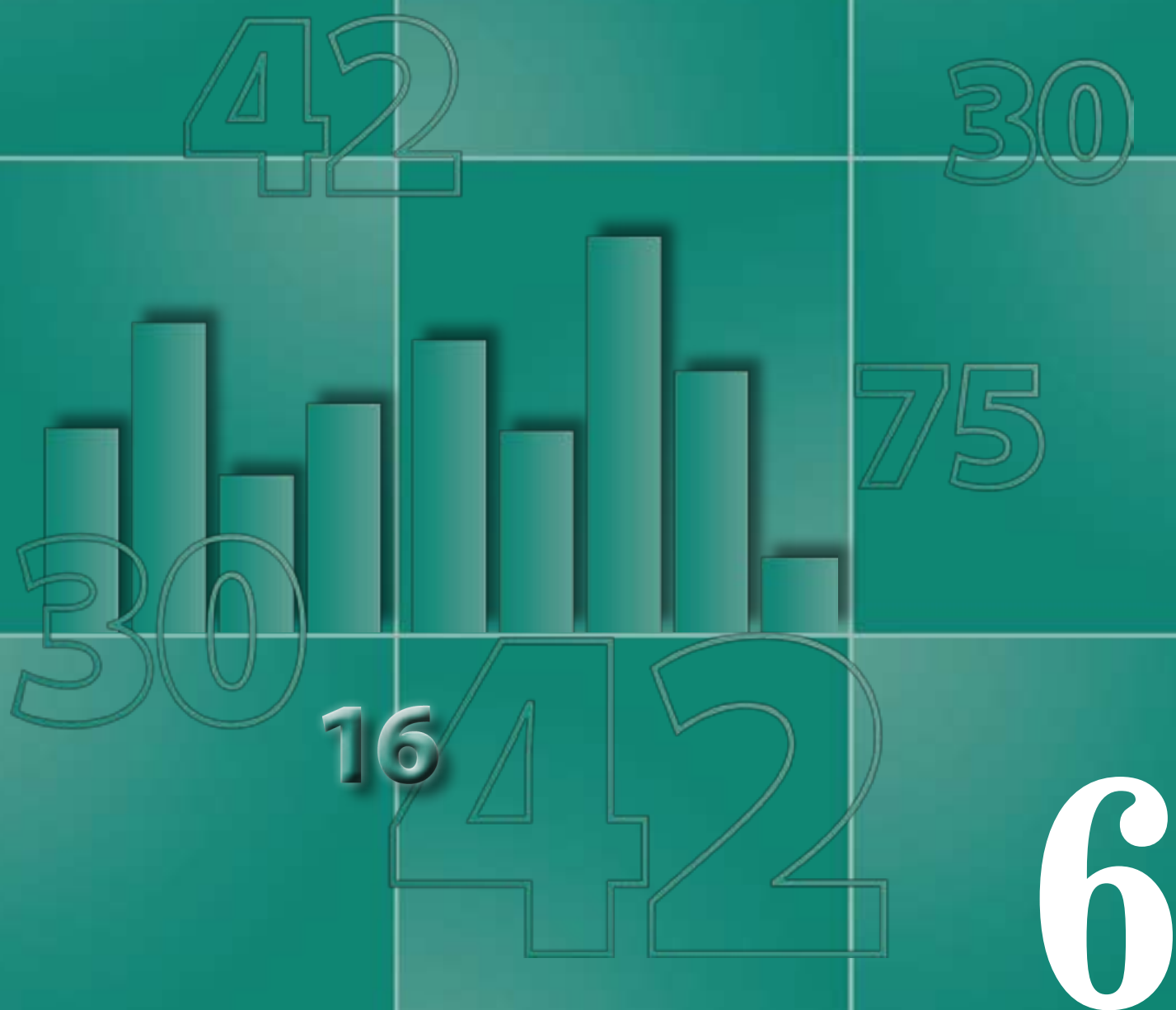
Zmodyfikowano zakres raportowania i sposób analizy raportów kwartalnych instytucji finansowych, dotyczących

przekazywania do GIIF informacji o transakcjach podejrzanych, dzięki czemu wprowadzono nowe narzędzie analityczne istotne w procesie nadzoru „zza biurka”.

KNF kontynuowała, podobnie jak w latach poprzednich, współpracę z GIIF w szczególności w zakresie:

- ▶ wzajemnego przekazywania informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli w instytucjach obowiązanych,
- ▶ opiniowania stanowisk dotyczących realizacji obowiązków wynikających z ustawy,
- ▶ uczestnictwa w spotkaniach roboczych.

Działania regulacyjno-ostrożnościowe

6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe

Do najważniejszych zadań regulacyjno-ostrożnościowych, których realizacja została zakończona w 2013 r. należało opracowanie uchwał KNF i rekomendacji ostrożnościowych KNF.

6.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła następującą uchwałę:

Uchwałę nr 429/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2013 r. zmieniającą uchwałę w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań.

Uchwała jest nowelizacją uchwały nr 208/2011 KNF w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań. Nowelizując uchwałę nr 208/2011 KNF, Komisja utrzymała w okresie po 1 stycznia 2014 r. obowiązujące rozwiązania dotyczące wyłączenia z limitu koncentracji na podmioty zależne banku objęte nadzorem skonsolidowanym, przewidziane w § 6 pkt 6 uchwały KNF w sprawie koncentracji zaangażowań, w związku z § 12 załącznika nr 4 do uchwały nr 76/2010 KNF z dnia

10 marca 2010 r. w sprawie adekwatności kapitałowej banków. Zgodnie z art. 113 ust. 6 rozporządzenia CRR, od 1 stycznia 2014 r. stosuje się analogiczne wyłączenie, wymagające jednak od banków uzyskania zgody właściwych organów nadzoru. Oznaczałoby to, że po 1 stycznia 2014 r. banki mogłyby korzystać z tego wyłączenia, po uzyskaniu zgody KNF wydanej na wniosek banku. Wprowadzony przez KNF przepis, stosowany jest przez banki w okresie przejściowym i umożliwia kontynuowanie podejścia, pozwalającego krajowym bankom na wyłączenie z limitu koncentracji zaangażowań wobec podmiotów zależnych wobec banku, które są objęte nadzorem skonsolidowanym, bez konieczności uzyskania zgody KNF. Wprowadzony przepis w swojej warstwie merytorycznej stanowi kontynuację dotychczasowych zasad i nie przewiduje nowych wyłączeń z limitów koncentracji zaangażowań, tj. w stosunku do podmiotu dominującego lub podmiotów zależnych od podmiotu dominującego.

6.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła następujące znowelizowane rekomendacje:

Rekomendacja M

Rekomendacja M dotycząca zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 8 stycznia 2013 r. Do najistotniejszych zmian w Rekomendacji M należy:

- uspojnienie terminologii stosowanej w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym, w tym dodanie definicji m.in. polityki i strategii zarządzania ryzykiem, kluczowych i krytycznych procesów, profilu ryzyka operacyjnego, tolerancji/apetytu na ryzyko,
- wprowadzenie układu treści dokumentu, w którym prezentowane są kolejne etapy procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnie z najlepszymi praktykami międzynarodowymi, w tym wytycznymi Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego (BCBS) i Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA),
- doprecyzowanie roli rady nadzorczej i zarządu banku w zakresie strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz uszczegółowienie wytycznych dotyczących obowiązków organów banków w zakresie zasad ustalania polityk i procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym ogólnych zasad pomiaru (oceny) ryzyka operacyjnego, organizacji kontroli wewnętrznej oraz wytycznych w zakresie ryzyka braku zgodności,
- podkreślenie konieczności posiadania przez bank struktury, procesów i zasobów odpowiednich do skali i złożoności prowadzonej działalności, pozwalających na sprawne zarządzanie ryzykiem operacyjnym,
- wskazanie na konieczność zdefiniowania działań przeciwdziałających ryzyku, które są podejmowane w zależności od zdefiniowanego poziomu ryzyka operacyjnego w sto-

sunku do tolerancji/apetytu na ryzyko, zaakceptowanych przez radę nadzorczą,

- określenie oczekiwań związanych z ryzykiem braku zgodności w zakresie rozwijania nowych modeli biznesowych lub tworzenia nowych produktów – zwrócenie uwagi, aby tworzone produkty nie miały na celu obchodzenia powszechnie obowiązujących przepisów,
- wskazanie na konieczność stosowania rozwiązań kontrolujących ryzyko braku zgodności związane z klientami i transakcjami takimi jak listy kontrahentów, z którymi bank nie zamierza podejmować współpracy, na której znajdują się kontrahenci z krajów o niejasnej sytuacji prawno-politycznej, wspierających terroryzm, objętych sankcjami, itp., czy kontrahenci, których działalność może być sprzeczna z powszechnie obowiązującymi przepisami,
- doprecyzowanie zaleceń mających na celu ograniczenie asymetrii informacji pomiędzy bankiem, a jego otoczeniem w zakresie ryzyka operacyjnego – wzmocnienie dyscypliny rynkowej poprzez wymaganie ujawniania w corocznych publikacjach banków dotyczących adekwatności kapitałowej informacji o stratach operacyjnych danej kategorii i podejmowanych działaniach naprawczych,
- sformułowanie zaleceń w zakresie kontrolowania jakości danych do raportowania, w tym jakości danych wykorzystywanych w procesie zarządzania ryzykiem.

Zgodnie z oczekiwaniami KNF, zalecenia miały być wprowadzone nie później niż do dnia 30 czerwca 2013 r., z wyjątkiem pkt 17.3, w zakresie którego termin ten był wyznaczony na 31 grudnia 2013 roku.

Rekomendacja T

Rekomendacja T dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 26 lutego 2013 roku.

Do najistotniejszych zmian w Rekomendacji T należy:

- rozdzielenie zakresu przedmiotowego Rekomendacji T i Rekomendacji S,
- skierowanie Rekomendacji T bezpośrednio do wszystkich banków objętych przepisami prawa polskiego oraz do działających na terenie Polski oddziałów instytucji kredytowych,

- odejście od ustalania przez KNF maksymalnych wartości wskaźnika DtI (relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych do średnich dochodów netto); wartość wskaźnika DtI powinna być określona przez zarząd banku i ustalona w zatwierdzonej przez radę nadzorczą banku strategii zarządzania ryzykiem,
- wprowadzenie możliwości stosowania uproszczonych zasad oceny zdolności kredytowej klienta; bank może stosować te zasady w przypadku udzielanych klientom detalicznym:
 - kredytów i pożyczek ratalnych, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza wartości czterokrotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,

- kredytów i pożyczek:
 - dla klientów o co najmniej sześciomiesięcznej współpracy z bankiem, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
 - dla klientów o co najmniej dwunastomiesięcznej współpracy z bankiem, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
 - dla pozostałych klientów, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
 - jednoznaczne wskazanie na konieczność każdorazowego korzystania przez banki w procesie oceny zdolności kredytowej klienta detalicznego z zewnętrznych baz danych, w szczególności międzybankowych baz danych budowanych przez instytucje, które na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe, upoważnione zostały do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji m.in. w zakresie poziomu oraz historii spłat zobowiązań kredytowych klientów detalicznych; w rekomendacji podkreślono również znaczenie korzystania przez banki z informacji udostępnianych przez biura informacji gospodarczej,
- zwiększenie wymogów w zakresie udzielania i zarządzania walutowymi ekspozycjami kredytowymi,
- podkreślenie w obszarze relacji z klientami, że bank powinien posiadać sporządzone w formie pisemnej procedury wewnętrzne określające formę i zakres informowania każdego klienta ubiegającego się o kredyt detaliczny zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim; w przypadku kredytów walutowych pozostawienie rekomendacji stanowiących, że bank powinien zapewnić klientowi odpowiedni zakres informacji o związanym z taką ekspozycją ryzyku i jego konsekwencjach oraz wpływie spreadu walutowego na wielkość udostępnionego kredytu i poziom obciążenia jego spłatą; dodatkowo, wprowadzono rekomendację, aby w przypadku klienta ubiegającego się o detaliczną ekspozycję kredytową, bank uzyskał od niego pisemne oświadczenie potwierdzające, że:
 - klient otrzymał od banku informacje niezbędne do podjęcia decyzji w zakresie zaciąganego zobowiązania kredytowego,
 - klient uzyskał od banku wyjaśnienia do zgłaszanych wątpliwości,
 - klient ma świadomość ryzyka związanego z zaciąganym zobowiązaniem kredytowym.

Zgodnie z oczekiwaniami KNF, zalecenia miały być wprowadzone nie później niż do dnia 31 lipca 2013 roku.

Rekomendacja S

Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2013 roku.

Rekomendowane przez KNF rozwiązania umożliwiają prowadzenie przez banki zrównoważonej działalności w obszarze kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach, przy zachowaniu niezbędnego poziomu bezpieczeństwa i jednoczesnym wzmocnieniu pozycji kredytobiorcy poprzez transparentne relacje z bankiem. Przyczynią się one również do stworzenia solidnych fundamentów dla rozwoju rynku instrumentów dłużnych opartych o jednorodny portfele kredytów mieszkaniowych.

Do najistotniejszych zmian w Rekomendacji S należy:

- przebudowanie Rekomendacji S w ślad za rozwiązaniami przyjętymi w Rekomendacji T,
- wyłączenie z zakresu Rekomendacji S ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości, które nie są zabezpieczone hipotecznie,
- dalsze ograniczenie kredytowania w walutach obcych – kredyty walutowe indeksowane lub denominowane w walutach obcych powinny być produktem oferowanym wyłącznie klientom uzyskującym trwałe dochody w walucie
- kredyty, zapewniające regularną obsługę i spłatę kredytu; w przypadku klientów (lub gospodarstw domowych) uzyskujących dochód w kilku walutach, bank powinien zapewnić zgodność waluty kredytu z walutą, w której kredytobiorca (lub gospodarstwo domowe) uzyskuje najwyższe dochody z przyjmowanych do kalkulacji zdolności kredytowej, a w przypadku pozostałych walut bank powinien założyć ich deprecjację o 20%,
- uelastycznienie podejścia w zakresie wskaźnika DtI – wartość wskaźnika DtI powinna być określona przez zarząd banku i ustalona w zatwierdzonej przez radę nadzorczą banku strategii zarządzania ryzykiem; w procesie oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych, szczególną uwagę bank powinien zwracać na sytuację, w których wskaźnik DtI przekracza 40% dla klientów o dochodach nieprzekraczających przeciętnego poziomu wynagrodzeń w danym regionie zamieszkania oraz 50% dla pozostałych klientów,
- zmiana podejścia w zakresie wskaźnika LtV:
 - wartość wskaźnika LtV powinna być określona przez zarząd banku i ustalona w zatwierdzonej przez radę nadzorczą banku strategii zarządzania ryzykiem,
 - w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, wartość wskaźnika LtV w momencie udzielania kredytu nie powin-

na przekraczać poziomu 80% lub 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP, przy czym:

- dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie do 31 grudnia 2014 r. wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać poziomu 95%,
 - dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać poziomu 90%,
 - dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać poziomu:
 - ▶ 85% lub,
 - ▶ 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 85% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym, lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
- w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych, wartość wskaźnika LtV w momencie udzielania kredytu nie powinna przekraczać poziomu 75% lub 80% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił

dotkliwe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,

- ▶ przyjęcie zasady proporcjonalności w odniesieniu do banków spółdzielczych zobowiązanych do działania w zrzeczeniu – rekomendacja określa, że zarząd banku zatwierdza maksymalne poziomy wskaźnika DtI, wskaźnika LtV, minimalne wymagania w zakresie wkładu własnego oraz zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych, a następnie informuje radę nadzorczą i bank zrzeczający o przyjętych parametrach lub rozwiązaniach,
- ▶ zmiana podejścia w zakresie okresu kredytowania – bank powinien rekomendować klientom detalicznym okres spłaty zobowiązań nie dłuższy niż 25 lat; w przypadku podjęcia przez klienta decyzji o dłuższym okresie spłaty, bank nie powinien udzielić kredytu, którego okres spłaty przekraczałby 35 lat; jeśli przewidywany okres spłaty ekspozycji jest dłuższy niż 30 lat, bank powinien przyjmować w procesie oceny zdolności kredytowej okres spłaty ekspozycji wynoszący maksymalnie 30 lat; przy ustalaniu długości okresu kredytowania klienta detalicznego, bank powinien uwzględnić zdolność kredytobiorcy do kreowania dochodów w całym okresie trwania umowy, zwracając szczególną uwagę na okres, w którym należy oczekiwać osiągnięcia przez kredytobiorcę wieku emerytalnego.

Zgodnie z oczekiwaniami KNF, rekomendacja miała być wprowadzona nie później niż do dnia 1 stycznia 2014 r., z wyjątkiem rekomendacji 6, 9.1, 12, 14.10, 15.8 i 20, w zakresie których rekomendacja powinna zostać wprowadzona nie później niż do dnia 1 lipca 2014 roku.

Rekomendacja D

W 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła Rekomendację D dotyczącą zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach. Rekomendacja D ma na celu wskazanie bankom oczekiwań nadzorczych dotyczących ostrożnego i stabilnego zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w szczególności ryzykiem związanym z tymi obszarami.

W stosunku do poprzedniej wersji Rekomendacji D, wprowadzono zapisy dotyczące m.in. zarządzania danymi (w tym ich jakością), zasad współpracy pomiędzy obszarami

biznesowymi i technicznymi, systemu informacji zarządczej obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego oraz tzw. „przetwarzania w chmurze” (ang. Cloud Computing). Zaktualizowano i doprecyzowano również oczekiwania nadzorcze dotyczące m.in. planowania strategicznego w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, wdrażania nowych i modyfikacji istniejących rozwiązań informatycznych, współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług oraz zarządzania ryzykiem związanym z bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego.

6.3. Wytyczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

Stanowisko w sprawie sposobu ujmowania przychodów z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczenia

W marcu 2013 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego skierował do sektora bankowego pismo, w którym zawarł rekomendację opisującą poprawny sposób ujmowania przychodów z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczenia. Opracowana przez UKNF rekomendacja była przedmiotem uzgodnień z Departamentem Rachunkowości Ministerstwa Finansów, a jej celem doprowadzenie do rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej w sprawozdaniach finansowych, a także poprawnie ustalonego wyniku finansowego. Negatywne zjawiska w obszarze rachunkowości dotyczyły bowiem niejednolitego podejścia banków do ujmowania w przychodach wynagrodzeń z tytu-

łu ubezpieczeń, z naruszeniem w wielu przypadkach zasady współmierności przychodów i kosztów.

W marcu 2013 r. przygotowano również i przeprowadzono ankietę dotyczącą sposobu ujmowania przychodów z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczenia, w celu uzyskania szczegółowych informacji o wpływie na wyniki finansowe banków zmiany dotychczasowej praktyki w tym zakresie. Następnie sporządzono podsumowanie zagregowane dla trzech grup podmiotów: banków prowadzących działalność w formie spółki akcyjnej, banków prowadzących działalność w formie spółdzielni oraz oddziałów instytucji kredytowych.

Stanowisko w sprawie polityki rachunkowości w zakresie odpisów aktualizujących i rezerw na poniesione nieraportowane straty IBNR, a także ujmowania i rozliczania opłat z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych

W grudniu 2013 r. wystosowano kolejne pismo do prezesów zarządów banków w sprawie *bancassurance*. Stwierdzono, że ustalona przez zarząd banku w sposób jasny i niebudzący wątpliwości polityka rachunkowości w zakresie odpisów aktualizujących i rezerw na poniesione nieraportowane straty IBNR, a także ujmowania i rozliczania opłat z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, powinna być ujęta również w rocznym statutowym sprawozdaniu finansowym, tak aby umożliwić odbiorcy sprawozdania finansowego zrozumienie tych zasad.

Ponadto zarząd banku powinien zapewnić, aby polityka rachunkowości w zakresie rozliczania opłat z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych była zgodna z obowiązującymi zasadami rachunkowości w tym zakresie, przede wszystkim zasadą przewagi treści ekonomicznej nad formą prawną oraz zasadą współmierności przychodów i kosztów. Podział wynagrodzenia powinien być dokonany w czytelnej proporcji: odpowiednio wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości, zgodnie z zasadami (polityką) rachunkowości.

UKNF poinformował banki, iż będzie podejmował odpowiednie działania nadzorcze wobec banków, które nie stosują się do rekomendowanych rozwiązań w zakresie szacunków ryzyka kredytowego i rozliczania przychodów z tytułu *bancassurance*. Nieprawidłowe, w ocenie nadzoru, dane prezentowane zarówno w sprawozdaniach finansowych, jak i sprawozdawczości bankowej oraz raportach bieżących i okresowych sporządzanych przez emitentów papierów wartościowych, mogą skutkować nałożeniem sankcji wynikających z przepisów prawa.

Stwierdzono także, iż nie można pominąć odpowiedzialności kluczowych biegłych rewidentów za wydawane bez zastrzeżeń opinii do sprawozdań finansowych, co do których UKNF formułował zastrzeżenia odnośnie zasad wyceny, sposobu rozliczania wynagrodzeń za wykonywane przez banki usługi oraz wysokości prezentowanego wyniku finansowego. Zidentyfikowane przypadki rażącego naruszenia przepisów regulujących rachunkowość będą zgłaszane do KNA.

Stanowisko w sprawie polityki dywidendowej instytucji finansowych

Komisja Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 10 grudnia 2013 r. jednogłośnie przyjęła stanowisko w sprawie zasad polityki dywidendowej: banków, zakładów ubezpieczeń, powszechnych towarzystw emerytalnych, towarzystw funduszy inwestycyjnych i domów maklerskich w 2014 r. za 2013 rok.

W wyniku polityki dywidendowej konsekwentnie realizowanej w ostatnich latach zgodnie z zaleceniami KNF baza kapitałowa sektora finansowego w Polsce uległa istotnemu wzmocnieniu. Stan ten pozytywnie wpływa na zewnętrzną ocenę zarówno krajowego systemu finansowego jako całości,

jak i poszczególnych instytucji finansowych. W obecnych warunkach rynkowych jest to ważny aspekt obniżający ryzyko systemowe, utrzymujący zaufanie do sektora finansowego, a w szczególności bankowego i zapewniający bankom dostęp do finansowania z rynku po racjonalnym koszcie, co jest warunkiem ich dalszego rozwoju. Jednak ze względu na utrzymujące się podwyższone ryzyko w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki, zaleca się utrzymanie silnej bazy kapitałowej, a w niektórych przypadkach jej dalsze wzmocnienie. W wymagającym otoczeniu gospodarczym bufor kapitałowy jest podstawą stabilności i dalszego rozwoju instytucji finansowych.

Stanowisko w sprawie funkcjonowania firm inwestycyjnych

W związku z zaobserwowanym dynamicznym rozwojem obszaru usług maklerskich mających za przedmiot instrumenty pochodne niedopuszczone do obrotu zorganizowanego, w szczególności będące przedmiotem transakcji na tzw. rynku Forex oraz mając na względzie dotychczasowe wnioski wynikające z bieżącego nadzoru oraz dokonywanych czynności kontrolnych, UKNF opracował *Stanowisko w sprawie funkcjonowania firm inwestycyjnych na rynku Forex*. Asumptem do skierowania przedmiotowego Stanowiska stała się gwałtowna ekspansja firm inwestycyjnych w kierunku świadczenia usług maklerskich na tzw. rynku Forex. Dynamiczne zainteresowanie firm inwestycyjnych rozwojem w tym segmencie rynku kapitałowego sprawiło, że w warunkach silnej konkurencji wykorzystywane są róż-

norodne, a zarazem intensywne, formy reklamy oraz promocji usług i instrumentów, opracowywane są nowe sposoby dokonywania oceny odpowiedności, czy też wdrażane jest szerokie spektrum rozwiązań technologicznych, nieraz z wykorzystaniem usług dostarczanych przez podmioty trzecie. UKNF postanowił niniejszym Stanowiskiem zwrócić uwagę na charakter inwestycji dokonywanych na rynku Forex, regulacje obowiązującego prawa mające zasadnicze znaczenie w tym przedmiocie oraz ich praktyczne rozumienie. Stanowisko to nie obejmuje wszystkich aspektów związanych ze sposobem i mechanizmem świadczenia usług na rynku Forex, opisuje natomiast te aspekty działalności, które zostały dostrzeżone w trakcie sprawowanego nadzoru i rodzą uwagi ze strony UKNF.

Stanowisko w zakresie świadczenia przez firmy inwestycyjne usługi doradztwa inwestycyjnego

UKNF przygotował opracowanie stanowiące suplement do *Stanowiska UKNF w zakresie świadczenia przez firmy inwestycyjne usługi doradztwa inwestycyjnego* opublikowanego w 2012 r., które ma charakter komplementarny wobec ww. Stanowiska. Opracowanie to stanowi odpowiedź Urzędu na pojawiające się w praktyce funkcjonowania firm inwestycyjnych konkretne wątpliwości interpretacyjne w związku ze świadczeniem usługi doradztwa inwestycyjnego, zobrażone kilkudziesięcioma stanami faktycznymi. Odnosząc się generalnie do zagadnienia doradztwa inwestycyjnego, UKNF wskazał, że kluczowe dla oceny wystąpienia świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego są okoliczności faktyczne i kontekst towarzyszący działalności firmy inwestycyjnej. Zaistnienie określonych, w niektórych sytuacjach,

szczególnych okoliczności, może determinować wystąpienie usługi doradztwa inwestycyjnego. *A contrario* ich brak może decydować o tym, iż czynności firmy inwestycyjnej w stosunku do klienta nie będą klasyfikowane jako świadczenie usługi doradztwa inwestycyjnego na jego rzecz. Jednocześnie UKNF stwierdził, że specyfika usługi doradztwa inwestycyjnego sprawia, iż nie jest możliwe egzemplifikowanie wszystkich (nawet najbardziej charakterystycznych) kategorii stanów faktycznych, z ich bezwzględną, jednoznaczną klasyfikacją na usługi doradztwa inwestycyjnego, bądź czynności niewypełniające przesłanek przedmiotowego rodzaju działalności maklerskiej. Powyższe ujęcie zagadnienia doradztwa inwestycyjnego zwiększa jego czytelność oraz użyteczność w codziennym funkcjonowaniu firm inwestycyjnych.

Stanowisko w sprawie obowiązków informacyjnych emitentów w zakresie informacji poufnych

W 2013 r. przygotowano *Stanowisko UKNF w sprawie obowiązków informacyjnych emitentów w zakresie informacji poufnych*. Jego celem było zwrócenie uwagi obecnych i przyszłych emitentów na znaczenie przekazywanych przez nich informacji poufnych, których treść powinna umożliwiać inwestorom rzetelną ocenę wpływu opisywanych okoliczności lub zdarzeń na cenę papierów wartościowych emitenta. W Stanowisku przytoczono regulacje prawne dotyczące obowiązku przekazywania informacji poufnych oraz dokonano ich interpretacji.

Ponadto, na podstawie obserwowanej praktyki rynkowej, UKNF wskazał przykładowy katalog informacji, które powinny być przedmiotem wnikliwej oceny pod kątem spełnienia przez nie kryteriów informacji poufnej, a co za tym idzie powstania obowiązku ich przekazania. Zgodnie ze Sta-

nowiskiem UKNF do ww. informacji należą w szczególności informacje związane z:

- ▶ utratą wartości aktywów,
- ▶ aktualizacją umów długoterminowych,
- ▶ niedopełnieniem warunków finansowania emitenta,
- ▶ reorganizacją emitenta,
- ▶ tworzeniem rezerw,
- ▶ zaistnieniem podstaw do ogłoszenia upadłości,
- ▶ nabyciem znacznego pakietu akcji lub udziałów w innym podmiocie.

Ponadto, UKNF przypomniał o obowiązku prowadzenia list osób mających dostęp do informacji poufnych, podkreślając ich znaczenie dla wszystkich uczestników rynku kapitałowego, a w szczególności dla przeciwdziałania nadużyciom związanym z posiadaniem informacji poufnych.

Pozostałe działania

7. Pozostałe działania

7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym

Postępowania wyjaśniające i administracyjne w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym

W 2013 r. KNF prowadziła 14 postępowań wyjaśniających w celu ustalenia, czy istniały podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, określonego w ustawach regulujących funkcjonowanie rynku finansowego w Polsce lub do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie naruszenia przepisów prawa w zakresie podlegającym nadzorowi Komisji, które dotyczyły:

- ▶ manipulacji instrumentem finansowym – 1,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków informacyjnych – 1,
- ▶ dokonywania transakcji w okresach zamkniętych – 2,
- ▶ nieujawnienia stanu posiadania akcji spółki publicznej – 4,
- ▶ manipulacji instrumentem finansowym i nierzetelnego sporządzenia rekomendacji – 1,
- ▶ prowadzenia obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia – 4,
- ▶ ujawnienia i wykorzystania informacji poufnej – 1.

W 2013 r. KNF prowadziła 336* postępowań administracyjnych w zakresie następujących ustaw:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 21,
- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 58,
- ▶ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 10,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 3,
- ▶ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 11,
- ▶ ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 2,
- ▶ ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 5,
- ▶ ustawy o usługach płatniczych – 225,
- ▶ innych ustaw – 1.

* z czego 225 postępowań administracyjnych dotyczyło Biur Usług Płatniczych.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- ▶ manipulacji instrumentem finansowym (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 8,
- ▶ dokonania transakcji na akcjach emitenta w okresie zamkniętym (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,

- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 56 i 57 ustawy o ofercie publicznej, w tym jedno z postępowań dotyczyło wznowienia postępowania administracyjnego zakończonego nałożeniem kary administracyjnej na emitenta na podstawie art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 33,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w związku z art. 69 a ustawy o ofercie publicznej) – 17,
- ▶ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącem naruszeniem przez emitenta art. 56 ustawy o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 6,
- ▶ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji w ustawowym terminie (art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących nabycia akcji emitenta bez wymaganego prawem ogłoszenia wezwania (art. 74 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niedokonania lub nienależytego dokonania zawiadomienia o transakcjach osób wchodzących w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będących jego prokurentami (art. 160 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ odmowy zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy towarzystwa ubezpieczeniowego na wniosek akcjonariusza (art. 399 § 1 w zw. z art. 400 § 1 KSH) – 1,
- ▶ niezwołania Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy towarzystwa ubezpieczeniowego na żądanie Komisji Nadzoru Finansowego (art. 211 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ nieprawidłowości w zakresie pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (art. 155 ust. 1 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ naruszenia reguł maksymalizacji bezpieczeństwa i rentowności w toku działalności inwestycyjnej (art. 30 ust. 1 i art. 153 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,

- ▮ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności przez towarzystwa i fundusze inwestycyjne (przekraczanie limitów inwestycyjnych, brak wymaganych regulacji wewnętrznych, nieterminowe lub nierzetelne wypełnianie obowiązków informacyjnych, nieprawidłowa wycena aktywów – naruszenia przepisów ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz rozporządzeń wykonawczych do ustawy) – 6,
- ▮ dokonywania inwestycji w niedopuszczalne instrumenty (art. 101 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 2,
- ▮ naruszenia wymogu zatrudniania doradców inwestycyjnych (art. 45 ust. 4 pkt 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▮ niewykonania obowiązków depozytariusza (art. 72 ust. 1 pkt 4 i 6, art. 10 i art. 231 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▮ nieprawidłowości w zakresie działalności inwestycyjnej (art. 139 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 1,
- ▮ niedokonania wypłaty transferowej (naruszenie przepisów ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz rozporządzeń wykonawczych do ustawy) – 1,
- ▮ niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 11,
- ▮ sprawowania niewłaściwego nadzoru nad pracą kierowanej komórki organizacyjnej, nieuprawnionych działań na rachunku klienta (art. 126 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, regulacje wewnętrzne firmy inwestycyjnej) – 2,
- ▮ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne, stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zleceniodawcy (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przepisy rozporządzeń wykonawczych do ustawy) – 2,
- ▮ ujawnienia informacji poufnych, stanowiących jednocześnie tajemnicę zawodową (art. 156 ust. 2 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, art. 148 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, regulacje wewnętrzne firmy inwestycyjnej) – 3,
- ▮ niespełniania norm adekwatności kapitałowej (art. 98a ust. 1 ustawy o obrocie) – 3,
- ▮ niedopełniania przez biura usług płatniczych obowiązków sprawozdawczych względem organu nadzoru – 225,
- ▮ nieprawidłowości w zakresie naruszenia przepisów prawa w związku z wykonywaniem działalności brokerskiej (art. 22 ust. 1, art. 23 ust. 1, art. 26 ust. 1 pkt 2 lub 46 ust. 1 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym) – 5.

W 2013 r. KNF prowadziła 61 postępowań administracyjnych, w związku ze złożeniem wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, w zakresie następujących ustaw:

- ▮ ustawy o ofercie – 37,
 - ▮ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 11,
 - ▮ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 2,
 - ▮ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 2,
 - ▮ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 8,
 - ▮ ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 1.
- Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:
- ▮ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 14,
 - ▮ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 12,
 - ▮ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji w ustawowym terminie (art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
 - ▮ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącym naruszeniem obowiązków przez emitenta określonych w ustawie o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 8,
 - ▮ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych w związku z opóźnieniem publikacji informacji (art. 57 ust. 3 ustawy o ofercie) – 2,
 - ▮ dokonania transakcji na akcjach emitenta w okresie zamkniętym (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
 - ▮ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zleceniodawcy (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 3,
 - ▮ naruszenia zasad uczciwego obrotu oraz słuszych interesów klientów przez maklerów i doradców (art. 126 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
 - ▮ niedochowania adekwatności kapitałowej przez dom maklerski poprzez brak utrzymywania kapitałów nadzorowanych na wymaganym poziomie (art. 98a ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
 - ▮ ujawniania informacji poufnych i naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przez maklerów i doradców (art. 156 ust. 2 pkt 1 i art. 148 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 4,
 - ▮ naruszenia przepisów prawa w związku z planowanym nabyciem akcji towarzystwa (art. 54 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
 - ▮ naruszenia wymogu zatrudniania przez towarzystwo określonej liczby doradców inwestycyjnych (art. 45 ust. 4 pkt 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
 - ▮ niepowiadomienia o zamiarze zbycia akcji towarzystwa (art. 57 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
 - ▮ braku działania w interesie uczestników funduszu inwestycyjnego, naruszenia zasad lokowania aktywów i braku

udokumentowania źródeł decyzji inwestycyjnej (art. 10, art. 145 ust. 7 i § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z ust. 3 i § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kontroli wewnętrznej, ewidencji zawartych transakcji, zapobiegania występowaniu konfliktów interesów oraz dokumentowania źródeł będących podstawą decyzji inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 1,

- ▶ braku opracowania i wdrożenia szczegółowych procedur podejmowania decyzji inwestycyjnych w procesie zarządzania portfelem inwestycyjnym oraz procedur umożliwiających monitorowanie i mierzenie ryzyka związanego z poszczególnymi przedmiotami lokat oraz ryzyka portfela inwestycyjnego, a także naruszenia zasad lokowania aktywów (art. 65a ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 104 ust. 5 i art. 93 ust. 1 pkt 5 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ niewypełnienia obowiązku informacyjnego (§ 3 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 pkt 23 w zw. z § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyj-

nych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 2,

- ▶ braku zapewnienia, aby wartość aktywów netto i wartość jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych była obliczana zgodnie z przepisami prawa (art. 72 ust. 1 pkt 4 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ wyznaczania składki w sposób niezgodny z prawem (art. 18 ust. 1 i 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ naruszenia wymogów dotyczących aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładu ubezpieczeń (art. 155 ust. 1 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 1,
- ▶ naruszenia obowiązków informacyjnych wobec Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (art. 102 i art. 105 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 1,
- ▶ naruszenia przepisów prawa przez towarzystwo emerytalne (art. 204 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 1.

Tabela 86. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2010-2013

Rodzaj postępowań	2010		2011		2012		2013	
	Liczba postępowań							
	wszczęte	zakończone	wszczęte	zakończone	wszczęte	zakończone	wszczęte	zakończone
Wyjaśniające	6	5	9	7	9	13	8	12
Administracyjne	69	64	48	44	101	96	319	102
Razem	75	69	57	51	110	109	327	114

Źródło: opracowanie własne UKNF

W roku 2013 wydano 67 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 51 o nałożeniu kary pieniężnej,
- ▶ 12 o umorzeniu postępowania administracyjnego (w tym 4 decyzje w 1 postępowaniu),
- ▶ 4 o zawieszeniu uprawnień do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych.

W roku 2013 po rozpoznaniu wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy wydano 35 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 25 o utrzymaniu w mocy decyzji wydanej w pierwszej instancji,
- ▶ 2 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i nałożeniu kary w tej samej wysokości,
- ▶ 7 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i nałożeniu kary w niższej wysokości,
- ▶ 1 o uchyleniu zaskarżonej decyzji i umorzeniu postępowania.

W roku 2013 wydano ponadto 1 postanowienie o odmowie wyłączenia członka KNF od udziału w postępowaniu.

Łączna wysokość kar pieniężnych nałożonych w 2013 r. wyniosła 22 830,5 tys. zł, w tym kary nałożone na:

- ▶ emitentów – 3 500 tys. zł,
- ▶ akcjonariuszy – 11 991 tys. zł,
- ▶ członków zarządu spółek publicznych – 350 tys. zł,
- ▶ towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 1 950 tys. zł,
- ▶ zakłady ubezpieczeń – 530 tys. zł,
- ▶ powszechne towarzystwa emerytalne – 200 tys. zł,
- ▶ domy maklerskie – 4 300 tys. zł,
- ▶ brokerów ubezpieczeniowych – 9 500 zł.

Dodatkowo, Komisja nałożyła na osoby fizyczne 4 kary administracyjne w postaci zawieszenia uprawnień do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W 2013 r. UKNF skierował do Prokuratury Okręgowej w Warszawie 78 zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, m.in. w zakresie następujących aktów prawnych:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 43,
- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 10,

- ▶ ustawy Prawo bankowe – 15,
- ▶ ustawy Kodeks karny – 4,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 2,
- ▶ ustawy o rachunkowości – 3,
- ▶ ustawy o usługach płatniczych – 1.

Tabela 87. Zawiadomienia sporządzone w latach 2010-2013 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa			
	2010	2011	2012	2013
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	6	9	13	20
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	6	12	8	8
Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie i raportach)	14	6	1	2
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu maklerskim instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	3	2	3	12
Art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	4	7	16	14
Inne*	20	35	18	22
Razem	53	71	59	78

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- Art. 99 ustawy o ofercie publicznej (publiczne proponowanie nabywania papierów wartościowych bez zezwolenia),
- Art. 103 ustawy o ofercie publicznej (nieprzekazanie aneksu do prospektu lub memorandum informacyjnego),
- Art. 179 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej),
- Art. 171 ust. 5 ustawy Prawo bankowe (ujawnienie tajemnicy bankowej),
- Art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie sprawozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy),
- Art. 35 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (nie dopełnienie obowiązku rejestracji transakcji podlegających obowiązkowi rejestracji),
- Art. 280 ustawy o funduszach inwestycyjnych (naruszenie tajemnicy zawodowej),
- Art. 287 ustawy o funduszach inwestycyjnych (wykonywanie bez zezwolenia działalności polegającej na lokowaniu, w papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego lub inne prawa majątkowe, środków pieniężnych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, zebranych w drodze propozycji zawarcia umowy, której przedmiotem jest udział w tym przedsięwzięciu),
- Art. 295 (wykonywanie bez zezwolenia działalności, o której mowa w art. 32 ust. 2, art. 45 ust. 1 lub ust. 2 lub art. 209) i art. 296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (nieuprawnione użycie w nazwie określenia, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy),
- Art. 289 ustawy o funduszach inwestycyjnych (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej),
- Art. 57 ustawy o giełdach towarowych (prowadzenie giełdy towarowej bez wymaganego zezwolenia),
- Art. 47 ust. 1 i art. 48 ust. 1 i 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (wykonywanie działalności agencyjnej bez zezwolenia, używanie określeń wskazujących na wykonywanie działalności w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego bez zezwolenia),

- Art. 54 ustawy o ochronie danych osobowych (nie dopełnienie przez administratora danych obowiązku poinformowania osoby, której dane dotyczą, o jej prawach lub przekazania tej osobie informacji umożliwiających korzystanie z praw przyznanych jej w ustawie),
- Art. 51 o ochronie danych osobowych (udostępnienie je lub umożliwienie dostępu do zbioru danych osobom nieupoważnionym),
- Art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (wykonywanie czynności ubezpieczeniowych lub działalności reasekuracyjnej bez zezwolenia),
- Art. 230 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (używanie w nazwie albo do określenia wykonywanej działalności lub w reklamie wyrazów wskazujących na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej przez podmiot nieuprawniony),
- Art. 232 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (ujawnienie tajemnicy dotyczącej umów ubezpieczenia),
- Art. 219 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (oferowanie dodatkowych korzyści materialnych w zamian za przystąpienie do określonego otwartego funduszu lub za pozostawanie jego członkiem),
- Art. 267a ustawy Prawo spółdzielcze (działanie na szkodę spółdzielni),
- Art. 47 ustawy o podpisie elektronicznym (posługiwanie się kluczem elektronicznym przez osobę nieupoważnioną),
- Art. 150 ustawy o usługach płatniczych (prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych bez wpisu do rejestru),
- Art. 585 ustawy Kodeks spółek handlowych (działanie na szkodę spółki),
- Art. 191 ustawy Kodeks karny (groźba bezprawna),
- Art. 226 ustawy Kodeks karny (zniewaga funkcjonariusza),
- Art. 270 ustawy Kodeks karny (fałszerstwo),
- Art. 276 ustawy Kodeks karny (niszczenie, usuwanie dokumentów),
- Art. 286 § 1 ustawy Kodeks karny (oszustwo),
- Art. 296 § 3 ustawy Kodeks karny (wyrządzenie szkody majątkowej w wielkich rozmiarach poprzez nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku),
- Art. 297 § 1 ustawy Kodeks karny (wyludzenie kredytu).

Spośród zawiadomień złożonych w 2013 r. do Prokuratury, wszczęto 58 postępowań przygotowawczych (6 spośród nich

umorzono), odmówiono natomiast wszczęcia dochodzenia w 5 sprawach.

Akty oskarżenia

W 2013 r. UKNF otrzymał informacje o skierowaniu przez Prokuraturę do sądów powszechnych 11 aktów oskarżenia w następstwie zgłoszonych przez Urząd Komisji Nadzoru

Finansowego zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Tabela 88. Akty oskarżenia skierowane przez Prokuraturę do sądów w latach 2010-2013 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Wyszczególnienie Rodzaj naruszonej normy prawnej	Akty oskarżenia			
	2010	2011	2012	2013
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	3	9	6	2
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	1	1	2	1
Art. 171 ust. 1 i 3 ustawy Prawa bankowego (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	-	-	1	3
Inne*	3	5	6	5
Razem	7	15	15	11

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie),
- Art. 99 ustawy o ofercie publicznej (proponowanie nabycia papierów wartościowych wbrew warunkom określonym w ustawie),
- Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia),
- Art. 38 ustawy o obligacjach (emisja obligacji bez spełnienia warunków określonych w ustawie),
- Art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie spra-

- wozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy),
- Art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (prowadzenie działalności ubezpieczeniowej bez zezwolenia),
- Art. 286 kk (oszustwo),
- Art. 296 § 1 i 2 kk (nadużycie uprawnień, niedopełnienie obowiązków),
- Art. 297 § 2 kk (wyludzenie kredytu),
- Art. 302 kk (splacenie lub zabezpieczenie tylko niektórych wierzycieli),
- Art. 47 ust. 1 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (wykonywanie działalności agencyjnej bez upoważnienia i nieuprawnione używanie nazwy).

Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia

W 2013 r. sądy powszechne wydały 11 wyroków skazujących w następstwie zgłoszonych przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, w zakresie następujących ustaw:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 9 wyroków,
- ▶ ustawy Prawo bankowe – 1 wyrok,
- ▶ ustawy o rachunkowości – 1 wyrok.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 11.01.2013 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 50 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 17.09.2009 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 19.03.2013 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 usta-

wy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 10 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 2.10.2003 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 17.05.2013 r. w sprawie z art. 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Oskarżony dobrowolnie poddał się karze grzywny w wysokości 40 000 zł. Sąd dodatkowo orzekł przepadek korzyści majątkowej pochodzącej z przestępstwa w kwocie 7 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 28.12.2011 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 24.05.2013 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 3 600 zł (wy-

rok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 17.09.2009 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego Szczecin Centrum w Szczecinie z dnia 12.06.2013 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 i art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył trzem oskarżonym karę grzywny w wysokości po 5 000 zł, a jednemu oskarżonemu karę grzywny w wysokości 7 000 zł. Dodatkowo, wobec dwóch oskarżonych sąd orzekł przepadek korzyści majątkowej pochodzącej z przestępstwa w wysokości 11 000 zł oraz 34 995 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 26.07.2004 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 4.09.2013 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Oskarżony dobrowolnie poddał się karze grzywny w wysokości 8 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 31.08.2006 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego w Łąncucie z dnia 13.06.2013 r. w sprawie z art. 77 ustawy o rachunkowości. Sąd warunkowo umarzając postępowanie karne na okres próby 2 lat, orzekł wobec oskarżonych świadczenia pieniężne w wysokości 3 000 zł i 1 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 14.07.2010 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 25.07.2013 r. w sprawie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres próby wynoszący 2 lata oraz karę grzywny w wysokości 500 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 7.12.2012 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 10.10.2013 r. w sprawie z art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Oskarżony dobrowolnie poddał się karze grzywny w wysokości 5 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 26.07.2007 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 18.10.2013 r. w sprawie z art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 5 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 24.10.2007 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 29.10.2013 r. w sprawie z art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 10 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 30.12.2008 roku.

Informacje o prawomocności wyroków lub jej braku podano według stanu na 31 grudnia 2013 roku.

Tabela 89. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w latach 2010-2013 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Wyszczególnienie Podstawa skazania	Liczba wyroków			
	2010	2011	2012	2013
Art. 177 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi/Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	5	5	4	8
Art. 176 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi /Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	2	-	1	1
Inne *	-	2	3	2
Razem	7	7	8	11

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Podstawa skazania:

- Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia),
- Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie),
- Art. 296 kk (nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku

- przez osobę zobowiązaną do zajmowania się sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą osoby fizycznej),
- Art. 171 ust. 1 Prawa bankowego (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia),
- Art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie sprawozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy).

Uprawnienia realizowane w postępowaniu karnym

W ramach uprawnień realizowanych w postępowaniu karnym, radcy prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działają w charakterze pełnomocników pokrzywdzonych oraz pełnomocników oskarżycieli posiłkowych.

W 2013 r. radcy prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działali w charakterze pełnomocników pokrzyw-

zonego (postępowanie przygotowawcze) w 80 sprawach, a w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego (postępowanie sądowe) w 24 sprawach.

Ponadto, radcy prawni złożyli 22 zażalenia na postanowienia Prokuratury o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego.

Tabela 90. Liczba spraw, w których w latach 2010-2013 radcy prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Wystąpienia w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego	35	65	77	80
Wystąpienia w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego	15	15	26	24
Razem	50	80	103	104

Źródło: opracowanie własne UKNF

Uprawnienia realizowane w postępowaniu cywilnym

W sprawach cywilnych wynikających ze stosunków związanych z uczestnictwem w obrocie na rynku finansowym albo dotyczących podmiotów wykonujących działalność na tym rynku, Przewodniczącemu KNF przysługują uprawnienia prokuratora wynikające m.in. z art. 60 Kodeksu postępowania cywilnego.

W roku 2013 r. Przewodniczący KNF raz skorzystał z przysługujących mu uprawnień prokuratora w postępowaniu cywilnym.

7.2. Udział w pracach legislacyjnych

Do ustawowych zadań KNF należy udział w przygotowaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym. UKNF w tym procesie ma rolę doradcą i opiniodawcą wobec organów, które na podstawie odrębnych przepisów inicjują i prowadzą prace legislacyjne. Współpraca dotyczy w szczególności Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W roku 2013 eksperci UKNF byli zaangażowani w przygotowywanie i opiniowanie kilkudziesięciu projektów aktów prawnych. W niniejszym rozdziale zawarto informacje o najistotniejszych pracach legislacyjnych, w których brał udział UKNF. Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2013 r. przedstawia Aneks 4

Ustawy i projekty ustaw

- 1) *Ustawa z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, ceł i innych należności pieniężnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1289)*. Ustawa stanowiąca implementację dyrektywy Rady 2010/24/UE z dnia 16 marca 2010 r. w sprawie wzajemnej pomocy przy odzyskiwaniu wierzytelności dotyczących podatków, ceł i innych obciążeń (Dz. Urz. UE L Nr 84/1 z 31.03.2010 r.). Uwagi zostały zgłoszone w lipcu 2013 r. (w kontekście administracyjnego organu egzekucyjnego w znaczący sposób poszerza zakres informacji, których ten organ może żądać od instytucji finansowych, co było nieskutecznie kwestionowane przez KNF).
- 2) *Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 984)*. Celem prac była implementacja do prawa krajowego przepisów tzw. III pakietu energetycznego, KNF kwestionowała bowiem zmiany ustawy z dnia 26 października 2000 o giełdach towarowych (Dz. U. z 2010 r., Nr 48, poz. 284, z późn. zm.), postulaty KNF zostały uwzględnione.
- 3) *Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 433)*. Zmiany miały na celu wdrożenie przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/73/UE z dnia 24 listopada 2010 r. zmieniającej dyrektywę 2003/71/WE w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych oraz dyrektywę 2004/109/WE w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym (Dz. Urz. UE L Nr 327/1 z 11 października 2010 r.). Ponadto celem było doprecyzowanie niektórych przepisów Ustawy o ofercie w zakresie, w jakim implementowała ona przepisy dyrektywy 2003/71/WE. Dodatkowo, doprecyzowane zostały niektóre przepisy, które ściśle wiążą się z przeprowadzaniem ofert publicznych i procedurą zatwierdzania prospektu emisyjnego, o których mowa w ww. dyrektywach.
- 4) *Projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw*. Prace związane są z dostosowaniem systemu polskiego do postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 236/12 z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego (Dz. Urz. UE L Nr 86/1 z dnia 24 marca 2012 r.) oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/12 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz. Urz. UE L Nr 221/1 z dnia 27 lipca 2012 r.). Do końca 2013 r. projekt był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych.
- 5) *Projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo bankowe, ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw*. Prace związane z dostosowaniem systemu polskiego do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L Nr 176/1 z dnia 27 czerwca 2013 r.) oraz implementacji Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2013/36/WE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE. Do końca 2013 r. projekt był przedmiotem prac w Ministerstwie Finansów.
- 6) *Projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów*. Tzw. deregulacja zawodu maklera papierów wartościowych i doradcy inwestycyjnego, dereglamentacja zawodu maklera giełd towarowych, zmiana koncepcji zawodu agenta firmy inwestycyjnej, postulaty KNF zostały częściowo uwzględnione. Do końca 2013 r. projekt był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych.

- 7) *Projekt ustawy o zmianie ustawy o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego oraz niektórych innych ustaw.* Zmiany wprowadzone do projektu ustawy wynikają z konieczności wdrożenia do polskiego systemu prawa postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/89/UE z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zmiany dyrektyw 98/78/WE, 2002/87/WE, 2006/48/WE i 2009/138/WE w odniesieniu do dodatkowego nadzoru nad podmiotami finansowymi konglomeratu finansowego (Dz. Urz. UE L Nr 326/113 z 8 grudnia 2011 r.) Projektowana nowelizacja ustawy ma na celu dopasowanie do zmienionych przepisów wspólnotowych następujących definicji: konglomeratu finansowego, podmiotu dominującego, podmiotu zależnego i nadzoru dodatkowego. Jedną ze zmian jest objęcie nadzorem uzupełniającym zarządzających alternatywnym funduszem inwestycyjnym. Nowe przepisy będą bardziej elastyczne w zakresie parametrów wykorzystywanych do celów nadzoru, jego nakładania, ograniczania i uchylania, a także koordynacji i współpracy organów nadzoru. Poza zmianami w ustawie o nadzorze uzupełniającym, projekt przewiduje także, ale w mniejszym zakresie, zmiany w Prawie bankowym, ustawie o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawie o działalności ubezpieczeniowej. Wątpliwości KNF, budził zwrot „podmiot stojący na czele grupy” (kwestia została wyjaśniona w ramach komisji prawniczej). W 2013 r. zakończone zostały prace Rady Ministrów nad projektem, który skierowany został do Sejmu.
- 8) *Projekt ustawy o obligacjach.* Zmiany mają na celu przede wszystkim wsparcie rozwoju rynku długoterminowych nieskarbowych papierów dłużnych. Dodatkowo, po upływie ponad dekady od wejścia w życie nowelizacji liberalizującej ustawę o obligacjach, uznano o potrzebie dostosowania regulacji krajowych do regulacji obowiązujących na rozwiniętych rynkach finansowych – rozszerzenie zakresu dostępnych emitentom instytucji i instrumentów. Do końca 2013 r. projekt był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych.
- 9) *Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych.* W 2013 r. podjęte oraz zakończone zostały prace nad projektem ustawy w sposób zasadniczy zmieniający zasady funkcjonowania rynku emerytalnego, przede wszystkim otwartych funduszy emerytalnych. Wprowadzona została zasada dobrowolności uczestnictwa w OFE (w tym przewidziano „okienka transferowe”, w których będzie możliwość podjęcia decyzji w sprawie oszczędzania w OFE albo rezygnacji z tego), zmieniono zasady lokowania aktywów OFE, w szczególności zakazano inwestowania w skarbowe papiery wartościowe, w związku z tą ostatnią kwestią nakazano przetransferowanie 51,5% aktywów OFE do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. KNF wyrażała krytyczne stanowisko o projekcie, tak co do ogólnych jego założeń (wskazując na ryzyko ograniczenia znaczenia kapitałowego filara systemu zabezpieczenia emerytalnego), jak i poszczególnych rozwiązań prawnych (np. zakazu reklamy OFE w okresie „okienek transferowych”).
- 10) *Projekt ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych /Projekt ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania zawodów finansowych, budowlanych i transportowych.* W zakresie rynku ubezpieczeniowego projekt przewiduje zniesienie wobec pośredników ubezpieczeniowych wymogu legitymowania się co najmniej średnim wykształceniem. Ponadto w odniesieniu do agentów ubezpieczeniowych w projekcie zaproponowano rezygnację z weryfikowania wiedzy kandydatów na agentów ubezpieczeniowych w formie egzaminu przeprowadzanego przez zakład ubezpieczeń, zaś w przypadku aktuariuszów oraz brokerów ubezpieczeniowych w projekcie przewidziano możliwość zastąpienia zdania egzaminu zawodowego odpowiednim doświadczeniem zawodowym jak też możliwość zwolnienia z niektórych części egzaminu w zakresie, w jakim wiedza została potwierdzona egzaminami zdanymi podczas studiów. W 2013 r. zakończone zostały prace Rady Ministrów nad projektem, który skierowany został do Sejmu.
- 11) *Poselski projekt ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym.* W 2013 r. podjęta została poselska inicjatywa legislacyjna dotycząca uregulowania nowego produktu finansowego, którego istota polega na tym, że w zamian za prawo do nieruchomości kredytobiorcy po jego śmierci, instytucja kredytowa (bank, oddział instytucji kredytowej lub oddział banku zagranicznego) wypłaca mu określone środki pieniężne. Projekt poselski w istocie odpowiada treści przyjętych wcześniej rządowych założeń do analogicznego projektu ustawy; jak wskazywali posłowie wnioskodawcy, ich inicjatywa wiąże się z niedostatecznym postępowaniem prac rządowych. KNF wyraziła co do zasady pozytywne stanowisko o projekcie, nad którym prace nie wyszły poza sejmową Komisję Finansów Publicznych.
- 12) *Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku dochodowym od osób oraz niektórych innych ustaw.* Rządowy projekt ustawy, oprócz licznych rozwiązań nie dotyczących rynku finansowego, zawierał między innymi propozycję zmierzającą do opodatkowania zysków z tzw. polisolokąt (formalnie ochronnych ubezpieczeń na życie i dożycie, które faktycznie w obrocie pełnią funkcję oszczędnościowo-inwestycyjną). Wobec wątpliwości co do zakresu regulacji i sposobu sformułowania przepisów w tym zakresie projektowane rozwiązania zostały wyłączone z projektu i skierowane do odrębnego trybu pracy.
- 13) *Projekt ustawy Prawo spółdzielcze i projekt ustawy o spółdzielniach.* Dwa projekty ustaw przedstawione

przez posłów w związku z brakiem nowoczesnej spółdzielczej ustawy ustrojowej i niespójności obowiązujących regulacji prawnych w zakresie spółdzielczości, co sprzyja krytyce spółdzielczej formy gospodarowania i ma wpływ na nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania tych struktur organizacyjnych. Udział KNF w pracach nad tymi projektami wynika z faktu uczestnictwa organizacji spółdzielczych w nadzorowanym przez KNF rynku finansowym. W projektach przyjęto propozycję możliwie całościowej regulacji działalności spółdzielni poprzez ponowne uregulowanie kwestii dotyczących zakładania, organizacji i działalności spółdzielni: określenia praw i obowiązków członków spółdzielni, zasad działania jej organów, gospodarki, lustracji i przekształceń organizacyjnych oraz działalności niektórych rodzajów spółdzielni. Projekty ustaw po I czytaniu na posiedzeniu Sejmu skierowano do komisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw z zakresu prawa spółdzielczego.

- 14) *Projekt ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym.* Wprowadzanie rozwiązań planowanych w projekcie jest niezbędne do realizacji zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego w sprawie mandatu makroostrożnościowego organów krajowych opublikowanego w dniu 16 stycznia 2012 r. Rozwiązania te wzmocnią stabilność krajowego systemu finansowego poprzez ograniczenie ryzyka systemowego poprzez wprowadzenie na gruncie prawa polskiego formalnych ram polityki makroostrożnościowej, dzięki którym możliwa będzie ocena, monitorowanie oraz ograniczanie ryzyka systemowego krajowego systemu finansowego oraz ustanowienie Rady ds. Ryzyka Systemowego, będącej organem odpowiedzialnym za krajowy nadzór makroostrożnościowy w odniesieniu

do krajowego systemu finansowego. Przygotowany został projekt ustawy po konferencji uzgodnieniowej.

- 15) *Projekt ustawy o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym i zmianie niektórych innych ustaw.* Zmiana ustawy miała na celu utworzenie w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym nowego funduszu własnego – funduszu stabilizacyjnego. Celem jego utworzenia zgodnie z tendencjami ukształtowanymi w ustawodawstwie wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej jest przeniesienie z sektora publicznego na sektory rynku finansowego ciężaru wsparcia udzielanego zmagającym się z problemami instytucjom finansowym. Ustawa została uchwalona 26 lipca 2013 r., Dz. U. Nr 1012.
- 16) *Projekt ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, uporządkowanej likwidacji banków i zmianie niektórych innych ustaw.* Celem ustawy jest stworzenie ram prawnych umożliwiających przeprowadzenie postępowania uporządkowanej likwidacji banków, nadanie Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu uprawnień umożliwiających przeprowadzenie takiego postępowania oraz określenie źródeł finansowania tych procesów. Prace były prowadzone równoległe do prac nad dyrektywą BRRD (dyrektywą ustanawiającą ramy na potrzeby działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych). Ponieważ po przeprowadzeniu 4 konferencji uzgodnieniowych kształt projektu w zasadniczy sposób zaczął odbiegać od rozwiązań przyjmowanych w projekcie dyrektywy BRRD, po uwagach KNF, celowe stało się przedstawienie nowego projektu ustawy odpowiadającego rozwiązaniom zaproponowanym w projekcie dyrektywy BRRD. Do końca 2013 r. proces legislacyjny nie został zakończony.

Projekty założeń do projektów ustaw

- 1) *Projekt założeń do projektu ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.* W 2013 r. kontynuowano pracę nad przygotowanym przez Ministerstwo Finansów projektem założeń do projektu ustawy, która ma na celu implementację Dyrektywy 2009/139/WE wprowadzającej nowe zasady w zakresie regulowania zasad działalności i wypłacalności zakładów ubezpieczeń, oparte nie tylko na kryteriach ilościowych, ale również kryteriach jakościowych. Decyzją Komitetu Rady Ministrów zobowiązano Ministerstwo Finansów do uzgodnienia ostatecznej wersji projektu z KNF, co pomimo pewnych postępów w pracach nad projektem w 2013 r. nie nastąpiło do końca tegoż roku (w międzyczasie termin implementacji Dyrektywy 2009/139/WE został na forum Unii Europejskiej przesunięty na 1 stycznia 2016 r.).
- 2) *Projekt założeń do projektu ustawy o zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.* Implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 – Dz. Urz. UE L 174/1 z 1.07.2011 r.). Do końca 2013 r. proces legislacyjny nie został zakończony.
- 3) *Projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw.* Prace mają na celu zwiększenie ochrony konsumentów korzystających z usług instytucji finansowych m. in. poprzez wprowadzenie reglamentacji działalności polegającej na udziela-

niu kredytów konsumenckich, ograniczenie możliwości pobierania nadmiernych opłat, prowizji i odsetek w umowach o kredyt konsumencki, rozszerzenie uprawnień KNF do prowadzenia postępowań wyjaśniających wobec wszystkich podmiotów sektora finansowego w przypadku podejrzenia prowadzenia działalności bez zezwolenia, zaostrenie sankcji karnych za gromadzenie bez zezwolenia środków finansowych innych osób w celu obciążenia ich ryzykiem. KNF podnosiła konieczność uzupełnienia projektu o zakaz finansowania działalności pożyczkowej ze środków pieniężnych pochodzących z obligacji emitowanych przez przyszłego pożyczkodawcę oraz o zmiany regulacyjne dotyczące operacji na rynku Forex m.in. w zakresie przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Do końca 2013 r. proces legislacyjny nie został zakończony.

Założenia

Założenia uregulowania instytucji renty dożywotniej w zamian za przeniesienie własności nieruchomości. W 2013 r. trwały intensywne uzgodnienia w ramach Komitetu Rady Ministrów dotyczące uregulowania instytucji renty dożywotniej w zamian za przeniesienie własności nieruchomości w ramach projektu założeń projektu ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym. Komisja Nadzoru Finansowego prezentowała pogląd, że ze względu na bezpieczeństwo finansowe

4) *Projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz niektórych innych ustaw.* Zmiany mają na celu aktualizację przepisów o NBP i dostosowanie jego działalności do sytuacji panującej na rynku finansowym, obejmując m.in. kwestie: uczestnictwa NBP w organizacjach międzynarodowych, aktywności zawodowej i publicznej członków organów NBP, sprawozdania finansowego NBP, uregulowania problemu nieprzekazanych innym bankom rachunków osób fizycznych prowadzonych przez NBP. Uwagi KNF dotyczyły potrzeby sprecyzowania w projekcie założeń obszarów z zakresu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, które miałyby ulec zmianie wskutek stworzenia dla NBP możliwości kupna i sprzedaży dłużnych papierów wartościowych, także poza operacjami otwartego rynku.

we usługobiorców działalność w tym zakresie powinna być zastrzeżona wyłącznie dla zakładów ubezpieczeń ze względu na zbieżny charakter ryzyk (przede wszystkim ryzyko długości trwania ludzkiego życia). Rada Ministrów przyjęła, że renty dożywotnie będą mogły być oferowane przez podmioty, które spełnią warunki określone w projekcie. Do końca 2013 roku w oparciu o założenia nie sporządzono projektu ustawy w celu przekazania do Sejmu.

7.3. Współpraca międzynarodowa

Specyfika polskiego sektora finansowego (dominacja podmiotów wchodzących w skład międzynarodowych grup kapitałowych) oraz dynamika procesów regulacyjnych zachodzących w skali globalnej i w ramach Unii Europejskiej warunkują aktywność UKNF na arenie międzynarodowej. Celem nadzorczym bezpośrednio służy współpraca z organami nadzoru finansowego z innych państw – bilateralna i w kolegiach nadzorczych. Aktywny udział w pracach

Europejskich Urzędów Nadzoru pozwala UKNF zachować wpływ na procesy regulacyjne i nadzorcze podejmowane w skali całej UE. W przypadku wielu projektów legislacyjnych Urząd nie ogranicza się do tej płaszczyzny oddziaływania, ale także współpracuje z polskim rządem i instytucjami unijnymi w celu przeforsowania rozwiązań jak najbardziej korzystnych z perspektywy bezpieczeństwa polskiego sektora finansowego.

Współpraca z organami nadzoru z innych państw

Kolegia nadzorcze

Bardzo istotnym elementem działalności UKNF jest współpraca z organami nadzoru z innych państw. Podstawową płaszczyzną tej współpracy są kolegia nadzorcze.

W 2013 r. UKNF uczestniczył w 13 kolegiach nadzorczych dla transgranicznych grup bankowych, a także w 5 grupach zarządzania kryzysowego (Crisis Management Groups) oraz 1 transgranicznej grupie stabilności (Cross Border Stability Group). Wymienione kolegia i grupy mają na celu koordynację działań nadzorczych w odniesieniu do grup bankowych włączając w to przygotowania do ewentualnych działań antykryzysowych. W ramach kolegiów nadzorczych prowadzone były z nadzorcami zagranicznymi uzgodnienia w zakresie wspólnych ocen ryzyka i adekwatności kapitałowej (Joint Risk Assessment and Decision Process) czy stosowania metod zawansowanych dla celów wyliczania wymogów kapitałowych (decyzje w sprawie AMA i IRB). Grupy o charakterze antykryzysowym skupiały się głównie na sformalizowaniu swych działań i implementacji zaleceń FSB, w tym przygotowaniu planów naprawy dla największych grup bankowych. W prace niektórych z tych grup poza nadzorcami zaangażowane były także inne organy odpowiedzialne za stabilność finansową, przede wszystkim ministerstwa finansów czy banki centralne.

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF uczestniczył także w pracach 20 kolegiów nadzorczych dla międzynarodowych grup ubezpieczeniowych. W ramach współpracy w kolegiach przedstawiciele UKNF brali udział w posiedzeniach, których celem była wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy organami nadzoru odpowiedzialnymi za nadzór nad zakładami ubezpieczeń należącymi do grup ubezpieczeniowych oraz ocena sytuacji finansowej grup i sposobu prowadzenia przez nie działalności. Na spotkaniach tych omawiany był również stan przygotowania poszczególnych grup

i zakładów wchodzących w ich skład do wdrożenia systemu Wypłacalność II oraz kwestie dotyczące modeli wewnętrznych. Dodatkowo, UKNF realizował zadania związane z pełnieniem roli grupowego organu nadzoru dla Grupy PZU. Przedstawiciele UKNF uczestniczyli także w posiedzeniach kolegiów organów nadzoru i wizytach studyjnych (realizowanych w ramach pracy kolegiów) dotyczących modeli wewnętrznych i prowadzonych procesów przedaplikacyjnych dla 7 zagranicznych grup ubezpieczeniowych, w ramach których prowadzili działania na rzecz uwzględnienia specyfiki polskich spółek w grupowych modelach wewnętrznych zagranicznych grup ubezpieczeniowych.

Współpraca dwustronna

UKNF pozostaje w bieżącym kontakcie z innymi nadzorcami. Relacje dwustronne obejmują wymianę informacji nadzorczych, opinii oraz doświadczeń i przebiegają zarówno na poziomie roboczym, jak na poziomie kierownictwa. W 2013 r. przewodniczący KNF, wraz z przedstawicielami Urzędu, odbył serię spotkań z osobami kierującymi nadzorem finansowym w najważniejszych, z punktu widzenia Polski, państwach macierzystych: Francji, Hiszpanii, Włoszech i Niemczech. Przedmiotem rozmów były przede wszystkim zagadnienia z dwóch bloków tematycznych: różne aspekty relacji wewnątrzgrupowych (między polskimi bankami i ich zagranicznymi właścicielami) oraz problemy regulacji europejskich.

Współpracę dwustronną ułatwiają porozumienia o współpracy i wymianie informacji, które KNF zawarła już z organami nadzoru z 28 jurysdykcji (nie licząc wielostronnych porozumień w ramach IOSCO i IAIS). W 2013 r. podpisano takie porozumienia z ukraińską Narodową Komisją ds. Państwowej Regulacji Rynków Usług Finansowych oraz Urzędem Nadzoru Rynków Papierów Wartościowych i Towarowych Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Uczestnictwo w Europejskim Systemie Nadzoru Finansowego

Funkcjonujący od trzech lat Europejski System Nadzoru Finansowego ma na celu usprawnienie nadzoru finansowego w Unii Europejskiej. Opiera się on na trzech centralnych urzędach: Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego (EBA), Europejskim Urzędzie Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) oraz Europejskim Urzędzie Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). EBA, EIOPA i ESMA działają na rzecz zbliżenia praktyk nadzorczych w UE, opracowują standardy techniczne i wytyczne uzupełniające unijne akty prawne, a także mają ułatwiać sprawowanie nadzoru nad transgranicznymi grupami finansowymi. Dodatkowo, nadzorem w skali całego systemu finansowego zajmuje się Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB). Są to instytucje unijne, jednak ich naczelne organy składają się z przedstawicieli władz nadzorczych z państw członkowskich. W swojej aktywności na forum EBA, EIOPA, ESMA i ESRB przedstawiciele UKNF zabiegają o to, by instytucje te stały się użytecznym uzupełnieniem organów krajowych, a nie tworami biurokratycznymi oderwanymi od rzeczywistości rynków finansowych. W 2013 r. rozpoczął się przegląd funkcjonowania Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego, a w 2014 r. spodziewane są propozycje legislacyjne ze strony Komisji Europejskiej.

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA)

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego wykonuje szeroki zakres zadań dotyczących sektora bankowego, instytucji płatniczych i pieniądza elektronicznego, ładu korporacyjnego, audytu oraz sprawozdawczości finansowej.

W 2013 r. UKNF reprezentowany był podczas każdego spotkania Rady Organów Nadzoru, najważniejszego organu decyzyjnego EBA, brał również udział w procedurach decyzyjnych prowadzonych w formie pisemnych głosowań. Na posiedzeniu Rady Organów Nadzoru w dniach 1-2 lipca 2013 r. przedstawiciel UKNF został wybrany na 2,5-letnią kadencję w Zarządzie EBA.

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach prowadzonych przez Komitety, zespoły i grupy robocze EBA dotyczące m.in. oceny ryzyk i zagrożeń sektora bankowego w UE, oceny jakości modeli działalności banków, transgranicznej działalności instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, rejestru instytucji kredytowych, ochrony klienta, prania pieniędzy, monitorowania płynności, wymogów kapitałowych, audytu, sprawozdawczości oraz stosowanych praktyk w zakresie oceny nadzorczej.

Ze względu na finalizację prac nad tzw. pakietem CRD IV/CRR zawierającym liczne delegacje do opracowania przez EBA wiążących standardów technicznych (ang. binding technical standards – BTS), w tym wiążących standardów regulacyjnych (ang. regulatory technical standards – RTS) i wiążących standardów wykonawczych (ang. Implementing Technical Standards – ITS), jak również wytycznych (ang. EBA guidelines) do najważniejszych działań prowadzonych przez EBA w 2013 r. należało przede wszystkim przygotowanie aktów delegowanych wynikających z pakietu CRD IV/CRR. Dodatkowo, na mocy CRD IV/CRR z dniem 1 stycznia 2014 r. weszły w życie jednolite wymogi sprawozdawcze na poziomie międzynarodowym i krajowym celem wyeliminowania różnic w zestawie pozycji sprawozdawanych, jak również w formacie tworzonych raportów. Należy wskazać, że Europejski Urząd Nadzoru Bankowego został zobowiązany do ustanowienia jednolitych standardów w ww. zakresie tj. standardu XBRL, który pozwala na zwiększenie poprawności raportowanych danych zanim odpowiednie raporty zostaną przesłane do organu nadzorczego. W związku z koniecznością odpowiedniego wdrożenia a następnie bieżącego monitorowania działania nowego standardu XBRL, w dniach 1-2 października 2013 r. w Warszawie, z inicjatywy UKNF, odbyło się seminarium szkoleniowe XBRL organizowane we współpracy z EBA. Należy wskazać, że ww. seminarium było największym seminarium organizowanym w ramach Europejskich Urzędów Nadzoru w 2013 roku.

W wyniku zakończenia negocjacji wniosku ustawodawczego KE, dotyczącego unijnych ram na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych EBA zobowiązana została do zintensyfikowania prac w zakresie opracowania licznych standardów technicznych i wytycznych wynikających z wniosku KE.

Do bieżących prac EBA w 2013 r. należało również przygotowywanie wytycznych, opinii, analiz m.in. dotyczących oceny nadzorczej i ładu korporacyjnego, prowadzenie przygotowań do przeprowadzenia w 2014 r. kolejnego testu warunków skrajnych oraz monitorowanie stabilności sektora bankowego w UE. W 2014 r. będą kontynuowane prace w ramach opracowania jednolitego zbioru przepisów, działań nadzorczych i ochrony konsumentów w celu osiągnięcia równych warunków konkurencji dla instytucji finansowych oraz poprawy jakości regulacji sektora finansowego, jak również ogólnego funkcjonowania jednolitego rynku.

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA)

Znaczna część działań UKNF w ramach prac EIOPA w 2013 r. związana była z projektem Wyplacalność II, w szczególności z opracowaniem projektów wiążących standardów technicznych oraz wytycznych nadzorczych do dyrektywy Wyplacalność II³⁸, tzw. aktów 3. poziomu. Przedstawiciele UKNF koordynowali przygotowanie projektów w zakresie m.in.: wyznaczania bazowej stopy procentowej wolnej od ryzyka w oparciu o obligacje rządowe i korekty obligacji rządowych o ryzyko kredytowe, niektórych modułów formuły standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności, metod integracji wyników częściowego modelu wewnętrznego z wynikami formuły standardowej. W przygotowanie innych mieli znaczący wkład (m.in. szablonu porozumienia o współpracy w ramach kolegium nadzorczego, taksonomii XBRL dla sprawozdawczości do nadzoru). Ponadto uczestniczyli w opracowaniu wytycznych EIOPA dotyczących działań przygotowawczych do Wyplacalności II, w tym koordynowali przeprowadzenie konsultacji publicznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem.

W 2013 r. istotny był również udział UKNF w przeprowadzeniu badania dotyczącego produktów ubezpieczeniowych z długoterminowymi gwarancjami (Long-Term Guarantees Assessment – LTGA) na potrzeby negocjacji dyrektywy Omnibus II³⁹ (szerzej opisany w rozdziale 4). Ponadto, UKNF włączył się w prace nowo utworzonych podgrup EIOPA w zakresie Wyplacalności II: ds. wypłacalności grupy (opracowuje wytyczne na ten temat) oraz ds. procesu nadzoru (opracowuje m.in. podręcznik prowadzenia nadzoru, będący zbiorem dobrych praktyk). Z uwagi na wysoko cenione zaangażowanie w prace związane z systemem Wyplacalność II, przedstawiciele UKNF byli zapraszani przez EIOPA w charakterze prelegentów na seminaria prowadzone dla nadzorców europejskich. W 2013 r. wystąpili na seminariach dotyczących formuły standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności, wypłacalności grupy ubezpieczeniowej oraz przeprowadzania oceny modeli wewnętrznych.

W ramach innych znaczących działań przedstawiciele UKNF uczestniczyli w przygotowaniu założeń do europejskich testów warunków skrajnych dla sektora ubezpieczeniowego, które odbędą się w 2014 r. UKNF był również zaangażowany w przeprowadzenie przez EIOPA ocen wzajemnych dotyczących m.in.: procesów przedaplikacyjnych dla modeli wewnętrznych grup ubezpieczeniowych, funkcjonowania kolegiów nadzorczych grup ubezpieczeniowych,

wykonywania nadzoru nad oddziałami zakładów ubezpieczeń z siedzibą w państwach członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz warunków działania instytucji pracowniczych programów emerytalnych. Dodatkowo, przedstawiciele UKNF uczestniczyli w opracowaniu wytycznych w sprawie rozpatrywania skarg przez pośredników ubezpieczeniowych.

W dniu 13 czerwca 2013 r. zakończyła się 2,5-letnia kadencja przedstawiciela UKNF w Zarządzie EIOPA. Jednocześnie przedstawiciel UKNF został wybrany przewodniczącym Panelu Przeglądowego EIOPA, który zajmuje się badaniem krajowych regulacji państw członkowskich oraz praktykami ich stosowania w zakresie sektora ubezpieczeniowego i emerytalnego.

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach Rady Organów Nadzoru ESMA, dziewięciu Stałych Komitetów oraz dwunastu grup roboczych lub zadaniowych. Efekty prac tych ciał obejmują przede wszystkim wypracowywanie projektów standardów technicznych, regulacyjnych standardów technicznych, porad dla Komisji Europejskiej, rekomendacji oraz wytycznych. W zakresie tych ostatnich rok 2013 był bardzo owocny. W ramach Stałego Komitetu ds. Ochrony Inwestorów i Pośredników (ang. Investor Protection and Intermediaries Standing Committee) przygotowano „Wytyczne w sprawie zasad i praktyk dotyczących wynagrodzeń (MiFID)”, Stały Komitet ds. Zwalczania Nadużyć na Rynku (ang. Market Integrity Standing Committee) opracował wytyczne dotyczące wyłączeń w przypadku działalności animatora rynku oraz działalności na rynku pierwotnym na mocy rozporządzenia w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego, a w związku z pracami prowadzonymi w zakresie rozporządzenia EMIR wydano „Wytyczne i zalecenia dotyczące pisemnych umów zawieranych pomiędzy członkami kolegiów CCP”. W zakresie zarządzania inwestycyjnego opublikowano „Wytyczne w sprawie prawidłowej polityki wynagrodzeń na mocy dyrektywy w sprawie ZAFI”, „Wytyczne w sprawie kluczowych koncepcji ZAFI” oraz „Wytyczne dotyczące funduszy typu ETF i innych kwestii związanych z UCITS”.

Dodatkowo, w ramach prac Zespołu Roboczego ds. współpracy i wymiany informacji pomiędzy nadzorcami z krajów UE oraz ESMA (ang. Task Force on the Legal Framework for Cooperation Arrangements and Information Exchange

³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyplacalność II), Dz. Urz. UE L nr 335, 17.12.2009, s. 1, ze zmianami.

³⁹ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2003/71/WE oraz 2009/138/WE w odniesieniu do uprawnień EIOPA i ESMA, dokument nr 16330/13 (wersja z 27 listopada 2013 r. dostępna w Publicznym Rejestrze Dokumentów Rady: www.consilium.europa.eu – Documents – Public Register).

between Competent Authorities and ESMA) opracowano „Wytyczne w zakresie współpracy i wymiany informacji”, zgodnie z którymi członkowie ESMA zobowiązują do się współpracy i wymiany informacji na podstawie Wielostronnego Porozumienia, stanowiącego załącznik do Wytycznych. Powyższe wytyczne zaczną obowiązywać w 2014 roku i umożliwią UKNF bezpieczną wymianę informacji w zakresie rynku kapitałowego z innymi krajowymi organami nadzoru.

Celem opracowywania wytycznych jest ustanowienie spójnych, wydajnych i skutecznych praktyk nadzorczych w ramach Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego oraz zapewnienia wspólnego i jednolitego stosowania prawa Unii Europejskiej przez wszystkie nadzory członkowskie. Pracownicy UKNF, biorąc udział w tworzeniu powyższych wytycznych w ramach prac we wskazanych stałych komitetach i grupach roboczych, przyczynili się do opracowania treści wytycznych odpowiadających zasadom panującym na rynku krajowym, co w konsekwencji umożliwiło UKNF potwierdzenie, że Urząd będzie stosować się do wymogów w nich zawartych.

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w posiedzeniach Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (najważniejszego, decyzyjnego organu ESRB), w trakcie

których prowadzono dyskusje dotyczące najistotniejszych obszarów zagrożeń dla stabilności systemu finansowego w Unii Europejskiej. Na posiedzeniach Rady Generalnej omawiano m.in. praktyczne aspekty wprowadzania w życie instrumentów nadzoru makroostrożnościowego w Unii Europejskiej, co w efekcie doprowadziło do podjęcia decyzji o wydaniu zalecenia w sprawie celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej (zalecenie ERRS/2013/1).

Rada Generalna zatwierdziła raport dotyczący implementacji przez poszczególne Państwa Członkowskie UE zalecenia ESRB z 21 września 2011 r. dotyczącego kredytów w walutach obcych. Spośród 27 ocenianych państw członkowskich, Polska znalazła się w gronie 12 krajów, które w opinii ESRB w pełni implementowały postanowienia zalecenia (ocena ogólna: fully compliant).

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w posiedzeniach Doradczego Komitetu Technicznego ESRB (ATC), gdzie prowadzono prace nad identyfikacją i oceną istotności ryzyk systemowych (analiza ta prowadzona jest w cyklu kwartalnym). Delegaci UKNF brali również udział w posiedzeniach wyspecjalizowanych podgrup komitetu ATC tj.: Grupy ds. testów warunków skrajnych, Grupy ds. rządowych instrumentów dłużnych i Grupy ds. instrumentów polityki nadzoru makroostrożnościowego.

Zaangażowanie w reformy regulacyjne w UE

Rok 2013 był kolejnym rokiem pokryzysowej przebudowy regulacji sektora finansowego w Unii Europejskiej. Po czterech latach prac udało się przyjąć akty prawne składające się na pakiet CRD IV/CRR. Trwały intensywne negocjacje dotyczące projektu unii bankowej. W końcową fazę weszły prace nad reżimami MiFID, EMIR i MAR. Uzgodniono treść dyrektyw Omnibus II⁴⁰ i Quick-Fix I⁴¹, modyfikujących dyrektywę Wypłacalność II⁴². Uczestnicząc w unijnych procesach regulacyjnych UKNF starał się prezentować poglądy i formułować postulaty najlepiej wyrażające interesy Polski.

Pakiet CRD IV

Rok 2013 przyniósł decydujące rozstrzygnięcia w pracach nad nową dyrektywą w sprawie wymogów kapitałowych (CRD IV) oraz towarzyszącym jej rozporządzeniem (CRR)⁴³. Oba akty prawne weszły w życie 17 lipca 2013 r., przy czym większość ich postanowień nabrała mocy prawnej 1 stycznia 2014 r. Rozwiązania zawarte w pakiecie CRD IV/CRR przenoszą na grunt europejski postanowienia umowy Bazylea III. Działania UKNF w zakresie prac nad powyższymi regulacjami w 2013 roku toczyły się dwutorowo. Po pierwsze obejmowały one opracowywanie na potrzeby Ministerstwa Finansów stanowisk do dokumentów przedstawianych

⁴⁰ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2003/71/WE oraz 2009/138/WE w odniesieniu do uprawnień EIOPA i ESMA., dokument nr 16330/13 (wersja z 27 listopada 2013 r. dostępna w Publicznym Rejestrze Dokumentów Rady: www.consilium.europa.eu – Documents – Public Register)

⁴¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/58/UE z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2009/138/WE (Wypłacalność II) w odniesieniu do terminu jej transpozycji i daty rozpoczęcia jej stosowania oraz daty uchylecia niektórych dyrektyw (Wypłacalność I), Dz. Urz. UE L z 18.12.2013 r., s. 1.

⁴² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), Dz. Urz. UE L nr 335, 17.12.2009, s. 1, ze zmianami.

⁴³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

przez instytucje unijne (Radę, Komisję i Parlament). Po drugie UKNF prowadził aktywne działania na szczeblu Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA), polegające na uczestnictwie w opracowywaniu wiążących standardów technicznych, które stanowią przepisy wykonawcze dla regulacji zawartych w pakiecie CRD IV/CRR. Oba powyższe kierunki działań miały znaczenie dla ostatecznego kształtu przepisów i będą oddziaływać na przyszłe praktyki regulacyjne w zakresie wymogów kapitałowych, płynnościowych, a także rzeczywistego zarządzania instytucjami kredytowymi. Celem działań UKNF było promowanie rozwiązań mających pozytywne przełożenie na stabilność sektora bankowego zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym. Stąd UKNF postulował pozostawienie w krajach członkowskich narzędzi umożliwiających nakładanie na instytucje kredytowe ostrzejszych wymogów ostrożnościowych, a także możliwość egzekwowania na poziomie indywidualnym posiadania przez nie odpowiedniej bazy kapitałowej oraz wypełniania norm płynnościowych.

Unia bankowa

W drugiej połowie 2012 r. na forum Unii Europejskiej został ogłoszony projekt stworzenia tzw. unii bankowej. Podstawą sformułowania powyższej idei był kryzys, który objął sektor bankowy w kilku krajach strefy euro. Przyczyn powstania kryzysu upatruje się m.in. w niedostatecznym nadzorze nad sektorem bankowym w niektórych krajach, zbyt dużych różnicach w regulacjach i podejściach nadzorczych w poszczególnych jurysdykcjach, a także w zbyt silnych powiązaniach sektora bankowego z polityką krajową. W docelowym zamyśle unia bankowa ma opierać się na trzech filarach: wspólnym nadzorze sprawowanym przez Europejski Bank Centralny, wspólnych regulacjach w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych, oraz jednolitym systemie gwarantowania depozytów bankowych.

W grudniu 2012 r. uzgodniono powstanie pierwszego elementu unii bankowej, tj. wspólnego mechanizmu nadzorczego (SSM). Odpowiednie przepisy⁴⁴ opublikowano w październiku 2013 r., a funkcjonowanie SSM ma rozpocząć się w listopadzie 2014 r. Prace nad drugim filarem unii bankowej zaowocowały przedstawieniem przez Komisję Europejską w lipcu 2013 r. propozycji stworzenia wspólnego

mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (SRM)⁴⁵. SRM będzie europejską strukturą odpowiedzialną za stosowanie przepisów wynikających z dyrektywy o restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, a także za zarządzanie wspólnym funduszem restrukturyzacji. UKNF był aktywnie zaangażowany we wspieranie Ministerstwa Finansów na każdym etapie negocjacji na forum unijnym. Przyjęcie stanowiska Rady UE w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji nastąpiło w grudniu 2013 r., następnie zaś rozpoczęła się trilog z Parlamentem Europejskim.

Opracowane przez UKNF stanowiska i opinie, a także modyfikacje proponowanych rozwiązań miały na celu zapewnienie krajom spoza strefy euro możliwie najlepszych warunków współpracy z nowo tworzonymi strukturami nadzorczymi i upadłościowymi. Dodatkowo, UKNF pozytywnie opiniował wszelkie zmiany pozostawiające w krajach członkowskich możliwość nakładania ostrzejszych wymogów ostrożnościowych, a tym samym umożliwiające działania na rzecz stabilności sektora bankowego.

Równoległe do prac nad wspomnianymi powyżej dwoma filarami unii bankowej, toczyły się prace nad wspólnym systemem gwarantowania depozytów, w które UKNF był zaangażowany w podobnym stopniu, jak w przypadku innych projektów. Jednakże uzgodnienia na forum UE w zakresie gwarantowania depozytów są wciąż na mało zaawansowanym etapie.

Tzw. dyrektywa w sprawie zarządzania kryzysowego

W 2012 roku Komisja Europejska opublikowała tekst propozycji legislacyjnej dotyczącej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (tzw. dyrektywa w sprawie zarządzania kryzysowego lub BRRD)⁴⁶. Dokument ten ma na celu stworzenie ram umożliwiających przezwycięzenie sytuacji kryzysowych występujących w ww. podmiotach w sposób minimalizujący negatywny wpływ na system finansowy oraz redukujący ewentualne koszty poniesione w takim przypadku przez podatników. Rok 2013 był rokiem intensywnych prac nad dyrektywą, zakończonych osiągnięciem w grudniu porozumieniem w ramach

⁴⁴Rozporządzenie Rady (UE) nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013 r. powierzające Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi, oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1022/2013 z dnia 22 października 2013 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego) w odniesieniu do powierzenia Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególnych zadań zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) nr 1024/2013.

⁴⁵Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające jednolite zasady i jednolitą procedurę restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i niektórych firm inwestycyjnych w ramach jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz jednolitego bankowego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 /* COM/2013/0520 final – 2013/0253 (COD).

⁴⁶Projekt Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywy Rady 77/91/EWG i 82/891/EWG, dyrektywy 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE i 2011/35/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 [COM(2012)0280 final].

trilogów pomiędzy Komisją, Radą i Parlamentem Europejskim. UKNF blisko współpracował z prowadzącym negocjacje Ministerstwem Finansów przygotowując liczne opinie do kolejnych wersji kompromisowych projektu Dyrektywy. Pracownicy UKNF brali także udział w pracach toczących się w ramach Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego, obejmujących tematykę zarządzania kryzysowego. Efektem tych prac było przede wszystkim przygotowanie wstępnych projektów aktów delegowanych do Dyrektywy, w których część została już także poddana publicznym konsultacjom.

Wypłacalność II – Dyrektywy Omnibus II i Quick-Fix II

Udział w negocjacjach trójstronnych (tzw. trilogu) dyrektywy Omnibus II należał do priorytetowych zadań UKNF w projekcie Wypłacalność II w 2013 r. Urząd dostrzegł bowiem konieczność uwzględnienia w dyrektywie takich rozwiązań redukujących nieefektywność krótkoterminowej wyceny rynkowej, które mogłyby być stosowane przez podmioty krajowego sektora ubezpieczeniowego. Nieefektywność ta może bowiem powodować występowanie niepożądanego zjawiska tzw. sztucznej zmienności pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń.

Uzgodniony w listopadzie 2013 r. tekst dyrektywy daje podmiotom możliwość stosowania m.in. korekty dopasowującej (*matching adjustment*), co w opinii UKNF ma istotne znaczenie w powyższym kontekście. Dodatkowo, wskutek postulatów UKNF zmodyfikowano jeden z warunków stosowalności korekty dopasowującej tak, aby brak kategorii „fundusz wyodrębniony” w krajowych przepisach rachunkowych dotyczących zakładów ubezpieczeń lub zakładów reasekuracji nie stanowił przeszkody do stosowania korekty przez te podmioty. Inne rozwiązania w ramach tzw. pakietu LTG (*Long-Term Guarantees*), zawarte w uzgodnionej wersji dyrektywy, to korekta za zmienność (*volatility adjustment*) oraz przepisy przejściowe dotyczące wysokości bazowej stopy procentowej wolnej od ryzyka oraz wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Uchwalenie dyrektywy *Quick-Fix II*⁴⁷, której projekt Komisja Europejska przedstawiła w październiku 2013 r., zakończyło prawie 2-letni okres niepewności co do harmonogramu wdrożenia systemu Wypłacalność II w Unii Europejskiej. Zawarte w dyrektywie nowe terminy zastosowania przepisów dyrektywy Wypłacalność II (1 stycznia 2016 r.) oraz

ich transpozycji do krajowych systemów prawnych (31 marca 2015 r.) w opinii UKNF są wymagające, ale w obecnych warunkach realistyczne. Wcześniejszemu zastosowaniu (od 1 kwietnia 2015 r.) podlegają przepisy dotyczące podejmowania decyzji przez organy nadzoru dotyczących m.in. stosowania modeli wewnętrznych, wyznaczania środków własnych, sprawowania nadzoru nad grupą. W praktyce, dla ich zastosowania konieczne będzie uprzednie wydanie europejskich i krajowych regulacji prawnych, doprecyzowujących lub transponujących przepisy dyrektywy Wypłacalność II.

Projekty aktów prawnych dotyczących rynku kapitałowego

W roku 2013 przedstawiciele UKNF opiniowali projekty zmian wprowadzane do dyrektywy MiFID⁴⁸. Zwieńczeniem prac w tym obszarze jest porozumienie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie MiFID II, które osiągnięto na początku roku 2014 (14.01.2014 r.). Nowe przepisy znacząco zwiększą bezpieczeństwo na europejskim rynku finansowym skupiając swą uwagę na ochronie inwestorów. Dodatkowo, w MiFID II uzupełniono też przepisy dotyczące współpracy krajowych organów nadzorujących zgodność z dyrektywą MiFID. Znaczną uwagę UKNF absorbowwały również konsultacje skupione nad rozporządzeniem EMIR⁴⁹, a zwłaszcza nad jego przepisami dotyczącymi finansowania repozytoriów transakcji. Prace dotyczyły także problemów związanych z implementowanym rozporządzeniem oraz niejasności, takich jak kwestie przydzielania numerów LEI (*Legal Entity Identifier*), bez których zawieranie transakcji na instrumentach pochodnych OTC ma być w przyszłości zabronione. W roku 2013 podejmowano również pracę nad propozycjami prezydencji irlandzkiej w zakresie tzw. dyrektywy *Transparency*⁵⁰ odpowiedzialnej między innymi za harmonizację przepisów w zakresie raportów kwartalnych oraz śródrocznych raportów zarządu. Przedstawiciele UKNF brali także udział w konsultacjach nad rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wykorzystywania informacji poufnych i manipulacji na rynku (rozporządzenie MAR). Prace koncentrowały się nad katalogiem uprawnień nadzorców, które pozwalają na sprawne wykonywanie przez nich zadań związanych ze ściganiem przestępstw na rynku kapitałowym. W dniu 20 czerwca 2013 r. odbył się trilog polityczny z udziałem wszystkich przedstawicieli instytucji UE, w trakcie którego została uzgodniona wersja kompromisowa rozporządzenia MAR⁵¹. W zakresie wspomnianych powyżej projektów dzia-

⁴⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/58/UE z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2009/138/WE (Wypłacalność II) w odniesieniu do terminu jej transpozycji i daty rozpoczęcia jej stosowania oraz daty uchylecia niektórych dyrektyw (Wypłacalność I), Dz. Urz. UE L z 18.12.2013 r., s. 1.

⁴⁸ Dyrektywa 2004/39/WE w sprawie rynków instrumentów finansowych.

⁴⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji.

⁵⁰ Dyrektywa 2004/109/WE w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym oraz zmieniająca dyrektywę 2001/34/WE.

⁵¹ http://ec.europa.eu/internal_market/securities/abuse/index_en.htm

łania UKNF stanowiły wsparcie merytoryczne dla Ministerstwa Finansów, które reprezentuje polski rząd w procesie unijnych negocjacji międzyinstytucjonalnych. W innych kwestiach związanych z procesami zachodzącymi na rynku kapitałowym Urząd przedstawiał swoje indywidualne stanowisko podczas konsultacji publicznych prowadzonych przez Komisję Europejską (np. zjawisko finansowania społecznościowego – *crowdfunding*).

We wrześniu 2013 r. Komisja Europejska przedstawiła projekt rozporządzenia w sprawie funduszy rynku pieniężnego. Jest on pokłosiem długiej dyskusji na temat roli, jaką odegrały fundusze tego typu podczas kryzysu finansowego, dyskusji toczonych m.in. na forach Rady Stabilności Finansowej, IOSCO i ESRB. W swojej opinii przedstawionej na potrzeby stworzenia stanowiska rządu Rzeczypospolitej Polskiej, UKNF wskazał, iż projekt autorstwa KE wychodzi naprzeciw zagrożeniom w praktyce właściwym tylko niektórym państwom członkowskim Unii Europejskiej. Co do zasady zasługuje on na wstępne poparcie, jednak ze względu na niedostrzeżenie specyfiki sektora funduszy inwestycyjnych w nowych krajach członkowskich UE może również generować szereg zagrożeń. W ocenie UKNF poparcie Polski dla tej inicjatywy powinno być uzależnione w pierwszym rzędzie od tego, czy uda się nadać jej formę dyrektywy, a nie rozporządzenia (co zapewni niezbędną dozę elastyczności i zachowanie spójności z przepisami krajowymi), a także od zapewnienia, że jej przyjęcie nie będzie oznaczało konieczności automatycznego zezwolenia funduszom rynku pieniężnego na stosowanie formuły CNAV, tj. stałej/gwarantowanej wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa funduszu.

W październiku 2013 r. Komisja Europejska przedstawiła projekt rozporządzenia w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki w instrumentach finansowych i umowach finansowych⁵². W ten sposób Komisja wkroczyła w kolejny obszar zarezerwowany dotychczas dla państw członkowskich UE, z których kilka, w następstwie afery LIBOR-u, podjęło

już kroki w kierunku uregulowania indeksów rynku międzybankowego. UKNF na prośbę Ministerstwa Finansów przedstawił swą opinię do proponowanych przepisów, brał też udział w pracach specjalnej grupy zadaniowej ESMA.

Budowanie koalicji nadzorców z krajów goszczących (CEE Forum)

W celu zwiększenia swej siły oddziaływania w negocjacjach dotyczących opisanych w poprzednich akapitach inicjatyw regulacyjnych, Urząd współpracuje z partnerami mającymi podobną wizję architektury regulacyjno-nadzorczej w Unii Europejskiej. Są to przede wszystkim organy nadzoru finansowego z „nowych” państw członkowskich UE. Najważniejszą płaszczyzną tej współpracy jest CEE Forum, nieformalne forum nadzorców z dziesięciu krajów Europy Środkowo-Wschodniej powstałe w 2010 r. z inicjatywy UKNF. Jego podstawowym celem jest zbliżanie stanowisk członków wobec projektów regulacyjnych w Unii Europejskiej, tak aby w maksymalnym stopniu zabezpieczyć interesy krajów goszczących.

W 2013 r. odbyły się dwa posiedzenia wysokiego szczebla CEE Forum. Na lutowym spotkaniu w Budapeszcie omówiono m.in. sposoby neutralizacji zagrożeń związanych z działalnością systemowo istotnych oddziałów zagranicznych banków oraz stan prac nad pakietem CRD IV, a także wymieniono opinie na temat wytycznych EIOPA w sprawie wcześniejszego wdrożenia elementów systemu Wyplacalność II. Październikowe spotkanie w Lublanie poświęcone było przede wszystkim wymianie opinii i informacji odnośnie postępów projektu unii bankowej.

W ramach CEE Forum prowadzono również bieżące konsultacje na poziomie roboczym, dotyczące na przykład wystawienia wspólnych kandydatów do zarządów EBA i EIOPA (w obu instytucjach krajom goszczącym udało się obsadzić po jednym stanowisku).

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi

Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS)

UKNF w ramach członkostwa w Stowarzyszeniu angażuje się przede wszystkim w działania Komitetu Technicznego, Komitetu Stabilności Finansowej oraz Komitetu Implementacyjnego. Dodatkowo, Urząd zaangażowany jest w prace podkomitetu ds. grup ubezpieczeniowych i kwestii międzysektorowych.

W minionym roku przedstawiciele UKNF angażowali się m.in. w następujące obszary prac prowadzonych w ramach Stowarzyszenia: wspólne standardy w zakresie nadzoru nad transgranicznymi grupami ubezpieczeniowymi (*Common Framework*); rewizja Podstawowych Standardów Ubezpieczeniowych (*Insurance Core Principles*) w zakresie dotyczącym nadzoru grupowego; dokument dotyczący nadzoru nad transgraniczną działalnością ubezpieczeniową prowadzoną w formie oddziału; zasady sprawowania nadzoru nad gru-

⁵² COM(2013) 641 final

pami ubezpieczeniowymi istotnymi systemowo w skali globalnej (G-SII – *Global Systematically Important Insurers*).

W ramach IAIS UKNF pełni rolę koordynatora regionalnego dla obszaru Europy Środkowej, Wschodniej i Zakaukasia. Do zadań koordynatora należy m.in. badanie potrzeb szkoleniowych, koordynowanie inicjatyw w tym zakresie, promowanie podstawowych zasad ubezpieczeń w krajach, które nie przystąpiły jeszcze do IAIS.

Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO)

W 2013 roku przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach 9 stałych komitetów oraz grup roboczych IOSCO.

Uczestnicząc w pracach Grupy Przeglądowej (ang. *Screening Group*) przedstawiciel UKNF zaangażował się w prace nad stworzeniem nowej, rozszerzonej wersji Wielostronnego Porozumienia o Współpracy i Wymianie Informacji (ang. *Multilateral Memorandum of Understanding – MMoU*). Prace, rozpoczęte jesienią 2013 r., będą kontynuowane przez najbliższe 2 lata, a ich efektem ma być porozumienie umożliwiające wymianę informacji o zakresie znacząco szerszym aniżeli obowiązująca obecnie wersja MMoU. Ponadto pracownik UKNF jako przedstawiciel IOSCO kontynuował zaangażowanie w prace Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniądzy (ang. *Financial Action Task Force – FATF*), tj. najważniejszego ciała międzynarodowego ustanawiającego standardy przeciwdziałania praniu i finansowaniu terroryzmu. Brał on udział m.in. w opracowaniu metodologii badania zgodności krajów z nowymi Rekomendacjami FATF.

Międzynarodowa Organizacja Nadzorów Emerytalnych (IOPS)

W 2013 r. prace Organizacji dotyczyły przede wszystkim analizy kosztów systemów emerytalnych w różnych krajach, testów stresu w systemach emerytalnych o zdefiniowanej składce poświęconych modelowaniu ryzyka inwestycyjnego planów emerytalnych. W ramach prowadzonych przez IOPS działań w 2013 r. UKNF angażował się również m.in. w prace dotyczące ustanowienia dobrych praktyk w kwestii zarządzania wewnętrznego emerytalnych organów nadzoru oraz ustanowienia aktualnych praktyk nadzorczych w zakresie systemów o zdefiniowanej składce jak i zdefiniowanym świadczeniu.

Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego

UKNF nie jest członkiem Komitetu, gdyż zrzesza on tylko organy nadzoru bankowego z 27 państw najistotniejszych dla światowego systemu finansowego. Urząd bierze jednak udział w konsultacjach publicznych tej instytucji, a także uczestniczy w kilku jej grupach roboczych. Ponadto bierze

udział w spotkaniach tzw. Regionalnej Grupy Konsultacyjnej Rady Stabilności Finansowej (FSB) dla Europy, na których omawiana jest część kwestii podejmowanych przez Komitet. UKNF jest też członkiem BSCEE – regionalnej organizacji zrzeszającej nadzorców bankowych współpracującej z Komitetem Bazylejskim.

W 2013 r. Komitet opracował szereg dokumentów doprecyzowujących porozumienie Bazylea III. Najważniejsze z nich dotyczyły metodyki obliczania normy płynności krótkoterminowej oraz wskaźnika dźwigni. W obu obszarach ostateczne rozwiązania okazały się mniej wymagające niż wcześniej omawiane propozycje. Zdaniem UKNF niektóre z tych zmian mogą negatywnie wpłynąć na realne znaczenie systemu Bazylea III.

Grupa Nadzorów Bankowych z Krajów Europy Środkowej i Wschodniej (BSCEE)

Od 2006 r. UKNF prowadzi Sekretariat Grupy BSCEE – organizacji zrzeszającej organy nadzoru bankowego z 23 państw Europy Środkowej i Wschodniej dla celów wymiany informacji i doświadczeń. W przeciwieństwie do CEE Forum, BSCEE ukierunkowane jest na kwestie nadzorcze, nie zaś regulacyjne.

W 2013 roku obszarem prac prowadzonego przez UKNF Sekretariatu BSCEE było współorganizowanie oraz koordynowanie: posiedzenia wysokiego szczebla w dniu 12 marca w Bazylei we współpracy z Instytutem Stabilności Finansowej i Komitetem Bazylejskim (temat: *Strengthening Financial Sector Supervision and Current Regulatory Priorities*), XXVI Konferencji Członków Grupy, która odbyła się w Sarajewie w dniach 12-14 czerwca (tematy: *Modalities of the NPL Resolving, BSCEE vs Basel III: Capital Requirements*), oraz seminarium regionalnego BSCEE w Erewaniu w dniach 14-16 maja przy współpracy z Instytutem Stabilności Finansowej (temat: *The Revised Core Principles and Basel III*).

Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy

W 2013 r. realizowany był w Polsce Program Oceny Sektora Finansowego (FSAP). Jest to prowadzone przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy oraz Bank Światowy kompleksowe badanie kondycji banków i innych podmiotów sektora finansowego, jakości państwowego nadzoru nad tymi instytucjami oraz stopnia rozwoju rynku finansowego. W ramach FSAP w styczniu i lutym 2013 r. delegacja obu międzynarodowych instytucji złożyła wizytę w UKNF, przeprowadzając szereg spotkań z kierownictwem i pracownikami Urzędu i zapoznając się z aktami prawnymi i wewnętrznymi dokumentami UKNF. Polski system finansowy uznany został za odporny na szoki. Rekomendacje pod adresem polskich władz zawarto w dokumentach całościowych:

Ocenie Stabilności Systemu Finansowego⁵³ i Ocenie Sektora Finansowego oraz opracowaniach tematycznych m.in.: Nocie technicznej nt. kredytów z rozpoznaną utratą wartości⁵⁴ i Nocie technicznej nt. testów warunków skrajnych sektora bankowego⁵⁵.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

UKNF uczestniczy w pracach następujących komitetów i grup roboczych OECD: Komitetu Rynków Finansowych, Komitetu Ładu Korporacyjnego oraz Komitetu ds. Ubezpieczeń i Prywatnych Funduszy Emerytalnych (w tym podgrupy: Grupy Roboczej ds. Prywatnych Funduszy Emerytalnych). Prace Komitetu Rynków Finansowych dotyczyły m.in. rewizji wytycznych OECD w zakresie finansowania

długoterminowego przez inwestorów instytucjonalnych. W ramach Komitetu Ładu Korporacyjnego w 2013 r. zapoczątkowano proces rewizji Zasad Nadzoru Korporacyjnego OECD. Ponadto, przedstawiciele UKNF brali udział w spotkaniach oraz sporządzali materiały dla misji OECD realizującej przegląd gospodarczy Polski.

Biuro Statystyki Wspólnot Europejskich (EUROSTAT)

UKNF regularnie przekazuje do Eurostatu dane o nadzorowanym przez siebie rynku. W 2013 r. na cele badania pt. „Statystyka strukturalna przedsiębiorstw” przygotowano dane dotyczące wyników zakładów ubezpieczeń w Polsce za 2012 roku.

Projekty pomocowe i edukacyjne

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (TIFS)

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (*Training Initiative for Financial Supervision – TIFS*) powołana przez UKNF w 2009 r. jest centrum szkoleniowym dla nadzorców wszystkich sektorów rynku finansowego z krajów europejskich. Celem TIFS jest stworzenie możliwości pogłębienia wiedzy fachowej oraz wymiany doświadczeń między pracownikami organów nadzorów.

W 2013 roku w ramach Inicjatywy TIFS odbyły się dwa seminaria: pierwsze poświęcone tematyce związanej z nadzorem sektora bankowego nt. *Changes in KNF-PFSA regulations for exposures secured by mortgages and retail credit exposures in the context of situation of the Polish banking sector and international guidelines* zorganizowano w dniach 9-11 października, drugie zaś, dedykowane tematyce nadzoru ubezpieczeniowego, odbyło się w dniach 19-21 listopada i dotyczyło *Internal Models assessment: qualitative and quantitative approach*. Seminaria zgromadziły 37 uczestników z 22 państw.

Projekt współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz nadzoru nad rynkiem kapitałowym w Azerbejdżanie

Począwszy od roku 2012 UKNF realizuje projekt współpracy bliźniaczej (*twinning*) na rzecz Komisji Papierów War-

tościowych Republiki Azerbejdżanu (SCS) w ramach instrumentu pomocowego ENPI⁵⁶. Projekt o budżecie prawie 1 mln euro obejmuje trzy komponenty, w ramach których realizowane są następujące rodzaje działań w ścisłej współpracy z pracownikami SCS:

- przegląd, analiza i wsparcie w zakresie dostosowania krajowych regulacji w obszarze rynku papierów wartościowych w Azerbejdżanie, zgodnie z legislacją UE,
- zapoznanie pracowników SCS i uczestników rynku z właściwymi dyrektywami i przepisami UE oraz dobrymi praktykami i standardami stosowanymi przez nadzór,
- przygotowanie i opracowanie wytycznych, poradników, wzorów formularzy i dokumentów roboczych, w tym w zakresie regulacji, kontroli i nadzoru nad rynkiem papierów wartościowych w Azerbejdżanie,
- wsparcie w zakresie przeglądu struktury i opracowywania procedur SCS,
- wsparcie w zakresie działań informacyjnych dotyczących rynku papierów wartościowych i jego regulacji prawnych w Azerbejdżanie,
- przeprowadzenie szkoleń w Baku dla pracowników SCS i uczestników rynku papierów wartościowych,
- wizyty studyjne i staże dla pracowników SCS w nadzorach krajów członkowskich UE.

W 2013 roku eksperci UKNF (we współpracy z ekspertami ad hoc KDPW, GPW i niemieckiego organu nadzoru) zgodnie z założeniami zrealizowali 20 działań projektowych (spośród których 6 bloków działań będzie kontynuowanych

⁵³ Financial System Stability Assessment, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13221.pdf>

⁵⁴ Technical Note on Impaired Loans, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13373.pdf>

⁵⁵ Technical Note on Stress Testing the Banking Sector, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13261.pdf>

⁵⁶ European Neighborhood and Partnership Instrument – Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa stanowi inicjatywę Komisji Europejskiej, której zasadniczym celem jest rozwój współpracy pomiędzy Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego. Zasięg terytorialny ENPI: Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Gruzja, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Mołdawia, Maroko, Autonomia Palestyńska, Syria, Tunezja, Ukraina.

w 2014 roku), obejmujących 22 misje eksperckie w Baku oraz dwie wizyty studyjne i staż przedstawicieli administracji azerskiej w nadzorze polskim i niemieckim. Projekt zostanie zakończony do lipca 2014 roku.

Pomoc techniczna w ramach TAIEX

Na prośbę Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia Komisji Europejskiej oraz instytucji nadzorczych krajów objętych instrumentem pomocy technicznej TAIEX⁵⁷ eksperci UKNF aktywnie uczestniczyli w misjach dla Azerbejdżanu i Tureckiej Republiki Cypru Północnego oraz w organizacji i przeprowadzeniu wizyty studyjnej przedstawicieli Mołdawii w Urzędzie.

Projekt współpracy rozwojowej na rzecz wsparcia i udoskonalenia rynku finansowego Republiki Mołdawii

W wyniku pozytywnej decyzji MSZ, UKNF uzyskał finansowanie w wysokości 500 000 zł dla realizacji projektu współpracy rozwojowej 19/2013 „Wsparcie i udoskonalenie rynku finansowego Republiki Mołdawii” w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.⁵⁸. Projekt został zrealizowany przez UKNF na rzecz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Republiki Mołdawii (KPRM) oraz instytucji i organów ad-

ministracji publicznej związanych z prowadzeniem nadzoru nad rynkiem finansowym Mołdawii (m.in. Narodowej Komisji Rynków Finansowych i Narodowego Banku Mołdawii) w okresie kwiecień – grudzień 2013.

Projekt stanowił odpowiedź na bieżące potrzeby nadzoru nad rynkiem finansowym w Mołdawii, zgłoszone polskiemu nadzorowi przez KPRM Mołdawii. Zakres projektu objął przygotowanie i pomyślne przeprowadzenie przez specjalistów UKNF 14 misji eksperckich w Kiszyniowie w ramach dwóch komponentów projektu tj. oceny prawnej i instytucjonalnej wraz ze wsparciem oraz rozwoju instytucjonalnego Narodowej Komisji Rynków Finansowych i powiązanych podmiotów.

Wszystkie cele i rezultaty projektu zostały pomyślnie osiągnięte. Przeprowadzone przez ekspertów UKNF działania doradcze ukierunkowane były na wzmocnienie nadzoru, ochrony inwestorów oraz klientów usług na rynku finansowym Mołdawii poprzez identyfikację braków w istniejącej strukturze instytucjonalnej i prawnej Mołdawii wraz z przedstawieniem w formie opracowanych 14 raportów rekomendacji i planów działań w zakresie wymaganych zmian w nadzorze nad rynkiem kapitałowym i bankowym oraz podwyższenie kwalifikacji i kompetencji przedstawicieli regulatorów rynku finansowego Mołdawii.

⁵⁷ TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange) jest instrumentem pomocy technicznej finansowanym ze środków Komisji Europejskiej i skierowanym do instytucji publicznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej pozostających beneficjentem pomocy poakcesyjnej (Bulgaria, Rumunia), w państwach kandydujących do UE (Chorwacja, była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja) oraz w państwach posiadających status potencjalnych kandydatów (Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo, Serbia), a także do instytucji publicznych w państwach objętych Europejską Polityką Sąsiedztwa (ENPI) oraz w Rosji.

⁵⁸ Program Polskiej Współpracy Rozwojowej („Polska Pomoc”) – finansowany ze środków MSZ oraz rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczony na współpracę rozwojową, mający na celu udzielanie pomocy humanitarnej i rozwojowej krajom uboższym i słabiej rozwiniętym niż Polska. Zgodnie z „Wieloletnim programem współpracy rozwojowej 2012-2015” zaangażowanie Polski we współpracę rozwojową koncentruje się na dwóch obszarach, obejmujących kraje Partnerstwa Wschodniego (Armenię, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzję, Mołdawię i Ukrainę) oraz państwa regionu Afryki Wschodniej (Burundi, Etiopia, Kenia, Ruanda, Somalia, Sudan Południowy, Tanzania, Uganda), Afryki Północnej (Libia, Tunezja), Afganistan, Kirgistan, Tadżykistan i Autonomię Palestyńską.

7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego

Podstawowe obszary działań

Jednym z ustawowych celów nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Działania nadzorcze KNF w tym zakresie polegają na stałym monitorowaniu praktyk rynkowych, jak i na działaniach interwencyjnych, szczególnie w tych obszarach działalności nadzorowanych podmiotów, w których mogą występować naruszenia prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Komisja Nadzoru Finansowego monitoruje praktyki rynkowe wykorzystując uprawnienia nadzorcze, pozwalające na żądanie informacji i wyjaśnień bezpośrednio od podmiotów nadzorowanych, jak i samodzielnie gromadząc dane. Działania nadzorcze podejmowane są w odpowiedzi na problemy występujące aktualnie na rynku, zidentyfikowane między innymi w oparciu o informacje zawarte w skargach.

Zakres zadań realizowanych przez organ nadzoru, w obszarze ochrony nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego,

obejmuje w szczególności:

- ▶ prowadzenie działań analitycznych i wyjaśniających w zakresie sygnałów zgłaszanych w skargach nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego na podmioty nadzorowane,
- ▶ działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego,
- ▶ monitorowanie przekazu reklamowego dotyczącego podmiotów nadzorowanych,
- ▶ działania o charakterze analitycznym dotyczące wzorców umownych oraz konstrukcji produktów,
- ▶ działania o charakterze edukacyjnym,
- ▶ obsługę merytoryczną i administracyjną Sądu Polubownego przy KNF.

W toku prowadzonych działań na podstawie problemów poruszanych w skargach organ nadzoru prowadził czynności analityczne. Szczegółowa informacja w przedmiotowym zakresie została przedstawiona w Tabeli 5.1. w Aneksie 5.

Czynności wyjaśniające w sprawie skarg

Skargi na podmioty nadzorowane wpływające do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego stanowią istotne źródło informacji na temat pojawiania się negatywnych zjawisk w zakresie praktyk stosowanych przez instytucje finansowe. Przedmiotem analizy informacji zawartych w skargach jest w szczególności weryfikacja działań podejmowa-

nych przez podmioty nadzorowane w kontekście zgodności tych działań z przepisami prawa. W wyniku ustaleń dokonanych na podstawie przeprowadzonych czynności analityczno-wyjaśniających, wobec podmiotów nadzorowanych zastosowane mogą zostać środki o charakterze nadzorczym celem eliminacji budzących zastrzeżenia praktyk rynkowych.

Skargi ogółem

W 2013 roku do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło ogółem 10 696 skarg klientów podmiotów sektora ubezpieczeniowego, podmiotów rynku kapitałowego, podmiotów sektora bankowego, otwartych funduszy emerytalnych, dobrowolnych funduszy emerytalnych, dostawców usług płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

W porównaniu do 2012 roku, w którym wpłynęły 8342 skargi, w okresie objętym sprawozdaniem odnotowano ich wzrost o ok. 28%.

Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów sektora bankowego

W okresie objętym sprawozdaniem do Urzędu KNF wpłynęło 5050 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania sektora bankowego. W stosunku do 2012 roku liczba skarg dotyczących sektora bankowego wzrosła o około 18%.

Najczęściej poruszane problemy odnosiły się do kwestii związanych z:

- ▀ jakością oferowanych usług (klienci banków sygnalizowali problemy dotyczące niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi świadczonej przez pracowników banków oraz podnosili problem braku rzetelnej informacji o produktach/usługach banku, braku odpowiedzi na reklamacje, bądź wydłużania terminu ich rozpatrywania),
- ▀ niewłaściwymi praktykami sprzedażowymi stosowanymi przy oferowaniu produktów ubezpieczeniowych o charakterze inwestycyjnym,
- ▀ kredytami i pożyczkami, a także kredytami hipotecznymi (podnoszone kwestie dotyczyły problemów związanych z udzielaniem i obsługą kredytów, w tym nieprawidłowości w zakresie realizacji dyspozycji całkowitej spłaty kredytu, a także nieterminowej spłaty kredytu),
- ▀ zastrzeżeniami odnośnie należytej weryfikacji przez banki zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, a także sposobu prowadzonych przez banki działań windykacyjnych,
- ▀ ustanawianiem prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu,
- ▀ prowadzeniem rachunków bankowych (w szczególności z nieterminową realizacją dyspozycji lub brakiem ich wykonania, blokadą rachunku na skutek egzekucji komorniczej, błędnym rozliczaniem operacji na rachunkach, czy też z realizacją uprawnień spadkobierców),
- ▀ obsługą kart kredytowych (nieprawidłowym rozliczaniem transakcji dokonanych przy użyciu karty, rozliczeniem zadłużenia karty kredytowej, wydawania kart z inicjatywy banku dla osób, które nie występowały o nie oraz kwestii związanych z opłatami za wydanie lub użytkowanie karty).

Tabela 91. Liczba skarg na działalność banków w latach 2012-2013

Skargi skierowane do KNF	2012	%	2013	%
Banki komercyjne	4 180	97,94	4 967	98,36
Banki spółdzielcze	88	2,06	83	1,64
Razem	4 268	100	5 050	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2012-2013 r. skarg na działalność banków komercyjnych i spółdzielczych został przedstawiony w Tabelach 6.1. i 6.2. w Aneksie 6.

Skargi dotyczące spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 208 skarg dotyczących spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Poruszane w tych skargach zagadnienia dotyczyły między innymi kwestii związanych z obsługą kredytów i pożyczek w tym problemów związanych z windykacją oraz sprzedażą wierzytelności, umieszczeniem danych w BIK, czy też ze spłatą i rozliczeniem zobowiązań.

Skargi dotyczące usług płatniczych realizowanych przez podmioty inne niż banki

W 2013 roku wpłynęło 66 skarg dotyczących nieprawidłowości w zakresie świadczenia usług płatniczych. Problemy poruszane w tych skargach dotyczyły: kwestii terminowości realizacji dyspozycji przelewów lub nieprawidłowości związanych z ich wykonaniem, sposobu rozliczenia transakcji, czy też postępowania reklamacyjnego.

Skargi na działalność zakładów ubezpieczeń

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęły łącznie 4972 skargi na działalność sektora ubezpieczeniowego, w tym 462 skargi na zakłady ubezpieczeń na życie (9,29% ogółu skarg) oraz 3933 skargi na zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych (79,10% wszystkich zgłoszonych skarg), a ponadto 4 skargi na działalność brokerską, 72 skargi na działalność agenta ubezpieczeniowego oraz 501 skarg na działalność oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE.

Liczba skarg na działalność zakładów ubezpieczeń w 2013 roku wzrosła o 42% w stosunku do ich liczby w 2012 roku.

Tabela 92. Liczba skarg na działalność zakładów ubezpieczeń w latach 2012-2013

Skargi skierowane do KNF	2012	%	2013	%
Dział I – Ubezpieczenia na życie	372	11,12	462	9,44
Dział II – Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe	2 731	81,62	3 933	80,33
Oddziały zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE	243	7,26	501	10,23
Razem	3 346	100	4 896	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

W zakresie ubezpieczeń na życie do najczęściej zgłaszanych przez klientów problemów należał brak należytej informacji w zakresie charakterystyki produktów ubezpieczeniowych, a w szczególności – sposobu przedstawienia ich przez przedstawiciela podmiotu na etapie zawierania umowy. Zgłaszane przez skarżących zastrzeżenia koncentrowały się na dwóch obszarach: nieprawidłowości w zakresie obsługi na etapie „sprzedażowym” (przedkontraktowym), polegające na przekazywaniu przez podmioty oferujące przedmiotowe produkty tylko niektórych informacji na temat istotnych cech produktu lub przekazywanie tych informacji w sposób mogący wprowadzać w błąd, a także konstruowaniu warunków ubezpieczenia w sposób skomplikowany i niezrozumiały.

Część skarg dotyczyła również kwestii związanych z wartością wykupu polisy w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy, odmowy wypłaty świadczenia, czy też nierzetelności agenta ubezpieczeniowego.

W zakresie ubezpieczeń majątkowych do najczęściej sygnalizowanych problemów należały:

- ▶ wysokości wypłaconych odszkodowań, a także brak terminowości w likwidacji szkód,
- ▶ opieszałość w likwidacji szkód dotyczących głównie ubezpieczeń komunikacyjnych, przede wszystkim OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- ▶ kwestie dotyczące odmowy wypłaty odszkodowania, odmowy udostępnienia przez zakład ubezpieczeń akt szkodowych, realizacji uprawnienia do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia (zwłaszcza umowy OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przez nabywców pojazdów), a także brak należytej informacji w zakresie charakterystyki produktów ubezpieczeniowych,
- ▶ kwestie dotyczące odmowy zwrotu składki ubezpieczeniowej za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej.

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2012-2013 roku skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie został przedstawiony w Tabeli 6.3. w Aneksie 6, natomiast podział skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych – w Tabeli 6.4. w Aneksie 6.

W Tabeli 6.5. w Aneksie 6 zaprezentowany został ponadto przedmiotowy podział skarg dotyczących oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich Unii Europejskiej, które wpłynęły do UKNF w okresie objętym sprawozdaniem.

Skargi na działalność otwartych funduszy emerytalnych

W 2013 r. wpłynęło 37 skarg dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych, a także 2 skargi dotyczące Dobrowolnych Funduszy Emerytalnych prowadzonych przez PTE.

W stosunku do 2012 roku zanotowano spadek liczby skarg o około 90%, który jak się wydaje jest wynikiem wyeliminowania działalności akwizycyjnej funduszy w związku ze zmianą przepisów prawa.

Najliczniejsza grupa skarg na działalność OFE, które wpłynęły do UKNF, odnosiła się do nieprawidłowości dotyczących podziału i wypłat środków zgromadzonych na rachunku.

Większość tych skarg związana była z brakiem wiedzy lub niezrozumieniem przepisów prawa w tym zakresie. Przedmiotowy podział skarg w tym zakresie został przedstawiony w Tabeli 6.6. w Aneksie 6.

Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego

W 2013 r. wpłynęło 361 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania rynku kapitałowego. W porównaniu do 2012 roku liczba skarg wzrosła o około 30%.

Należy zauważyć, iż znacznemu (bo bez mała 100% wzrostowi) uległa liczba skarg dotycząca innych uczestników rynku finansowego. Wpływ na przedmiotowy wzrost skarg miała liczba skarg dotycząca wypełniania obowiązków informacyjnych spółek notowanych zarówno na rynku regulowanym, jak i rynku alternatywnym, a także sygnały dotyczące kwestii zarządzania spółką publiczną i realizacji praw korporacyjnych akcjonariuszy, a także sygnały o podejrzeniu manipulacji kursem instrumentu finansowego.

Najczęściej sygnalizowane problemy dotyczyły zarządzania spółką publiczną, kursu notowań instrumentu finansowego, a także praw korporacyjnych akcjonariuszy.

W przypadku towarzystw funduszy inwestycyjnych zastrzeżenia dotyczyły najczęściej nieprawidłowości w zakresie realizacji polityki inwestycyjnej. Ponadto zastrzeżenia budziły kwestie związane z jakością świadczenia usług oraz z wyceną jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych oraz zasady realizacji zleceń nabycia i umorzenia jednostek uczestnictwa.

Uwagi zgłaszane odnośnie działalności firm inwestycyjnych dotyczyły jakości świadczonych usług, w tym w szczególności realizacji zleceń.

Tabela 93. Liczba skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego w latach 2012-2013

Skargi skierowane do KNF dotyczące problematyki rynku kapitałowego	2012	%	2013	%
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych	75	27,08	65	18,01
Notowania na rynku regulowanym	10	3,61	12	3,32
Firmy inwestycyjne	92	33,21	88	24,38
Spółki prowadzące giełdę	4	1,44	5	1,39
Inni uczestnicy rynku kapitałowego	96	34,66	191	52,91
Razem	277	100	361	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2012-2013 skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego z podziałem na poszczególne segmenty rynku został przedstawiony odpowiednio w Tabelach: 6.7., 6.8. oraz 6.9. w Aneksie 6.

Działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego

Monitoring praktyk rynkowych stosowanych przez podmioty nadzorowane, ukierunkowanych bezpośrednio na ich klientów, jest konsekwencją kompleksowego podejścia do problematyki ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Prowadzone przez KNF w 2013 roku działania miały na celu identyfikację i eliminowanie praktyk rynkowych generujących istotne ryzyko prawne dla instytucji finansowych, a w szczególności praktyk naruszających przepisy prawa lub interesy nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego w określonym obszarze, poprzez zastosowanie odpowiednich środków nadzorczych lub inspirowanie samoregulacji rynku. Pośród szeregu podejmowanych przez KNF działań dotyczących praktyk rynkowych podmiotów nadzorowanych należy wymienić w szczególności następujące:

Analiza praktyki dostawców usług płatniczych w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (dalej: „Ustawa”)

Zakresem analizy objęto kwestie związane z wywiązywaniem się dostawców usług płatniczych z obowiązku udostępniania i przekazywania użytkownikom niezbędnych informacji wymaganych Ustawą, oceny materiałów reklamowych oraz diagnozy zagrożeń związanych z interpretacją przepisów Ustawy. W wyniku badania omawianej praktyki stwierdzono nieprawidłowości w zakresie realizacji obowiązków, w tym informacyjnych, nałożonych Ustawą. W związku z powyższymi wynikami, w uzasadnionych przypadkach podjęto indywidualne działania nadzorcze.

Analiza praktyki banków w zakresie umożliwiania przekroczenia salda rachunku

Analiza wykazała występowanie w działalności szeregu banków praktyki, polegającej na umożliwieniu przekroczenia salda rachunku. Podstawa takiej praktyki zawarta jest zwykle w treści opracowanych jednostronnie przez banki wzorców umów, które nie zawierają pełnego zakresu informacji wymaganych przez ustawę o kredycie konsumenckim. Niniejsza praktyka wzbudziła wątpliwości organu nadzoru. Z uwagi na powyższe Komisja Nadzoru Finansowego przygotowała stanowisko w tej sprawie, które w styczniu 2014 r. zostało przekazane do ZBP i KZBS.

Analiza praktyki banków w zakresie oferowania kart płatniczych wyposażonych w funkcjonalność płatności zbliżeniowych

Przeprowadzona analiza poziomu bezpieczeństwa kart płatniczych, wyposażonych w funkcjonalność płatności zbliżeniowych, z punktu widzenia ich posiadaczy wykazała możliwość występowania dodatkowych czynników ryzyka związanego z tego typu kartami płatniczymi. Jednakże z uwagi na wkomponowane zabezpieczenia płatności zbliżeniowych, poziom ryzyka nie powinien być istotnie większy od ryzyka związanego z korzystaniem z tzw. tradycyjnych kart płatniczych. Wyniki dokonanej analizy były wykorzystane podczas prowadzenia prac w zakresie kart zbliżeniowych przez Radę ds. Systemu Płatniczego, w której uczestniczyli m.in. przedstawiciele organu nadzoru. Efektem tych prac było opracowanie rekomendacji w zakresie bezpieczeństwa kart zbliżeniowych z dnia 30 września 2013 roku.

Analiza wzorców umów pod kątem stosowania postanowień tożsamych lub zbliżonych do postanowień widniejących w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych w zakresie opłaty likwidacyjnej

W ramach przeprowadzonej analizy wzorców w zakresie pobierania opłat w związku z wykupem ubezpieczenia na życie ustalono szereg postanowień, które w swej istocie odpowiadały postanowieniom zakwestionowanym uprzednio przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jako niedozwolone postanowienia umowne.

Stosowanie klauzul o podobnym skutku do postanowień już wpisanych do rejestru niesie ze sobą poważne ryzyko dla zakładów ubezpieczeń. Ponadto podmioty nadzorowane działające w innych sektorach rynku finansowego również zamieszczają w swoich wzorcach postanowienia funkcjonujące podobnie do postanowień niedozwolonych. Dlatego przygotowane jest stanowisko nadzorcze, którego celem będzie zwrócenie uwagi podmiotów nadzorowanych na konsekwencje stosowania tego typu postanowień, jak również na potrzebę dołożenia należytej staranności w zakresie konstrukcji wzorców umownych.

Pozostałe działania dotyczące eliminacji praktyk rynkowych naruszających interesy klientów instytucji finansowych dotyczyły między innymi:

- ▶ praktyki banku w zakresie rzetelnego i prawidłowego przekazywania klientom materiałów informacyjnych dotyczących naliczania odsetek z lokaty,
- ▶ analizy występowania ryzyka nielegalnego wykorzystywania tzw. kart przedpłaconych (prepaid),
- ▶ praktyki banków związanej ze stosowaniem ustawy o kredycie konsumenckim,
- ▶ praktyki banku związanej z praktykami sprzedażowymi produktów o charakterze inwestycyjnym,

- ▮ praktyki banku związanej z organizowaniem promocji,
- ▮ praktyki podmiotu współpracującego z dostawcą usług płatniczych w zakresie realizacji tych usług,
- ▮ analizy praktyki banku w zakresie udostępniania informacji o zmianie wzorca umowy oraz treści zmienionego wzorca.

Analiza rzetelności przekazu reklamowego podmiotów nadzorowanych

W celu ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego przed nierzetelnymi informacjami reklamowymi, Komisja Nadzoru Finansowego prowadziła monitoring przekazów reklamowych, polegający na przeglądzie materiałów informacyjno-reklamowych publikowanych przez, na zlecenie lub na rzecz podmiotów nadzorowanych przez KNF.

Monitoringiem były objęte przekazy reklamowe emitowane w wytypowanych tytułach prasowych i kanałach telewizyjnych. Wybiórczo dokonywane były przeglądy stron internetowych nadzorowanych podmiotów, jak również popularnych portali, gdzie rozpowszechniane są przekazy o charakterze reklamowym. Prowadzony był również wycinkowy przegląd ulotek reklamowych i druków informacyjnych podmiotów nadzorowanych. Ponadto gromadzone były informacje o nieprawidłowościach przesyłane przez odbiorców usług finansowych, m.in. za pośrednictwem udostępnionego w serwisie internetowym KNF formularza, umożliwiającego przekazywanie sygnałów o budzących zastrzeżenia komunikatach reklamowych.

Ocena przekazu reklamowego miała na celu ustalenie, czy badane treści nie naruszały przepisów prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, w szczególności czy nie wprowadzały odbiorców reklamy w błąd na etapie przedkontraktowym.

W 2013 r. UKNF zakwestionował 72 mogące wprowadzać w błąd przekazy reklamowe instytucji finansowych. W 62 przypadkach interwencje nadzorcze dotyczyły sposobu nierzetelnego wywiązywania się z obowiązków nałożonych przez przepisy prawa w zakresie ustawy z dnia 12 maja

2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126 poz. 715). Podjęte działania są wynikiem dokonanego w pierwszej połowie roku monitoringu stron internetowych spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz banków spółdzielczych. Większość pozostałych interwencji dotyczyła naruszenia postanowień ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym w zakresie stosowania w reklamie sformułowań wprowadzających w błąd w przypadku reklam produktów i usług bankowych, ubezpieczeniowych i kapitałowych.

Obsługa Sądu Polubownego przy KNF

W maju 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego, dążąc do poprawy efektywności działania Sądu Polubownego przy KNF, przyjęła jednogłośnie nowy Regulamin Sądu.

Główne założenia nowej regulacji miały na celu:

- ▮ zaktywizowanie rynku poprzez włączenie izb i stowarzyszeń zrzeszających podmioty nadzorowane do współtworzenia składu Sądu Polubownego, poprzez możliwość rekomendowania Przewodniczącemu KNF kandydatów do pełnienia tych funkcji (w części 1/2 składu arbitrów i mediatorów),
- ▮ zapewnienie stronom faktycznego wpływu na wybór arbitra i mediatora poprzez wprowadzenie trzyosobowych składów orzekających i dwuosobowych zespołów mediacyjnych,
- ▮ uelastycznienie wyboru arbitra poprzez możliwość powołania arbitra ad hoc, spoza listy Arbitrów, przez Prezesa Sądu w porozumieniu z Przewodniczącym KNF,
- ▮ obniżenie kosztów postępowania mediacyjnego w sprawach o wartości przedmiotu sporu do 10 tys. zł.

Działania promocyjne podjęte w 2013 r. obejmowały inicjatywy medialne o charakterze informacyjno-promocyjnym (publikacja nowych ulotek, plakatu, modyfikacja strony internetowej Sądu) oraz usprawniające komunikację między arbitrami i mediatorami (uruchomienie forum arbitrów i mediatorów).

W 2013 roku prace dotyczące Sądu Polubownego przy KNF obejmowały obsługę merytoryczną i administracyjną kierowanych wniosków.

Tabela 94. Obsługa wniosków kierowanych do Sądu Polubownego (SP) przy KNF w 2013 r.

Wyszczególnienie	Łącznie	Postępowanie arbitrażowe	Postępowanie mediacyjne
Wnioski	171	40	131
Zgody	12	1	11
Sprawy pozytywnie załatwione na rzecz powoda bez wdawania się w spór (zawarto ugodę lub złożono propozycję ugody)	14	1	13
Odmowy	140	36	104
Inne (brak właściwości SP, niezupełnienie wniosku przez powoda)	1	1	0
Sprawy będące w toku (brak odpowiedzi podmiotu)	4	1	3

Źródło: opracowanie własne UKNF

W dniu 28 czerwca 2013 roku odbyło się I Zgromadzenie Ogólne Arbitrów i Mediatorów III kadencji Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego, w czasie którego Przewodniczący KNF wskazał na zasadność istnienia Sądu Polubownego przy KNF oraz konieczność wspierania dalszego jego rozwoju. Kluczowym tematem poruszonym podczas dyskusji przeprowadzonej w trakcie spotkania były

kwestie dotyczące promocji Sądu Polubownego przy KNF. Zgodnie z oczekiwaniami Przewodniczącego KNF, a także wnioskami pokontrolnymi NIK, w roku 2014 będą kontynuowane działania promocyjne wspomagające dalszy rozwój polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym w ramach Sądu Polubownego przy KNF.

7.5. Działania edukacyjne i informacyjne

UKNF, wypełniając ustawowe zadanie organu nadzoru w zakresie upowszechniania wiedzy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego, prowadzi od 2009 roku projekt Centrum Edukacji dla Uczestników Rynku – CEDUR, w ramach którego w okresie objętym sprawozdaniem realizowana była działalność szkoleniowa oraz wydawnicza. W roku 2013 zorganizowano 72 seminaria i warsztaty szkoleniowe skierowane przede wszystkim do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych, wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, instytucji ochrony praw konsumentów, a także nauczycieli *podstaw przedsiębiorczości i ekonomii w praktyce* oraz metodyków w zakresie nauczania ww. przedmiotów w szkołach ponadgimnazjalnych. W spotkaniach wzięło udział blisko 4,8 tys. uczestników.

Zestawienie seminariów i warsztatów szkoleniowych zorganizowanych w ramach projektu CEDUR w 2013 r. przedstawia Aneks 7.

Ponadto, zorganizowano udział przedstawicieli UKNF w charakterze prelegentów w 108 wydarzeniach zewnętrznych tj. panelach, kongresach i konferencjach, a także w ramach II edycji programu Akcjonariat Obywatelski 2012/2013 uruchomionego przez Ministerstwo Skarbu Państwa, w 5 warsztatach dla inwestorów, w których udział wzięło 665 osób.

Pracownicy UKNF przeprowadzili również cykl spotkań o tematyce finansowej pod hasłem „Finanse na wesoło”, dedykowany uczniom szkół podstawowych w ramach Warszawskiego Programu Lato w Mieście.

W okresie objętym sprawozdaniem opublikowano i dystrybuowano trzy broszury o charakterze edukacyjnym z cyklu Poradnik klienta usług finansowych: „Bank jako instytucja zaufania publicznego. Gwarancje prawne i instytucjonalne”, „Czy rata mojego kredytu nie jest za wysoka? Podstawy

matematyki finansowej” oraz „Elektroniczne metody płatności. Istota, rozwój, prognozy”. Innymi formami działań edukacyjnych prowadzonych w 2013 roku była organizacja II edycji Konkursu o Nagrodę Przewodniczącego KNF za najlepszą pracę doktorską z zakresu rynku finansowego oraz udział w XVII *Pikniku naukowym Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik*, największej w Europie imprezie plenerowej popularyzującej wiedzę.

Głównym narzędziem prowadzenia przez UKNF działań informacyjnych jest serwis internetowy, w którym w 2013 r. odnotowano prawie 8 mln odwiedzin.

W 2013 roku w mediach ukazało się 58 445 materiałów zawierających odniesienia do Komisji Nadzoru Finansowego, z czego: w Internecie – 49 706 (w tym ok. 31 tys. raportów ESPI), prasie – 5 021 oraz radiu i telewizji – 3 718.

Współpracując z mediami, UKNF prowadzi otwartą politykę komunikacyjną. Zadania w tym zakresie obejmują, m.in.:

- ▶ publiczne prezentowanie stanowisk oraz wyników prac Komisji i jej Urzędu,
- ▶ informowanie o działaniach, inicjatywach i programach podejmowanych przez Komisję i Urząd,
- ▶ komentowanie wydarzeń na rynku finansowym,
- ▶ odpowiadanie na pytania przedstawicieli mediów.

Zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.) i towarzyszącego jej rozporządzenia MSWiA, Komisja Nadzoru Finansowego jest zobowiązana do udostępnienia w określonym zakresie informacji na stronach podmiotowych „Biuletynu Informacji Publicznej” (BIP), wydzielonych, jako autonomiczna część serwisu internetowego Komisji. W ramach realizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej w 2013 r. rozpatrzono 136 wniosków o dostęp do informacji publicznej.

7.6. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

Współpraca z uczestnikami rynku finansowego

W 2013 roku kontynuowano spotkania kierownictwa UKNF z podmiotami nadzorowanymi oraz z organizacjami zrzeszającymi uczestników rynku finansowego. Inicjatywa ta ma przede wszystkim na celu rozwój standardów komu-

nikacji i współpracy z rynkiem, jak również zwiększa możliwości dokonania oceny poziomu satysfakcji wszystkich jego uczestników.

Kampania społeczna – „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz”

W 2013 r. UKNF kontynuował działania w ramach kampanii społecznej – „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz”.

Celem kampanii jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na ryzyka związane z zawieraniem umów finansowych, w tym przede wszystkim z zaciąganiem wysoko oprocentowanych krótkoterminowych pożyczek, tzw. „chwilówek”, oraz z korzystaniem z usług finansowych, które nie podlegają szczególnemu nadzorowi państwa. Akcja społeczna jest współorganizowana przez siedem instytucji publicznych: Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Komisję Nadzoru Finansowego, Mi-

nisterstwo Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Narodowy Bank Polski, Policję oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Za pośrednictwem witryny www.zanim-podpiszesz.pl można zapoznać się z podstawowymi informacjami dotyczącymi bezpieczeństwa na rynku finansowym, poznać cztery zasady bezpiecznego zaciągania pożyczek, użyć kalkulatorów finansowych, dowiedzieć się jakie kluczeki prawne są stosowane w umowach oraz uzyskać dostęp do kluczowych aktów prawnych. UKNF prowadzi infolinię, na której można uzyskać informacje, czy dany podmiot jest objęty nadzorem KNF.

Wyniki prac zespołu roboczego ds. rozwoju publicznego rynku długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych

Celem działania Zespołu było wypracowanie rozwiązań prawnych, podatkowych i regulacyjnych, przyczyniających się do rozwoju publicznego rynku długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych oraz sprzyjających zmianie niekorzystnej struktury bilansu banków, w których przeważają długoterminowe kredyty hipoteczne, finansowane w większości poprzez krótkoterminowe depozyty lub linie kredytowe z międzynarodowego rynku bankowego. Dodatkowym aspektem wziętym pod uwagę była konieczność podjęcia prac dostosowawczych do nowej dyrektywy ws. adekwatności kapitałowej banków (CRD), w której wiele uwagi poświęca się płynności i finansowaniu długoterminowemu.

W pracach zespołu oprócz pracowników UKNF uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Narodowego Banku Polskiego, Związku Banków Polskich, Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych, Polskiej Izby Ubezpieczeń oraz Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami.

Funkcjonujące w ramach Zespołu grupy robocze opracowały trzy raporty, zawierające diagnozę sytuacji oraz propozycje działań w następujących dziedzinach:

- ▶ emisja długoterminowych obligacji własnych przez banki, zarówno w walucie krajowej, jak i w walutach obcych,
- ▶ sekurytyzacja wierzytelności bankowych, w tym wierzytelności hipotecznych, z wykorzystaniem formy subpartycypacji,
- ▶ rozwój rynku listów zastawnych oraz wykorzystanie banków hipotecznych do pozyskania długoterminowego finansowania na podstawie jednorodnych portfeli kredytów hipotecznych.

Wśród najważniejszych barier rozwojowych, zidentyfikowanych przez wszystkie trzy wymienione grupy, na pierwszy plan wysuwają się kwestie podatkowe (liczne obciążenia podatkowe, niejednoznaczne przepisy i niespójne interpretacje podatkowe, zbędne formalności, nierówne traktowanie różnych grup nabywców papierów wartościowych), niedostateczna regulacja w zakresie postępowania upadłościowego

oraz nie w pełni efektywny system funkcjonowania ksiąg wieczystych (pracochłonne wpisy i ich koszt). Bariery te zmniejszają pewność prowadzenia działalności i zniechęcają potencjalnych inwestorów.

Stwierdzono również, że emisje obligacji własnych banków nie stanowią istotnego źródła finansowania ich działalności. Ponadto niektóre banki mogą mieć trudności w utrzymaniu na minimalnym poziomie miary płynności długoterminowej NSFR proponowanej w ramach pakietu Bazylea III. Za podstawową i najważniejszą barierę wpływającą na niski poziom emisji obligacji własnych banków uznano aktualną cenę rynkową tj. rynkowy poziom oprocentowania emisji długoterminowych, który stanowi znaczący koszt dla potencjalnych emitentów.

Problemem jest także niewielki udział banków hipotecznych w aktywach sektora bankowego. Obecnie obowiązują

jące w Polsce przepisy dotyczące emisji listów zastawnych są dość restrykcyjne, ale jest to niezbędne dla utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa tych instrumentów finansowych – w szczególności istotne jest to, że emitentem listów zastawnych mogą być wyłącznie wyspecjalizowane banki hipoteczne. Należy zatem wyraźnie odróżnić istniejące bariery rozwoju poszczególnych segmentów rynku od tych rozwiązań regulacyjnych, które sprzyjają bezpieczeństwu obrotu i zwiększają atrakcyjność emitowanych instrumentów finansowych dla inwestorów, zwłaszcza funduszy emerytalnych, zakładów ubezpieczeń czy niektórych funduszy inwestycyjnych, które ze względu na specyfikę swej działalności są naturalnymi i jednocześnie solidnymi nabywcami długoterminowych papierów wartościowych.

Szczegółowe wyniki prac Zespołu i wchodzących w jego skład grup roboczych są opublikowane na stronach internetowych UKNF.

Zespół ds. rynku międzybankowego

W 2013 r. z inicjatywy UKNF powołany został Zespół ds. rynku międzybankowego, którego celem było uzgodnienie kluczowych elementów dotyczących przyszłego kształtu rynku międzybankowego w Polsce w zakresie ustalania stawek referencyjnych WIBID i WIBOR, w szczególności wypracowanie adekwatnej formy nadzoru nad tym procesem. W skład zespołu weszli przedstawiciele UKNF, NBP, ZBP, Stowarzyszenia Rynków Finansowych ACI Polska oraz kilkunastu banków komercyjnych, w tym banków zrzeszających banki spółdzielcze.

Zadania zrealizowane przez Zespół obejmowały w szczególności:

- opracowanie propozycji formy i zasad nadzoru nad procesem ustalania stawek referencyjnych WIBID/WIBOR, w tym składu, kompetencji i formy finansowania *Rady ds. stawek referencyjnych WIBID i WIBOR*,
- analizę procesu ustalania stawek referencyjnych WIBID/WIBOR pod kątem wypełniania wytycznych EBA/ESMA w zakresie ustalania stawek referencyjnych oraz zaleceń

adresowanych przez EBA/ESMA do EURIBOR-EBF, wraz z opracowaniem propozycji niezbędnych zmian dostosowawczych,

- analizę procesu ustalania stawek referencyjnych WIBID/WIBOR pod kątem spełniania kryteriów CRR w zakresie zaliczania do tzw. indeksów szerokiego rynku,
- opracowanie propozycji kryteriów kwalifikacji banków do uczestnictwa w panelu kwotującym stawki referencyjne WIBID/WIBOR zapewniających optymalną liczbę uczestników panelu,
- analizę i opracowanie propozycji rozwiązań w innych wybranych kwestiach, np. liczby tenorów WIBID/WIBOR, wysokości kwot transakcyjnych.

Regulamin *fixingu stawek referencyjnych WIBID i WIBOR* przewidujący jego funkcjonowanie w nowej formule, w tym powołanie *Rady ds. stawek referencyjnych WIBID i WIBOR* dbającej o jakość i wiarygodność tych stawek, wszedł w życie z dniem 1 lipca 2013 roku.

Współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego (KNA) oraz ze środowiskiem biegłych rewidentów

W UKNF działa powołany przez Przewodniczącego KNF Komitet do spraw relacji z biegłymi rewidentami.

W 2013 r. Komitet ds. relacji z biegłymi rewidentami w ramach wykonywanych zadań podejmował między innymi działania w zakresie:

- ▶ współpracy z przedstawicielami UKNF wchodzącymi w skład KNA,
- ▶ zorganizowania spotkania z biegłymi rewidentami badającymi sprawozdania finansowe banków i zakładów ubezpieczeń w sprawie omówienia w ramach tzw. podstolików kwestii związanych z bancassurance,
- ▶ organizowania spotkań przedstawicieli UKNF z biegłymi rewidentami badającymi sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych, banków, zakładów ubezpieczeń,
- ▶ opiniowania propozycji Dyrektywy zmieniającej dyrektywę w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych w sprawie badania sprawozdań finansowych oraz Rozporządzenia KE w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek zainteresowania publicznego.

Współpraca z Narodowym Bankiem Polskim

UKNF prowadzi stałą dwustronną współpracę w zakresie wymiany informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań banku centralnego i organu nadzoru nad rynkiem finansowym. Zasady współpracy określa obustronna umowa dotycząca współpracy oraz wymiany informacji pomiędzy KNF a NBP. Na mocy umowy organ nadzoru przekazywał w 2013 r. do NBP szereg danych dotyczą-

cych sektora ubezpieczeniowego. Współpracował również w przygotowaniu badania oceniającego koszty wprowadzenia sprawozdawczości sektora ubezpieczeniowego na potrzeby Europejskiego Banku Centralnego (tzw. ankieta *fact-finding*), które zostało przeprowadzone przez NBP wśród krajowych zakładów ubezpieczeń w czerwcu i lipcu 2013 roku.

Współpraca z innymi instytucjami

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF współpracował w szczególności z:

- ▶ Głównym Urzędem Statystycznym (GUS): przekazywanie do GUS danych o sektorze ubezpieczeń i reasekuracji w zakresie Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej za 2013 r. oraz przygotowywanie programów badań na lata 2014 oraz 2015,
- ▶ Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym (UFG): Zasady współpracy pomiędzy KNF a UFG określa umowa o współpracy oraz wymianie informacji pomiędzy KNF a UFG. Na mocy umowy KNF oraz UFG wymieniał się informacjami dotyczącymi ubezpieczeń komunikacyjnych oraz obowiązkowych,
- ▶ Polską Izbą Ubezpieczeń (PIU) poprzez udział pracowników UKNF w charakterze prelegentów podczas konferencji organizowanych przez PIU, jak również podczas prac Komisji, Podkomisji, Zespołów i Grup Roboczych działających w ramach PIU.

Organizacja Urzędu Komisji

42

30

75

30

16

42

8

8. Organizacja Urzędu Komisji

Komisja Nadzoru Finansowego i Przewodniczący Komisji wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Komisji, działającego na podstawie statutu nadanego Zarządzeniem Nr 172 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 listopada 2006 r. (M.P. z 2013 r., poz. 798), który był kilkakrotnie zmieniany. Ostatnia zmiana statutu została dokonana Zarządzeniem Nr 96 Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2012 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (M.P. z 2012 r. poz. 833).

Urzędem kieruje Przewodniczący Komisji przy pomocy Zastępców Przewodniczącego oraz dyrektorów komórek organizacyjnych. Zadania komórek organizacyjnych UKNF określa regulamin organizacyjny Urzędu nadawany zarządzeniem Przewodniczącego Komisji.

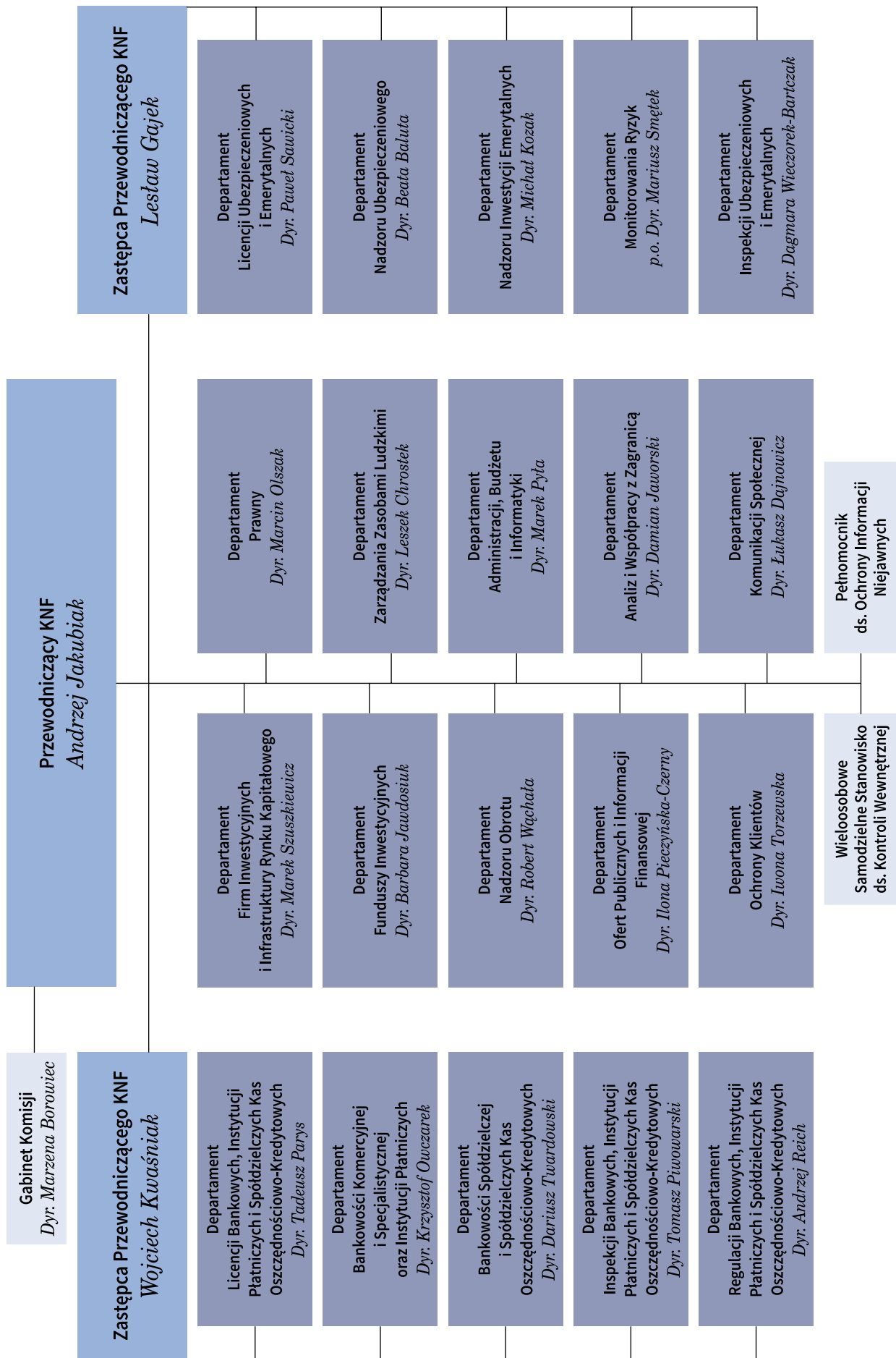
W Urzędzie funkcjonuje system kontroli zarządczej, zdefiniowanej jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem,

efektywny, oszczędny, skuteczny i terminowy. Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności: zgodności działania z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji i zarządzania ryzykiem.

Ponadto, w celu zapewnienia adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej, wdrożone są zasady zarządzania ryzykiem w UKNF. Ich celem jest zapewnienie mechanizmów identyfikowania ryzyk zagrażających zgodnej z prawem, efektywnej, oszczędnej i terminowej realizacji celów i zadań UKNF, określenie skutków i wag tych ryzyk oraz podejmowanie adekwatnych środków zaradczych w celu ograniczenia zidentyfikowanych ryzyk.

Rok 2013 był kolejnym rokiem funkcjonowania w UKNF budżetu zadaniowego zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

Schemat: Struktura organizacyjna Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego według stanu na 31.12.2013 r.

Budżet Urzędu Komisji

UKNF jest jednostką budżetową. Wydatki Urzędu są pokrywane bezpośrednio z budżetu państwa, a dochody Urzędu są dochodami budżetowymi odprowadzanymi na rachunek budżetu państwa. Jako podmiot sektora finansów publicznych Urząd prowadzi gospodarkę finansową zgodnie z przepisami prawa, w szczególności Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1240, z późn. zm.), Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 113 poz. 759, z późn. zm.) i ustawy budżetowej oraz zgodnie z rocznym planem finansowym.

Podobnie jak w wielu krajach europejskich, koszty państwowego nadzoru nad rynkiem finansowym są pokrywane z obowiązkowych opłat podmiotów nadzorowanych.

Nieprzeznaczonymi na pokrycie kosztów nadzoru dochodami budżetu państwa są opłaty pobierane przez Urząd Komisji za dokonywane czynności urzędowe związane z egzaminami brokerskimi i aktuarialnymi. Ponadto dochodami budżetu państwa są kary finansowe nakładane przez Komisję Nadzoru Finansowego na nadzorowane podmioty oraz na członków ich organów za działalność niezgodną z prawem.

Dochody budżetowe UKNF na 2013 rok zaplanowano na poziomie 209 960 tys. zł, natomiast wyniosły one memoriałowo 243 540 tys. zł, a kasowo – 127 132 tys. zł. Podstawową część tych dochodów stanowiły wpłaty nadzorowanych podmiotów na pokrycie kosztów nadzoru. Kary nałożone na nadzorowane podmioty i zapłacone oraz inne dochody niestanowiące kosztów nadzoru wyniosły 4 705 tys. zł.

Na 2013 rok przygotowany został budżet w wysokości 202 749 tys. zł (202 734 tys. zł oraz 15 tys. zł) o 6,1 mln zł tj. o 2,9 punkty procentowe niższy niż budżet roku 2012, przy znacznym zwiększeniu obowiązków nadzorczych wynikających ze wzrostu skali działalności rynku finansowego i zwiększenia liczby podmiotów nadzorowanych, a także pomimo nałożenia przez Ustawodawcę na Komisję Nadzoru Finansowego dodatkowych zadań nadzorczych wynikających z objęcia państwowym nadzorem nowych segmentów rynku, w tym biur usług płatniczych, krajowych instytucji płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

Wydatki przeznaczone w budżecie na działalność Komisji w roku 2013 zostały zaplanowane w kwocie 206 015 tys. zł w tym:

• wydatki w dziale 758 Różne rozliczenia	202 734 tys. zł,
• wydatki w dziale 752 Obrona Narodowa	15 tys. zł,
• rezerwy celowe	3 266 tys. zł.

W związku z planowaną autopoprawką do Ustawy budżetowej na rok 2013, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego przeprowadził szczegółową analizę wydatków planowanych do realizacji do końca 2013 roku. Została ona przeprowadzona w oparciu o analizę zobowiązań wynikających z umów zawartych w latach poprzednich, stanu zaangażowania wydatków na 30 czerwca 2013 r. oraz Planu Zamówień Publicznych UKNF na II półrocze 2013 r. kierując się przy tym wskazanymi w piśmie Ministra Finansów zasadami tj.:

- oszczędności w wydatkach nie powinny mieć negatywnego wpływu na sytuację obywateli,
- oszczędności nie będą powodowały powstania zobowiązań Skarbu Państwa,
- nie powstaną negatywne konsekwencje w budżecie zadaniowym.

W rezultacie przeprowadzonej analizy, po konsultacji z Kolegium Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, podjęto decyzję o zmniejszeniu planowanych wydatków w obszarze zakupów inwestycyjnych (paragraf 6060 klasyfikacji budżetowej) w 2013 roku o kwotę 7 mln zł, przesuując realizację zakupów na rok 2014. Następnie zgodnie z autopoprawką do ustawy budżetowej zmniejszono o 7 mln zł wydatki majątkowe, co spowodowało, że plan finansowy UKNF na 2013 rok wynosił 199 015 tys. zł. Kwota rzeczywiście wydatkowana w 2013 r. wyniosła 187 784 tys. zł, co oznacza, iż wskaźnik realizacji budżetu wyniósł 94,4%.

Rok 2013 był rokiem racjonalnego, celowego i oszczędnego wydatkowania środków publicznych.

Realizując zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2013, Komisja opracowała i przedłożyła Ministrowi Finansów projekt swojego budżetu na dany rok budżetowy w układzie tradycyjnym i zadaniowym.

W Tabelach 95 i 96 przedstawiono w układzie tradycyjnym plan i wykonanie dochodów i wydatków budżetu zrealizowanych w 2013 roku, w porównaniu do roku 2012.

Tabela 95. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2013 roku

Dochody budżetowe	Plan 2012 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2012 (memoriałowo)		Plan 2013 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2013 (memoriałowo)		Plan roku 2013 do 2012 (w %)	Wykonanie roku 2013 do 2012 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wpłaty zakładów ubezpieczeń na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową i brokerską	24 680,0	28 198,9	114	26 700,0	30 998,0	116	108,0	109,9
Wpłaty PTE na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością OFE	16 454,0	17 643,9	107	16 400,0	20 322,5	124	99,7	115,2
Wpłaty rynku kapitałowego na pokrycie kosztów nadzoru	39 077,0	39 729,6	102	37 000,0	37 585,7	102	94,7	94,6
Wpłaty nadzorowanych podmiotów rynku bankowego na pokrycie kosztów nadzoru (banki komercyjne, spółdzielcze, Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe, Biura Usług Płatniczych, Krajowe Instytucje Płatnicze)	128 656,0	202 457,6	157	125 400,0	149 929,0	120	97,5	74,1
Oplaty pobrane z tytułu czynności związanych z egzaminami brokerskimi i na aktuariuszy oraz na agentów ubezpieczeniowych	360,0	554,3	154	400,0	475,2	119	111,1	85,7
Kary nałożone na nadzorowane podmioty	4 000,0	3 215,7	80	4 000,0	3 906,5	98	100,0	121,5
Pozostałe	108,0	2 535,7	2 348	60,0	323,1	540	55,6	12,7
Ogółem	213 335,0	294 335,7	138	209 960,0	243 540,0	116	98,4	82,7

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

Tabela 96. Wykonanie planu wydatków KNF w 2013 roku

Wydatki budżetowe	Plan 2012 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2012		Plan 2013 (w tys. zł) po zmianach	Wykonanie planu 2013		Plan roku 2013 do 2012 (w %)	Wykonanie roku 2013 do 2012 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
Wydatki z tytułu wynagrodzeń łącznie z narzutami i pochodnymi na wynagrodzenie	119 038,0	114 990,7	97	124 456,8	119 145,0	95,7	104,6	103,6
Wydatki pozapłacowe, w tym:	89 829,0	58 089,1	65	74 558,2	68 639,0	92,1	83,0	118,2
– wydatki bieżące	60 129,0	42 086,0	70	53 558,2	50 634,0	94,5	89,1	120,3
– wydatki majątkowe	29 700,0	16 003,1	54	21 000,0	18 005,0	85,7	70,7	112,5
Ogółem	208 867,0	173 079,8	83	199 015,0	187 784,0	94,4	95,3	108,5

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

Na podstawie przepisów art. 2 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 22 stycznia 2010 r. wykonanie budżetu państwa w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego kontrolowane jest corocznie przez Najwyższą Izbę Kontroli, a wynikiem kontroli jest publikowana na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej NIK ogólnodostępna informacja o wynikach kontroli oraz wystąpienie pokontrolne. Ponadto, zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 27

sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, sprawozdanie z wykonania budżetu Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w formie tabelarycznej i opisowej jest przekazywane do Ministerstwa Finansów, zaś do końca drugiego kwartału każdego roku sporządzane jest sprawozdanie z wykonania budżetu KNF dla Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP oraz dla Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Senatu RP.

Tabela 97. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2013 roku w porównaniu do 2012 roku

Nazwa rynku	2012		2013		w relacji do poprzedniego roku	
	plan (w tys. zł)	wykonanie (w tys. zł)	plan (w tys. zł)	wykonanie (w tys. zł)	plan (2012=100)	wykonanie (2012=100)
Rynek kapitałowy	39 077,0	36 551,0	37 000,0	39 135,0	94,7	107,1
Rynek ubezpieczeniowy	24 680,0	25 832,0	26 700,0	29 920,0	108,2	115,8
Rynek emerytalny	16 454,0	12 535,0	16 400,0	12 470,0	99,7	99,5
Rynek bankowy	128 656,0	98 162,0	125 400,0	105 873,0	97,5	107,9
Ogółem	208 867,0	173 080,0	205 500,0	187 398,0	98,4	108,3

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

W związku z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2013 Komisja Nadzoru Finansowego opracowała również projekt budżetu w układzie zadaniowym. Komisja Nadzoru Finansowego na realizację zadania 4.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym w 2013 roku, zgodnego z „Kata-

logiem funkcji, zadań, podzadań i działań na rok 2013” zaplanowała kwotę 199 000 tys. zł. Komisja Nadzoru Finansowego na realizację zadania 11.4.2.4.W Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców zaplanowała kwotę 15 tys. zł.

Budżet Urzędu Komisji w układzie zadaniowym przedstawiony został w Tabeli 98.

Tabela 98. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego

Nr	Nazwa funkcji/ zadania/podzadania	Plan na 2013 r. po zmianach	Wykonanie planu na 31.12.2013 r.
4.	Zarządzanie finansami państwa	199 000,0	187 769,0
4.4.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	199 000,0	187 769,0
4.4.1.	Nadzór nad podmiotami rynku kapitałowego	39 250,0	39 208,0
4.4.2.	Nadzór nad działalnością zakładów ubezpieczeń	30 000,0	29 976,0
4.4.3.	Nadzór nad działalnością rynku emerytalnego	12 500,0	12 494,0
4.4.4.	Nadzór bankowy	117 250,0	106 091,0
11.	Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic	15,0	15,0
11.4.2.4.W	Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców	15,0	15,0

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

Zadanie 4.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym.

Celem zadania było zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego. Wspomniany cel miał zostać osiągnięty poprzez:

- ▶ prowadzenie postępowań kontrolnych (inspekcji kompleksowych i problemowych) w nadzorowanych podmiotach,

których sposób prowadzenia zależał od wybranych w danym przypadku czynności inspekcyjnych, przepisów prawa w zakresie kontroli oraz od stopnia skomplikowania problemu, a przez to wpływał na ilość dedykowanych zasobów,

- ▶ przeprowadzenie postępowań administracyjnych polegających na rozpatrywaniu wniosków składanych przez podmioty nadzorowane i wydawaniu decyzji, procedowanie których uzależnione było od stopnia złożoności sprawy oraz jakości i kompletności dokumentacji złożonej przez stronę.

Do monitorowania realizacji zadania 4.4. zastosowano następujący miernik:

- średnią ważoną liczby zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty oraz liczby zakończonych postępowań inspekcyjnych w podmiotach

nadzorowanych w stosunku do liczby postępowań inspekcyjnych planowanych.

Przyjęty miernik został zastosowany po raz pierwszy w budżecie Komisji Nadzoru Finansowego w układzie zadaniowym za rok 2013 i wyniósł 100,95%.

Rozwój technologii informatycznych

W ramach opracowanego w roku 2012 planu nakładów inwestycyjnych na rozwój technologii informatycznych na lata 2012-2016, działania w obszarze informatyki w 2013 roku skupiły się w szczególności na:

- uruchomieniu działań zmierzających do zapewnienia dla środowiska informatycznego UKNF dwóch w pełni profesjonalnych, niezależnych Centrów Przetwarzania Danych,
- unowocześnieniu i podniesieniu wydajności platformy technicznej dla kluczowych systemów informatycznych w UKNF.

W 2013 r. przeprowadzony został niezależny audyt w obszarze infrastruktury informatycznej i systemów informatycznych UKNF, w wyniku którego, kierownictwu UKNF przedstawiono:

- kompleksową analizę oraz ocenę stanu funkcjonowania infrastruktury i systemów informatycznych w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego,
- ocenę ryzyka i zagrożeń związanych z funkcjonowaniem audytowanych obszarów,
- rekomendację podjęcia niezbędnych działań w audytowanych obszarach.

Wyniki audytu będą miały wpływ na:

- optymalizację funkcjonowania obszaru informatyki w UKNF,
- ograniczenie ryzyka operacyjnego oraz zagrożeń związanych z infrastrukturą i systemami informatycznymi

mogącymi wpłynąć na ciągłość funkcjonowania UKNF, strategię informatyzacji UKNF w perspektywie średnio i długookresowej.

Do najważniejszych zadań realizowanych w 2013 r. należy zaliczyć:

- stworzenie klastra niezawodnościowego dla Elektronicznego Systemu Przekazywania Informacji (ESPI) w celu podniesienia wydajności i niezawodności procesu przesyłania informacji na rynku kapitałowym przy zachowaniu wymaganego poziomu bezpieczeństwa,
- uruchomienie produkcyjne jednego z dwóch planowanych centrów Wysokodostępnego Środowiska Przetwarzania Danych w UKNF,
- podniesienie bezpieczeństwa danych przetwarzanych w UKNF w wyniku modernizacji środowiska poczty elektronicznej oraz środowiska kopii zapasowych,
- dostosowanie systemów UKNF do współpracy z nowym systemem informatycznym Giełdy Papierów Wartościowych,
- wdrożenie nowych rozwiązań w obszarze wsparcia informatycznego dla procesu analizy informacji sprawozdawczych banków w zakresie rozwiązań technologicznych i aplikacyjnych,
- rozpoczęcie prac nad wdrożeniem w UKNF systemów realizujących wymagania Unii Europejskiej w obszarze sprawozdawczości finansowej na rynku bankowym, kapitałowym i ubezpieczeniowym (projekt ITS – Implementing Technical Standards).

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Priorytetowe działania podejmowane w roku 2013 przez UKNF w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi koncentrowały się na zapewnieniu właściwych zasobów do realizacji zwiększonych zadań nadzorczych.

Działania te wpisały się w proces zainicjowany wzmocnieniem etatowym komórek organizacyjnych zajmujących się problematyką instytucji płatniczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Dalsze prace obejmujące proces analizy zasobów kadrowych, w tym struktury zatrudnienia i wyników ocen pracowniczych doprowadziły w kilku przypadkach do reorganizacji wewnętrznych struk-

tur komórek organizacyjnych Urzędu i wewnętrznych ruchów kadrowych, w konsekwencji czego nastąpiła dalsza optymalizacja procesów zarządczych i lepsze dopasowanie zadań służbowych do zmieniających się wymagań nadzorczych. Optymalizacja procesów i zasobów kadrowych umożliwiła pozyskanie osób o wymaganych kwalifikacjach odpowiadających istniejącym, bądź nowoutworzonym stanowiskom pracy.

W sumie w roku 2013 poza bieżącym uzupełnianiem wakatów powstałych w wyniku bieżącej fluktuacji, wypełniono 28 nowych etatów dedykowanych do prac wynikających

ze zwiększonych obowiązków nadzorczych. Dodatkowo, po uruchomieniu w IV kwartale 2013 roku rezerwy celowej na dalsze etaty związane z nadzorem nad nowymi podmiotami, jeszcze w tym samym roku zatrudniono kolejne 4 osoby. Stanowiło to duże wyzwanie organizacyjne z uwagi na charakter zadań nadzorczych realizowanych przez KNF i wymagania wobec kandydatów do pracy obejmujące zarówno wiedzę ekonomiczną, jak i prawniczą, a także umiejętności analityczne, regulacyjne i wiedzę z zakresu funkcjonowania rynków finansowych.

Plan zatrudnienia na 2013 rok wynosił 949 etatów i został zwiększony o 28 etatów przyznanych z rezerwy celowej w październiku 2013 roku. Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosił 930,28 etatów (nie uwzględniono umów na zastępstwo).

Wskaźnik fluktuacji w roku 2013 wyniósł 7,25%. Dla porównania w latach 2009 – 2012 wynosił on odpowiednio: 17,01%, 7,1%, 9,73% i 8,24%. Wskaźniki te świadczą o stabilizacji zatrudnienia i utrzymaniu fluktuacji na niewysokim, kilkuprocentowym poziomie, co sprzyja optymalizacji procesów pracy i jej organizacji.

Ze względu na liczbę podmiotów nadzorowanych i rodzaj świadczonych przez nie usług, działania kontrolne podejmowane przez pracowników Urzędu obejmują coraz szerszy aspekt działalności podmiotów – przykładem takim jest obszar IT. Wyzwaniem w sferze zarządzania zasobami ludzkimi na kolejne lata będzie stworzenie profili stanowisk odpowiadających temu obszarowi i pozyskanie do pracy kandydatów z kwalifikacjami obejmującymi szeroko rozumiane kompetencje informatyczne i wiedzę w zakresie bezpieczeństwa informacji. W szerszym kontekście dużym wyzwaniem będzie efektywne zarządzanie funduszem wynagrodzeń zarówno w aspekcie rosnących wymagań kompetencyjnych

i pozyskiwania nowych pracowników, jak i utrzymania już wykwalifikowanej kadry urzędniczej UKNF.

W 2013 r., w ramach działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników, zrealizowano wiele inicjatyw szkoleniowych zgłaszanych do realizacji przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu. W celu zaspokojenia w najszerszym zakresie potrzeb Urzędu i oczekiwań pracowników, programy wszystkich szkoleń były przygotowywane w oparciu o wskazania i szczegółowe opisy założeń do programów oraz konsultowane ze specjalistami w danej dziedzinie, a następnie akceptowane przez kierownictwo zgłaszających je do realizacji komórek organizacyjnych. W ciągu roku zorganizowano szkolenia grupowe z 82 tematów, w tym 11 szkoleń e-learningowych, z których korzystać mogli wszyscy pracownicy. Szkolenia obejmowały głównie zagadnienia z obszarów: bankowość i ryzyko, sprawozdawczość i rachunkowość, rynki finansowe, fundusze inwestycyjne, ubezpieczenia oraz szeroko pojęte zagadnienia prawne.

W wyniku prowadzonej na bieżąco analizy potrzeb, procesy szkoleń grupowych wspomagane były przez szkolenia indywidualne, w których w roku 2013 uczestniczyło 526 pracowników, w tym w szkoleniach krajowych 388, a w szkoleniach zagranicznych 138. W 2013 roku utrzymuje się tendencja zwiększonego udziału pracowników w szkoleniach zagranicznych, udział w których kształtował się w poszczególnych latach następująco: 94, 127, 104 i 143. Ma to istotne znaczenie ze względu na szeroką współpracę z unijnymi instytucjami nadzorczymi oraz obecność UKNF na forum międzynarodowym.

Intensywność szkoleń realizowanych w 2013 roku obrazuje wskaźnik 4,9 osobodnia szkoleniowego, co stanowi 39 godzin szkolenia przypadających na jednego pracownika. Dla porównania w latach 2009-2012 wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 38, 26, 37 i 43 godziny.

Zadania realizowane w zakresie bezpieczeństwa i ochrony informacji przetwarzanych w UKNF

W 2013 r. realizowano zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną informacji niejawnych, ochroną fizyczną i przygotowaniem obronnymi. Do najważniejszych z nich należało:

- ▶ realizacja obowiązków wynikających z przepisów ustaw o ochronie informacji niejawnych i o ochronie osób i mienia, oraz innych ustaw branżowych,
- ▶ realizacja obowiązków związanych z planowaniem obronnym i pozamilitarnymi przygotowaniem obronnymi,
- ▶ bieżąca współpraca z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK),
- ▶ wypełnianie obowiązku wynikającego z art. 47 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,

- ▶ współpraca z organami oraz instytucjami działającymi w obszarze bezpieczeństwa państwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa systemu finansowego,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie systemów ochrony fizycznej w pomieszczeniach i budynkach Urzędu,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie zadań w obszarze zarządzania kryzysowego, planowania awaryjnego oraz ciągłości działania.

W zakresie powyższych zadań w okresie objętym sprawozdaniem m.in.:

- ▶ wzmocniono system ochrony informacji niejawnych w UKNF, w szczególności związany ze strefami ochronnymi i specjalną strefą ochronną,
- ▶ zrealizowano cykl szkoleń dotyczących obronności państwa w kontekście zadań UKNF,
- ▶ uaktualniono Plan Operacyjny Funkcjonowania Urzędu oraz Narodowy Kwestionariusz Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych w zakresie UKNF,
- ▶ uaktualniono Plan Awaryjny Urzędu KNF oraz uruchomiono projekt aktualizacji Planu Ciągłości Działania,
- ▶ rozbudowano systemy kontroli dostępu oraz sygnalizacji pożaru w obiektach Urzędu,
- ▶ przeprowadzono audyty bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (testy zewnętrzne i analiza bezpieczeństwa udostępnianych interakcyjnych aplikacji sieciowych),
- ▶ opracowano wewnętrzne regulacje tworzące System Bezpieczeństwa Informacji w UKNF.

Kontrole wewnętrzne i skargi na działalność Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz postępowanie pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

W 2013 r. w UKNF realizowane były zadania związane z prowadzeniem kontroli wewnętrznych, których celem było w m.in.:

- ▶ bieżące sprawdzanie skuteczności sprawowania kontroli funkcjonalnej w Urzędzie Komisji,
- ▶ kontrola zgodności działania komórek organizacyjnych, zespołów roboczych lub komitetów z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi Urzędu Komisji,
- ▶ badanie funkcjonowania Urzędu Komisji pod kątem legalności, celowości oraz terminowości w realizowanych zadaniach, a także wskazywanie sposobu i środków ja-

kie należy zastosować w celu usunięcia nieprawidłowości i zapobieganie ich powstawaniu.

W okresie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. przeprowadzonych zostało przez komórkę kontroli wewnętrznej UKNF 9 kontroli planowanych – problemowych oraz 1 kontrola doraźna-problemowa.

W 2013 r. realizowano również czynności wyjaśniające w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących pracy UKNF oraz postępowania pracowników Urzędu. W tym zakresie wpłynęło 65 pism od 52 skarżących.

Kontrole zewnętrzne

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykonanie budżetu państwa w 2012 roku w części 70 Komisja Nadzoru Finansowego. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła planowanie i realizację dochodów budżetowych i działania podejmowane w celu odzyskania należności oraz pozytywnie oceniła realizację wydatków w ramach budżetu KNF. Wskazane w trakcie kontroli przez inspektorów NIK uchybienia dotyczyły kwalifikacji niektórych wydatków do właściwych paragrafów klasyfikacji wydatków budżetowych oraz funkcjonowania systemu sprawozdawczości finansowej. Wszystkie

uchybień zostały skorygowane w trakcie kontroli. Uwagi i wnioski pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli zostały wdrożone w 2013 roku i w całości zrealizowane.

Ponadto, w okresie objętym sprawozdaniem została przeprowadzona kontrola NIK w zakresie Funkcjonowania systemu ochrony praw klientów instytucji finansowych. W wyniku kontroli, Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła działalność Komisji Nadzoru Finansowego i jej Urzędu w zakresie ochrony praw klientów instytucji finansowych w okresie od początku 2011 r. do końca I półrocza 2013 r.

Aneksy

Aneksy

Aneks 1. Informacje o uchwałach, decyzjach administracyjnych i postanowieniach wydanych przez KNF w 2013 roku

Tabela 1.1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w 2013 roku

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku	27
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu banku	11
Udzielenie zezwolenia na połączenie banków	5
Odwołanie kuratora nadzorującego wykonanie programu postępowania naprawczego	1
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji	4
Zawieszenie w czynnościach osoby pełniącej funkcję Prezesa Zarządu Banku	2
Zawieszenie w czynnościach osoby pełniącej funkcję Wiceprezesa Zarządu Banku	2
Udzielenie zezwolenia na nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego	4
Wskazanie warunków, które w interesie dobra ogólnego oddział instytucji kredytowej będzie zobowiązany spełniać przy prowadzeniu działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	3
Decyzja w sprawie wystąpienia do Zarządu banku z żądaniem zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia	1
Inne	14
Razem:	74
Sprawy dotyczące sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	
Określenie wzoru wniosku o wydanie zezwolenia na utworzenie spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej	1
Ustalenie innych form utrzymania rezerwy płynnej w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych	1
Ustanowienie zarządcy komisarycznego	3
Odmowa zatwierdzenia na stanowisko prezesa zarządu skok	1
Zatwierdzenie na stanowisko prezesa zarządu skok	9
Odmowa wydania zezwolenia na połączenie kas	1
Inne	1
Razem:	17
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Udzielenie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	16
Odmowa wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
Razem:	17

Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń	7
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń	11
Nażalenie kary pieniężnej	10
Umorzenie postępowania	3
Utrzymanie decyzji w mocy	2
Uchylenie decyzji	1
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń	5
Wydanie zezwolenia na zmianę rzeczowego zakresu działalności zakładu ubezpieczeń	1
Powiadomienie o planie połączenia towarzystw ubezpieczeń	1
Razem:	41
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego	8
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego	10
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu otwartego funduszu emerytalnego	10
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	6
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	7
Udzielenie zezwolenia na nabycie akcji powszechnego towarzystwa emerytalnego	3
Udzielenie zezwolenia na przejęcie zarządzania otwartym funduszem emerytalnym przez powszechne towarzystwo emerytalne	1
Cofnięcie zezwolenia na utworzenie powszechnego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego	8
Ustalenie średniej ważonej stopy zwrotu i minimalnej wymaganej stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych oraz kwoty niedoboru w otwartych funduszach emerytalnych	2
Nażalenie kary na powszechne towarzystwo emerytalne	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego funduszu emerytalnego	5
Udzielenie zezwolenia na nabycie akcji pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	2
Utrzymanie decyzji w mocy	1
Razem:	68
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	
Udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)	5
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	10
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI	1
Udzielenie zgody na zmianę depozytariusza	27
Nażalenie kar pieniężnych na TFI	6
Nażalenie kar pieniężnych na podmioty	24
Nażalenie kar pieniężnych na osoby fizyczne	6

Utrzymanie decyzji w mocy	23
Umorzenie postępowania administracyjnego	2
Uchylenie decyzji	11
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji TFI	2
Przekazanie informacji właściwemu organowi nadzoru innego państwa członkowskiego o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium tego państwa	6
Zgłoszenie sprzeciwu wobec nabycia akcji spółki	1
Zgłoszenie sprzeciwu co do zamiaru stania się pośrednim podmiotem dominującym	3
Zgłoszenie sprzeciwu co do zamiaru stania się bezpośrednim podmiotem dominującym	1
Udzielenie zgody na zawieszenie odkupywania jednostek uczestnictwa subfunduszu	1
Uchwała w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji o wydaniu decyzji administracyjnej	47
Zawieszenie uprawnień maklera papierów wartościowych	4
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w składzie Zarządu GPW SA	5
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w składzie Zarządu BondSpot SA	3
Decyzja w przedmiocie wskazania Spółki jako agencji informacyjnej	1
Decyzja odmawiająca skrócenia terminu wygaśnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	1
Decyzja nakazująca przeniesienie instrumentów finansowych i środków pieniężnych oraz dokumentów związanych z prowadzeniem rachunków, o których mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 ustawy o obrocie	2
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec zamiaru wykonywania czynności związanych z działalnością maklerską poza jednostką banku, w której prowadzona jest ta działalność	2
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia akcji domu maklerskiego	1
Zgłoszenie sprzeciwu wobec nabycia akcji domu maklerskiego	3
Inne	11
Razem:	209
Sprawy dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	
Inne	4
Razem:	4
Ogółem	430

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 1.2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF w 2013 roku

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Umorzenie postępowania w sprawie powołania prezesa/członka zarządu banku (wycofanie wniosku)	13
Umorzenie postępowania w sprawach dotyczących nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym banku krajowego	4
Udzielenie zezwolenia na dokonanie zmian w statucie banku	205
Umorzenie postępowania w sprawie zmian w statucie banku	2
Postanowienie w sprawie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków	9
Postanowienie w sprawie sprostowania błędów pisarskich i innych oczywistych omyłek	1
Akceptacje programów postępowania naprawczego/łączeniowego	10
Wezwania banków do opracowania programu postępowania naprawczego	5
Wezwania banków do opracowania kolejnej wersji programu postępowania naprawczego	7
Wezwania banków do opracowania korekty programu postępowania naprawczego	2
Decyzje w sprawie zaliczania do funduszy własnych zobowiązania z tytułu pożyczki podporządkowanej	28
Decyzje w sprawie zaliczania do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji długoterminowych	21
Postanowienie w sprawie odmowy wydania zaświadczenia w sprawie stwierdzenia uprawnienia do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych	1
Wyrażenie zgody na ograniczenie zakresu tłumaczenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	10
Upomnienie w wyniku niezastosowania się banku do zalecenia KNF dotyczącego wstrzymania wypłat z zysku	1
Zezwolenie na zawarcie lub wprowadzenie zmian do umowy o świadczenie usług wewnątrzgrupowych z przedsiębiorcą zagranicznym	4
Postanowienie o wyrażeniu stanowiska w sprawie wpisania banku na listę gwarantów, o których mowa w art. 52 ust 1 Ustawy Prawo celne	3
Udzielenie zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa przez bank zagraniczny lub instytucję kredytową	3
Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa banku zagranicznego i instytucji kredytowej	2
Udzielenie zezwolenia na rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego	2
Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu	11
Postanowienie o wszczęciu postępowania z urzędu	3
Postanowienie stwierdzające uchybienie terminu do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Udzielenie zezwolenia na wcześniejszy zwrot środków pieniężnych pochodzących z pożyczki podporządkowanej zaliczanych do funduszy uzupełniających banku	2
Umorzenie w innych postępowaniach	9
Inne	15
Razem	374
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Zwrot wniosku o wpis do Rejestru Usług Płatniczych	1
Zawieszenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
Umorzenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	6
Zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego (z tytułu naruszenia art. 125 ust. 6 uup i 128 ust. 1 pkt 2 uup lub obu jednocześnie)	42

Powtórne zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego (z tytułu naruszenia art. 125 ust. 6 uup i 128 ust. 1 pkt 2 uup lub obu jednocześnie)	13
Zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego (z tytułu naruszenia art. 125 ust. 6 uup i 128 ust. 1 pkt 2 uup lub obu jednocześnie)	183
Razem	247
Sprawy dotyczące sektora skok	
Zatwierdzenie statutu SKOK	51
Zatwierdzenie zmiany statutu SKOK	5
Postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania	2
Umorzenie postępowania w sprawie zmiany statutu SKOK	6
Umorzenie postępowania w sprawie zatwierdzenia prezesa SKOK	3
Postanowienie o dopuszczeniu Kasy Krajowej do postępowań w sprawie SKOK	121
Postanowienie o dopuszczeniu SKOK do postępowań w sprawie Kasy Krajowej	6
Postanowienie o zwrocie wniosku	3
Wezwania skok do opracowania programu postępowania naprawczego	44
Wezwania skok do opracowania kolejnej wersji programu postępowania naprawczego	47
Umorzenie postępowania administracyjnego jako bezprzedmiotowe	2
Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu	24
Umorzenie w innych postępowaniach	2
Razem	316
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	
Wydanie zezwolenia/rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności	1
Zatwierdzenie zmian statutu zakładu ubezpieczeń	32
Stwierdzenie wygaśnięcia decyzji	1
Decyzje w sprawach dotyczących bezpośredniego lub pośredniego nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym krajowego zakładu ubezpieczeń	1
Wpis do rejestru aktuariuszy	30
Uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego aktuariusza	1
Postanowienie o zawieszeniu postępowania	7
Postanowienie o wyznaczeniu nowego terminu do załatwienia sprawy	30
Wyrażenie zgody na zaliczenie pożyczki podporządkowanej do środków własnych	3
Umorzenie postępowania	13
Udzielenie zezwolenia na uznanie za aktywa na pokrycie rezerw aktywów innych niż określone w treści art. 154 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej	73
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	109
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	7
Nałożenie kary pieniężnej	4
Wydanie decyzji cofającej zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej	35
Razem	347
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego	13
Udzielenie zezwolenia na zmianę depozytariusza otwartego funduszu emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem otwartego funduszu emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę depozytariusza dobrowolnego funduszu emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem dobrowolnego funduszu emerytalnego	7
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem pracowniczego funduszu emerytalnego	1

Wygaśnięcie decyzji o udzieleniu zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego w części	1
Wygaśnięcie decyzji o udzieleniu zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmiany statutu otwartego funduszu emerytalnego	1
Wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	33
Wpis zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	110
Wykreślenie pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	55
Wpis porozumienia o ograniczeniu wysokości naliczanych składek do rejestru	4
Wpis porozumienia o zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek do rejestru	11
Postanowienie w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania	2
Postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania	4
Postanowienie w przedmiocie podjęcia zawieszzonego postępowania	5
Postanowienie w przedmiocie wyznaczenia nowego terminu do załatwienia sprawy	5
Postanowienie w przedmiocie przywrócenia terminu do usunięcia braków formalnych/nieprawidłowości	13
Odmowa wydłużenia okresu na dostosowanie działalności lokacyjnej funduszu emerytalnego do wymogów ustawowych	2
Umorzenie postępowania	7
Powiadomienie o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego, towarzystwa emerytalnego lub banku depozytariusza	8
Powiadomienie o rozpatrzeniu zastrzeżeń towarzystwa emerytalnego do treści powiadomienia o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego	3
Przyjęcie Roczno sprawozdania finansowego części podstawowej Funduszu Gwarancyjnego sporządzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych	1
Razem	293
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie rejestrów lub rachunków towarów giełdowych	5
Zgoda na połączenie wewnętrzne dwóch subfunduszy funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	4
Zgoda na połączenie wewnętrzne dwóch funduszy inwestycyjnych otwartych albo specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych	3
Zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego przez inny podmiot niż towarzystwo	4
Zezwolenie na przekształcenie funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami	4
Zezwolenie na zmianę statutu funduszu inwestycyjnego i na skrócenie terminu wejścia w życie zmian w statucie funduszu	53
Zezwolenie na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego, co jest równoznaczne z zatwierdzeniem prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych	1
Zezwolenie na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	4
Zezwolenie na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego	1
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	2
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	10
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA	8
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA	5
Zatwierdzenie Regulaminu funduszu rozliczeniowego KDPW_CCP SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie Towarowej Giełdy Energii SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Towarowej Giełdy Energii SA	2

Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie obrotu rynku pozagiełdowego BondSpot SA	2
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	3
Zatwierdzenie przez Komisję Nadzoru Finansowego warunków obrotu instrumentami finansowymi niebędącymi papierami wartościowymi	3
Udzielenie zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	5
Wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych	21
Uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego maklera papierów wartościowych, doradcy inwestycyjnego lub maklera giełd towarowych	2
Odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych	1
Odmowa uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego maklera papierów wartościowych, doradcy inwestycyjnego lub maklera giełd towarowych	1
Stwierdzenie konieczności odbycia stażu adaptacyjnego albo przystąpienia do testu umiejętności w zakresie wykonywania zawodu regulowanego	2
Uchylenie decyzji	1
Decyzja w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia decyzji	4
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego	29
Zatwierdzenie memorandum informacyjnego	1
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego	106
Zatwierdzenie aneksu do memorandum informacyjnego	1
Zatwierdzenie dokumentu rejestracyjnego	1
Stwierdzenie równoważności memorandum informacyjnego z prospektem emisyjnym	2
Zawieszenie postępowania administracyjnego	47
Podjęcie postępowania administracyjnego	16
Wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu	8
Umorzenie postępowania administracyjnego	60
Wszczęcie postępowania w sprawie żądania zmiany treści wezwania	1
Żądanie zmiany treści wezwania	1
Decyzja w przedmiocie żądania zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej	4
Decyzja w przedmiocie wskazania Spółki jako agencji informacyjnej	1
Wpis do rejestru inwestorów kwalifikowanych	2
Wpis na listę doradców inwestycyjnych	67
Wpis na listę maklerów giełd towarowych	47
Wpis na listę maklerów papierów wartościowych	84
Udzielenie zezwolenia na rozszerzenie przedmiotu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych o zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	4
Udzielenie zezwolenia na rozszerzenie przedmiotu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych o doradztwo inwestycyjne	2
Wyznaczenie likwidatora funduszu inwestycyjnego	2
Inne	30
Razem	670
Sprawy o charakterze międzysektorowym	
Inne	23
Razem	23
OGÓŁEM	2270

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 2. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2013 roku

Tabela 2.1. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2013 roku

Lp.	Emitent	Data zatwierdzenia prospektu emisyjnego
1.	Polski Holding Nieruchomości SA	18.01.2013
2.	Mabion SA	28.02.2013
3.	Invista SA	26.03.2013
4.	Feerum SA	3.04.2013
5.	Dom Maklerski WDM SA	16.04.2013
6.	Getin Noble Bank SA	7.05.2013
7.	Pharmena SA	17.05.2013
8.	Tarczyński SA	17.05.2013
9.	Polski Koncern Naftowy ORLEN SA	24.05.2013
10.	OT Logistics SA	6.06.2013
11.	BNP Paribas Bank Polska SA	19.06.2013
12.	SEKO SA	24.06.2013
13.	Polimex-Mostostal SA	26.06.2013
14.	Jastrzębska Spółka Węglowa SA	2.07.2013
15.	e-Kancelaria Grupa Prawno-Finansowa SA	26.08.2013
16.	Tele-Polska Holding SA	17.09.2013
17.	PKP Cargo SA	4.10.2013
18.	MLP Group SA	7.10.2013
19.	Mercator Medical SA	18.10.2013
20.	Marvipol SA	30.10.2013
21.	Kruk SA	8.11.2013
22.	„Newag” SA	8.11.2013
23.	Vistula Group SA	12.11.2013
24.	Capital Park SA	14.11.2013
25.	Energa SA	15.11.2013
26.	Polnord SA	19.11.2013
27.	Elemental Holding SA	20.11.2013
28.	MFO SA	22.11.2013
29.	Vistal Gdynia SA	5.12.2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.2. Memoranda emitentów, których równoważność z prospektem emisyjnym stwierdziła KNF w 2013 roku

Lp.	Emitent	Data
1.	Makrum SA	28.02.2013
2.	EDF Rybnik SA	22.04.2013
3.	ZUE SA	30.10.2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.3. Publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2013 roku

Lp.	Nazwa funduszu	Data zatwierdzenia prospektu
1.	PKO Globalnej Strategii FIZ (seria A, B, C, D)	14.06.2013
2.	LEGG MASON Akcji Skoncentrowany FIZ (seria D, E, F)	26.08.2013

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 3. Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanych w 2013 roku

Poz. 1 z dnia 11 stycznia 2013 r. Komunikat Nr 4/2012 Komisji Egzaminacyjnej dla maklerów papierów wartościowych z dnia 24 grudnia 2012 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych.

Poz. 2 z dnia 11 stycznia 2013 r. Komunikat Nr 5/2012 Komisji Egzaminacyjnej dla maklerów papierów wartościowych z dnia 24 grudnia 2012 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych.

Poz. 3 z dnia 22 stycznia 2013 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie wysokości maksymalnej stopy technicznej.

Poz. 4 z dnia 27 lutego 2013 r. Uchwała Nr 359/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie wykazu dokumentów dotyczących działalności gospodarczej przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego załączanych do wniosku o udzielenie zezwoleń, o których mowa w art. 6a ust. 1 pkt 1 lit. m oraz art. 6d ust. 1 ustawy – Prawo bankowe.

Poz. 5 z dnia 27 lutego 2013 r. Uchwała Nr 7/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie wydania Rekomendacji D dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach.

Poz. 6 z dnia 27 lutego 2013 r. Uchwała Nr 8/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie wydania Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach.

Poz. 7 z dnia 27 lutego 2013 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie dokonania zmiany danych na liście maklerów giełd towarowych.

Poz. 8 z dnia 5 marca 2013 r. Uchwała Nr 22/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie określenia wzoru wniosku o wydanie zezwolenia na utworzenie spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej.

Poz. 9 z dnia 18 marca 2013 r. Uchwała Nr 46/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie ustalenia innych form utrzymywania rezerwy płynnej w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Poz. 10 z dnia 29 marca 2013 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych.

Poz. 11 z dnia 25 kwietnia 2013 r. Uchwała Nr 59/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie wydania Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Poz. 12 z dnia 25 kwietnia 2013 r. Uchwała Nr 70/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 12 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego.

Poz. 13 z dnia 19 czerwca 2013 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 czerwca 2013 r. w sprawie dokonania zmiany danych na liście maklerów papierów wartościowych.

Poz. 14 z dnia 21 czerwca 2013 r. Obwieszczenie Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Nr 208/2011 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań.

Poz. 15 z dnia 21 czerwca 2013 r. Obwieszczenie Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Nr 384/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań.

Poz. 16 z dnia 28 czerwca 2013 r. Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 7 czerwca 2013 r. w sprawie dokonania zmiany danych na liście maklerów giełd towarowych.

Poz. 17 z dnia 11 lipca 2013 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad instytucjami płatniczymi, sumy opłat uiszczonych przez wszystkie krajowe instytucje płatnicze oraz maksymalnej kwoty należnej od wszystkich krajowych instytucji płatniczych w 2012 r.

Poz. 18 z dnia 25 lipca 2013 r. Komunikat Nr 141 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 2 lipca 2013 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.

Poz. 19 z dnia 25 lipca 2013 r. Komunikat Nr 142 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 2 lipca 2013 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego.

Poz. 20 z dnia 26 lipca 2013 r. Komunikat Nr 1/2013 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 19 lipca 2013 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego.

Poz. 21 z dnia 26 lipca 2013 r. Komunikat Nr 2/2013 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 19 lipca 2013 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego.

Poz. 22 z dnia 30 lipca 2013 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 lipca 2013 r. w sprawie wartości składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz wysokości kosztów nadzoru ubezpieczeniowego w 2012 r.

Poz. 23 z dnia 13 sierpnia 2013 r. Uchwała Nr 148/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie wydania Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi.

Poz. 24 z dnia 14 sierpnia 2013 r. Komunikat Nr 144 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 7 sierpnia 2013 r. w sprawie nowego terminu pierwszego etapu najbliższego egzaminu na doradcę inwestycyjnego.

Poz. 25 z dnia 26 sierpnia 2013 r. Zarządzenie Nr 51/2013 Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2013 r. w sprawie zakresu tematycznego obowiązującego na egzaminach na maklera giełd towarowych.

Poz. 26 z dnia 11 września 2013 r. Komunikat Nr 35 Komisji Egzaminacyjnej dla agentów firm inwestycyjnych z dnia 3 września 2013 r. w sprawie terminu egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej.

Poz. 27 z dnia 11 września 2013 r. Komunikat Nr 36 Komisji Egzaminacyjnej dla agentów firm inwestycyjnych z dnia 3 września 2013 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej.

Poz. 28 z dnia 16 października 2013 r. Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 14 października 2013 r. w sprawie wstrzymania wpłat zaliczek na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, reasekuracyjną oraz w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego za 2013 r.

Poz. 29 z dnia 20 grudnia 2013 r. Komunikat Nr 147 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego.

Poz. 30 z dnia 20 grudnia 2013 r. Komunikat Nr 148 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego.

Poz. 31 z dnia 23 grudnia 2013 r. Uchwała Nr 429/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań.

Poz. 32 z dnia 30 grudnia 2013 r. Komunikat Nr 3/2013 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 23 grudnia 2013 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego.

Poz. 33 z dnia 30 grudnia 2013 r. Komunikat Nr 4/2013 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 23 grudnia 2013 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 4. Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2013 roku

Tabela 4.1. Wykaz rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2013 r.

Lp.	Rozporządzenia
1.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 sierpnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać memorandum informacyjne w związku z ofertą publiczną lub ubieganiem się o dopuszczenie instrumentów finansowych do obrotu na rynku regulowanym (Dz. U. poz. 988).
2.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 lipca 2013 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego ewidencji instrumentów finansowych (Dz. U. poz. 987).
3.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, a także doradztwa inwestycyjnego w odniesieniu do takich instrumentów (Dz. U. poz. 847).
4.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie prospektu informacyjnego funduszu inwestycyjnego otwartego i specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego oraz wyliczania wskaźnika zysku do ryzyka tych funduszy (Dz. U. poz. 673).
5.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie sposobu, trybu oraz warunków prowadzenia działalności przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych (Dz. U. poz. 538).
6.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zawierania przez fundusz inwestycyjny otwarty umów, których przedmiotem są instrumenty pochodne, w tym niewystandaryzowane instrumenty pochodne (Dz. U. poz. 537).
7.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie dokonywania przez fundusz inwestycyjny zamknięty lokat, których przedmiotem są instrumenty pochodne oraz niektóre prawa majątkowe (Dz. U. poz. 536).
8.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie umowy określającej zasady współpracy między funduszem podstawowym a funduszem powiązany oraz wewnętrznych zasad prowadzenia działalności w zakresie zarządzania funduszem podstawowym i funduszem powiązany (Dz. U. poz. 470).
9.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 kwietnia 2013 r. w sprawie zakresu informacji zawartych w dokumencie informacyjnym funduszu inwestycyjnego (Dz. U. poz. 451).
10.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie umowy określającej zasady współpracy między podmiotami uprawnionymi do badania sprawozdań finansowych funduszu podstawowego i funduszu powiązanego (Dz. U. poz. 450).
11.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie umowy określającej zasady współpracy między depozytariuszami funduszu podstawowego i funduszu powiązanego oraz rodzaje nieprawidłowości, które uznaje się za mające negatywny wpływ na fundusz powiązany (Dz. U. poz. 449).
12.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 lipca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat wnoszonych na rzecz Komisji Nadzoru Finansowego przez podmioty nadzorowane prowadzące działalność na rynku kapitałowym (Dz. U. poz. 794).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Akty prawne wskazane w punktach 1 i 2 ww. tabeli to akty wykonawcze do ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 433).

Akty prawne wskazane w pkt 3-12 są aktami wykonawczymi przygotowywanymi w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 70) wdrażającej dyrektywę 2009/65/WE.

Tabela 4.2. Wykaz projektów rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2013 r.

Lp.	Projekty rozporządzeń
1.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązków sprawozdawczych w zakresie obrotu papierami wartościowymi emitowanymi przez Skarb Państwa.
2.	Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowego zakresu oraz warunków ustalania wysokości świadczeń w przypadku zdarzenia medycznego.
3.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zarządcy nieruchomości.
4.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pośrednika w obrocie nieruchomościami.
5.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie czynności rzeczoznawstwa majątkowego.
6.	Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2014 r.
7.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie wpłat na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Ubezpieczonych i jego Biura.
8.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy ubiegającego się o zawarcie umowy na prowadzenie działalności w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego w portach lotniczych.
9.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania działalności brokerskiej.
10.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności agencyjnych.
11.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wzorów formularzy umowy gwarancji bankowej oraz umowy gwarancji ubezpieczeniowej wymaganej w związku z wykonywaniem przez biuro usług płatniczych transakcji płatniczych wynikających z umowy o świadczenie usług płatniczych.
12.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości procentu składki wnoszonej przez zakłady ubezpieczeń na rzecz Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego oraz terminów uiszczania tej składki.
13.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy wykonującego działalność gospodarczą w zakresie ochrony osób i mienia.
14.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie trybu i terminu powiadamiania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej.
15.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie określenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu emerytalnego, jaka może być ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat.
16.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne.
17.	Projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia wzoru oświadczenia o posiadaniu współmałżonka, stosunkach majątkowych ubezpieczonego ze współmałżonkiem oraz wskazaniu osób uprawnionych do otrzymania środków po jego śmierci.
18.	Projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
19.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie określenia wzoru oświadczenia członka otwartego funduszu emerytalnego o przekazaniu składki do otwartego funduszu emerytalnego oraz o zapoznaniu się z informacją dotyczącą powszechnego systemu emerytalnego oraz aktualną informacją dotyczącą otwartych funduszy emerytalnych.
20.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Funduszu Gwarancyjnego.
21.	Projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie lokowania środków Rezerwy Demograficznej.
21.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przekazania aktywów przez otwarte fundusze emerytalne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
22.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych.
23.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sposobu i trybu zawarcia umowy, na podstawie której następuje uzyskanie członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym.
24.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne.
25.	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 5. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF

tabela 5.1. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF

Sektor ubezpieczeniowy
Analiza praktyki czterech zakładów ubezpieczeń w zakresie prawidłowości udostępniania akt szkodowych na wniosek osób poszkodowanych, na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
Analiza praktyki trzech zakładów ubezpieczeń w zakresie prawidłowości ustalania wysokości składki ubezpieczeniowej należnej do zwrotu, za niewykorzystany okres ubezpieczenia, w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez osobę ubezpieczoną.
Analiza praktyki stosowanej przez trzech pośredników ubezpieczeniowych w zakresie sposobu oferowania klientom ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie przedłużania umowy ubezpieczenia dobrowolnego sprzedawanego w pakiecie z obowiązkowym ubezpieczeniem OC rolników i budynków rolniczych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie obejmowania ochroną ubezpieczeniową w ramach umów grupowego ubezpieczenia na życie pracowników ubezpieczającego.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń dotyczącej sposobu oraz terminów pobierania opłat związanych z zarządzaniem ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi w kontekście zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie dokonywania kalkulacji składki dla nowego właściciela (nabywcy) pojazdu.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie składania propozycji zawarcia ugody, traktowanej przez zakład ubezpieczeń jako spełnienie obowiązku wynikającego z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK, bez jednoczesnej wypłaty bezspornej części odszkodowania.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie ustalania wysokości stawki wynajmu pojazdu zastępczego.
Analiza postępowania brokera ubezpieczeniowego w zakresie terminowości przekazywania do zakładu ubezpieczeń wniosków o wypłatę świadczenia.
Analiza sygnałów dotyczących działalności pośrednika ubezpieczeniowego jednego z zakładów ubezpieczeń na życie w zakresie zidentyfikowanych przypadków oszustw i wyłudzeń środków pieniężnych.
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia oraz praktyki jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie sposobu doboru funduszu, do którego przekazywane są środki ubezpieczającego w przypadku braku wskazania przez niego określonego/określonych ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie współpracy z agentami, w szczególności przekazywania przez nich dokumentacji ubezpieczeniowej.
Analiza praktyki zakładów ubezpieczeń dotycząca pomocy poszkodowanym i ubezpieczonym w zbyciu pozostałości pojazdu w ramach ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz ubezpieczeń autocasco.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad weryfikacji otrzymywanych wniosków ubezpieczeniowych, na podstawie których zawierano umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie sposobu potwierdzania ochrony ubezpieczeniowej w ramach grupowych ubezpieczeń na życie.
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi stosowanych przez wybrane zakłady ubezpieczeń w zakresie dotyczącym dokonywania wypłaty wartości wykupu i pobierania związanych z nim opłat (opłata likwidacyjna, wskaźnik wykupu).
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie przestrzegania przez nie zapisów art. 105 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie sposobu likwidacji szkody w wariantcie „kosztorys” w kontekście zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco.

Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie dotyczącym przyjętych zasad wypowiedzania lub odstępowania przez klientów od zawartych umów ubezpieczenia za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad zwrotu kosztów wynajęcia pojazdu zastępczego w ramach likwidacji szkód z obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie przystępowania do umowy grupowego ubezpieczenia osoby ubezpieczonej działającej przez pełnomocnika.
Analiza praktyki dwóch zakładów ubezpieczeń w zakresie zwrotu składki ubezpieczeniowej za niewykorzystany okres ubezpieczenia z tytułu umowy ubezpieczenia OC posiadacza pojazdów mechanicznych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie sposobu wyceny wartości jednostki ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego w kilku ubezpieczeniowych produktach strukturyzowanych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad weryfikacji osób występujących jako pełnomocnicy osób poszkodowanych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie współpracy z agentami ubezpieczeniowymi, w szczególności w zakresie zasad pobierania i rozliczania pobranych przez nich składek ubezpieczeniowych.
Analiza praktyki jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zasad wypłaty świadczenia za poszczególne zdarzenia ubezpieczeniowe w kontekście zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia.
Sektor emerytalny
Analiza praktyki jednego z OFE w zakresie prawidłowości sporządzania indywidualnego kwestionariusza uczestnictwa pracowniczego programu emerytalnego.
Sektor bankowy
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie monitorowania i nadzorowania portfeli Private Banking w kontekście bezpieczeństwa transakcji.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zgodności pobierania opłat z TOPiR.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wypowiedzenia przez bank umowy grupowego ubezpieczenia na życie kredytobiorców posiadających kredyt na cele mieszkaniowe.
Analiza praktyki wybranych banków w zakresie oferowaniem klientom instrumentów płatniczych wyłącznie z funkcją zbliżeniową.
Analiza procedury jednego z banków pod kątem braku możliwości ustanowienia pełnomocnika do rachunku IKE.
Analiza praktyki jednego z banków dotyczącej prawidłowości zwrotu środków z zakończonych lokat terminowych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie udostępniania w ramach bankowości elektronicznej historii zakończonych depozytów oraz informowania o tym klientów.
Analiza praktyki jednego z banków dotyczącej nieprawidłowości polegających na przekazywaniu środków z zakończonych lokat wraz z odsetkami na rachunek wewnętrzny banku, zamiast na wskazane przez klientów rachunki zwrotne.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie sposobu naliczania odsetek w przypadku całkowitej spłaty zadłużenia na karcie kredytowej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie jego współpracy z dystrybutorem produktów bankowych w kontekście prawidłowej obsługi klientów.
Analiza praktyki jednego z banków polegająca na rozbieżności prezentowania informacji o wysokości rat kredytów na wyciągach w formie papierowej i elektronicznej.
Analiza praktyki jednego z banków dotyczącej kwestii bezterminowego dokonywania korekt kwot na rachunku bankowym klienta, bez uprzedniej jego zgody i powiadomienia.
Analiza praktyki jednego z banków polegającej na stosowaniu stawki oprocentowania depozytów nie z dnia złożenia dyspozycji otwarcia lokaty, tylko z dnia faktycznego otwarcia w systemie informatycznym banku (daty te mogły być nie- tożsame).
Analiza przypadku wypłacenia przez jeden z banków środków z rachunku bankowego zmarłego posiadacza osobie nie-upoważnionej.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie składania zapytań kredytowych do Biura Informacji Kredytowej SA
Analiza praktyki jednego z banków polegającej na różnicowaniu pod względem opłat przelewów w walucie obcej i wpłat w walucie obcej na rachunek przeznaczony do spłaty kredytu denominowanego w walucie obcej w kontekście art. 75b ustawy Prawo bankowe.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie potwierdzenia otrzymania przez bank skargi składanej w formie elektronicznej.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości ustalania limitów kredytów odnawialnych.
Analiza praktyki jednego z banków dotyczącej określania zasad ustalania i zmiany oprocentowania kredytu w kontekście możliwości stosowania zapisów umownych tożsamyh z klauzulami uznanyh za abuzywne.
Analiza praktyki jednego z banków dotyczącej stosowania postanowień TOPiR określających uprawnienie banku do pobierania opłaty za „realizację tytułu wykonawczego oraz dokumentu mającego moc takiego tytułu” w kontekście stosowania zapisów umownych tożsamyh z klauzulami uznanyh za abuzywne.
Analiza przypadku występującego w jednym z banków polegającego na możliwości dokonania transakcji kartowej z wykorzystaniem funkcji zbliżeniowej ponad przyznany limit kredytowy.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie otwierania rachunków bankowych za pośrednictwem strony internetowej w kontekście bezpieczeństwa operacji.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prowadzenia działań windykacyjnych i naliczanych kosztów windykacyjnych.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie autoryzacji transakcji kartowych i blokady środków po akceptacji autoryzacji.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie ustalania wysokości rat kredytu w sytuacji zmiany oprocentowania.
Analiza przypadku dotyczącego dwukrotnego sprzedania tej samej wierzytelności przez banki.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości pobierania opłaty za przelewy z rachunku oszczędnościowego.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zastrzegania dokumentów klientów banku lub osób niebędących klientami banku.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie procesowania reklamacji kartowych w trybie chargeback.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie procesowania egzekucji wierzytelności z rachunku bankowego wystosowanej przez właściwy organ egzekucyjny.
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie stosowanych zasad pobierania opłat za usługę wypłaty ze wszystkich bankomatów.
Sektor kapitałowy
Analiza praktyki jednego z domów maklerskich w zakresie poprawności prezentowania informacji w internetowym systemie transakcyjnym.
Usługi płatnicze realizowane przez podmioty inne niż banki
Analiza prawidłowości prezentowania danych w serwisie usługowym jednego z podmiotów świadczących usługi płatnicze w zakresie określenia podmiotu, który jest właścicielem tego serwisu.
Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe
Analiza praktyki stosowanej przez jedną z kas odnośnie zasad postępowania w przypadku zajęć komorniczych.
Analiza praktyki w zakresie prowadzenia działań windykacyjnych przez firmę zewnętrzną na zlecenie jednej z kas.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 6. Przedmiotowy podział skarg kierowanych do KNF

Tabela 6.1. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność banków komercyjnych w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Jakość obsługi	1 080	25,84	1 331	26,80
Kredyty i pożyczki	948	22,68	1 197	24,10
Prowadzenie rachunków	934	22,34	1 113	22,41
Kredyty hipoteczne	488	11,67	427	8,60
Karty kredytowe	148	3,54	168	3,38
Karty płatnicze	106	2,54	148	2,98
Inna działalność banku	91	2,18	141	2,84
Fuzja	3	0,07	7	0,14
Inne skargi	382	9,14	435	8,76
Razem	4 180	100	4 967	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.2. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność banków spółdzielczych w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Prowadzenie rachunków	24	27,27	14	16,87
Jakość obsługi	24	27,27	19	22,89
Kredyty i pożyczki	16	18,18	23	27,71
Kredyty hipoteczne	0	0,00	4	4,82
Inna działalność banku/usługi banku	3	3,41	2	2,41
Inne skargi klientów	21	23,86	21	25,30
Razem	88	100	83	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.3. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność zakładów ubezpieczeń na życie w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	86	23,12	131	28,35
Odmowa wypłaty	67	18,01	71	15,37
Wartość wykupu	36	9,68	76	16,45
Opieszałość	33	8,87	20	4,33
Nierzetelność agenta	31	8,33	69	14,94
Wysokość odszkodowania	25	6,72	22	4,76
Wycena jednostek UFK	23	6,18	12	2,60
Problemy z wypowiedzeniem umowy	14	3,76	21	4,55
Zwrot składki	13	3,49	9	1,95
Skarga agenta na towarzystwo	8	2,15	0	0,00
Odmowa udostępnienia akt	8	2,15	8	1,73
Wysokość sumy ubezpieczenia	6	1,61	6	1,30
Odstąpienie od umowy	6	1,61	7	1,52
Wysokość składki	5	1,34	5	1,08
Zmiana warunków umowy	4	1,08	1	0,22
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	3	0,81	0	0,00
Ochrona danych osobowych	2	0,54	0	0,00
Interpretacja OWU	1	0,27	0	0,00
Indeksacja składki	1	0,27	3	0,65
Sposób wykonywania umowy	0	0,00	1	0,22
Razem	372	100	462	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.4. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność zakładów ubezpieczeń majątkowych w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Opieszałość	1 034	37,86	1 098	27,92
Wysokość odszkodowania	867	31,75	1 803	45,84
Odmowa wypłaty	419	15,34	549	13,96
Odmowa udostępnienia akt	149	5,46	228	5,80
Problemy z wypowiedzeniem umowy	98	3,59	84	2,14
Polityka informacyjna towarzystwa	59	2,16	70	1,78
Wysokość składki	42	1,54	48	1,22
Zwrot składki	35	1,28	20	0,51
Odstąpienie od umowy	8	0,29	7	0,18
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	5	0,18	5	0,13
Wysokość sumy ubezpieczenia	4	0,15	1	0,03
Nierzetelność agenta	2	0,07	8	0,20
Interpretacja OWU	2	0,07	3	0,08
Skarga agenta na zakład ubezpieczeń	2	0,07	3	0,08
Zmiana warunków umowy	2	0,07	1	0,03
Ochrona danych osobowych	2	0,07	1	0,03
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	1	0,04	0	0,00
Naruszenie tajemnicy ubezpieczeniowej	0	0,00	1	0,03
Sposób wykonywania umowy	0	0,00	3	0,08
Razem	2 731	100	3 933	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.5. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczący oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Opieszałość	125	51,44	241	48,10
Wysokość odszkodowania	50	20,58	159	31,74
Odmowa wypłaty	16	6,58	43	8,58
Polityka informacyjna ZU	15	6,17	11	2,20
Wysokość składki	13	5,35	5	1,00
Odmowa udostępnienia akt	11	4,53	27	5,39
Problemy z wypowiedzeniem umowy	7	2,88	4	0,80
Interpretacja OWU	2	0,82	1	0,20
Nierzetelność agenta	1	0,41	3	0,60
Odstąpienie od umowy	1	0,41	3	0,60
Zwrot składki	1	0,41	1	0,20
Zmiana warunków umowy	1	0,41	0	0,00
Ochrona danych osobowych	0	0,00	1	0,20
Wysokość sumy ubezpieczenia	0	0,00	2	0,40
Razem	243	100	501	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.6. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczący OFE w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów do innych funduszy	327	91,09	7	18,92
Prowadzenie działalności akwizycyjnej	16	4,46	1	2,70
Środki zgromadzone na rachunku w OFE	6	1,67	8	21,62
Działalność informacyjna funduszu	4	1,11	2	5,41
Nieprawidłowości dotyczące podziału i wypłat środków zgromadzonych na rachunku	3	0,84	14	37,84
Skargi dotyczące danych w rejestrze członków OFE i ich zmiany	2	0,56	3	8,11
Nieprawidłowości w procesie zawierania umowy o członkostwo	1	0,28	0	0,00
W toku	0	0,00	2	5,41
Razem	359	100	37	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.7. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność spółek notowanych na rynku regulowanym w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Prawa korporacyjne akcjonariuszy	4	40,00	0	0,00
Obowiązki informacyjne	3	30,00	1	8,33
Publiczna subskrypcja akcji	1	10,00	0	0,00
Kurs notowań papieru wartościowego	0	0,00	6	50,00
Inne	2	20,00	5	41,67
Razem	10	100	12	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.8. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność firm inwestycyjnych w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Jakość świadczonych usług	27	29,35	33	37,50
Realizacja zleceń	20	21,74	0	0,00
Rekomendacje	15	16,30	3	3,41
Wysokość opłat i prowizji	9	9,78	5	5,68
Świadczenie usług przez Internet	4	4,35	5	5,68
Obsługa publicznej emisji	3	3,26	3	3,41
Wynik zarządzania	2	2,17	4	4,55
Wysokość pobranego podatku	2	2,17	0	0,00
Dystrybucja jednostek uczestnictwa	1	1,09	0	0,00
Dystrybucja certyfikatów inwestycyjnych	1	1,09	1	1,14
Realizacja wezwań	1	1,09	11	12,50
Pobranie podatku od dochodów kapitałowych	0	0,00	2	2,27
Prowadzenie IKE	0	0,00	1	1,14
Inne	7	7,61	20	22,73
Razem	92	100	88	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.9. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na działalność towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2012-2013

Przedmiot skargi	2012	%	2013	%
Prowadzenie polityki inwestycyjnej	23	30,67	16	24,62
Wycena jednostek uczestnictwa	13	17,33	5	7,69
Termin realizacji zleceń (dot. jednostek uczestnictwa)	7	9,33	6	9,23
Wysokość pobranego podatku od dochodów kapitałowych	6	8,00	0	0,00
Wycena certyfikatów inwestycyjnych	6	8,00	4	6,15
Jakość świadczenia usług	4	5,33	13	20,00
Jakość świadczonych usług dotyczących IKE	4	5,33	0	0,00
Działanie TFI po śmierci uczestnika	3	4,00	0	0,00
Wysokość opłat i prowizji	2	2,67	1	1,54
Likwidacja funduszu	2	2,67	3	4,62
Świadczenie usług przez Internet	1	1,33	1	1,54
Łączenie się funduszy inwestycyjnych	1	1,33	3	4,62
Termin realizacji zleceń (dot. certyfikatów inwestycyjnych)	0	0,00	1	1,54
Dziedziczenie jednostek uczestnictwa	0	0,00	2	3,08
Prowadzenie IKE	0	0,00	3	4,62
Inne	3	4,00	7	10,77
Razem	75	100	65	100

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 7. Zestawienie seminariów i warsztatów szkoleniowych zorganizowanych przez UKNF, w ramach projektu CEDUR w 2013 roku

Tabela 7.1. Seminaria szkoleniowe skierowane do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych (w podziale na sektory), zrealizowane w ramach projektu CEDUR

Lp.	Temat seminarium	Data seminarium
Sektor bankowy		
1.	Uprawnienia konsumenta w relacjach umownych dotyczących wybranych czynności bankowych cz. I (ochrona konsumenta, obowiązki informacyjne banku, rachunki bankowe)	22 stycznia 2013 r.
2.	Uprawnienia konsumenta w relacjach umownych dotyczących wybranych czynności bankowych cz. II (ochrona instytucjonalna systemu bankowego, rachunki bankowe – usługi płatnicze, elektroniczne instrumenty płatnicze, kredyty, pożyczki pieniężne)	5 lutego 2013 r.
3.	Uprawnienia konsumenta w relacjach umownych dotyczących wybranych czynności bankowych cz. III (szczególna ochrona praw konsumenta – kredyty konsumenckie, spory konsumenckie)	19 lutego 2013 r.
4.	Tajemnice prawnie chronione w działalności banków	19 marca 2013 r.
5.	Prawne aspekty relacji płatnika i odbiorcy w stosunku do dostawców usług płatniczych	11 kwietnia 2013 r.
6.	Nowelizacja Rekomendacji M	17 kwietnia 2013 r.
7.	Doświadczenia z kontroli w bankach w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zmiany wynikające z projektu IV Dyrektywy UE w zakresie AML/CFT z perspektywy sektora bankowego (edycja I)	14 maja 2013 r.
8.	Doświadczenia z kontroli w bankach w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zmiany wynikające z projektu IV Dyrektywy UE w zakresie AML/CFT z perspektywy sektora bankowego (edycja II)	24 maja 2013 r.
9.	Założenia do projektu ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym	11 czerwca 2013 r.
10.	Zasady ponoszenia kosztów nadzoru bankowego przez banki	8 sierpnia 2013 r.
11.	Windykacja należności banku cz. I	3 września 2013 r.
12.	Zasady koncentracji wierzytelności w aspekcie art. 71 Prawa bankowego i uchwał KNF	19 września 2013 r.
13.	Outsourcing w działalności banków	26 września 2013 r.
14.	Windykacja należności banku cz. II	29 października 2013 r.
15.	Relacje z nieprofesjonalnymi uczestnikami rynku finansowego w kontekście obowiązków informacyjnych wynikających z przepisów prawa oraz wytycznych KNF	30 października 2013 r.
16.	Ustawa o usługach płatniczych i jej wpływ na działalność banków w Polsce (seminarium skierowane również do podmiotów sektora usług płatniczych)	14 listopada 2013 r.
17.	Nowe wymogi wynikające z nowelizacji ustawy o kredycie konsumenckim	19 listopada 2013 r.
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych		
1.	Problematyka związana z ochroną informacji konfidencjonalnych w SKOK; interpretacja obowiązujących przepisów	7 czerwca 2013 r.
2.	Sprawozdawczość SKOK w praktyce	18 lipca 2013 r.
3.	Sposób obliczania współczynnika wypłacalności w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych	5 września 2013 r.
4.	Rola audytu wewnętrznego w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych	10 października 2013 r.
5.	Stosunki umowne w praktyce działalności SKOK: umowa o kredyt konsumencki	12 grudnia 2013 r.
6.	Stosunki umowne w praktyce działalności SKOK: zabezpieczenie wierzytelności (osobiste i rzeczowe)	17 grudnia 2013 r.
Sektor usług płatniczych		
1.	Zasady ustalania, uiszczania i rozliczania wpłat na koszty nadzoru nad biurami usług płatniczych (edycja I)	18 kwietnia 2013 r.
2.	Zasady ustalania, uiszczania i rozliczania wpłat na koszty nadzoru nad biurami usług płatniczych (edycja II)	19 kwietnia 2013 r.

3.	Zasady i tryb finansowania kosztów nadzoru nad sektorem usług płatniczych (krajowe instytucje płatnicze)	2 lipca 2013 r.
4.	Ustawa o usługach płatniczych i jej wpływ na działalność banków w Polsce (seminarium skierowane również do podmiotów sektora bankowego)	14 listopada 2013 r.
5.	Wykonywanie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych przez dostawców usług płatniczych – wybrane zagadnienia prawne	3 grudnia 2013 r.
Rynek kapitałowy		
1.	Doświadczenia z kontroli w podmiotach rynku kapitałowego w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zmiany wynikające z projektu IV Dyrektywy UE w zakresie AML/CFT z perspektywy rynku kapitałowego	21 maja 2013 r.
2.	Zmiany w regulacjach dotyczących oferty publicznej i prospektu emisyjnego	6 czerwca 2013 r.
3.	Znaczące pakiety akcji spółek publicznych	8 października 2013 r.
4.	Nieprawidłowości w zakresie wypełniania obowiązków informacyjnych – doświadczenia na bazie kar nałożonych przez KNF oraz listy osób mających dostęp do informacji poufnych	5 listopada 2013 r.
5.	Raportowanie okresowe – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework)	18 listopada 2013 r.
6.	Nowe obowiązki informacyjne emitentów	21 listopada 2013 r.
7.	Wybrane aspekty ochrony interesu uczestników funduszy inwestycyjnych	28 listopada 2013 r.
Sektor ubezpieczeniowy		
1.	BION jako narzędzie sprawowania nadzoru w oparciu o ryzyko	20 marca 2013 r.
2.	Doświadczenia z kontroli na rynku ubezpieczeniowym w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zmiany wynikające z projektu IV Dyrektywy UE w zakresie AML/CFT z perspektywy rynku ubezpieczeniowego	28 maja 2013 r.
3.	Zasady i tryb finansowania kosztów nadzoru nad sektorem ubezpieczeniowym	4 lipca 2013 r.
4.	Rejestr Agentów Ubezpieczeniowych – prawidłowe sporządzanie wniosków	4 listopada 2013 r.
5.	Problemy w wybranych aspektach modelowania ryzyka	11 grudnia 2013 r.
Sektor emerytalny		
1.	Zasady nadzoru nad dobrowolnymi funduszami emerytalnymi prowadzącymi indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego	23 maja 2013 r.
2.	Nowelizacja ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	3 czerwca 2013 r.
3.	Zasady ponoszenia kosztów nadzoru emerytalnego przez powszechne towarzystwa emerytalne	16 lipca 2013 r.
4.	Sankcje administracyjne w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	24 września 2013 r.
5.	Status depozytariusza w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	15 października 2013 r.
Międzysektorowe		
1.	Rola komitetu audytu w instytucji finansowej i spółce publicznej	20 czerwca 2013 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.2. Seminaria skierowane do prokuratorów oraz przedstawicieli organów ścigania, zrealizowane w ramach projektu CEDUR

Lp.	Temat seminarium	Data seminarium
1.	Działalność depozytowo-kredytowa w banku i jej ochrona prawna cz. III	7 marca 2013 r.
2.	Ochrona informacji konfidencjonalnych w banku, a uprawnienia prokuratora do ich pozyskiwania	8 marca 2013 r.
3.	Depozyty pieniężne w bankach – ochrona depozytariusza cz. II	16 kwietnia 2013 r.
4.	Ryzyko prawne w działalności bankowej cz. II	25 kwietnia 2013 r.
5.	Zagadnienia związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w oparciu o doświadczenia KNF	20 maja 2013 r.
6.	Bank – instytucja zaufania publicznego, a granice legalności wykonywania czynności bankowych	21 maja 2013 r.
7.	System przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w instytucjach finansowych – doświadczenia nadzoru finansowego	27 września 2013 r.
8.	Wybrane aspekty ochrony prawnej uczestników rynku finansowego – przestępstwa związane z prowadzeniem działalności bez zezwolenia KNF (edycja I)	3 października 2013 r.
9.	Wybrane aspekty ochrony prawnej uczestników rynku finansowego – przestępstwa związane z prowadzeniem działalności bez zezwolenia KNF (edycja II)	4 października 2013 r.
10.	Działalność depozytowo – kredytowa w banku i jej ochrona prawna cz. IV	17 października 2013 r.
11.	Ochrona prawna działalności banku oraz działalność parabanków	18 października 2013 r.
12.	Wykłady dla funkcjonariuszy policji pt. „Piramidy finansowe – jak pozyskują środki i jak je identyfikować? Czy w Polsce mogą działać legalnie parabanki?; Przestępstwo prowadzenia działalności bez zezwolenia stypizowane w regulacjach rynku finansowego. Zakres współpracy Komisji Nadzoru Finansowego z Policją; Alternatywne narzędzia płatnicze – wirtualne waluty (edycja I)” – w ramach warsztatów szkoleniowych w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej, organizowanych przez Komendę Główną Policji	6 listopada 2013 r.
13.	Pozakodeksowe przestępstwa bankowe w ujęciu systemowym cz. I	13 listopada 2013 r.
14.	Pozakodeksowe przestępstwa bankowe w ujęciu systemowym cz. II	14 listopada 2013 r.
15.	Wykłady dla funkcjonariuszy policji pt. „Piramidy finansowe i ostrzeżenia publiczne” – w ramach szkolenia organizowanego przez Komendę Główną Policji	21 listopada 2013 r.
16.	Wykłady dla funkcjonariuszy policji pt. „Piramidy finansowe – jak pozyskują środki i jak je identyfikować? Czy w Polsce mogą działać legalnie parabanki?; Przestępstwo prowadzenia działalności bez zezwolenia stypizowane w regulacjach rynku finansowego. Zakres współpracy Komisji Nadzoru Finansowego z Policją; Alternatywne narzędzia płatnicze – wirtualne waluty (edycja II)” – w ramach warsztatów szkoleniowych w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej, organizowanych przez Komendę Główną Policji	12 grudnia 2013 r.
17.	Wykłady dla funkcjonariuszy policji pt. „Piramidy finansowe – jak pozyskują środki i jak je identyfikować? Czy w Polsce mogą działać legalnie parabanki?; Przestępstwo prowadzenia działalności bez zezwolenia stypizowane w regulacjach rynku finansowego. Zakres współpracy Komisji Nadzoru Finansowego z Policją; Alternatywne narzędzia płatnicze – wirtualne waluty (edycja III)” – w ramach warsztatów szkoleniowych w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej, organizowanych przez Komendę Główną Policji	16 grudnia 2013 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.3. Seminary skierowane do miejskich i powiatowych rzeczników konsumentów, zrealizowane w ramach projektu CEDUR

Lp.	Temat seminarium	Data seminarium
1.	Skargi uczestników rynku ubezpieczeniowego – analiza problemów	15 kwietnia 2013 r.
2.	Prawo bankowe z punktu widzenia ochrony konsumenta	22 maja 2013 r.
3.	Dochodzenie roszczeń przez bank, obrót wierzytelnościami bankowymi	23 maja 2013 r.
4.	Ustawa o usługach płatniczych a ochrona klienta usług płatniczych	7 listopada 2013 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.4. Warsztaty skierowane do nauczycieli przedmiotów ekonomicznych, zrealizowane w ramach projektu CEDUR

Lp.	Temat seminarium	Data seminarium
1.	Różne formy inwestowania na rynku finansowym i wynikające z nich ryzyko	13 marca 2013 r.
2.	Mechanizmy obrotu giełdowego	13 marca 2013 r.
3.	Rynkowy obieg pieniądza	13 marca 2013 r.
4.	Zasady bezpiecznego inwestowania oraz podstawy funkcjonowania rynku kapitałowego	26 listopada 2013 r.
5.	Konsument na rynku bankowym – prawa i obowiązki	26 listopada 2013 r.
6.	Analiza ofert bankowych ze szczególnym uwzględnieniem produktów depozytowych i kredytowych	26 listopada 2013 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Spis tabel

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2010-2013.	11
Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF, w latach 2010-2013	12
Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2013 r.	16
Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2013 r.	16
Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2010-2013 (dane finansowe w mld zł)	23
Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2010-2013 (dane finansowe w mld zł)	23
Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2010-2013	24
Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2010-2013	25
Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013 (w %)	26
Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013 (według stanu na 31 grudnia)	27
Tabela 11. Wyniki inwestycyjne pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013 (stopa zwrotu lub zmiana indeksu w %).	27
Tabela 12. Stopy zwrotu i aktywa netto DFE w 2013 roku	27
Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2010-2013	28
Tabela 14. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2010-2013	29
Tabela 15. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2010-2013.	29
Tabela 16. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2010-2013 (w %)	30
Tabela 17. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2010-2013	30
Tabela 18. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2010-2013 (w mln zł)	30
Tabela 19. Wartość obrotów na GPW w latach 2010-2013 (w mln zł)	31
Tabela 20. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2010-2013	31
Tabela 21. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2010-2013	31
Tabela 22. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2013 roku	33
Tabela 23. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2010-2013	33
Tabela 24. Zagregowane koszty towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2010-2013 (w mln zł)	35
Tabela 25. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2010-2013	46
Tabela 26. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2010-2013.	47
Tabela 27. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2010-2013	47
Tabela 28. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2010-2013	47
Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2010-2013.	47
Tabela 30. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2010-2013.	49
Tabela 31. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2010-2013.	49
Tabela 32. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2010-2013	50
Tabela 33. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2010-2013.	50
Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2010-2013	51
Tabela 35. Liczba wydanych decyzji w 2013 roku	51
Tabela 36. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2010-2013	51
Tabela 37. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2010-2013 narastająco	52
Tabela 38. Liczba osób wpisanych na listę maklerów giełd towarowych oraz łączna liczba maklerów giełd towarowych w latach 2010-2013	54
Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł)	64
Tabela 40. Informacja o transakcjach płatniczych wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze	64

Tabela 41. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2010-2013.	75
Tabela 42. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2013 roku (w %).	76
Tabela 43. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez OFE w 2013 roku.	77
Tabela 44. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2013 roku.	77
Tabela 45. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w latach 2010-2013.	80
Tabela 46. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2010-2013.	80
Tabela 47. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2010-2013.	81
Tabela 48. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2010-2013 przekazywanych do KNF.	84
Tabela 49. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych poddanych ocenie BION w 2013 roku.	85
Tabela 50. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach w 2013 roku.	89
Tabela 51. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym.	90
Tabela 52. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.	91
Tabela 53. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym.	92
Tabela 54. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym.	92
Tabela 55. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r., w zakresie adekwatności kapitałowej.	93
Tabela 56. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2013 r. w odniesieniu do procesu zarządzania.	93
Tabela 57. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym.	96
Tabela 58. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem płynności.	97
Tabela 59. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem stopy procentowej.	98
Tabela 60. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym.	98
Tabela 61. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w 2013 r., w obszarze procesu zarządzania.	99
Tabela 62. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2013 r., w obszarze procesu zarządzania.	100
Tabela 63. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2013 r., w obszarze systemu zarządzania ryzykiem.	100
Tabela 64. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w krajowych instytucjach płatniczych w 2013 r., w obszarze systemu kontroli wewnętrznej.	100
Tabela 65. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze organizacji i zarządzania zakładem ubezpieczeń.	101
Tabela 66. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych.	101
Tabela 67. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.	102
Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze likwidacji szkód/spełniania świadczeń.	102
Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze polityki lokacyjnej.	103
Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2013 r., w obszarze produktów ubezpieczeniowych.	103
Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze organizacji i zarządzania.	105

Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze polityki lokacyjnej towarzystwa oraz funduszu	105
Tabela 73. Nieprawidłowość stwierdzona podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałe umowy	105
Tabela 74. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze stosowanych zasad rachunkowości, ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych.	106
Tabela 75. Nieprawidłowość stwierdzona podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze procesu transferu członków w ramach wypłat transferowych.	106
Tabela 76. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2013 r., w obszarze prowadzenia rachunków indywidualnych członków funduszu	106
Tabela 77. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności	108
Tabela 78. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r., w obszarze postępowania w kontaktach z klientem.	108
Tabela 79. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich	109
Tabela 80. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w towarzystwach funduszy inwestycyjnych w 2013 r., w obszarze zarządzania funduszami inwestycyjnymi i reprezentowania ich wobec osób trzecich.	110
Tabela 81. Nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych depozytariusza w 2013 r., w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z przepisami prawa, postanowieniami statutów wybranych funduszy inwestycyjnych oraz aktualnie obowiązującymi umowami o prowadzenie rejestru aktywów dla wybranych funduszy inwestycyjnych.	111
Tabela 82. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u dystrybutorów w 2013 r., w obszarze działalności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa (Dz. U. Nr 62, poz. 507)	111
Tabela 83. Nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u agenta transferowego w 2013 r., w obszarze wywiązywania się z obowiązków wynikających z umów zawartych z wybranymi funduszami oraz statutów tych funduszy inwestycyjnych oraz obsługa uczestników funduszy inwestycyjnych w zakresie terminowości rozliczania zleceń.	112
Tabela 84. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2013 r. w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.	113
Tabela 85. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2013 r. w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	114
Tabela 86. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2010-2013	129
Tabela 87. Zawiadomienia sporządzone w latach 2010-2013 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej. . .	130
Tabela 88. Akty oskarżenia skierowane przez prokuraturę do sądów w latach 2010-2013 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej	131
Tabela 89. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w latach 2010-2013 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej.	132
Tabela 90. Liczba spraw, w których w latach 2010-2013 radcy prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych	133
Tabela 91. Liczba skarg na działalność banków w latach 2012-2013	149
Tabela 92. Liczba skarg na działalność zakładów ubezpieczeń w latach 2012-2013	149
Tabela 93. Liczba skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego w latach 2012-2013	150
Tabela 94. Obsługa wniosków kierowanych do Sądu Polubownego (SP) przy KNF w 2013 r.	153
Tabela 95. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2013 roku	164
Tabela 96. Wykonanie planu wydatków KNF w 2013 roku	164
Tabela 97. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2013 roku w porównaniu do 2012 roku	165
Tabela 98. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego.	165

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2013 roku (w mln zł)	15
Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2010-2013	17
Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2010-2013 (w mln zł)	18
Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2010-2013	18
Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP i KIP za okres od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2013 r.	19
Wykres 6. Struktura portfela ubezpieczeń działa I w latach 2010-2013	21
Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działa II w latach 2010-2013	22
Wykres 8. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2010-2013	25
Wykres 9. Struktura rynku PPE w 2013 roku (w %)	28
Wykres 10. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2010-2013	29
Wykres 11. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2010-2013 (narastająco z podziałem na rodzaje)	34
Wykres 12. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2010-2013 (narastająco w podziale na rodzaje)	34
Wykres 13. Aktywa zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2010-2012 oraz w 2013 roku (w mld zł)	35
Wykres 14. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2010-2013	40
Wykres 15. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2010-2013	52
Wykres 16. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2010-2013	53
Wykres 17. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2010-2013	58
Wykres 18. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2010-2013	58
Wykres 19. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2010-2013	61
Wykres 20. Średni współczynnik pokrycia kapitału towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2010-2012 oraz w 2013 roku (kapitał własny/minimalny wymóg kapitałowy)	85

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1, skr. poczt. nr. 419
00-950 Warszawa 1
tel. (+48 22) 262 50 00
fax (+48 22) 262 51 11
knf@knf.gov.pl
www.knf.gov.pl

ISSN 1899-8046